

Botues: Rolf Gollob, Peter Krapf dhe Wiltrud Weidinger

Përkthyes: "UEGEN"

Përgjegjës për botimin shqip: Astrit Dautaj

Pjesëmarrja në demokraci

Veprimtari mësimore për Qytetarinë demokratike dhe të drejtat e njeriut
Për shkollën e mesme

PJESËMARRJA NË DEMOKRACI

Veprimtari mësimore për *Qytetarinë demokratike dhe të drejtat e njeriut*, për shkollën e mesme

Redaktuar nga Rolf Gollob, Peter Krapf dhe Wiltrud Weidinger

Autor: Peter Krapf

Illustrimet nga Peti Wiskemann

Përgjegjës për përkthimin nga anglishtja: Astrit Dautaj

Vëllimi IV

i

Vëllimeve I-VI të EQD / EDNJ

Edukimi për Qytetarinë Demokratike dhe të Drejtat e Njeriut në praktikën shkollore

Veprimtari mësimore, koncepte, metoda dhe modele

Botim i Këshillit të Evropës

Opinionet e shprehura në këtë punim janë përgjegjësi e autorit dhe nuk pasqyrojnë domosdoshmërisht politikën zyrtare të Këshillit të Evropës.

Të gjitha të drejtat e rezervuara. Asnjë pjesë e këtij publikimi nuk mund të përkthehet, riprodhohet ose transmetohet në çfarëdo forme, me mjete elektronike (CD-Rom, Internet, etj) ose mekanike, përfshirë fotokopjimin, incizimin apo ruajtjen e informacionit e rikthimin e tij me anë të ndonjë sistemi, pa lejen paraprake me shkrim nga Divizioni i Publikimeve dhe Informimit Publik, Drejtoria e Komunikimit (F-67075 Strasbourg Cedex ose publishing@coe.int).

Koordinimi për prodhimin, faqosjen dhe redaktimin e këtij vëllimi është kryer nga IPE (Projekte Ndërkombëtare në Edukim; www.phzh.ch/ipe) të Universitetit të Zyrihut për Edukimin e Mësuesve (Pädagogische Hochschule Zürich).

Ky publikim është bashkë-financuar nga Agjencia Zvicerane për Zhvillim dhe Bashkëpunim (SDC).

pädagogische Hochschule Zürich

Schweizerische Eidgenossenschaft
Konfederata zviceran Confederazione
Svizzera Confederaziun svizra

Projektet ndërkombëtare në Arsim
www.phzh.ch/ipe

**Agjencia Zvicerane për Zhvillim dhe
Bashkëpunim SDC**

Ilustrimet: Peti Wiskemann
Kopertina: Njësia e Botimeve Desktop, Këshilli i Evropës
Faqosja: Jouve, Paris

Botime të Këshillit të Evropës
F-67075 Strasbourg Cedex
<http://book.coe.int>

ISBN 978-92-871-6833-7
© Këshilli i Evropës, Shtator 2010
Shtypur në Belgjikë

Bashkëpunuan:

Emir Adzovic - Bosnja dhe Hercegovina

Manuela Droll - Gjermani

Christian Fallegger - Zvicër

Rolf Gollob - Zvicër

Sarah Keating-Chetwynd - Këshilli i Evropës

Sabrina Marruncheddu Krause - Zvicër

Olof Olafsdottir - Këshilli i Evropës

Karen O'Shea - Republika e Irlandës

Wim Taelman - Belgjikë

Wiltrud Weidinger - Zvicër

Përmbajtja

Hyrje	
1. Çfarë na mundëson ky manual? - Një përmbledhje e shkurtër	7
2 Çfarë është EQD / EDNJ? - Tre dimensionet e EQD / EDNJ	7
2.1 Dimensioi njohës i EQD / EDNJ: të mësuarit për demokracinë dhe të drejtat e njeriut	8
2.2 Dimensioi pjesëmarrës i EQD / EDNJ: të mësuarit për demokracinë dhe të drejtat e njeriut	9
2.3 Dimensioi kulturor i EQD / EDNJ: të mësuarit përmes demokracisë dhe të drejtave të njeriut	10
3. Korniza konceptuale e këtij manuali - tre "C" në EQD / EDNJ (Sfidat, Konstruktivizmi, Kompetencat)	11
4. "Qasja evropiane" ndaj EQD / EDNJ	12
Të mësuarit ndërveprues konstruktivist në EQD / EDNJ	15
1. Pyetjet kyçe për didaktikës në EQD / EDNJ	16
2. Një shembull i të mësuarit konstruktivist interaktiv - nxënësit e rinj përfytyrojnë botën e tyre ideale	17
3. Çdo person mëson ndryshe - "Ne e krijojmë botën në mendjet tona"	19
4. Të mësuarit konstruktivist dhe ndërveprimi shoqëror	21
5. Cili është roli i mësuesit në proceset e të mësuarit konstruktivist?	22
6. Cili është roli i mësuesit në EQD / EDNJ?	23
6.1 Mësuesi si lektor dhe instruktor - për të mbështetur dhe pasuruar konstruksionin	23
6.2 Mësuesi si kritik dhe korrektor - për të mbështetur analizën	24
6.3 Mësuesi si krijues dhe ofrues i detyrave të aplikimit - për të mbështetur rindërtimin	24
6.4 Mësuesi si kryesues në seanca plenare - për të mbështetur të gjitha format e të mësuarit konstruktivist	25
7. Demokracitë si komunitete të nxënësve - një qasje konstruktiviste për konceptet kyç në EQD / EDNJ	27
Pjesa 1 - Pjesëmarrja në komunitet	
Kapitulli 1: Identiteti. Të zgjedhim. Ne formojmë jetën tonë, por edhe të tjerëve	30
Kapitulli 2: Përgjegjësia. Pjesëmarrja, marrja e përgjegjësi. Liria mbart përgjegjësi	56
Kapitulli 3: Diversiteti dhe pluralizmi. Aprovimi përmes mospajtimit? Si mund të biem dakord për të mirën e përbashkët?	75

Pjesa 2 - Pjesëmarrja në politikë: zgjidhja e konfliktit, zgjidhja e problemeve	
Kapitulli 4: Konflikti. Konflikti i peshkimit. Si mund të zgjidhim dilemën e qëndrueshmërisë?	100
Kapitulli 5: Rregullat dhe ligji. Cilat rregulla na shërbejnë më mirë? Një lojë vendimmarrjeje	125
Kapitulli 6: Qeverisja dhe politika. Modeli i ciklit politik. Si i zgjidh një komunitet demokratik problemet e tij?	141
Kapitulli 7: Barazia. Rregulli i shumicës - një rregull i drejtë? Si mund të	

zgjidhim çështjen shumicë/minoritet në demokraci?	163
Pjesa 3 - Pjesëmarrja në politikë: Pjesëmarrja nëpërmjet komunikimit	
Kapitulli 8: Liria. Debati në publik. Pse liria (e fjalës) nuk funksionon pa rregulla të ngurta?	178
Kapitulli 9: Media. Pjesëmarrja në demokraci nëpërmjet medieve. Prodhuesit dhe përdoruesit e medias si mbikëqyrës dhe përcaktues të rendit të ditës	195
Manual për nxënësit, me fletë pune	213

Hyrje

1. Çfarë na mundëson ky manual? - Përmbledhje e shkurtër

Ky manual përmban nëntë kapitull mësimore për Edukimin për Qytetari Demokratike (EQD) dhe të Drejtat e Njeriut (EDNJ). Sikundër na tregojnë edhe titulli, pjesëmarrja në demokraci dhe fotoja e kapakut, kapitujt në këtë manual u drejtohen nxënësve në rolin e tyre si qytetarë të rinj. Çdo kapitull mundëson një qasje të veçantë për të fuqizuar dhe inkurajuar nxënësit për pjesëmarrje në komunitetet e tyre.

Çdo kapitull mund të përdoret më vete ose e kombinuar me kapitujt e tjerë në mënyra të ndryshme. I gjithë manuali përfshin një program për trajnimin e kompetencave për pjesëmarrje në demokraci.

Kapitujt, të përbërë nga katër mësimet secili, janë të destinuara për nxënësit e shkollës së mesme (klasat 10-12). Çdo kapitull përqendrohet në një koncept kyç që lidhet me EQD dhe EDNJ: identiteti – përgjegjësia – diversiteti dhe pluralizmi - konflikti - rregullat dhe ligji - qeveria dhe politika - barazia – liria dhe media. Ky grup konceptesh kyçe e lidh këtë manual me vëllimet shoqëruese për arsimin fillor dhe të mesëm të ulët (EQD / EDNJ, Vëllimi II dhe III).¹ Së bashku, të tre vëllimet na japin një program spiral të koncepteve kyç në EQD dhe EDNJ.

Çdo kapitull përqendrohet në një koncept kyç dhe përbëhet nga katër mësimet. Në çdo mësim, përshkruhen me hollësi hapat e sugjeruara të mësimdhënies, aq sa kjo është parë e arsyeshme. Fletët e punës janë ofruar në një pjesë të veçantë për nxënësit.

Ky libër u kushtohet mësimdhënësve, jo nxënësve. Ne shpresojmë që të trajnuarit dhe ato që janë të rinj e të reja në profesionin e mësimdhënies do të vlerësojnë planet e hollësishme të mësimin, por edhe mësuesit me përvojë mund të gjejnë ide dhe materiale për t'i integruar në orët e tyre të mësimin. Trajnuesit mund ta përdorin këtë libër si manual për trajnimin e mësuesve të EQD dhe EDNJ.

Ky manual u shërben edhe hartuesve të kurrikulës, redaktorëve të teksteve dhe përkthyesve në shtetet anëtare të Këshillit të Evropës. Ai mund të përkthehet dhe të përshtatet për të përmbushur kërkesat specifike brenda sistemeve të tyre arsimore.

Këshilli i Evropës e paraqet këtë manual në një version të rishikuar. Botimi i parë doli në Bosnje e Hercegovinë për të mbështetur një lëndë të re të futur rishtazi në shkollë, “Demokracia dhe të Drejtat e Njeriut” (2002). Që nga viti 1996, Këshilli i Evropës ka qenë i angazhuar në trajnimin e mësuesve dhe trajnerëve në fushën e EQD dhe EDNJ, duke ofruar trajnime të mësuesve në punë dhe zhvillim të materialeve mësimore. Rolf Gollob dhe Peter Krapf (bashkë-redaktorët), bëjnë pjesë në ekipin ndërkombëtar të trajnerëve që kanë marrë pjesë në këtë projekt.

2. Çfarë është EQD / EDNJ? - Tre dimensionet e EQD / EDNJ

Qëllimet dhe parimet e Edukimit për Qytetari Demokratike dhe të Edukimit për të Drejtat e Njeriut (EQD / EDNJ) janë të lidhura me tre dimensionet e mësimdhënies dhe të mësuarit. Nxënësit në arsimin e mesëm janë qytetarë të rinj, të cilët:

- duhet të dinë të drejtat e tyre të njeriut dhe të kuptojnë kushtet nga të cilat ata varen (të mësuarit për demokracinë dhe të drejtat e njeriut);
- kanë përjetuar shkollën si një mikro-komunitet që respekton lirinë dhe barazinë e nxënësve të saj, dhe janë trajnuar në ushtrimin e të drejtave të tyre (të mësuarit **përmes** demokracisë dhe të drejtave të njeriut);

¹ EQD/EDNJ Vëllimi II: Rritimi në demokraci – EDC/HRE veprimtari mësimore për arsimin fillor; EDC/HRE Vëllimi III: Jetojmë në demokraci – EDC/HRE veprimtari mësimore për arsimin e mesëm të ulët

- për këtë arsye, janë kompetentë dhe të sigurt në ushtrimin e të drejtave të tyre njerëzore, me pjekuri dhe përgjegjësi ndaj të tjerëve dhe komunitetit (të mësuarit **për** demokracinë dhe të drejtat e njeriut).

Kjo përmbledhje e shkurtër e EQD / EDNJ mund të shpjegohet më së miri me një shembull - të drejtën e mendimit dhe shprehjes. Hyrja në EQD / EDNJ Vëllimi III (f.5) trajton të njëjtin shembull; në këtë manual, reflektimi për këtë të drejtë të njeriut është çuar disa hapa më tej (të kurrikulës spirale).

2.1 Dimensioni njohës i EQD / EDNJ: të mësuarit rreth demokracisë dhe të drejtave të njeriut

Në orët e EQD / EDNJ në arsimin e mesëm, nxënësit duhet të studiojnë dokumente kyçe, të tilla si: Deklarata Universale e të Drejtave të Njeriut (UDHR) dhe Konventa për Mbrojtjen e të Drejtave të Njeriut dhe Lirive Themelore (Konventa Evropiane për të Drejtat e Njeriut, KEDNJ) (shih edhe fletët e punës së nxënësve 2.5 dhe 2.6). Ata duhet të dinë se çdo person gëzon të drejtën e mendimit dhe të shprehjes së lirë dhe garantimin e të drejtës për të marrë lirisht informacione përmes medieve të pa censuruara (KEDNJ, neni 10). Nxënësit duhet të kuptojnë se sa e rëndësishme, madje e domosdoshme, është kjo e drejtë për të bërë demokracinë pjesë të jetës sonë.

Nxënësit duhet gjithashtu të kuptojnë nenin 14 të KEDNJ. Ai i shton lirisë së mendimit, të shprehjes dhe të informimit parimin kyç të barazisë dhe mosdiskriminimit: burra dhe gra, të pasur dhe të varfër, të rinj dhe të vjetër, shtetas dhe emigrantë - të gjithë i gëzojmë këto të drejta në mënyrë të barabartë.

Në fund, nxënësit duhet të kuptojnë se përse liritë kërkojnë një kuadër ligjor. Ata duhet të kuptojnë edhe përgjegjësitë që bartin liritë. (DUDNJ, neni 29). Liria e shprehjes lejon qytetarët për të promovuar interesat e tyre në një shoqëri pluraliste dhe, në një mjedis të tillë konkurrues, do të ketë fitues dhe humbës. Një kushtetutë, rregullat dhe ligjet duhet të sigurojnë një kornizë që kufizon liritë e të fortëve dhe mbron të dobët - pa i sheshuar dallimet. Rregullat nuk mund të kujdesen për çdo problem. U takon anëtarëve të një komuniteti të ndajnë përgjegjshmërisë e tyre ndaj njëri-tjetrit.

KONVENTA EUROPIANE PËR TË DREJTAT E NJERIUT (4.11.1950)

NENI 10

Liria e shprehjes

1. Çdokush ka të drejtën e lirisë së shprehjes. Kjo e drejtë përfshin lirinë e mendimit dhe lirinë për të marrë ose për të dhënë informacione dhe ide pa ndërhyrjen e autoriteteve publike dhe pa marrë parasysh kufijtë. Ky nen nuk i ndalon Shtetet që t'u kërkojnë ndërmarrjeve të transmetimit audioviziv, televiziv ose kinematografik të pajisen me licencë.
2. Ushtrimi i këtyre lirive që përmban detyrime dhe përgjegjësi, mund t'u nënshtrohet atyre formaliteteve, kushteve, kufizimeve ose sanksioneve të parashikuara me ligj dhe që janë të nevojshme në një shoqëri demokratike, në interes të sigurisë kombëtare, integritetit territorial ose sigurisë publike, për mbrojtjen e rendit dhe parandalimin e krimit, për mbrojtjen e shëndetit ose të moralit, për mbrojtjen e dinjitetit ose të të drejtave të të tjerëve, për të ndaluar përhapjen e të dhënave konfidenciale ose për të garantuar autoritetin dhe paanshmërinë e pushtetit gjyqësor.

NENI 14

Ndalimi i diskriminimit

Gëzimi i të drejtave dhe i lirive të përcaktuara në këtë Konventë duhet të sigurohet, pa asnjë dallim të bazuar në shkaqe, të tilla, si: seks, raca, ngjyra, gjuha, feja, mendimet politike ose çdo mendim tjetër, origjina kombëtare ose shoqërore, përkatësia në një minoritet kombëtar, pasuria, lindja ose çdo status tjetër.

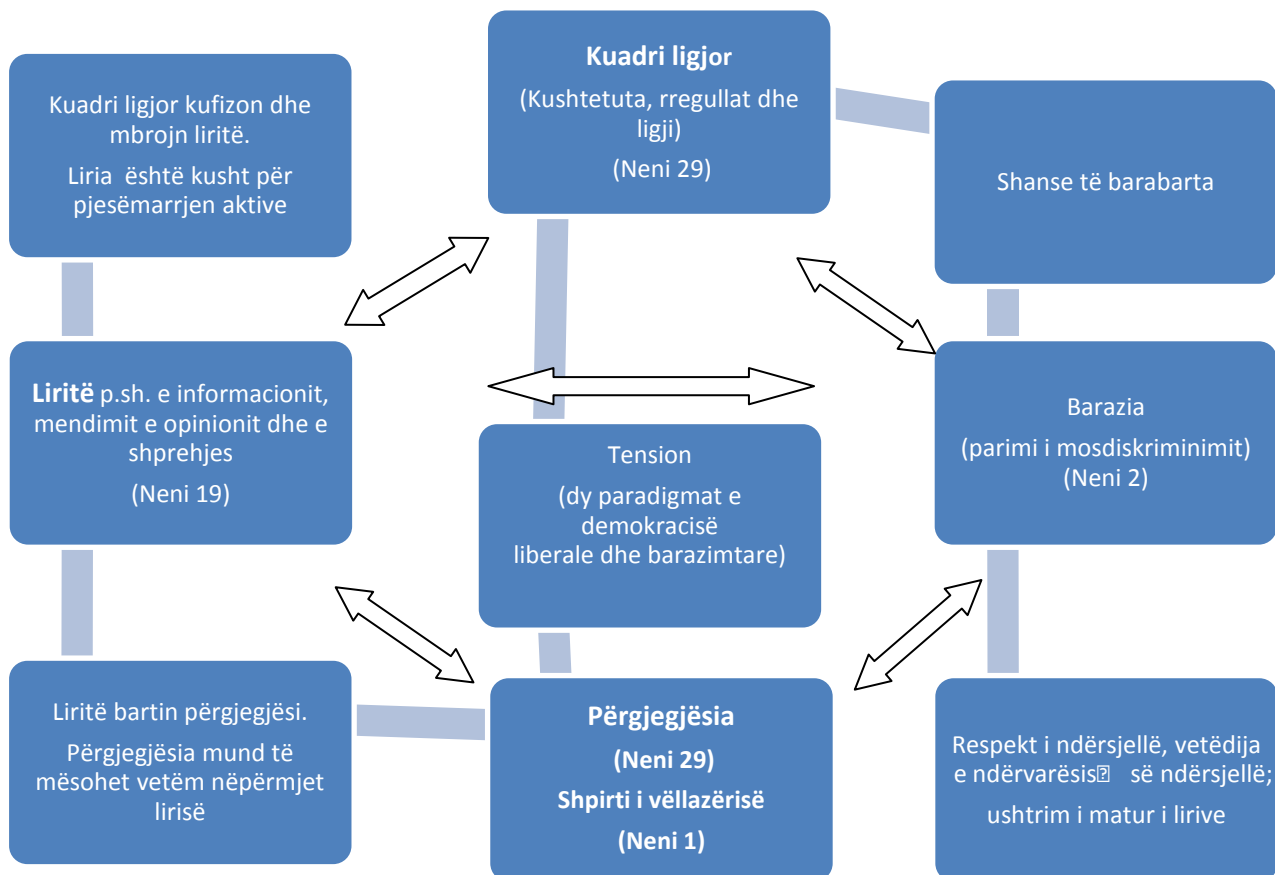
DEKLARATA UNIVERSALE PËR TË DREJTAT E NJERIUT (10.12.1948)

Neni 29.

1. Gjithkush ka detyrime vetëm ndaj atij komuniteti në të cilin është i mundur zhvillimi i lirë dhe i plotë i personalitetit të tij.
2. Në ushtrimin e të drejtave dhe lirive të veta, secili do t'u nënshtrohet vetëm atyre kufizimeve të cilat janë përcaktuar me ligj, vetëm me qëllim të sigurimit të njohjes dhe të respektimit të domosdoshëm të të drejtave dhe lirive të të tjerëve dhe të plotësimit të kërkesave të drejta të moralit, të rendit publik dhe të mirëqenies së përgjithshme në një shoqëri demokratike.

Me pak fjalë, këta tre nene përshkruajë tensionin mes lirive individuale dhe inkuadrimin të lirisë nëpërmjet një rendi publik që edhe t'i kufizon edhe t'i mbron këto liri.

Nxënësit të cilët mund të shpjegojnë këtë kanë mësuar mjaft **rreth** demokracisë dhe të drejtave të njeriut, dhe lexuesi do të shohë se kjo temë kyç kalon përmes të gjitha njësive të këtij manuali. Ky është dimensionin njohës i EQD / EDNJ.

Diagramë: "Arkitektura" e të drejtave të njeriut - lajtmotivi i këtij manuali

2.2 Dimensionin pjesëmarrës i EQD / EDNJ: të mësuarit për demokracinë dhe të drejtat e njeriut

Titulli i këtij manuali, *Pjesëmarrja në demokraci*, na kujton që nxënësit duhet të mësojnë se si të ushtrojnë të drejtat e tyre për liri, për shembull, të drejtën për të zotëruar lirisht informacionet, dhe të mendimit, opinionit dhe të shprehjes së lirë. Ata duhet të kenë përvojë aktive në bashkëveprimin me të tjerët - për shembull, për promovimin e interesave të tyre, për të negociuar për kompromis ose të rënit dakord se si të përcaktojnë "mirëqenien e përgjithshme" (DUDNJ, neni 29). Ata duhet të jenë në gjendje të veprojnë brenda një kuadri të rregullave dhe të pranojnë kufizimet që mund të imponohen për ta. Ata duhet të kenë të zhvilluar një qëndrim të përgjegjës për mirëqenien e të tjerëve dhe të komunitetit në tërësi.

Me pak fjalë, ata duhet jo vetëm të kenë kuptuar implikimet dhe lidhjet në mes të tri neneve të të drejtave të njeriut që trajtohen më lartë, por kanë mësuar edhe të vlerësojnë vlerat e tyre themelore dhe të veprojnë në përputhje me to. Duke bërë këtë, ata duhet të jenë në gjendje të harmonizojnë interesat e tyre me ato të të tjerëve dhe të komunitetit të tyre, si një i tërë.

Nxënësit që janë trajnuar në këtë mënyrë kanë mësuar se si të marrin pjesë në demokraci. Ky është dimensionin me bazë veprimin në EQD / EDNJ - të mësuarit **për** demokracinë dhe të drejtat e njeriut.

Qytetarët e rinj të cilët dëshirojnë të marrin pjesë në demokraci kanë nevojë për një grup kompetencash shumëdimensionale që janë treguar në modelin më poshtë.

Kompetencat e pjesëmarrjes dhe vendimmarrjes politike	
Kompetencat e analizës dhe gjyqimit	Metodat dhe aftësitë

Këto kompetenca duhet të jenë të orientuara drejt vlerave; në duart e racistëve, ato do të ktheheshin në një kërcënim për komunitetin demokratik.

Ky manual fokusohet në zhvillimin e kompetencave të tilla. Hyrja, për çdo kapitull, përfshin një matricë që lejon përdoruesit për të kombinuar kapitujt që të hartojnë kurrikulën e trajnimit të kompetencës, në varësi, për shembull, të nevojave të mësuarit të nxënësve të tyre ose të kërkesave specifike të programit të tyre mësimor. Këtu është tabela e kompetencave për njësini 2 (koncepti

Kapitujt	Dimensionet e zhvillimit të kompetencave			Qëndrimet dhe vlerat
	Analiza dhe gjykimi politik	Metodat dhe aftësitë	Vendimmarrja politike bëhet veprim	
2. Përgjegjësia	Kuptimi i çështjeve të dilemës Analiza e pasojave të një vendimi Përcaktimi i prioriteteve dhe dhënia i arsyeve	Shqyrtim dhe mendim i kujdesshëm Ndarja e arsyetimeve dhe kritereve për një vendim	Vendimmarrja e bazuar në informacione jo të plota Ndërgjegjësimi për rrezikun e dështimit	Ndryshimi i këndvësht rimeve
1. Identiteti	Kuptimi i ndikimit të zgjedhjeve tona për të tjerët			
4 Konflikti	Dilema e vazhdimësisë		Zgjidhje konflikti	Ndryshimi i këndvësht rimeve
6 Qeverisja dhe politika	Politika - një proces i zgjidhjes së problemeve dhe zgjidhjes së konflikteve	Strategjitë e negociimit		
7 Barazia	Vlerësimi i dimensionit kulturor të demokracisë		Balancimi i të drejtave të shumicës dhe pakicës	Njohja reciproke

2.3 Dimensioni kulturor i EQD / EDNJ: të mësuarit përmes demokracisë dhe të drejtave të njeriut

Pjesëmarrja në demokraci është një biznes i kërkuar - kompetencat mund dhe duhet të mësohen e të zhvillohen në shkollë. Prandaj, EQD / EDNJ ka një dimension kulturor. Kultura e mësimdhënies dhe të mësuarit duhet të reflektojnë mesazhin e EQD / EDNJ. Një mënyrë e marrjes së njohurive është përmes udhëzimit (dëgjuar një leksion, duke lexuar); kompetencat janë zhvilluar përmes trajnimit (demonstrimit, praktikës dhe stërvitjes). Vetëbesimi dhe vlerat e respektit të ndërsjellë janë fituar përmes një procesi shoqërizimi në shkollë. Përvoja në klasë dhe modelet e roleve të vendosura nga prindërit, mësuesit dhe shokët e klasës ndikojë në zhvillimin e qëndrimeve dhe vlerave të një personi të ri. Ndërsa mësim **rreth** demokracisë dhe të drejtave të njeriut është një detyrë e caktuar për lëndë të veçanta (p.sh. studimet sociale, historia, edukimi qytetar), të mësuarit **përmes** demokracisë dhe të drejtave të njeriut është një sfidë për të gjithë shkollën - të drejtat e njeriut dhe demokracia shndërrohen në udhëzues për të gjithë komunitetin pedagogjik të shkollës.

Ky manual përdor qasjen e të mësuarit në bazë të detyrave: çdo kapitull përmban një detyrë të rëndësishme që i jep nxënësve mundësinë për të zhvilluar një kompetencë specifike. Ne i zhvillojmë kompetencat sipas nevojave, dhe për këtë arsye këto detyra trajtojnë probleme për të cilat nuk ekzistojnë zgjidhje të qarta e të prera - siç është rasti në jetën reale. Në EQD / EDNJ, metoda mbart një pjesë të rëndësishme të mesazhit.

3. Korniza konceptuale e këtij manuali- Sfida, Konstruktivizëm, Kompetenca

Qytetarët e rinj që marrin pjesë në demokraci e bëjnë këtë si individë të lirë me të drejta të barabarta, por me shanse të pabarabarta.

Si anëtarë të shoqërive dinamike pluraliste që janë globalisht të ndërvarura, ata përballen me **sfida** gjithnjë e më komplekse (p.sh. ndryshimet klimatike, shterimi i burimeve natyrore, shtete që dështojnë), për të cilat shkolla nuk mund të ofrojë ndonjë zgjidhje konkrete, por mund të ofrojë **trajnime kompetencash** për të pajisur brezin e ri me mjete me të cilat mund të zhvillojë zgjidhje.

Përballimi i këtyre sfidave është një çështje e provës, gabimeve dhe negociimeve të kompromiseve midis interesave të ndryshme. Rezultati i proceseve të tilla vendimmarrëse mund të kuptohet si një përpjekje për të arritur qëllimin e të mirës së përbashkët. Rezultati është gjithmonë i paplotë, dhe i hapur menjëherë për diskutim kritik dhe përmirësim. Prandaj, një demokraci pluraliste zgjedh qasjen **konstruktiviste** për hartimin e politikave. Demokracia është, kështu, një shtet i pasigurt që varet nga kompetencat dhe përgjegjësia e çdo brezi. **Konstruktivizmi** është parimi që mbështet zhvillimin e kompetencave - përsëri një proces i pafund.

Këto janë tri konceptet kryesore që përçojnë çdo kapitull dhe çdo hap të mësuarit të këtij manuali:

- **Sfidat** në komunitetet dinamike pluraliste demokratike;
- **Kompetencat** e pjesëmarrjes në demokraci;
- **Konstruktivizmi** si një paradigmë e vendimmarrjes demokratike dhe e zhvillimit të kompetencave.

Brenda çdo kapitulli, një koncept kyç i EQD / EDNJ lidhet me sfidat specifike që krijojnë mundësi mësimi për zhvillimin e kompetencave konstruktiviste. Kjo është arsyeja përse, konceptet nuk japin nëntë module të izoluara të të mësuarit njohës. Përkundrazi, ato krijojnë një rrjet të shkathtësive, vlerave dhe këndvështrimeve që janë të ndërlidhura me njëra-tjetrën në shumë mënyra. Matrica e mëposhtme përshkruan kornizën konceptuale të manualit.

	Lexim konstruktivist ...	
Kapitulli/Koncepti kyç	...i koncepteve kyç si sfida	...i zhvillimit të kompetencës si një proces gjatë gjithë jetës.
		Nxënësit janë të trajnuar
Kapitulli 1 Identiteti	Çfarë pune duhet të zgjedh unë? Kush do të jetë partneri im? A duam të kemi fëmijë?	për të reflektuar për, për të shprehur dhe për të përcaktuar përparësitë e interesave dhe qëllimeve të tyre personale
Kapitulli 2 Përgjegjësia	Cilat janë pasojat e vendimeve të mia? Cili është prioriteti im në një dilemë? Cilat janë vlerat dhe parimet që unë zgjedh si bazë e veprimit tim?	për të marrë përgjegjësi në trajtimin e dilemave – mbledhja e informacionit, shqyrtimi i pasojave, përcaktimi i prioritetëve, zgjedhja
Kapitulli 3 Diversiteti dhe pluralizmi	Cilat janë interesat e mia? Çfarë kompromisi mund të sugjeroj?	për të negociuar kompromise të drejta dhe efikase në mjedise pluraliste dhe konkurruese

	Çfarë përcaktojmë ne si të mirën e përbashkët?	
Kapitulli 4 Konflikti	Cili është problemi? Çfarë interesash janë përfshirë? Çfarë zgjidhje është e dëshirueshme dhe e realizueshme?	për të zgjidhur konfliktet e interesit me mjete jo të dhunshme
Kapitulli 5 Rregullat dhe ligji	Çfarë rregullash na nevojiten për të qeverisur sjelljen tonë? Me çfarë rregullash mund të biem ne dakord?	për të vlerësuar funksionin e kuadrit institucional - kushtetutat, ligjet, rregullat dhe vlerat e përbashkëta
Kapitulli 6 Qeverisja dhe politika	Cilat çështje janë marrë përsipër dhe janë përjashtuar nga agjenda politike? Çfarë problemi është në diskutim? Cila është zgjidhja, dhe si është zbatuar?	për të kuptuar dhe për të marrë pjesë në procesin e vendimmarrjes demokratike - brenda dhe jashtë institucioneve
Kapitulli 7 Barazia	Cilat janë interesat e shumicës dhe pakicës? Çfarë kompromisi mund të sugjeroj? Çfarë duhet të pranojë pakica? Në çfarë mënyre janë të mbrojtur nga të drejtat e njeriut interesat e një grupi?	Për të mbështetur kohezionin shoqëror, duke balancuar interesat e grupeve të shumicës dhe të pakicës
Kapitulli 8 Liria	Cila është pika ime kyç? Cila është strategjia ime e argumentimit? Cila është strategjia e kundërshtarit tim?	për të ushtruar lirinë e mendimit dhe të fjalës, nëpërmjet shkathtësive të tyre argumentuese
Kapitulli 9 Mediet	Kujt dua t'i drejtohem unë? Cili është qëllimi im? Cili është mesazhi im? Ku mund ta gjej informacionin?	për të përdorur potencialin e komunikimit përmes medias

4. "Qasja evropiane" e EQD / EDNJ

Për më se një dekadë, Këshilli i Evropës ka iniciuar zhvillimin dhe zbatimin e EQD / EDNJ në vendet e saj anëtare. Koordinatorë, ekspertë, mësues dhe trajnues të EDC, nga shumë shtete anëtare, kanë marrë pjesë në diskutime që kanë nxitur redaktorët dhe autorët për të prodhuar këtë seri prej gjashtë vëllimesh për mësuesit.

EQD / EDNJ mbështet një "qasje evropiane" për të mësuarit për qytetarinë demokratike dhe për të drejtat e njeriut. Në kontekstet specifike të shkollave dhe të sistemeve tona të arsimit, traditat tona të mësimdhënies dhe të mësuarit, dimensionet e mësimdhënies "rreth" dhe "për" demokracinë dhe të drejtat e njeriut mund të ndryshojnë. Por ne ndajmë mendimin se EQD / EDNJ shërben si një udhëzues pedagogjik për shkollën në tërësi. Ne jemi dakord që në EQD / EDNJ metoda mbart mesazhin - mësim përmes demokracisë dhe të drejtave të njeriut.

Me këtë botim të EQD / EDNJ, redaktorët dhe autorët përpiqen të korrin të mbjellat e procesit të EQD / EDNJ në Këshillin e Evropës. Burimet e mbështetjes që unë kam marrë, kur shkruaja këtë manual, reflektojnë "qasjen evropiane". Në veçanti, dëshiroj të përmend si më poshtë vijon.

Znj Manuela Droll dhe Znj Karen O'Shia ishin bashkautorët e mi në krijimin e versionit pararendës të këtij manuali për trajnimin e mësuesve të EQD në Bosnjë dhe Hercegovinë. Z.

Emir Adzovic, koordinatori i Këshillit të Evropës për projektin EQD / EDNJ në Bosnjë e Hercegovinë, ofroi kuadrin organizativ për projektin tonë. Ne e zhvilluam kornizën e koncepteve kyçe me Z. Don Rowe, Z. Ted Huddleston dhe Z.Wim Taelman. Doni lexoi disa nga draftet tanë të parë, dhe Ted ishte një nga partnerët tanë më të rëndësishëm, kritikë dhe konstruktiv gjatë diskutimeve.

Znj. Olof Olafsdottir dhe Znj. Sarah Keating-Chetuind ishin partneret dhe koordinatorët tona për këtë projekt në Këshillin e Evropës. Ata e kanë vlerësuar këtë projekt në tërësi me durim dhe vendosmëri.

Peti Wiskemann e ka pasuruar këtë manual me imazhin e kapakut që mundëson komente të pasura dhe nxitëse për temat kryesore në të nëntë kapitujt, si dhe për konceptet kyçe përkatëse. Ms. Eiltrud Eidinger dhe Z. Rolf Gollob më mbështetën si bashkë-redaktorë dhe partnerë në diskutimet e panumërta.

Bashkëpunimi im me Z. Christian Fallegger bie në sy në disa aspekte. Ai ka diskutuar me mua gjatë fazave të hershme të shkrimit, duke kontribuar me ide dhe sugjerime të vlefshme, si dhe me reagimet e tij kritike dhe konstruktive në vazhdimësi.

Pa mbështetjen dhe frymëzimin e të gjitha këtyre kolegëve, bashkëpunëtorëve dhe miqve unë nuk do të mund ta shkruaja këtë libër. Unë jam thellësisht mirënjohës për të gjithë ata; megjithatë, unë mbetem përgjegjës i vetëm për ndonjë defekt ose gabim që lexuesi mund të gjejë në të.

Peter Krapf
Zyrih dhe Ulm,
Dhjetor 2009

Të mësuarit ndërveprues konstruktivist në EQD/EDNJ

Plani

- 1. Pyetjet kyçe për didaktikën në EQD/EDNJ**
- 2. Një shembull i të mësuarit ndërveprues konstruktivist - nxënësit e rinj imagjinojnë botën e tyre ideale**
- 3. Çdo person mëson ndryshe - "Ne krijojmë botën në mendjet tona"**
- 4. Të mësuarit konstruktivist dhe ndërveprimi shoqëror**
- 5 Cili është roli i mësuesit në proceset e të mësuarit konstruktivist?**
- 6. Cili është roli i mësuesit në EQD/EDNJ?**
 - 6.1 Mësuesi si lektor dhe instruktor - për të mbështetur dhe pasuruar ndërtimin e dijes**
 - 6.2 Mësuesi si kritik dhe korrigjues - për të mbështetur analizën**
 - 6.3 Mësuesi si krijues dhe ofrues të detyrave të zbatimit - për të mbështetur ndërtimin e dijes**
 - 6.4 Mësuesi si drejtues në seancat plenare - për të mbështetur të gjitha format e të mësuarit konstruktivist**
- 7. Demokracitë si komunitetet e nxënësve - një qasje konstruktiviste ndaj koncepteve kyçe në EQD/ EDNJ**

Të mësuarit ndërveprues konstruktivist në EQD / EDNJ

1. Pyetjet kyçe për didaktikë në EQD / EDNJ

Në EQD / EDNJ, sikundër në mësimdhënien në përgjithësi, është e rëndësishme që mësuesi të reflektojë për objektivat dhe të qartësojë arsyet për zgjedhjet që duhet të bëhen në mënyrë të pashmangshme dhe për prioritetet që duhet të vendosen.

1. Çfarë duhet të mësojnë nxënësit në EQD / EDNJ?

Nxënësit duhet të mësojnë si të marrin pjesë, si qytetarë, në komunitetin e tyre demokratik. Ata kanë nevojë për të zhvilluar:

- kompetencat e analizës dhe të gjykimit politik, kur kanë të bëjnë me probleme dhe çështje politike;
- Kompetencat e pjesëmarrjes në proceset vendimmarrëse politike;
- një repertor të aftësive metodike.

2. Pse dhe për çfarë duhet t'i fitojnë nxënësit këto kompetenca?

Demokracia varet nga qytetarët që janë të gatshëm dhe në gjendje të marrin pjesë në vendimmarrje dhe për të marrë detyra në institucionet e saj. Nxënësit duhet t'i kenë këto kompetenca dhe aftësi për të qenë në gjendje të ushtrojnë të drejtat e tyre njerëzore dhe civile dhe për të kryer rolet e tyre si qytetarë aktivë ("**të mësuarit për**" demokracinë dhe të drejtat e njeriut).

3. Kjo ngre një pyetje të mëtejshme. Nëse kjo është ajo që duhet të mësojnë qytetarët e rinj - në drejtim të rezultateve të të mësuarit - çfarë duhet të **bëjnë** mësuesit e EQD / EDNJ për të siguruar këtë? Mësuesit EQD / EDNJ duhet të japin të dhëna për të mbështetur nxënësit e tyre:

- njohuri dhe të mësuar konceptual - "**të mësuarit rreth**" demokracisë dhe të drejtave të njeriut;
- trajnimi i aftësive;
- mësuesit duhen të japin shembuj për t'u ndjekur dhe mjedise mësimore për qëndrime dhe vlerat që janë mbështetëse të një kulture demokratike (toleranca, respekti i ndërsjellë, vlerësimi i të drejtave të njeriut) - "**të mësuarit përmes**" demokracisë dhe të drejtave të njeriut.

4. Tri pyetjet e mësipërme tashmë janë trajtuar në hyrje të këtij manuali. Megjithatë, mbetet ende një pyetje e rëndësishme: **si** mësojnë nxënësit në EQD / EDNJ?

Si mësues të EQD / EDNJ, ne duhet të kuptojmë si zhvillohen proceset e të mësuarit të nxënësve tanë dhe si mund t'i mbështesim ato. Për t'iu përgjigjur pyetjes si mësojnë nxënësit tanë, ne kemi zbatuar një kuadër konceptual të të mësuarit konstruktivist ndërveprues. Me këtë qasje, ne e lidhim "të mësuarit përmes" demokracisë dhe të drejtave të njeriut në orët e EQD / EDNJ me proceset vendimmarrëse politike në demokraci. Proceset e vendimmarrjes në demokraci janë, në thelb, procese kolektive të të mësuarit. Kjo është arsyeja pse Xhon Djui e konceptonte shkollën "si një komunitet në miniaturë, si një shoqëri embrionale".² Në këtë kapitull ne kemi

² John Dewey, *The School and Society*, New York, 2007, p.32

paraqitur të kuptuarit tonë për të mësuarit konstruktivist ndërveprues. Ne besojmë se ajo ndihmon mësuesit të EQD / EDNJ për të kuptuar më mirë:

- proceset e të mësuarit të nxënësve të tyre në EQD / EDNJ;
- rolin e tyre për të mbështetur nxënësit e tyre në procesin e mësimit;
- se vendimmarrja demokratike është një proces i të mësuarit kolektiv.

Mësimdhënia dhe të mësuarit në EQD / EDNJ dhe politika në demokraci mundën të dyja të perceptohen nga një këndvështrim konstruktivist. Kjo është e mundur dhe e dobishme për shkak të analogjive strukturore të të mësuarit konstruktivist dhe të vendimmarrjes demokratike. Të dyja, mësimi i EQD / EDNJ edhe komunitetet demokratike janë, ose të paktën duhet të jenë, komunitete të të mësuarit të qeverisura nga të drejtat e njeriut. Prandaj, konstruktivizmi ndërveprues përforcon qasjen themelore të EQD / EDNJ - mësim **përmes, për dhe rreth** demokracisë dhe të drejtave të njeriut: ajo është mësimdhënie e mirë, që i shërben të drejtave të njeriut, duke mbështetur edhe nevojat e të mësuarit të nxënësve dhe qytetarëve.

Teoria paraqitet më mirë nëpërmjet një shembulli konkret. Pjesa në vijim, ilustron potencialin e të mësuarit konstruktivist ndërveprues në edukimin e të drejtave të fëmijëve.

2. Një shembull i të mësuarit konstruktivist ndërveprues - nxënës të rinj imagjinojnë botën e tyre ideale

Vëllimi V i kësaj serie të EQD / EDNJ, *Eksplorimi i të drejtave të fëmijëve*, përfshin një kapitull me katër mësim për nxënësit e klasës së tretë, me titull, "Ne jemi magjistarë!"³ Ai nxit nxënësit për të shprehur dëshirat dhe idetë e tyre si duhet të jetë bota dhe, në diskutimin në vijim, ata hulumtojnë vlerat morale dhe politike që qëndrojnë në themel të dëshirave të tyre për botën e ardhshme. Mësimi i parë fillon në mënyrën e mëposhtme:

"Mësuesi vizaton dy persona në dërrasë: një grua ose një burrë dhe një magjistar.

Hunger		
Poverty		
Boredom		
Birthday		

Në dyshe, fëmijët duhet të vizatojnë dy figura dhe të përpiqen t'u përgjigjen pyetjeve të mëposhtme së bashku:

- Çfarë bën një njeri i zakonshëm në situata të caktuara?
- Çfarë bën magjistari në të njëjtat situata?

³ Rolf Gollob / Peter Krapf, EQD/EDNJ, Volume V: *Exploring children's rights*, Council of Europe Publishing, Strasbourg,

2007, "We are wizards!", pp. 22-26; c.f. EQD/EDNJ Volume VI, *Teaching democracy*, Council of Europe Publishing, Strasbourg,

2008, Exercise 6.3, "If I were a magician", p. 59.

Pas disa minutash, mësuesi mbledh nxënësit në një gjysmërreth përballë dërrasës së zezë për t'i mundësuar çdo fëmijë një pamje të mirë (në klasa të mëdha, mund të jetë i nevojshëm një gjysmërreth i dyfishtë). Mësuesi i mbledh të gjitha përgjigjet e nxënësve në një listë në dërrasë - pa komentuar ose gjykuar. Ne sugjerojmë tabelën e mëposhtme për të integruar idetë e nxënësve.

Ne shikojmë zgjidhjet dhe i lejojmë fëmijët të bëjnë komentet e tyre. Sigurisht, tani do të dalin pyetje! Mësuesi dëshiron të dijë:

- A mund të dalloni ndonjë zgjidhje ose ide që është bërë nga një magjistar i mirë apo një i keq?
- Kur keni dëshiruar për herë të fundit të ishit magjistar dhe çfarë dëshironit të ndryshonit atëherë?
- Cila është dëshira juaj më e madhe tani?

Mësuesi i nxit nxënësit të dalin përpara me idetë e tyre dhe u jep të gjithëve mbështetje pozitive.

Ky shembull tregon disa aspekte të rëndësishme, se si nxënësit dhe mësuesit bashkëveprojnë në mjediset e të mësuarit konstruktivist:

Mësuesi ...	Nxënësit ...
... cakton një detyrë të hapur që:	... zhvillojnë dhe ndajnë idetë e tyre;
- kërkon nga nxënësit që të kaloni perspektiva (realiteti-utopia);	
- Mbështet lirinë e mendimit dhe shprehjes së nxënësve.	
... mbledh idetë e nxënësve në tabelë;	... shprehin dhe shkëmbejnë idetë e tyre;
... shton struktura (fjalë kyçe dhe koncepte);	(në shembull, idetë e tyre kanë një dimension personal dhe politik)
... improvizon, duke reaguar ndaj ndërhyrjeve të nxënësve;	
... bën pyetje për të ndihmuar nxënësit të shqyrtojnë arsyet dhe pasojat e ideve të tyre;	... mendojnë për dëshirat dhe përvojën e tyre në lidhje me kufijtë dhe kufizimet e këtyre dëshirave në jetën reale;
... inkurajon nxënësit dhe i jep reagime pozitive....	... zbulojnë dallimin ndërmjet "mirës" dhe "të keqes" në magji.

Një parim themelor i të mësuarit konstruktivist është se opinioni i nxënësit është i rëndësishëm. Në këtë rast:

Si e perceptojnë nxënësit botën ku jetojnë?

- Si e gjykojnë ata se çfarë po ndodh rreth tyre?
- Çfarë do të ndryshonin ata, në qoftë se do të mundeshin?
- Cili është shqetësimi i tyre kryesor – ai në krye të listës së tyre personale?
- Çfarë këndvështrimesh ndajnë ata në klasë - në çfarë pikash ndryshojnë?
- Është gjithashtu e qartë se nxënësit gjykojnë atë që po ndodh në botën e tyre dhe gjykimi i tyre ndikon fuqimisht në mënyrën si ata do të veprojnë dhe do të marrin pjesë.⁴

Në të mësuarit konstruktivist, nxënësit lejohen të veprojnë në rolin e ekspertëve. Rregullimet e mësuesit përqendrohen në njohuritë paraprake të nxënësit, në vend të asaj që ata *nuk* e dinë. Në rolin e magjistarit, çdo fëmijë mund të kontribuojë me një ide dhe për këtë ka asnjë standard “për të drejtën apo të gabuarën”. Përkundrazi, arsyeja pse një fëmijë shpreh një vizion të caktuar është e rëndësishme – çfarë përvojat përfshihen në të? Çfarë e shqetëson fëmijën? Cilat janë dëshirat dhe

⁴ 4) EQD/EDNJ can, and therefore should, be taught to very young children. EQD/EDNJ Volume V begins with a unit for children at kindergarten level who have not yet learnt to read and write. See Unit 1, “I have a name – we have a school”, pp. 13-16.

nevojat e djalit ose vajzës? Të mësuarit konstruktivist merr parasysh këndvështrimin individual të nxënësit dhe procesin e të mësuarit dhe të menduarit.

Të mësuarit konstruktivist është një ushtrim i të drejtave të njeriut dhe të fëmijëve - liria e mendimit, e opinionit dhe e shprehjes; barazia e mundësive; parimet e njohjes reciproke dhe mosdiskriminimit; dhe e drejta për arsimim.

Në mjedisin e mësimit konstruktivist, detyra e mësuesit është të mbështesë nxënësit në shumë mënyra – ai siguron një strukturë që bazohet te detyra ose problemi, respekton të drejtat e lirisë dhe barazisë së nxënësve, jep udhëzime, inkurajon dhe udhëzon (konceptet). Mësuesi nuk e di përgjigjen që do të japin nxënësit, dhe është i gatshëm dhe i përgatitur për të punuar me të dhënat e tyre (improvizim). Nxënësit duhet të kenë mundësinë të ndajnë dhe të krahasojnë idetë e tyre, dhe, shpesh, tema ose detyra e tyre kërkon që të arrijnë një kuptim të përbashkët ose të marrin një vendim. Mësuesi vepron si lehtësues; ai mund të parashikojë, por nuk mund të paracaktojë rezultatet e proceseve të të mësuarit të nxënësve.

Të mësuarit konstruktivist mbështet më shumë zhvillimin e kompetencës se sa marrjen e një disa fakteve. Nga një këndvështrim konstruktivist, çdo kurrikul me bazë njohuritë mund të sfidohet, dhe është e dyshimtë nëse dikush mund të "mësojë" nga futja në kujtesë e fakteve të izoluar, pa i kuptuar dhe vlerësuar ato. Pjesa në vijim shqyrton këtë çështje në mënyrë disi më të detajuar. Ajo trajton disa aspekte të teorisë së mësuarit në konstruktivizmin ndëveprues dhe i lidh ato në një koncept konstruktivist të vendimmarrjes demokratike.

3. Çdo person mëson ndryshe - "Ne krijojmë botën në mendjet tona"

Kur ne lexojmë një histori në një libër, ne krijojmë diçka si një film në mendjen tonë. Ne shtojmë detaje dhe skena që autori na lë t'i kuptojmë ose i lë jashtë, ne madje mundet të imagjinojmë edhe fytyrat e personazheve. Disa romane na apelojnë kaq fort në imagjinatën tonë sa që ne jemi të zhgënjyer nëse ndonjëherë shikojnë një film "të vërtetë" të bazuar te historia. Imagjinata jonë kishte prodhuar një shumë më të mirë, dhe kjo është unike, sepse mendja e çdo lexuesit prodhon një "film" të ndryshëm.

Ky është një shembull i aftësive tona për të "krijuar botën në mendjen tonë". Bota në të cilën ne jetojmë është bota se si ne e perceptojmë - ajo përbëhet nga imazhe, përvojat, konceptet dhe gjykimet që kemi krijuar. Si nxënës, njerëzit duan t'i gjejnë kuptimin asaj që dëgjojnë ose lexojnë - ata duan ta kuptojnë atë. Një studiues i trurit e ka karakterizuar trurin e njeriut si një "makinë që kërkon kuptimin". Gjërat që nuk kanë kuptim duhet të zgjidhen njëfarësoj. Nëse informacioni mungon, ne ose duhet ta gjejmë atë ose të mbushim hapësirën me hamendësime. Stereotipat na ndihmojnë për të lehtësuar çështjet e komplikuar⁵.

Me përvojën e tij, mësuesi zbulon se kur jep leksion, çdo student merr dhe ruan një mesazh pak a shumë të ndryshëm. Disa nxënës do të vazhdojnë të kujtojnë informacionin edhe kur të jenë të rritur, sepse ajo i ka bërë më shumë përshtypje, të tjerët mund ta harrojnë deri në mëngjesin e ardhshëm për shkak se ajo nuk ishte kuptimplote për ta. Nga një perspektivë konstruktiviste, është e rëndësishme ajo që ndodh në mendjet e nxënësve.

Konstruktivizmi e koncepton të mësuarit si një proces shumë të individualizuar:

- Nxënësit ndërtojnë ose të krijojnë strukturat e kuptimit. Informacioni i ri është i lidhur me atë që një nxënës tashmë e di ose e ka kuptuar.
- Nxënësit të vijë në një orë të EQD / EDNJ me CV dhe përvojat e tyre individuale.

⁵ See Rolf Gollob / Peter Krapf (eds), EQD/EDNJ Volume III: *Living in democracy*, Council of Europe Publishing, Strasbourg, 2008, Unit 1, "Stereotypes and prejudices. What is identity? How do I see others, how do they see me?" pp. 19-38.

- Gjinia, klasa, mosha, përkatësia etnike apo besimi fetar i japin çdo nxënësi një këndvështrim unik. - Ne posedojmë forma të ndryshme të inteligjencës që shkojnë përtej të kuptuarit konvencional të të qenit mirë në matematikë apo në gjuhë.⁶
- Nuk ka asnjë standard absolut për aftësinë personale apo politike. Diçka bëhet problem për shkak se një person e përcakton që të jetë i tillë, dhe mendja e nxënësit zgjedh informacionin që do të mbahet mend apo harrohet.

⁶ See Howard Gardner's work on multiple intelligences

4. Të mësuarit konstruktivist dhe ndërveprimi shoqëror

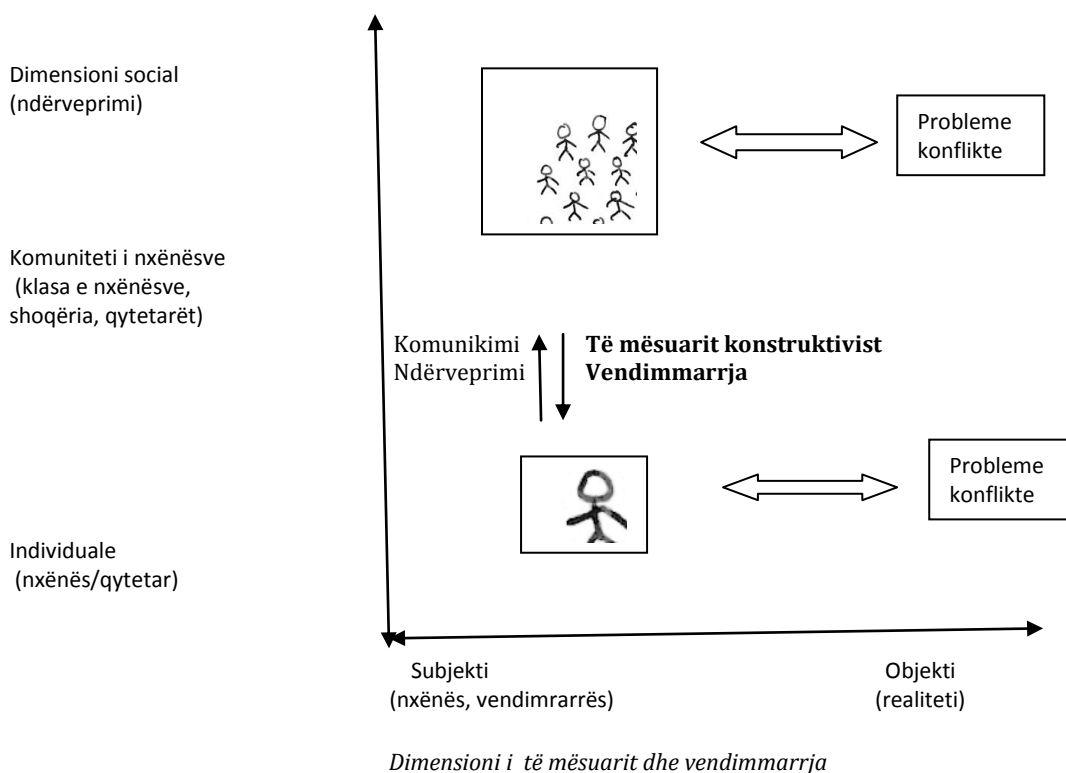
Deri tani ne kemi parë në perspektivën individuale të nxënësit. Nxënësit kërkojnë kuptimin, por ata gjithashtu bëjnë edhe gabime. Si duhet të korrigjohen ato? Nga një këndvështrim konstruktivist, është nxënësi ai që duhet të analizojë çfarë është e gabuar dhe ta rindërtojë. Por, në Ç'mënyrë një nxënës individual bëhet i vetëdijshëm për gabimet që ka bërë? Kemi dy mënyra që nxënësi të kapërcejë defektet dhe gabimet.

Së pari, ne i zbulojmë vetë gabimet tona. Ne zbulojmë se zgjidhja jonë për një problem nuk ecën, ose se një linjë e argumentit nuk ka kuptim.

Së dyti, ne varemi nga të tjerët për të na treguar, dhe shpesh na ndihmojnë.

Prandaj të mësuarit konstruktivist nuk është vetëm një proces shumë i individualizuar. Ai ka gjithashtu një dimension të dytë, po aq të rëndësishëm, të mësuarit kolektiv. Nxënësit duhet të ndajnë idetë e tyre nëpërmjet ndërveprimit dhe komunikimit me njëri-tjetrin dhe me mësuesit e tyre. Për këtë arsye, ne e kemi quajtur konceptin tonë **të mësuarit ndërveprues konstruktivist**.

Diagrami i mëposhtëm ilustron nivelin individual dhe social të mësuarit konstruktivist; ky është dimensionin social i të mësuarit konstruktivist. Ai tregon se nxënësit i referohen gjithmonë botës jashtë mendjeve të tyre. Kur ata vënë në provë idetë dhe planet e tyre, është pikërisht bota e objekteve ajo që është pika e tyre e referimit. Ky është dimensionin subjekt-objekt i të mësuarit konstruktivist.

Si nxënësit në klasë ashtu edhe qytetarët në një shtet demokratik ndërveprojnë si komunitete të nxënësve. Ne tashmë e kemi përmendur Xhon Djuin, i cili e koncepton shkollën "si një komunitet në miniaturë, si një shoqëri embrionale".⁷ Prandaj ndërveprimi që nxënësit përjetojnë në shkollë me njëri-tjetrin dhe me mësuesit e tyre është pjesë e jetës së vërtetë, dhe jo një marrëveshje artificiale për t'i përgatitur ata për jetën e vërtetë më vonë.

⁷ John Dewey, *The School and Society*, New York, 2007, p.32

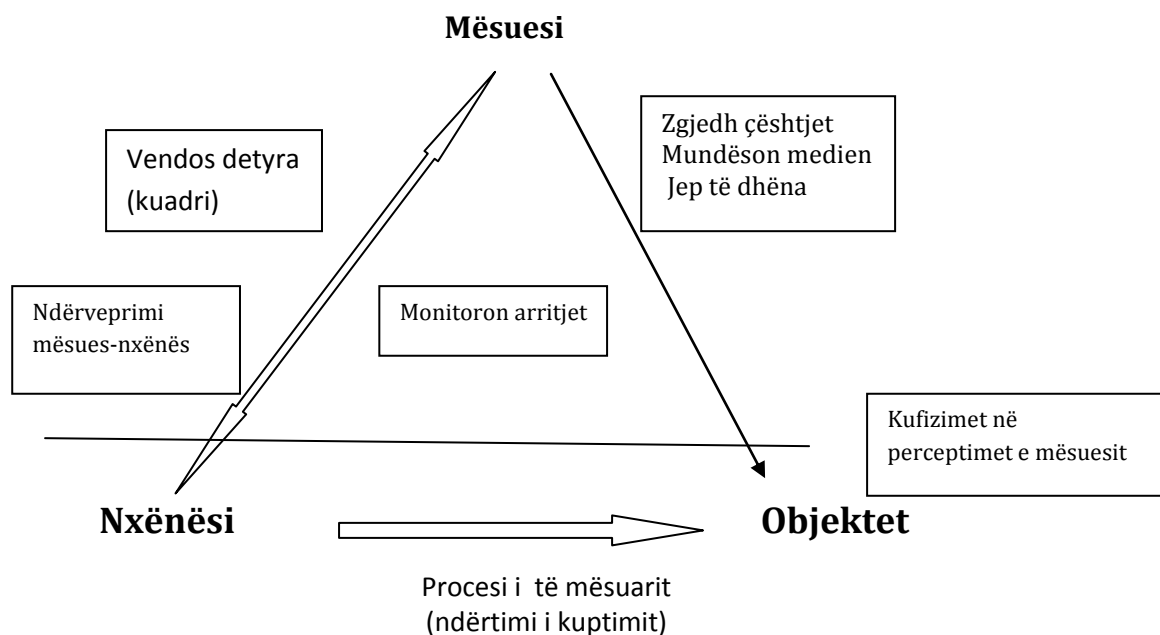
Si në politikë edhe në shkollë, kemi gjithmonë të pranishëm anëtarët me nivele më të larta të përvojës, njohurive, të kuptuarit, dhe gjithashtu më me pushtet - mësuesit, udhëheqësit politikë, menaxherët, shkencëtarë dhe kështu me radhë. Megjithatë, në shoqëritë moderne asnjë prej këtyre lojtarëve nuk ushtron pushtet absolut. Demokracia dhe sundimi i ligjit (duhet) të vendosë kufij të kompetencave të çdo aktori, dhe këto kufizime janë pasqyruar nga ndarja e punës, duke i kufizuar që çdo lojtar të jetë specialist në një fushë të caktuar.

Megjithatë, ekziston një kërcënim serioz ndaj angazhimit demokratik se të gjithë kanë mundësi të barabarta për të marrë pjesë në demokraci. Sa më komplekse që bëhen shoqëritë dhe problemet tona aq më shumë qytetari si individ varet nga kompetencat e tij ose të saj për të marrë pjesë në demokraci. Më shumë se kurrë më parë, edukimi është bërë çelësi për pjesëmarrjen në komunitet nxënësve të rritur.

5 Cili është roli i mësuesit në proceset e të mësuarit konstruktivist?

Nxënësit kërkojnë kuptimin, dhe çdo nxënës e bën këtë në një mënyrë shumë të veçantë. Një nxënës e lidh informacionin e ri - një pjesë të informacionit, një leksion, një ide interesante në një libër, etj - në strukturat ekzistuese të njohurive dhe përvojës në mendjen e tij. Konstruktivizmi do të thotë që ne krijojmë sisteme dhe struktura të diturisë, të të kuptuarit dhe të përvojës sonë.

Nga një këndvështrim konstruktivist, trekëndëshi i mirënjohur didaktik merr një kuptim të ri:

Në marrëdhëniet trekëndore, njëra nga palët, ndonjëherë, mbetet e përjashtuar. Në proceset e të mësuarit konstruktivist, ai është mësuesi. Është nxënësi ai që krijon të kuptuarit e tij për objektet e të mësuarit. Ndërtimi i kuptimit ndodh në mendjen e nxënësit, përtej vargut të perceptimit të mësuesit. Ajo çfarë sheh mësuesi është rezultati – çfarë prodhojnë dhe si sillen nxënësit. Mësuesi sheh arritjet, jo kompetencën. Është pikërisht nxënësi, jo mësuesi, i cili do të vendosë, në fund të fundit, se çfarë është interesante dhe me vlerë për të mësuar për ta, të cilën, për këtë arsye, do ta kujtojnë për gjithë jetën ose ta harrojnë.

Të mësuarit konstruktivist mund të ndahet më tej në tri nënkategori dhe mësuesi luan një rol të rëndësishëm në mbështetjen e tyre.

1. Nxënësit **ndërtojnë (konstruktojnë)** kuptimin - ata zbulojnë dhe krijojnë diçka të re. Mësuesit mund të mbështesin nxënësit e tyre:
 - duke krijuar shanse për të mësuar;
 - duke hartuar detyra sfiduese;
 - duke ofruar udhëzime përmes medieve dhe leksioneve që përfaqësojnë objektet e të mësuarit;

- duke nxitur dhe mbështetur vetëvlerësimin e nxënësit;
- 2. Nxënësit **rindërtojnë** atë që kanë mësuar më parë - ata e zbatojnë dhe e testojnë. Në një masë të madhe, ne të gjithë krijojmë aplikacione të tilla vetë, por në shkollë, mësuesi i mundëson ato përmes:
 - dhënies së mundësisë për të ndarë, për të prezantuar dhe për të diskutuar;
 - testimi dhe vlerësimi;
 - detyrave dhe portofoleve;
 - detyrave sfiduese, për shembull, përfshirjes në projekte;
- 3. Nxënësit **analizojnë** ose kritikojnë, rezultatet e tyre ose të njëri-tjetrit. Siç është shpjeguar më lart, pa këtë element të shqyrtimit kritik dhe të testimi, çdo përpjekje për të mësuar do të bëhet e padobishme për shoqërinë dhe për vetë nxënësin si individ.

6. Cili është roli i mësuesit në EQD / EDNJ?

Një element kyç i mësimdhënies dhe i të mësuarit është mënyra si nxënësit komunikojnë dhe ndërveprojnë me njëri-tjetrin dhe me mësuesin. Kompetenca profesionale e mësuesit i mundëson atij që të reflektojë për pasojat e një aktiviteti të caktuar dhe të përdorë modelet e sjelljes si mjete. Mësuesi kryen role të ndryshme dhe këto janë më të diferencuara sesa në mësimin tradicional, të bazuar njëanshmërisht tek përmbajtja, sipas modelit: "shkruaj me shkumës dhe fol". Mësimdhënia e njëanshme është një ndër rolet e mësuesit, por kjo, në këtë rast, është më e rrallë. Përkundrazi, të mësuarit konstruktivist kërkon që mësuesi "të mësojë me gojën e mbyllur", duke i dhënë më shumë kohë dhe më shumë mundësi fjale nxënësve.

Seksionet e mëposhtme na përshkruajë katër rolet kryesore që një mësues kryen në mjediset konstruktiviste të të mësuarit:

1. Mësuesi si lektor dhe instruktor.
2. Mësuesi si kritik dhe korrigjues.
3. Mësuesi si krijues dhe ofrues i detyrave për zbatim.
4. Mësuesi si drejtues në seancat plenare.

Shembujt e përdorur në mësimet e këtij manuali ndihmojnë lexuesin të gjejë përshkrime të hollësishme të kontekstit në klasat e EQD/EDNJ.

6.1 Mësuesi si lektor dhe mësimdhënës - për të mbështetur dhe pasuruar konstruksionin

Një rregull bazë për një lektor është parimi "60:40"; 40 për qind, ndoshta më shumë, e çështjes për të cilën flet mësuesi duhet të jetë e njohur për nxënësit. Pa këtë shkallë të lartë të informacionit nuk është i mundur të mësuarit konstruktivist.

Në këtë manual, konceptet kyçe formojnë shtyllën kurrizore didaktike, ashtu si edhe të kurrikulës së EQD/EDNJ. Këto koncepte duhet t'u bëhen të njohura nxënësve. Kjo do të thotë se mësuesi duhet të udhëzojë nxënësit përmes një leksioni ose një detyrë leximi, ose të dyja bashkë. Si nxënës konstruktivistë, ata duhet të kenë krijuar tashmë një kontekst të të kuptuarit, në të cilin ata do të përshtatin edhe udhëzimet e mësuesit. Në mënyrë tipike, kjo strukturë e hapur, e papërfunduar e kuptimit përbëhet nga pyetje ose përvoja që kanë nevojë për shpjegim. Tabela e mëposhtme tregon ku trajtohet roli i mësuesit si lektor dhe mësimdhënës në përshkrimet e mësimi të këtij manuali.

Kapitulli/konc epti kyç	Shembuj dhe referencat për materialet
Kapitulli 2 Përgjegjësia	Mësimi 4: Mësuesi zgjedh një temë që nxënësit kanë të fokusuar në diskutimin e tyre dhe jep një kuadër konceptual për reflektim. Materialet për mësuesit 2.3 mundëson modulet leksion për të mbështetur përgatitjen e mësuesit
Kapitulli 3 Diversiteti dhe pluralizmi	Mësimi 2: Mësuesi prezanton konceptin e së mirës së përbashkët (shiko materialet për mësuesit 3b).
Kapitulli 4 Konflikti	Mësimi 3: Nxënësit kanë raportuar për përvojën e tyre të konfliktit. Mësuesi i ndihmon ata për të kuptuar problemin që e shkaktoi këtë konflikt, duke prezantuar modelin e qëllimeve të qëndrueshmërisë (shih fletët e punës së nxënësit 4.2).
Kapitulli 4 Konflikti Kapitulli 5 Rregullat dhe ligji	Nxënësit kanë marrë pjesë në një ose dy lojëra vendimmarrjeje. Mësuesi i ndihmon ata për të reflektuar për përvojën e tyre në seancën dëgjimore. duke prezantuar konceptin e modernizimit (shih fletët e punës së nxënësit 5.5).
Kapitulli 6 Qeverisja dhe politika	Mësimi 2: Mësuesi prezanton modelin e ciklit të politikave (fletët e punës së nxënësit 6.1 dhe 6.2). Në një seancë dhënie mendimesh, gjatë mësimit të mëparshëm, nxënësit kanë diskutuar çështjen e përcaktimit të agjendës politike dhe janë tashmë të gatshëm për ta trajtuar këtë çështje.
Kapitulli 9 Media	Mësimi 1: nxënësit kanë shprehur preferencën e tyre për një lloj të caktuar gazete. Mësuesi i lidh deklaratat e tyre me konceptin e ruajtës të portës. Jo vetëm media vepron si ruajtës porte, por edhe përdoruesit e bëjnë këtë gjithashtu. Mësimi 4: Nxënësit reflektojnë për rolin e tyre në ndërtimin e mesazheve të medieve. Mësuesi trajton dy pikat kyçe në prodhimin e lajmeve të medies: të gjitha mesazhet e medieve janë të ndërtuara me kujdes, dhe redaktorët dhe drejtuesit e medies dhe prodhuesit e lajmeve veprojnë si ruajtës të portave dhe përcaktues të rendit të ditës (shih materialet për mësuesit 9A).

6.2 Mësuesi si kritik dhe korrigjues - për të mbështetur destrukturimin

Në përshkrimet e mësimeve në këtë manual nuk përfshihen shembuj të rolit të mësuesit si kritik dhe korrigjues, për faktin që rastet për këto aspekte mund të lindin në çdo kohë dhe për këtë arsye nuk mund të parashikohen. Mësuesi duhet të kuptojë se çfarë duhet të bëhet si duhet. Megjithatë, disa udhëzime të përgjithshme ia vlen të diskutohen.

A është gabimi i rëndësishëm? Me fjalë të tjera, a është e nevojshme të korrigjohen gabimet apo jo?

Preferenca për reagimet e nxënësve: do të kenë mundësi ata, për shembull, gjatë një prezantimi ose diskutimi, të zbulojnë dhe të korrigjojnë gabimet më vonë?

Në rrethana të caktuara nxënësi duhet të korrigjojë - analizojë - ndërtimin e kuptimit dhe të fillojë përsëri. Shembull: e tërë klasa do të mbështetet në paraqitjen e nxënësit.

Parimi i respektimit të ndërsjellë: ne mund të kritikojmë gabimet e njëri-tjetrit, por ne respektojmë personin. Kjo është e rëndësishme në mënyrë që nxënësit të mbështesin vetëvlerësimin dhe ta nxisin atë.

Kapitulli 8 krijon mundësinë e një debati ndërmjet nxënësve. Këtu, nxënësit vënë në provë argumentet e njëri-tjetrit dhe i analizojnë ato në rast se gjejnë ndonjë gabim.

6.3 Mësuesi si krijues dhe ofrues i detyrave të aplikimit - për të mbështetur rindërtimin

Proceset ndërvepruese kontruktiviste të të mësuarit varen nga shanset e duhura të të mësuarit: objekte, materiale, kohë, rregulla, udhëzime për detyrën, monitorim, dhe mbështetje individuale. Në EQD / EDNJ mësuesi ka detyrën t'u sigurojë nxënësve shanse për të mësuarit në bazë detyre dhe të mësuarit problemor.

Tabela e mëposhtme tregon shembujt që janë përfshirë në përshkrimet e mësimit të këtij manuali.

Kapitulli/koncepti kyç	Shembuj dhe referencat për materialet
Kapitulli 1 Identiteti	Mësimi 4: Nxënësit përfshihen në një projekt për profesionet, për të gjetur se cilat punë i përshtaten kriterëve që ata kanë përcaktuar duke analizuar pikat e tyre të forta dhe interesat.
Kapitulli 3 Diversiteti dhe pluralizmi	Mësimi 3: Nxënësve u është prezantuar koncepti i së mirës së përbashkët nga ana e mësuesit. Tani ata angazhohen në një lojë vendimmarrjeje për të negociuar kompromiset në drejtim të së mirës së përbashkët.
Kapitulli 4 Konflikti	Detyra Kërkimore: Nxënësve iu prezantohet një model i qëllimeve të qëndrueshmërisë, duke studiuar problemin e mbipeshkimit. Ata kryejnë studime të rasteve për të shqyrtuar më tej çështje të qëndrueshmërisë, si emetimet e CO2 ose asgjësimi i mbetjeve bërthamore.
Kapitulli 4 Konflikti Kapitulli 5 Rregullat dhe ligji	Mësuesi vepron si menaxher loje apo procesi. Ai përcakton afatin kohor dhe siguron zbatimin e rregullave të lojës, por nuk mundëson zgjidhje për problemin që po trajtojnë studentët.
Kapitulli 5 Rregullat dhe ligji	Mësimi 4: Mësuesi u jep nxënësve një pyetësor (shih fletët e punës së nxënësit 5.6) për t'i ndihmuar ata të reflektojnë për procesin e të mësuarit.
Kapitulli 6 Qeverisja dhe politika	Mësimi 3: Mësuesi u përcakton nxënësve detyrën e zbatimit të modelit të politikave ciklike (shih fletët e punës së nxënësit 6.1 dhe 6.2) në një shembull konkret
	Mësimi 4: Mësuesi zgjedh një nga tre pohimet kyçe që i përshtaten kontekstin e reagimit e nxënësve (shih materialet për mësuesit 6.2). Në çdo deklaratë kyçe, është futur një koncept që i ndihmon nxënësit të reflektojnë për punën e tyre. Por ata duhet të punojnë me të në tërësi, kështu që mësuesi duhet të vendosë se cilin koncept do të zgjedhë.

6.4 Mësues si kryetar i seancave plenare - për të mbështetur gjithë format e të mësuarit konstruktivist

Mësimdhënia dhe të mësuarit përmes demokracisë dhe të drejtave të njeriut ndoshta bëhet më i dukshëm në seancat plenare, kur nxënësit ndajnë idetë ose zhvillojnë diskutime. Këtu ata ushtrojnë lirinë e tyre të opinionit, mendimit dhe shprehjes. Pa trajnim të plotë në vënien në përdorim të këtyre të drejtave themelore demokratike, ata do ta kenë të pamundur të marrin pjesë në vendimmarrje demokratike.

Në përshkrimet e mësimit, ne përgjithësisht sugjerojmë që mësuesi t'i drejtojë këto seanca. Kjo është një detyrë sfiduese, sepse nxënësit vënë përballë mësuesin me idetë me të cilat ai duhet të punojë më vonë. Në një masë të konsiderueshme, mësuesi mund të parashikojë kuadrin konceptual që do të shërbejë si mjet për t'i dhënë strukturë dhe kuptim ideve të nxënësve, por, në të njëjtën kohë, mësuesi duhet edhe të improvizojë.

Manuali përshkruan si mund të kryhet roli i drejtuesit. Në përgjithësi, mësuesi drejton dy lloje seancash plenare. Së pari, ai mund të fillojë mësim ose kapitullin në mënyrë të tillë që të mundësojë përfshirjen e shpejtë të nxënësve në të. Së dyti, mësuesi mund të drejtojë një seancë plenare që fillon me të dhëna të nxënësve – rezultate të detyrave të shtëpisë, një diskutim ose reagime. Tabelat e mëposhtme tregojnë shembujt e përfshirë për të dy llojet e seancave plenare.

a. Mësuesi jep kontributin e parë në një seancë plenare

Kapitulli/koncept i kyç	Shembuj dhe referencat për materialet
Kapitulli 1 Identiteti	Mësimi 1: Çdo ditë, gjatë gjithë jetës sonë, ne bëjmë zgjedhje e marrim vendimet - çfarë shembuj vijnë në mendjet e nxënësve? Mësimi 3: Pse e ndiqni arsimin e mesëm?
Kapitulli 2 Përgjegjësia	Mësimi 1: Çfarë do të bëni ju nëse përballeni me këtë dilemë?
Kapitulli 3 Diversiteti dhe pluralizmi	Mësimi 1: Mësuesi mbështet nxënësit në një stuhë mendimesh. Ai udhëzon nxënësit që të lidhen dhe t'i grupojnë idetë nën titujt e rinj.
Kapitulli 4 Konflikti	Detyra Kërkimore: Nxënësve iu prezantohet një model i qëllimeve të qëndrueshmërisë, duke studiuar problemin e mbipeshkimit. Ata kryejnë studime të rasteve për të shqyrtuar më tej çështje të qëndrueshmërisë, si emetimet e CO2 ose asgjësimi i mbetjeve bërthamore.
Kapitulli 4 Konflikti Kapitulli 5 Rregullat dhe ligji	Mësuesi vepron si menaxher loje apo procesi. Ai / ajo përcakton afatin kohor dhe siguron zbatimin e rregullave të lojës, por nuk mundëson zgjidhje për problemin që po trajtojnë studentët.
Kapitulli 5 Rregullat dhe ligji	Mësimi 4: Mësuesi u jep nxënësve një pyetësor (shih fletët e punës së nxënësit 5.6) për t'i ndihmuar ata të reflektojnë për procesin e të mësuarit.
Kapitulli 6 Qeverisja dhe politika	Mësimi 1: Mësuesi mbështet nxënësit në një stuhë mendimesh ("Muri i heshtjes"). Ai udhëzon nxënësit që të lidhen dhe të grupojnë idetë dhe mendimet e tyre duke i strukturuar, grupuar dhe duke i kategorizuar.
Kapitulli 8 Liria	Mësimi 1: Mësuesi shpall, "Çdo fëmijë duhet të kalojë një vit shtesë në shkollë." Nxënësit shprehin pikëpamjet e tyre për këtë çështje – ata pajtohen ose jo. Ky është një vendim politik, kështu që nuk ka asnjë alternativë tjetër veçse "Po" ose "Jo".

b. Nxënësit japin kontributin e parë në një seancë plenare

Kapitulli/koncept i kyç	Shembuj dhe referencat për materialet
Kapitulli 1 Identiteti	Mësimi 1: Nxënësit japin arsyet për zgjedhjen e një citimi. Mësuesi i tregon nxënësve si të regjistrojnë idetë e tyre në një hartë të mendjes. Mësimi 3: Nxënësit paraqesin mendimet për të ardhmen e tyre. Mësuesi nuk mund të parashikojë se çfarë do të thonë nxënësit, por një kuadër konceptual do t'i lejojë atij të punojë me të dhënat e tyre.
Kapitulli 4 Konflikti	Mësimi 3: Mësuesi kryeson një sesion përmbledhjeje pas një lojë vendimmarrjeje. Ai dëgjon reagimet e nxënësve, identifikon idetë kryesore dhe i regjistron në dërrasën e zezë ose në tabelë. Mësimi 4: Nxënësit fillojnë mësimin me rezultatet punës së tyre paraprake të përgatitur në shtëpi. Ata vendosin rendin e ditës dhe krijojnë kuadrin konceptual për të gjithë mësimin. Përshkrimi i mësimi e ndihmon mësuesin të parashikojë pikat kryesore që nxënësit do të shqyrtojnë dhe të mënyrës së reagimit ndaj tyre.
Kapitulli 7 Barazia	Mësimi 1: Mësuesi lexon një studim rasti dhe u drejton nxënësve vetëm një pyetje, "Cili është problemi?" Nxënësit mendojnë në heshtje dhe shkruajnë përgjigjet e tyre. Shumë nxënës dalin përpara klasës me idetë e tyre. Mësuesi i inkurajon ata të shpjegojnë arsyetimin e tyre. Më pas, ai i lidh idetë e tyre në një kuadër konceptual që mund të parashikohet. Kapitulli 7, mësimi 4, jep një shembull tjetër të kësaj metode.
Kapitulli 8 Liria	Mësimi 1: Nxënësit kanë shkëmbyer argumentet me njëri-tjetrin për një çështje. Mësuesi pyet, "Çfarë e bën një çështje të rëndësishme për t'u debatuar?" Ai përmbledh idetë e nxënësve, të cilat pritët të korrespondojnë me kriteret në fletët e punës së nxënësit 8.1.

7. Demokracitë si komunitete të nxënësve - një qasje konstruktiviste ndaj koncepteve kyç në EQD / EDNJ

Koncepti i të mësuarit ndërveprues konstruktivist , jo vetëm që e vlerëson mësimdhënien e EQD/EDNJ dhe shkollën si një të tërë, si një bashkësi të atyre që mësojnë të qeverisur nga të drejtat e njeriut, por edhe si qytetarë të angazhuar në proceset e vendimmarrjes.

"Të mësuarit për" demokracinë dhe të drejtat e njeriut do të thotë se nxënësit të përgatiten për rolet e tyre si nxënës të përjetshëm, si individë dhe si komunitet. Ka dy linja argumenti që mbështesin këtë qëndrim.

E para është normative dhe i referohet të drejtave të njeriut. Qytetarët duhet të kenë mundësinë për të marrë pjesë në demokraci dhe për të shprehur pikëpamjet dhe interesat e tyre, kur diskutojnë çështjet e rendit të ditës. Kjo nënkupton se çdo proces i vendimmarrjes është i pa fund; përndryshe do të ishte një farsë.

Linja e dytë e argumentit është analitike. Ajo i referohet kompleksitetit të shoqërive tona moderne, ndërvarësisë së tyre të përbashkët globale dhe sfidave të frikshme që lidhen me çështje të tilla si: ndryshimet e klimës, degjenerimi i biodiversitetit, rreziqet e sigurisë që rrjedhin nga shtetet e dështuara ose rritja e hendekut në mes të pasurive dhe të varfërve etj. Askush nuk ka një ide të qartë si mund të zgjidhen problemet që na presin - si në jetën tonë individuale ashtu dhe në nivel global. Ne jemi nxënës, që na ka rënë detyra të gjejmë zgjidhje praktike.

Për këtë arsye, konceptet kyçe në EQD/EDNJ në këtë manual janë të përcaktuara nga këndvështrimi ndërveprues konstruktivist. Tabela e mëposhtme përmbledh qasjen bazë konceptuale për secilën nga nëntë njësitet.

Kapitulli/koncepti kyç	EQD/EDNJ: Koncepti konstruktivist i ...
Kapitulli 1 Identiteti	... identitetit: ne formojmë identitetin tonë nëpërmjet zgjedhjeve kyç.
Kapitulli 2 Përgjegjësia	... përgjegjësisë: ne krijojmë grupin tonë të vlerave të përbashkëta.
Kapitulli 3 Diversiteti dhe pluralizmi	... interesave dhe i të mirës së përbashkët: ne negociojmë për atë që e konsiderojmë të jetë e mira e përbashkët.
Kapitulli 4 Konflikti	... konfliktit: problemet dhe konfliktet janë ato që ne i konsiderojmë si të tillë.
Kapitulli 5 Rregullat dhe ligji	... rregullave dhe ligjeve: ato janë mjete që shërbejnë për të zgjidhur problemet dhe për të dhënë kuadrin për zgjidhjen paqësore të konflikteve.
Kapitulli 6 Qeverisja dhe politika	... proceseve të vendimmarrjes politike: qëllimi i tyre është të gjejnë zgjidhje për problemet urgjente.
Kapitulli 7 Barazia	... përfshirjes dhe kohezionit social.
Kapitulli 8 Liria	... mënyrës së ushtrimit të të drejtave tona njerëzore të lirisë, p.sh. liria e mendimit dhe e shprehjes.
Kapitulli 9 Media	... perceptimit tonë për botën përmes medieeve: prodhuesit dhe përdoruesit e medieeve si ruajtës të portave dhe përcaktues të rendit të ditës.

Pjesa 1

Pjesëmarrja në komunitet

Kapitulli 1

Identiteti – Të zgjedhim

Ne formojmë jetën tonë, por edhe të të tjerëve

Kapitulli 2

**Përgjegjësia - Pjesëmarrja, marrja e përgjegjësisë
Liria mbart përgjegjësi**

Kapitulli 3

**Diversiteti dhe pluralizmi - Aprovimi përmes mospajtimit?
Si biem dakord për të mirën e përbashkët?**

KAPITULLI 1

IDENTITETI

Arsimi i mesëm

**Të zgjedhim
Ne formojmë jetën tonë,
por edhe të të tjerëve**

**1.1 Këndvështrimet për zgjedhjet dhe identitetin
Me pikëpamjet e kujt mund të pajtohem unë?**

**1.2 Duke parë pas: çfarë zgjedhjesh më bënë mua personin që jam?
Cilat zgjedhje kanë pasur ndikimin më të madh në jetën time?**

**1.3 Duke parë përpara: tre zgjedhje që formojnë të ardhmen e jetës sonë
Liria qëndron në aftësinë për të zgjedhur - apo për të mos zgjedhur**

**1.4 Cila punë më përshtatet mua?
Kriteret e mia për zgjedhjen e një pune**

Zgjerim: Analiza e punëve

KAPITULLI 1

Identiteti

Të zgjedhim

Hyrje për mësuesit

"Kush do të jetë partneri im?"

"A duam të kemi fëmijë?"

"Cilën punë do të zgjedh unë?"

Fokusi i këtij kapitulli: zgjedhjet që formojnë identitetin

Këto janë tri nga zgjedhjet më të rëndësishme që ne bëjmë në jetën tonë. Ne kemi kërkuar përgjigjen e këtyre pyetjeve që në adoleshencën tonë dhe në të njëzetat, dhe kështu bëjnë edhe nxënësit tanë. Duke i bërë këto zgjedhje, ne formojmë identitetet tona - ne vendosim si do të jetë jeta jonë. Përmbysja e këtyre zgjedhjeve është e dhimbshme dhe e vështirë, ndërsa për fëmijët është e pamundur. Vendimet tona ndikojnë jo vetëm në jetët tona, por edhe në atë të njerëzve të tjerë.

Identiteti - Një temë intime, shumë personale

Ky kapitull për konceptin e identitetit, vjen më afër përvojave dhe dëshirave më intime të nxënësve, se sa pjesët e tjera të këtij vëllimi. Detyrat në këtë kapitull janë të konceptuara si zgjedhje. Metoda pasqyron përvojën e nxënësve.

Skica e kapitullit 1

Mësimi 1 i njeh nxënësit me rëndësinë e bërjes së zgjedhjeve. Në mësimin 2, nxënësit hedhin vështrimin pas: çfarë zgjedhjesh kanë ndikuar më shumë në jetën dhe identitetin e tyre? Në mësimin 3, nxënësit shohin në të ardhmen, duke shqyrtuar tre pyetjet kyç të mësipërme. Në mësimin 4, ata përqendrohen në një nga këto pyetje - zgjedhjen e një pune. Një projekt i analizës së punëve është sugjeruar si një zgjerim (shih fletët e punës së nxënësit 1.4).

Koncepti konstruktivist i identitetit

Në këtë kapitull, koncepti i identitetit kuptohet në mënyrë konstruktiviste. Identiteti ynë nuk qëndron atje, thjesht si diçka statike dhe e plotë, por më shumë ai zhvillohet gjatë gjithë jetës sonë, në një proces të mësuari, duke u ndikuar nga zgjedhjet që ne bëjmë. Disa zgjedhje janë të pakthyeshme; të tjerat mund të ndryshohen dhe korrigjohen, nëse ne e dëshirojmë një gjë të tillë (shiko materialet për mësuesit 1.3).

Zhvillimi i kompetencave: lidhjet me kapitujt e tjerë në këtë vëllim

Çfarë tregon kjo tabelë

Titulli i këtij manuali, *Pjesëmarrja në demokraci* përqendrohet në kompetencat e qytetarit aktiv në demokraci. Kjo matricë tregon potencialin e pasojave të bashkëpunimit ndërmjet kapitujve në këtë manual. Matrica tregon se cilat kompetenca janë zhvilluar në kapitullin 1 (rreshtat e theksuar në tabelë). Kolona e rrethuar me kornizë më të dukshme tregon kompetencat e vendimmarrjes politike dhe të veprimit – të theksuara për shkak të lidhjeve të tyre të ngushta me pjesëmarrjen në demokraci. Rreshtat e mëposhtme tregojnë lidhjet me kapitujt e tjera në këtë manual: çfarë kompetencash janë zhvilluar në këto kapitull që mbështesin nxënësit në kapitullin 1?

Si mund të përdoret kjo matricë?

Mësuesit mund ta përdorin këtë matricë si një mjet për planifikimin, në mënyra të ndryshme, e orëve të tyre në EQD / EDNJ.

- Kjo matricë ndihmon mësuesit që kanë vetëm pak orë për t'i kushtuar EQD / EDNJ: një mësues mund të zgjedhë vetëm këtë kapitull dhe të heqë të tjerët, pasi ai e di se disa kompetenca kyçe janë zhvilluar, në një masë të caktuar, në këtë kapitull - për shembull, të bërit e zgjedhjeve, të kuptuarit e pluralizmit të identiteteve, ushtrimi i të drejtave të lirisë, përgjegjësia në kryerjen e zgjedhjeve që ndikojnë edhe të tjerët.
- Matrica i bën mësuesit të vetëdijshëm për pasojat e sinergjisë që ndihmojnë nxënësit të jenë të trajnuar në mënyrë të përsëritur për kompetencat e rëndësishme, në kontekste të ndryshme, të lidhura ndërmjet tyre në shumë mënyra.

Kapitujt	Dimensionet e zhvillimit të kompetencave			Qëndrimet dhe vlerat
	Analiza dhe gjykim politik	Metodat dhe aftësitë	Pjesëmarrja në demokraci Vendimmarrja dhe veprimi politik	
1. Identiteti	Të bërit e zgjedhjeve dhe reflektimi për ndikimin e tyre Zgjedhja e një pune dhe reflektimi për kriteret	Përdorimi i modeleve si mjete analitike Prezantimet Pjesëmarrja në diskutime	Mbushja e mendjes-identifikimi i kriterëve, i qëllimeve dhe i përparësive	Përgjegjësia - të qenët i vetëdijshëm se si zgjedhjet e mia do të ndikojnë te të tjerët Gatishmëria dhe aftësia për të qenë i ndërgjegjshëm për dëshirat, nevojat, dhe detyrimet personale
2. Përgjegjësia				Njohja e ndërsjellë
3 Diversiteti dhe pluralizmi	Zgjedhjet personale krijojnë larmi të pasur të identiteteve			
6 Qeverisja dhe politika	Vendimmarrja politike korrespondon me zgjedhjet individuale. Qëllimi i lumturisë individuale korrespondon me qëllimin e së mirës së përbashkët	Strategjitë e negocimit	Argumentimi dhe debati në publik (pjesëmarrja kur komuniteti "vendos për diçka")	Gatishmëria dhe aftësia për të dëgjuar njerëzit me interesat dhe pikëpamje të ndryshme
8 Liria			Ushtrimi i të drejtave të lirisë	

Kapitulli 1: Identiteti – Të zgjedhim

Ne formojmë jetën tonë dhe të njerëzve të tjerë

Tema e mësimit	Trajnimi i kompetencave /objektivat e të mësuarit	Detyrat e nxënësve	Materialet dhe burimet	Metoda
Mësimi 1 Këndvështrime në zgjedhjet dhe identitetin	Qartësimi i qëndrimeve dhe zgjedhjeve personale. Nëpërmjet zgjedhjeve tona, ne u tregojnë të tjerëve se cilët jemi, rreth identitetit tonë.	Nxënësit zgjedhin një citim dhe japin arsyet për zgjedhjet e tyre.	Materialet për mësuesit 1.1 (tre kopje, me citate të prera në shirita të ndara para mësimit).	Punë në grup. Diskutim plenar.
Mësimi 2 Duke vështruar pas: çfarë zgjedhesh më bënë mua personin që jam?	Këndvështrimi autobiografik Zgjedhjet tona dhe ato të të tjerëve, kanë një ndikim vendimtar për jetët tona.	Nxënësit reflektojnë për zgjedhjet që kanë pasur ndikim të fuqishëm në jetët e tyre.	Fletët e punës së nxënësit 1.1. Tabela dhe lapustila me ngjyra të ndryshme, shirita letre (A6), zamke ose letër ngjitëse.	Punë individuale. Diskutim plenar.
Mësimi 3 Vështrimi përpara: tri zgjedhje që formojnë jetën tonë të ardhshme	Marrja e vendimeve, vendosja e prioritetëve. Të drejtat e njeriut na japin ne opsione se si të formojmë të ardhshmen tonë - ne vendosim nëse do t'i marrim ato.	Nxënësit reflektojnë për zgjedhjet kyçe që ndikojnë në jetën e tyre të ardhshme.	Fletët e punës së nxënësit 1.2 Tabela, lapustila.	Puna individuale me fletë pune. Diskutim plenar.
Mësimi 4 Cila punë më përshtatet mua?	Identifikimi, balancimi dhe përzgjedhja e kritereve sipas përparësive për një vendim. Kriteret kyç për zgjedhjet e një punë janë, "Cila punë i korrespondon interesave dhe pikave të mia të forta?"	Nxënësit zgjedhin ose refuzojë një punë dhe japin arsyet për zgjedhjet e tyre.	Fletët e punës së nxënësit 1.3. Materialet për mësuesit 1.2 (të prera në grup kartash pune, për afërsisht 10 karta më shumë se nxënësit në klasë).	Puna individuale me një broshurë. Diskutim plenar.
Zgjerim: Zgjedhja e punës	Intervistë me një ekspert; planifikimi i një projekti kërkimor. Sqarimi i opsioneve të punës.	Nxënësit planifikojnë dhe kryejnë një projekt kërkimor.	Fletët e punës së nxënësit 1.4.	Projekt.

Mësimi 1

Këndvështrime për zgjedhjet dhe identitetin

Me pikëpamjet e kujt mund të pajtohem unë?

Kjo matricë përmbledh informacionin që një mësues ka nevojë për të planifikuar dhe japë mësimin.

Trajnim i kompetencave i referohet drejtpërdrejt EQD / EDNJ.

Objektivi i mësimit tregon atë që nxënësit dinë dhe kuptojnë.

Detyrat e nxënësit, së bashku me metodën, formojnë bërthamën e procesit mësimor.

Materialet në listë mbështetën përgatitjen e mësimit.

Koha në dispozicion jep një udhëzues të përafërt për menaxhimin e kohës së mësuesit.

Trajnim i kompetencës	Qartësimi i qëndrimit dhe zgjedhjeve personale.
Objektivi i mësimit	Përmes zgjedhjeve tona, ne i tregojmë të tjerëve se cilët jemi, diçka në lidhje me identitetet tona.
Detyrat e nxënësve	Nxënësit zgjedhin një citim dhe japin arsyet për zgjedhjen e tyre.
Materialet dhe burimet	Tre kopje të materialeve për mësuesin 1.1, me citimet e prera në shirita letre të ndara para mësimit.
Metoda	Punë në grupe. Diskutim plenar
Koha në dispozicion	1. Nxënësit bëjnë zgjedhjet: 15 min 2. Nxënësit japin arsyet për zgjedhjet e tyre: 15 min 3. Nxënësit krahasojnë zgjedhjet e tyre dhe reflektojnë për to: 10 min

Informacion

Në këtë mësim, nxënësit bëjnë zgjedhje dhe njihen me temën e zgjedhjeve përmes përvojës së tyre personale. Kjo është një qasje e bazuar në detyrë për konceptin kompleks të identitetit, dhe jo në një qasje teorike ose me bazë tekstin dhe synon të ndihmojë nxënësit të kuptojnë se koncepti i identitetit është i lidhur në një mënyrë shumë praktike me jetët e tyre.

Komunikimi ndërmjet nxënësve sundon mësimin. Një vendosje ballore do të ishte jo produktive; prandaj, nëse është e mundur, tabelat dhe karriget duhet të vendosen rreth mureve (në formë U-je).

Përshkrimi i mësimit

1. Nxënësit bëjnë zgjedhjet

Nxënësit përcaktojnë kontekstin

Mësuesi prezanton temën. Çdo ditë, në të gjithë jetën tonë, ne bëjmë zgjedhje dhe marrim vendime - çfarë shembujsh u vijnë në mendje nxënësve? Nxënësit përgjigjen dhe japin shembuj nga përvoja e tyre. Mësuesi sigurohet që ata të flasin rreth vendimeve, por pa u futur në hollësi të mëtejshme për të diskutuar problemet ose arsyet e vendimeve të marra. Në diskutim duhet të marrin pjesë sa më shumë nxënës gjatë pesë minutave të para. Mësuesi nuk duhet të diskutojë këto deklaratat; ai vëren se cila është balanca në mes të zgjedhjeve të përditshme (blerje sanduichi apo i një ushqimi të lehtë e të nxehtë për drekë) dhe vendimet kryesore (zgjedhja e një pune). Mësuesi thekson çfarë prirjesh dolën në pah në zgjedhjet e nxënësve.

Nxënësit zgjedhin një citim

Mësuesi u shpjegon nxënësve se ata do të dëgjojnë disa citime nga autorë në vende të ndryshme, dhe nga kohët e lashta dhe moderne. Detyra e tyre është si vijon:

- Nxënësit zgjedhin një citim me të cilin ata ose bien shumë dakord ose nuk janë dakord.
- Nxënësit të cilët kanë zgjedhur të njëjtin citim formojnë një grup të vogël (deri në gjashtë anëtarë) dhe ndajnë arsyet e tyre për zgjedhjen e bërë. Grupet emërojnë një drejtues.
- Pas pesë minutash, në seancë plenare, secili folës bën një deklaratë të shkurtër për zgjedhjet. Ata lexojnë citimin dhe japin arsyet kryesore pse nxënësit në grupin e tyre ranë dakord ose nuk ranë dakord me të. Nëse nxënësit e një grupi mbajnë pikëpamje të ndryshme, atëherë duhet të raportohet ndryshimi i tyre.

Mësuesi vendos citatet në tavolinat e nxënësve, të paraqitura në shirita të veçanta letre. Me radhë çdo nxënës, pasi ka marrë thënien, e lexon atë me zë të lartë për klasën. Pastaj nxënësit fillojnë me detyrën e tyre. Mësuesi i mbikëqyr ata. Nëse grupi është shumë i madh, ai ndërhyr dhe sigurohet që nxënësit të ndahen në grupe më të vogla. Për këtë qëllim, mësuesi ka përgatitur thënie rezervë. Mësuesi merr shënim se cilat thënie kanë zgjedhur nxënësit dhe cilat nuk i kanë zgjedhur. Ai e ka të pamundur të kuptojë diskutimet e nxënësve, sepse niveli i zhurmës që prodhohet nga diskutimet e njëkohshme të nxënësve do të jetë si ai i një kafeneje të mbushur plot me klientë.

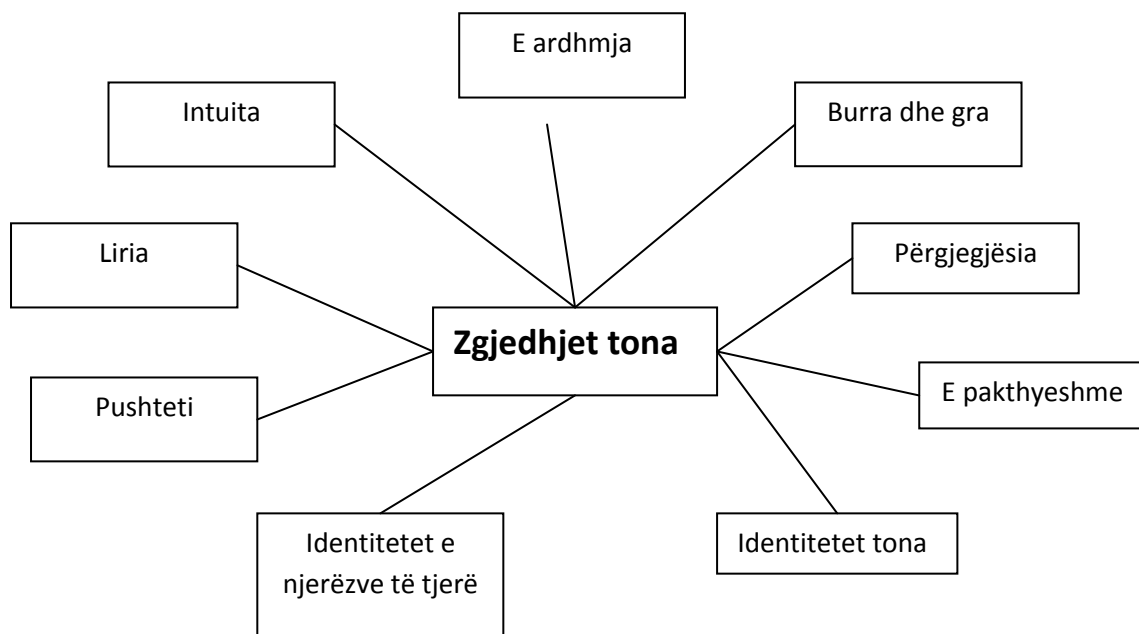
2. Nxënësit japin arsyet për zgjedhjet e tyre

Folësit japin deklaratat e tyre

Mësuesi, pasi njofton nxënësit për përfundimin e kohës së diskutimeve, i fton ata në senacë plenare, të kryesuar nga tij. Nxënësit qëndrojnë në grupe dhe folësit e tyre marrin fjalën me radhë. Nëse është e nevojshme, mësuesi i kujton folësit të raportojë për arsyet e zgjedhjes që ata kanë bërë si grup ndërkohë që nxënësit e tjereë kanë të drejtën të kërkojnë më shumë shpjegime. Mësuesi duhet të sigurojë diskutimi nuk fillon para se të kenë folur të gjithë folësit.

Mësuesi dhe nxënësit prodhojnë një hartë në mendje si një regjistrim

Para se ta marrë fjalën folësi i radhës, mësuesi i kërkon dëgjuesve të përmbledhin deklaratat kyçe që sapo kanë dëgjuar, për shembull, "Shumë nga zgjedhjet tona janë të pakthyeshme" ose "Kur bëjmë zgjedhje, kemi ushtruar të drejtat e lirisë personale." Mësuesi ose një nxënës, përmbledhin konceptet kyçe në një hartë të thjeshtë të mendjes (shih shembullin më poshtë).

3. Nxënësit krahasojnë dhe të reflektojnë për zgjedhjet e tyre

Nxënësit lexojnë hartën e mendjes - një dokument shumë zgjedhje

Harta e mendjes mbështet fazën përfundimtare të reflektimit në këtë mësim.

Mësuesi drejton një pyetje që të provokojë mendim – shumë përgjigje të ndryshme janë të mundshme, pasi nxënësve iu adresohet si ekspertë në emër të tyre: folësit kanë raportuar vetëm atë që nxënësit mendojnë në lidhje me citimet e ndryshme në përzgjedhjet e bëra. Vetë grupet u formuan nga zgjedhjet e nxënësve – kështu pra çfarë na tregon kjo hartë mendore në lidhje me studentët?

Nxënësit mund të kenë nevojë për pak kohë që të mendohen. Ata duhet ta kenë atë - çfarë mund të jetë më e mirë se një klasë plotë me nxënës që mendojnë shumë në heshtje? Prandaj kjo fazë produktive nuk duhet të ndërpritet shumë shpejt duke i dhënë menjëherë fjalën studentit të parë që ngre dorën i pari. Disa nxënës mund të flasin më vonë. Shumë pikëpamje të ndryshme, janë të mundshme, dhe ato do të ndryshojnë në varësi të kontekstit që nxënësit kanë krijuar përmes zgjedhjeve të tyre dhe sikundër është regjistruar në hartën e mendjes.

Përfundimi: deklaratat kyçe

Detyra e mësuesit është të përfundojë mësimin duke përmbledhur deklaratat kryesore për nxënësit. Ato mund të shprehen drejtpërdrejt, ose mund të ndodhin, si lajtmotiv në disa deklarata. Mësuesi shkruan në dërrasën e zezë ose tabelë fjalët kyçe për të mbështetur përmbledhjen:

1 Në këtë mësim, nxënësit kanë *bërë zgjedhje* kur *kanë folur për zgjedhjet*.

2. nxënësit kanë *bërë zgjedhje të ndryshme*, për arsye të ndryshme (këtu janë disa shembuj):

- Përvoja personale;
- Vlerat
- Gjininë
- Shqetësimi për të tjerët, përgjegjësia
- Të drejtat e njeriut
-

3. Zgjedhje e nxënësve tregojnë se ata janë me personalitete të ndryshme - zgjedhjet e tyre na tregojnë ne diçka rreth asaj çka ata janë, rreth *identitetit të tyre*.

Mësimi 2

Duke vështruar pas: çfarë zgjedhjesh më bënë mua personin që jam?

Cilat janë zgjedhjet që kanë pasur ndikimin më të madh në jetën time?

Kjo matricë përmbledh informacionin që i nevojitet një mësuesi për planifikimin dhe zhvillimin e mësimit.

Trajnimi i kompetencave i referohet drejtpërdrejt EQD / EDNJ.

Objektivi i mësimit tregon atë që nxënësit njohin dhe kuptojnë.

Detyra e nxënësit, së bashku me **metodën**, formojnë bërthamën e procesit mësues.

Materialet në listën e plotë e mbështetin përgatitjen e mësimit.

Koha në dispozicion na jep një udhëzues të përafërt për menaxhimin e kohës së mësuesit.

Trajnimi i kompetencës	Këndvështrimi autobiografik.
Objektivat e të mësuarit	Zgjedhjet tona, dhe ato të të tjerëve, kanë një ndikim vendimtar për jetën tonë.
Detyrat e nxënësve	Nxënësit reflektojnë për atë se cilat zgjedhje kanë ndikimin më të fuqishëm në jetën e tyre.
Materialet dhe burimet	Fletët e punës së nxënësit 1.1. Tabelë, shirita letre (A6), lapustila në ngjyra të ndryshme, zamkë apo letër gjitëse.
Metoda	Punë individuale. Diskutim plenar.
Koha në dispozicion	1. Nxënësit hulumtojnë se çfarë zgjedhjesh kanë prekur jetën e tyre. 15min
	2. Nxënësit ndajnë zbulimet e tyre. 10 min
	3. Nxënësit diskutojnë dhe reflektojnë për rezultatet e tyre. 15 min

Informacion

Në një masë të madhe, zgjedhjet formojnë identitetet tona. Në këtë mësim, nxënësit shikojnë pas në jetën e tyre. Në mësimin e ardhshëm, ata ndryshojnë këndvështrim dhe shohim përpara në të ardhmen. Pyetja kryesore mbetet e njëjtë: Si e formojmë ne të ardhmen tonë dhe jetën e të tjerëve përmes zgjedhjeve që bëjmë?

Në këtë mësim, nxënësit, në fillim, reflektojnë për biografitë e tyre në kontekstin e kësaj pyetje kyç. Pastaj, ata ndajnë disa nga gjetjet e tyre në seancën plenare dhe i krahasojnë ato.

Përshkrimi i mësimit

Përgatitjet

Para se të fillojë mësimi, mësuesi nxjerrë një tabelë në mur apo në dërrasën e zezë dhe kopjon diagramën nga broshura e nxënësit 1.1.

Zgjedhjet e mia		

Zgjedhjet e njerëzve të tjerë		

Lindja	Vija e kohës	E tashmja

1. Nxënësit hulumtojnë se çfarë zgjedhjesh kanë ndikuar në jetën e tyre

Mësuesi paraqet detyrën

Mësuesi paraqet detyrën kryesore të këtij mësimi. Versioni i zmadhuar i materialit në tabelë shërben si referencë. Mësuesi rikujton mësimin e fundit: nxënësit kanë bërë zgjedhjet, dhe vetëm ky aktivitet na ofroi një pasqyrë të personaliteteve të ndryshme të tyre. Ky mësım aplikon një perspektivë të ndryshme: çfarë ndikimi kanë pasur zgjedhje në identitetin dhe zhvillimin tonë në jetë? Dhe kush i ka bërë këto zgjedhje? Ne vetë? Apo njerëzit e tjerë?

Grafiku në tabelë është i njëjtë me atë të fletëve të punës së nxënësit. Në gjysmën e sipërme, nxënësit shënojnë zgjedhjet që kanë bërë, në gjysmën e poshtme ata shënojnë zgjedhjet e bëra nga të tjerët. Vija e kohës, me kahun nga e majta në të djathtë, dëshmon jetëgjatësinë e tyre nga lindja deri në të tashmen. Nxënësit mund të tregojnë se kur një zgjedhje e caktuar ka ndikuar në identitetin e tyre.

Nxënësit përdorin këndvështrimin autobiografik

Nxënësit marrin kopjet e tyre të të fletës së punës për nxënësit 1.1 dhe punojnë individualisht në heshtje (10-15 minuta). Ata reflektojnë për përvojën e tyre personale nga këndvështrimi autobiografik. Ata janë ekspertë për veten e tyre. Për shkak të vetë natyrës intime, tema dhe informacioni është tejet i rëndësishëm për çdo nxënës, dhe ata duhet të vendosin se çfarë informacioni duhet të ndajnë me klasën në fazën e ardhshme të mësimit.

2. Krahassimi i përvojave të nxënësve

Prezantimi i detyrës

Mësuesi paraqet hapin e ardhshëm. Tani nxënësit mund të ndajnë disa nga gjetjet e tyre. Secili nxënës merr dy copa letre të madhësisë A6 dhe lapustila (këto mund të jenë të përbashkëta). Vetëm një pjesë e informacionit - një zgjedhje - duhet të shënohet në çdo shirit letre, meqenëse shiritat do të lidhen me shënimet e nxënësve të tjerë.

Mësuesi shton vite në vijën e kohës, duke filluar me vitin e lindjes të nxënësit më të madh dhe duke përfunduar me të tashmen.

Nxënësit zgjedhin një ose dy pika nga reflektimet e tyre autobiografike, duke përdorur kriteret e mëposhtme:

- Cila prej zgjedhjeve ka pasur ndikim të fuqishëm në identitetin tim?
- Cilat pjesë të informacionit jam i gatshëm për të ndarë me të tjerët në klasë?

Nxënësit duhet të tregojnë se cili e bëri zgjedhjen ("Unë", "nëna", "miku" ...), dhe kur është bërë ajo, por ata nuk duhet të vendosin emrat e tyre.

Nxënësit bëjnë një studim të përgjithshëm për zgjedhjet kyçe

Nxënësit plotësojnë një ose dy fleta letre, sipas udhëzimeve të mësuesit dhe i vendosin ato me kokë poshtë në tryeza. Një ekip prej katër nxënësish i mbledh dhe i sjell ato te tabela.

Nxënësit mblidhen rreth tabelës në një gjysmërreth - nëse është e nevojshme, në dy radhë. Një nxënës nga ekipi lexon shënimet për klasën. Një anëtar i ekipit sugjeron se ku mund të bashkëngjiten ato te tabela. Nëse ndodhin përsëritje në tabelë informacioni qëndron për të gjithë të tjerët; këto numërohen, shuma regjistrohet dhe teksti në tabelë ndahet për t'i theksuar rëndësinë. Ekipi bashkëpunon me klasën, në mënyrë që të gjithë nxënësit të marrin pjesë në tensionin, që të dhënat e tyre të përbashkëta të dalin dhe të marrin pjesë në krijimin përfundimtar.

3. Nxënësit diskutojnë dhe reflektojnë për rezultatet e tyre

Në kërkim të modeleve dhe të elementeve të rëndësishëm

Materiali është i ri për të gjithë, kështu që, përmbajtja është e vështirë të mund të parashikohet. Shpesh nxënësit nuk kanë nevojë për udhëzime ose për një pikë fillimi, por fillojnë menjëherë të bëjnë komente.

Nëse është e nevojshme, mësuesi thekson se hapi tjetër është për të identifikuar modelet ose detajet më të spikatura.

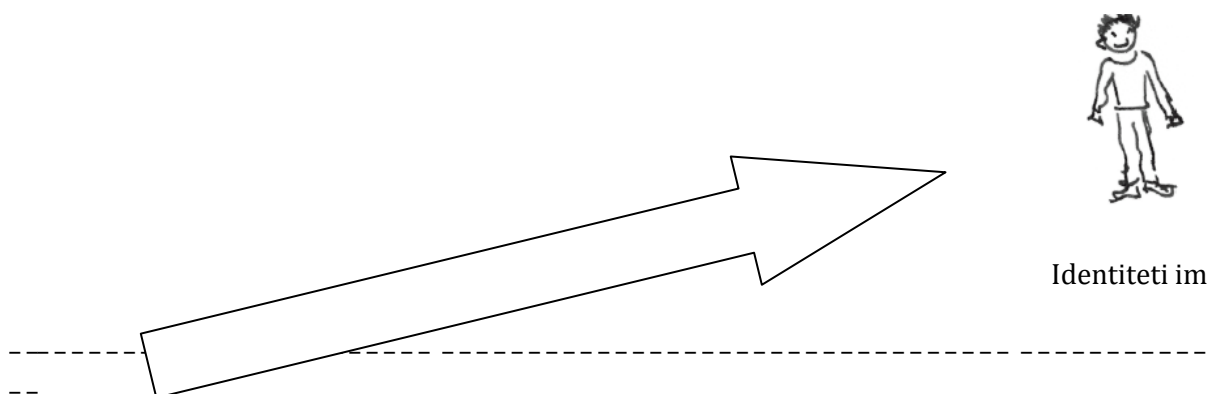
Megjithatë, ka të ngjarë të shfaqen disa modele:

Adoleshenca – rritja e autonomisë: Në fëmijërinë e hershme, të tjerët bëjnë zgjedhjet (prindërit, familja, mësuesit, mjekët). Ndërsa kur rritemi, ne bëjmë më shumë zgjedhje për veten. Pra, ka të ngjarë që të kemi grumbullime të zgjedhjeve te tabela, dhe këto mund të theksohen nga simbol i një shigjete që tregon lart -ndryshimi drejt shtimit të autonomisë dhe përgjegjësisë personale në rritje me rritjen e moshës. Një nxënës mund të shënojë shigjetën edhe në tabelë (shih më poshtë).

"Unë ia detyroj ekzistencën time prindërve të mi": Kjo është pika e fillimit, e ngjashme në biografitë e të gjithëve. Ajo është sa e thjeshtë, aq edhe e qartë. Ne kemi rrënjët tona në familjet tona.

Diversiteti dhe pluralizmi: Ndoshta nuk ka model që mund të zbulohet. Kjo tregon fenomenin e pluralizmit - ne ndryshojmë në zhvillimin tonë dhe zgjedhjet tona na kanë bërë ne personalitete individuale.

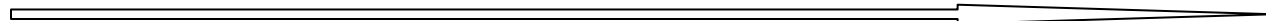
Zgjedhjet e mia

Zgjedhjet e njerëzve të tjerë

Lindja

E tashmja

Vija e kohës

Me rritjen e fëmijëve rritet edhe autonomia e tyre për zgjedhjet në jetë.

Mësimi 3

Duke parë përpara: tre zgjedhje që formojnë të ardhmen tonë

Liria qëndron në aftësinë tonë për të zgjedhur - ose për të mos zgjedhur

Kjo matricë përmbledh informacionin që i nevojitet një mësuesi për planifikimin dhe zhvillimin e mësimit.

Trajnimi i kompetencave i referohet drejtpërdrejt EQD/EDNJ.

Objektivi i mësimit tregon atë që nxënësit njohin dhe kuptojnë.

Detyra e nxënësit, së bashku me **metodën**, formojnë bërthamën e procesit mësues.

Materialet në listën e plotë e mbështetin përgatitjen e mësimit.

Koha në dispozicion na jep një udhëzues të përafërt për menaxhimin e kohës së mësuesit.

Trajnimi i kompetencës	Marrja e vendimeve, vendosja e prioritetëve.
Objektivat e të mësuarit	Të drejtat e njeriut na japin mundësi si të formojmë jetët tona në të ardhmen - ne vendosim nëse do t'i shfrytëzojmë ato.
Detyrat e nxënësve	Nxënësit reflektojnë në zgjedhjet që ndikojnë të ardhmen e tyre.
Materialet dhe burimet	Fleta e punës së nxënësit 1.2. Tabela, lapustila.
Metoda	Punë individuale me fletët e punës Diskutim plenar.
Koha në dispozicion	1 Prezantimi i temës dhe detyrës. 15min
	2. Nxënësit reflektojnë për zgjedhjet kyçe . 10 min
	3 Prezantimi dhe reflektimi. 15 min

Informacion

"Kush do të jetë partneri im?" - "A duam të kemi fëmijë?" - "Cilën punë do të zgjedh?"

Në këtë mësim, nxënësit do të shqyrtojnë zgjedhjet për çështjet e mësipërme. Duke vepruar kështu, ata e zhvendosin këndvështrimin e tyre nga e kaluara në të ardhmen. Në mësimin më parë, ata vështruan pas, duke trajtuar zgjedhjet që janë bërë (dhe nga kush) e që kanë ndikuar në mënyrë vendimtare në jetën e tyre dhe në formën e identitetit të tyre gjatë fëmijërisë dhe adoleshencës. Në këtë mësim, ata do të shikojnë në të ardhmen. Ata do të bëjnë zgjedhje të rëndësishme, për partneritetin, familjen dhe profesionin e tyre - që ndoshta kanë ndikimin më të madh në identitetin e tyre.

Nxënësit do të bëhen të vetëdijshëm për përfshirjen e çështjeve gjinore: roli tradicional i gruas ka qenë për të zgjedhur partnerin dhe familjen - pa një profesion, ndërsa burrat përqendroheshin në rolin e tyre si burim i të ardhurave (profesionit) dhe partner, me një përgjegjësi më të vogël për jetën familjare.

Sot, gratë e reja ushtrojnë të drejtën e tyre për arsimim shumë më gjerësisht, me qëllim që të zgjedhin profesionin e tyre. Kështu, ndërsa gratë përpiqen të gjejnë balancën mes tre mundësive: profesionit, partnerit dhe familjes, shumë, por jo të gjithë burrat, vazhdojnë t'i përmbahen kuptimit të rolit të tyre tradicional.

Përshkrimi i mësimit

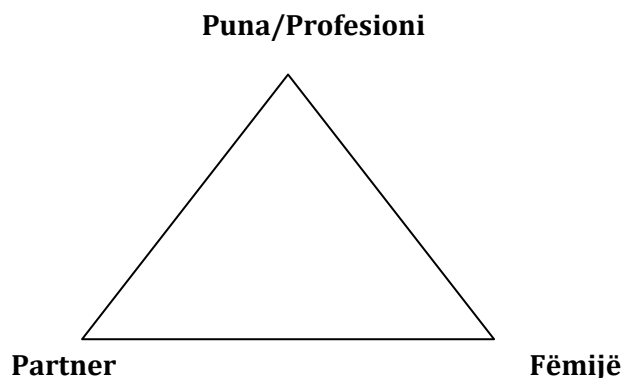
1. Prezantimi i temës dhe i detyrës

Mësuesi përfshin nxënësit në aktivitet (qasja induktive)

Mësuesi e fillon mësimin duke drejtuar një pyetje së cilës mund t'i përgjigjet çdo nxënës dhe që qëllon në shënjë: përse ju vazhdoni shkollën në nivelin e mesëm të lartë?

Nxënësit, si meshkuj edhe femra, me siguri do të përgjigjen se ata dëshirojnë të zgjedhin një profesion. Ata gjithashtu duan të kenë mundësi pranimi në nivele të avancuara të studimit dhe trajnimit, të tilla si studimi universitar.

Mësuesi lejon disa nxënës ta marrin fjalën, derisa të shfaqet një pamje e qartë. Atëherë ai përmbledh përgjigjet e nxënësve, duke vizatuar diagramin në broshurën e nxënësve 1.2 për dërrasën e zezë ose në tabelë dhe duke shtuar zgjedhjen e parë - puna.

Mësuesi shpjegon se kjo është një zgjedhje që nxënësit e kanë dhënë si prioritetin më të lartë për momentin, dhe është e qartë sa e rëndësishme është kjo për identitetin e tyre. Duke vepruar kështu, ata ushtrojnë të drejtat e njeriut - lirinë për të bërë zgjedhje në përgjithësi, si dhe lirinë për të zgjedhur një profesion. Nxënësit mund të theksojnë, me të drejtë, se kjo liri është e kufizuar nga mundësitë e kufizuara në disa punë të caktuara, për shembull, nga papunësia apo konkurrenca e fortë. Kjo temë nuk është e nevojshme të ndiqet këtu, pasi do të trajtohet në mësimin që vijon më pas.

Mësuesi trajton zgjedhje të tjera të rëndësishme: a dua unë të jetoj me një partner, dhe nëse po, kush do të jetë partneri im? (ose, "A e kam bërë unë këtë zgjedhje tashmë?") dhe "A dëshiroj unë, apo duam ne që të kemi fëmijë?" Mësuesi shton termat "Partner" dhe "Fëmijë" në diagram, në mënyrë që ajo t'i ngjajë dhe Fletaës së punës së nxënësit 1.2.

Mësuesi shpjegon se ne të gjithë duhet t'i përgjigjemi këtyre pyetjeve, në një mënyrë apo një tjetër. Ne mund të zgjedhim t'i kombinojmë të tre alternativat, ose të kombinojmë vetëm dy dhe të lëmë një jashtë. Ne do të jetojmë jetë krejtësisht të ndryshme, në varësi të zgjedhjeve që bëjmë ose që nuk bëjmë. Ne ushtrojmë të drejtat e njeriut, por ne gjithashtu mbajmë përgjegjësinë për jetën tonë dhe atë të të tjerëve (partnerët, fëmijët tanë).

Mësuesi paraqet detyrën

Mësuesi shpërndan Fletën e punës së nxënësit 1.2. Ai i bën të vetëdijshëm nxënësit për të drejtat e njeriut që të japin alternativat kryesore të të zgjedhurit të një pune, të një jete me një partner dhe të të pasurit fëmijë (Fleta e punës së nxënësit 1.2, pjesa 1). Detyra e nxënësve është që të mendojnë për zgjedhjet e tyre, dhe për të regjistruar vendimin e tyre në matricën në pjesën 2 të fletës së punës.

Në qoftë se dëshirojnë, ata mund të krahasojnë zgjedhjet e tyre me ato të prindërve të tyre. Ky informacion shtesë nuk do të ndahet në klasë. Informacioni për zgjedhjet e tyre do të mbetet anonim.

2. Nxënësit reflektojnë për zgjedhjet e tyre kryesore

Nxënësit punojnë individualisht në heshtje. Mësuesi nuk i shikon broshurat e tyre, meqenëse fshehtësia është e rëndësishme kur adresohen çështje të tilla delikate.

Mësuesi përgatit fazën që vijon më pas. Ai vendos një tabelë në dërrasë të zezë ose në mur. Ideale do të ishte nëse nxënësit do të ishin të mbrojtur, e të mos shiheshin kur të shkruanin për të. Tabela tregon një version të modifikuar të matricës në fletën e punës së nxënësit 1.2.

Teksti mund të reduktohet në shkronja, pasi nxënësit e njohin matricën. Legjenda e mëposhtme është e mjaftueshme:

Zanat - Partner - Fëmijë

Mundësitë për të ardhmen		Gratë	Burrat
Të tre	P + F + Z		
Dy nga tre	P + F		
	P + Z		
	Z + F		
Një në tre	P		
	Z		
	F		

Mësuesi lë lapustilat për nxënësit.

3. Prezantim dhe reflektim

Nxënësit paraqesin zgjedhjet e tyre

Mësuesi shpjegon se si nxënësit mund të shtojnë zgjedhjen e tyre fshehtas. Nga ana tjetër, secili nxënës vjen te tabela e shënon zgjedhjen e tij me një numër "një" (1).

Nxënëset femra dhe meshkuj përdorin kolona të veçanta.

Nxënësit vijnë përpara për te tabela dhe shënojnë zgjedhjen e tyre. Kur të kenë mbaruar, dy nxënës numërojnë shenjat sipas ndarjeve dhe bëjnë shumat.

Nxënësit komentojnë dhe të diskutojnë rezultatet

Rezultati vështirë se mund të parashikohet. Është interesante të shohësh, se sa të rinj e të reja synojmë të kombinojnë të tre alternativat, sa prej tyre shkojnë për dy dhe për cilat nga to.

"Partner + Zanat": Modeli mashkullor tradicional "shtylla e familjes + shtëpiake". Nxënësit duhet të bëhen të vetëdijshëm për pasojat, në qoftë se të dy partnerët bëjnë këtë zgjedhje - ky është Modeli "Dink" (të ardhura dy herë, por pa fëmijë).

"Zanat + Fëmijë": Një zgjedhje e pamundur, pasi ajo do të thotë të qenët prind i vetëm, por sikundër nxënësit e dinë, një numër i konsiderueshëm i familjeve kanë vetëm një prind, jo si zgjedhje, por për shkak të ndarjeve ose të vdekjes.

"Partner + Fëmijë": Modeli femëror tradicional nëse zgjat për gjithë jetën. Shumë nëna të reja dhe, në një shkallë më të vogël, etër të rinj e pranojnë këtë alterantivë për kohën që kujdesen për fëmijët e tyre, kur ata janë shumë të vegjël. Është e kuptueshme që ata do të kthehen në punët e tyre, sa po të munden.

"Zanat + Partner + Fëmijë": nxënësit do të dinë se kjo alterantivë është një sfidë. A ka ndonjë ndryshim në zgjedhjet e bëra nga secila gjini? Ka më shumë gjasa që më shumë femra se sa meshkuj të rinj do të zgjidhnin këtë alterantivë. Nëse po, cilat janë arsyet për këtë? Mësuesi nuk duhet të

ushtrojë presion për nxënësit nëse ata nuk janë të gatshëm të flasin për arsyet për zgjedhjet e tyre. Mësuesi mund të nxjerr në pah, megjithatë, se ky është një shembull se si zgjedhjet individuale mund të ndikojnë shoqërinë si një e tërë: në qoftë se shumë prej tyre nuk zgjedhin për të pasur fëmijë atëherë do të bjerë lindshmëria. Pa ushtruar presion moral, nxënësit duhet të bëhen të vetëdijshëm për pasojat afatgjata që zgjedhjet e tyre individuale do të kenë në mënyrë të pashmangshme (shih zgjerimin më poshtë).

Me këto linja të mundshme mendimi, mësuesi pret rezultatet, dhe më pas i përgjigjet, nëse është e nevojshme, duke improvizuar. Reflektimi paraprak, siç është përcaktuar këtu, ndihmon; dhe po kështu vepron edhe vlerësimi i mësimit më pas, për të zhvilluar kapacitetet dhe besimin në improvizim.

Zgjerim

Problemi i rënies së numrit të lindjeve dhe plakjes ose pakësimit të popullsisë është shfaqur në shumë vende të industrializuara dhe të zhvilluara në të gjithë botën, duke përfshirë Kinën, Gjermaninë dhe Italinë. Probleme serioze mund të lindin për sistemet e ekonomisë dhe të pensioneve të moshave të kaluara.

Me të dhënat statistikore, nxënësit mund të hetojnë situatën në vendin e tyre. Ata mund të analizojnë dhe gjykojnë për zgjedhjet.

Mësimi 4

Cila punë më përshtatet mua?

Kriteret e mia për zgjedhjen e një pune

Kjo matricë përmbledh informacionin që i nevojitet një mësuesi për planifikimin dhe zhvillimin e mësimi.

Trajnimi i kompetencave i referohet drejtpërdrejt EQD / EDNJ.

Objektivi i mësimi tregon atë që nxënësit njohin dhe kuptojnë.

Detyra e nxënësit, së bashku me **metodën**, formojnë bërthamën e procesit mësimor.

Materialet në listën e plotë e mbështetin përgatitjen e mësimi.

Koha në dispozicion na jep një udhëzues të përafërt për menaxhimin e kohës së mësuesit.

Trajnimi i kompetencës	Identifikimi, balancimi dhe përparësitë e kriterëve për një vendim.
Objektivat e të mësuarit	Kriteret kryesore për zgjedhjen e një punë janë, "Cila punë korrespondon me interesat dhe pikat e mia të forta?"
Detyrat e nxënësve	Nxënësit zgjedhin ose refuzojnë një punë dhe japin arsyet për zgjedhjen e tyre.
Materialet dhe burimet	Fletët e punës së nxënësit 1.3. Materiale për mësuesit 1.2 (prisni një grup të kartave të punës, përafërsisht 10 copë karta më shumë se sa numri i nxënësve në klasë).
Metoda	Punë individuale me fletët e punës Diskutim plenar.
Koha në dispozicion	1. Nxënësit pranojnë ose refuzojnë një ofertë pune. 20min
	2. Nxënësit ndajnë mes tyre kriteret për zgjedhjen e një pune 20 min

Informacion

Në mësimin 1.3, nxënësit trajtuan tri çështje kyçe që ata mendojnë që do të ndikojnë thellësisht në jetën e tyre të ardhshme: duke bërë zgjedhje në lidhje me punët e tyre, të partnerit dhe familjes (të qenit prind). Në këtë mësim, nxënësit shqyrtojnë më në thellësi kriteret e përfshira në një nga këto zgjedhje, për shembull, zgjedhjen e një pune

Dy kriteret janë me rëndësi të veçantë: Cila punë më intereson mua? Cilën punë mund të bëj më mirë?

Rëndësia e këtyre pyetjeve është e qartë, po kështu janë edhe vështirësitë për t'u përgjigjur atyre, veçanërisht të dytës. Për këtë qëllim nevojitet informacion konkret; projekti i përzgjedhjes së punës është sugjeruar që nxënësit të mund të kapërcejnë këtë problem.

Përshkrimi i mësimit

1. Nxënësit pranojnë ose të refuzojnë një ofertë pune

Mësuesi prezanton temën

Mësuesi prezanton temën, duke iu referuar tabelës që tregon trekëndëshin e zgjedhjeve kryesore. Mësimin e kaluar, nxënësit diskutuan vështirësitë në bërjen e tre zgjedhjeve të rëndësishme për jetën: në lidhje me punën, partneritetin dhe familjen e tyre.

Në këtë mësim, nxënësit do përqendrohen në një nga këto tri zgjedhje - punën e tyre të ardhshme.

Mësuesi shpjegon se, për të filluar, nxënësit duhet të imagjinojnë se tani do t'u ofrohet një punë. Mësuesi do t'u paraqesë atyre ofertën e punës në një kartë. Ata janë të lirë të vendosin nëse do të pranojnë këtë ofertë apo jo.

Mësuesi prezanton metodën - një simulim i thjeshtë i tregut të punës

Mësuesi shpërndan fletën e punës së nxënësve 1.3 dhe kërkon nga nxënësit të plotësojnë rreshtin e parë: A e kanë ata një punë të parapëqyer ose "A e kanë bërë zgjedhjen e tyre? Nëse jo, ata presin për hapin e ardhshëm.

Mësuesi shpjegon rregullat. Kur nxënësit marrin ofertën e tyre të punës në kartë, ata vendosin nëse do ta pranojnë apo jo. Ata shënojnë arsyet e tyre në fletën e punës.

Pastaj ata mund të shikojnë për një punë tjetër. Nxënësit mund të bien në ujdi për të ndryshuar punët me njëri-tjetrin ose të shkëmbejnë kartat e tyre me një nga kartat në tavolinë e mësuesit. Ata regjistrojnë të gjitha punët e ofruara për ta dhe japin arsyet për pranimin ose refuzimin e tyre.

Nëse ata gjejnë një punë që u pëlqen, atëherë ata mbajnë kartën e vendit të punës. Nëse ata e lënë kartën pa marrë një tjetër, atëherë ata janë të papunë.

Para se të fillojë simulimi i tregut të punës, nxënësit duhet të kenë një ide të qartë për rregullat dhe rolet e tyre.

Mësuesi shpërndan një kartë pune për çdo nxënës. Disa ndoshta do të protestojnë dhe mund të dëshirojnë ta heqin qafe ofertën e punës së tyre menjëherë. Nëse është e nevojshme, mësuesi i kujton ata për detyrën e tyre - të regjistrojnë në fletën e punës arsyet për mos dashjen e një pune të caktuar.

Nxënësit marrin pjesë në simulimin e tregut të punës - në kërkim të një pune

Pasi nxënësit kanë marrë kartat e punës, ata lihen individualisht. Mësuesi vëren se sa nxënës pranojnë ofertat e tyre të punës, dhe i kujton nxënësit të bëjnë shënime të shkurtra para ndërrimit të vendeve të punës.

2. Nxënësit ndajnë kriteret e tyre për zgjedhjen e një pune

Nxënësit identifikojnë kriteret kryesore për zgjedhjet e tyre të punës

Nxënësit janë ulur në një kuadrat ose rreth të hapur për të mbështetur dhe lehtësuar komunikimin.

Mësuesi i kërkon të tregojnë duart. Kush ka pranuar një ofertë pune? Kush nuk ka pranuar?

Në një hap të dytë, mësuesi kërkon nga nxënësit që të formojnë grupet me 4-6 veta dhe të ndajnë kriteret e tyre. Detyra e tyre është të paraqesin një listë me tre kriteret kryesore të cilat ata i kanë pranuar.

Pas pesë minutash, folësit e grupit paraqesin rezultatet dhe një anëtar tjetër i grupit shkruan pikat e tyre në dërrasën e zezë ose në tabelë. Pikat që përzgjidhen edhe nga grupet e tjerë shënohen për të theksuar rëndësinë e tyre. Rezultati mund të duket kështu:

Cila punë më përshtatet mua? Kriteret për zgjedhjen e një pune

Interesat personale
Kualifikimet - kërkesat e punës
Të ardhura të mira
Orari i punës
Fleksibiliteti
Siguria në punë
...

Nxënësit identifikojnë kriteret kryesore për zgjedhjen e një pune

Nëse grupet, në mënyrë të përsëritur, kanë përmendur disa kriteret për zgjedhjen e një pune, ata tani analizojnë nëse këto janë veçanërisht të rëndësishme. Ata ndajnë mendimet e tyre dhe japin arsyt.

Nga njëra anë, nxënësit janë të lirë të ndjekin preferencat e tyre personale, kështu që nuk është e nevojshme që ata të bien dakord. Për shembull, një e ardhur e lartë mund të jetë më e rëndësishme për një nxënë, ndërsa një tjetër këmbëngul në një fundjavë të lirë dhe orar fleksibël të punës. Megjithatë, në një pikë të caktuar, mësuesi duhet t'i bëjë nxënësit të vetëdijshëm për këto.

Ne të gjithë duam të shmangin të qenët i papunë, kështu që është mjaft e kuptueshme se siguria e punës është, shpesh herë, një përparësi e lartë. Megjithatë, zhvillimet e biznesit janë shumë të paparashikueshme dhe nxënësit do të hasin konkurrencë kudo. Ata duhet të zgjedhin një punë ose, të paktën, një kategori të punës ("Drejtësinë" - "Doktor në mjekësi"), kur të largohen nga shkolla, dhe për këtë do të aplikojnë pasi të kenë mbaruar studimet ose trajnimin. Askush nuk mund të parashikojë në mënyrë të besueshme se çfarë shansesh do të ketë pas katër ose pesë vitesh.

Për këtë qëllim, nxënësit duhet të përfshijnë dy kriteret:

1. Çfarë më intereson mua dhe çfarë do të më pëlqente mua të bëj?
2. Çfarë mund të bëj unë mirë? Ku janë pikat e mia të forta? Çfarë mund të bëj më mirë kur të përballem me konkurrencën?

Mësuesi u jep nxënësve pak kohë për të menduar për këto pika dhe për t'u përgjigjur.

Nxënësit problematizojmë zbatimin e kriterëve

Kur reflektojnë për mënyrën se si t'i zbatojnë këto dy kriteret kryesore në përzgjedhjen e një pune, nxënësit do të bëhen të vetëdijshëm për vështirësitë e përfshira. Pyetja e dytë më lart është më e lehta për t'ju përgjigjur. Me ndihmën e prindërve dhe miqve të tyre, ata mund të eksplorojnë profilin e tyre specifik të kompetencave.

Pyetja e parë paraqet më shumë probleme, pasi nxënësit kanë nevojë për informacion për kërkesat e punës dhe zhvillimet e vendeve të punës. Mësuesit nuk janë ekspertë profesionistë të karrierës, kështu që shkolla këtu është në kufijtë e saj fundorë dhe nxënësit duhet të gjejnë informacion në mënyrë individuale. Ata tani përjetojnë lirinë e zgjedhjes dhe të ndërtimit të identitetit, si një biznes me të vërtetë kërkues.

Në shumë vende, shkollat i mbështetin nxënësit e tyre përmes skemave të vëzhgimit të profesioneve. Ky model është sugjeruar si një zgjerim që nxënësit, prindërit, dhe menaxherët e biznesit do ta vlerësonin dhe mbështetnin.

Zgjerim: Projekti vëzhgimi i një profesioni

Problemet me të cilat përballen nxënësit dhe si mund të ndihmojnë projektet e vëzhgimit të profesionit

Nxënësit e dinë se sa e rëndësishme është zgjedhja e tyre për një pune të përshtatshme për jetën e tyre të ardhshme. Ata e kanë kuptuar se cilat kritere janë më të rëndësishme kur bën zgjedhje, por ata kanë kuptuar gjithashtu se nuk mund të gjykojnë se cilat kërkesa të punës plotësohen nga talentet, kompetencat dhe interesat e tyre pa pasur një informacion të plotë më të fundit. Projekti i vëzhgimit të një profesioni mund t'u japë nxënësve mbështetje të vlefshme në marrjen e atij informacioni.

Detyra e nxënësve

Nxënësit kërkojnë një punë që ata besojnë se i plotëson kriteret e tyre. Ata kalojnë disa ditë në punë me një profesionist. Ata vëzhgojnë çka ai bën dhe bashkëpunojnë me të. Të udhëhequr nga një pyetësor (shih Fletën e punës së nxënësit 1.4) ata intervistojnë partnerin e tyre të punës. Nëse është e mundur, ata kryejnë detyrat për të marrë përvojën e parë (të tilla si në stazh). Orari i shkollës zëvendësohet nga orari i punës. Pra, nëse një kirurg fillon të operojë në 6 të mëngjesit, nxënësi duhet të jetë pranë tij në sallën e operacionit (për të zbuluar, për shembull, nëse ai mund të durojë për të parë një operacion).

Nxënësit shkruajnë një raport në bazë të pyetësorit. Raporti mund të dorëzohet në dhe të shënohet, e cila krijon një nxitje të mëtejshme për nxënësit që ta marrin detyrën e tyre seriozisht. Nxënësit këshillohen që të mbajnë shënime të përditshme dhe shkruajnë raportin e tyre gjatë javës së punës dhe jo më vonë - një ushtrim për menaxhimin efikas të kohës.

Raporti duhet të jetë një tregim sistematik dhe jo një ditar personal, për të siguruar që nxënësit të përqendrohen në kriteret kryesore për zgjedhjen e një pune.

Nxënësit duhet t'i gjejnë partnerët e tyre të punës vetë, me mbështetje të prindërve të tyre, familjeve dhe miqve të familjes. Në mënyrë ideale, ata nuk duhet të vizitojnë prindërit ose të afërmit e tyre në vendin e punës.

Mbështetje nga shkolla dhe mësuesit

Nxënësi luan rolin kryesor dhe është përgjegjës për rezultatet. Shkolla siguron mundësinë, përcakton kuadrin, autorizon projektin dhe sqaron çështjet ligjore (pëlqimin nga një ministri përkatëse, sigurimet). Në një fazë të hershme, shkolla kontakton edhe prindërit, të cilët kanë një rol të rëndësishëm për të luajtur (shih më poshtë).

Me kërkesë, nxënësve mund t'u jepet një letër autorizimi kur të kërkojnë një mundësi për të vëzhguar një profesion. Pasi projekti ka përfunduar, drejtori shkruan një letër falënderimi për të gjithë partnerët që kanë pritur nxënësit.

Nëse është e mundur, mësuesi duhet t'i vizitojë nxënësit gjatë projektit. Gjatë gjithë projektit, një mësues duhet të jetë në dispozicion në telefon për të reaguar shpejt në rast të një emergjence.

Punë në vijim

Ne rekomandojmë mbajtjen e raporteve për të theksuar rëndësinë e tyre. Mësuesi duhet t'i trajtojë raportet me respekt, pasi ato janë dokumente personale. Ai duhet të kuptojë se nuk ka qenë i pranishëm gjatë projektit dhe intervistave, kështu që nxënësit janë ekspertët në këtë rast, në vend të mësuesit. Pra, vlerësimi duhet të përqendrohet në aspekte të tilla si qartësia, koherenca, kujdesi dhe tërësia. Nga këndvështrimi i nxënësit, kjo lloj detyre është shumë më e dobishme se çdo provim tjetër dhe mësuesi duhet të jetë i përgatitur për të vlerësuar me nota më të mira se zakonisht.

Nxënësit duhet të kenë mundësinë për të ndarë përvojat e tyre. Kjo kërkon më shumë kohë se sa mund të sigurohet brenda mësimeve të rregullta të EQD ose studimeve sociale. Një platformë e dobishme do ishte një skanim i punëve brenda shkollës. Kjo është me interes të veçantë për nxënësit më të rinj të cilët do ta kryejnë këtë projekt një vit më vonë, por edhe për prindërit e tyre.

Partnerët e punës apo shtypi lokal, si dhe përfaqësues të bizneseve lokale mund të ftohen për këtë veprimtari.

Mbështetje nga prindërit

Së pari, prindërit mund të mbështesin fëmijët e tyre për të gjetur se ku janë pikat e forta dhe interesat e tyre. Prindërit i njohin fëmijët e tyre që nga dita e parë dhe mund të kujtojnë zhvillimin e tyre nga një këndvështrim që ndryshon nga ai i një profesionisti në shkollë. Prindërit zakonisht i mirëpresin këtë lloj projektesh dhe vlerësojnë çdo lloj mbështetje për fëmijët e tyre në gjetjen e një pune. Për arsye shumë të kuptueshme, prindërit priren për të mbivlerësuar sigurinë në punë. Në një ekonomi që ndryshon me shpejtësi, prindërit janë më pak të përshtatshëm si këshilltarë në planifikimin e karrierës.

Si të gjejnë një partner pune për nxënësit

Zakonisht nxënësve u kërkohet të gjejnë një këshilltar për projektin e tyre të gjetjes së punës. Prindërit e tyre, dhe në disa raste të afërmit ose miqtë e tjerë, mund të japin ndihmë të vlefshme nga lidhjet me partnerë të mundshëm. Nxënësit nuk duhet të bëjnë kompromis shumë shpejt në qoftë se kërkimi provon i vështirë. Ata po kërkojnë një mundësi për skanim pune, jo një punë të vërtetë. Nëse nuk mund të gjendet asnjë njeri që kryen një punë të veçantë, p.sh. një gazetar radioje, atëherë duhet të shihet për një kompromis për të kërkuar një alternativë brenda të njëjtës kategorie pune, për shembull, një gazetar që punon për gazetën lokale.

Mbështetja nga bizneset dhe institucionet vendore

Për çdo profesionist, pritja e një nxënësi për një javë pune kërkon një përpjekje të madhe dhe kjo duhet të vlerësohet. Megjithatë, shumë punëdhënës janë të interesuar në tërheqjen e aplikantëve të kualifikuar dhe të mirë-informuar për punën dhe, nga pikëpamja e tyre, vëzhgimi i një profesioni është një mundësi për të testuar nxënësit dhe ndoshta edhe t'i afrojnë ata me një ofertë për më vonë.

Nxënësit kanë nevojë për një këshilltar ose mbikëqyrës. Ky mund të jetë partneri i tyre i punës, apo dikush tjetër. Nxënësve u është dhënë leje nga shkolla, kështu që ata nuk duhet të paguhen gjatë kryerjes së projektit. Ata janë atje për të bërë punë të rregullt, por edhe të ndjekin agjendën e tyre, si është përshkruar nga pyetësi (Fleta e punës së nxënësit 1.4).

Pasojat afatgjata për nxënësit

Përvoja ka treguar se ky projekt do të ndihmojë shumë nxënës për të pasur një qasje më serioze, më të pjekur në vitet e tyre të fundit në shkollë. Ata janë bërë të vetëdijshëm për interesat e tyre, dhe tani mund të vlerësojnë më shumë disa lëndë të caktuara të cilat mund t'i lidhin me të ardhmen e tyre pas shkollës. Gjithashtu, atyre u bën përshtypje nëse dikush jashtë shkollës u ka thënë se "drejtshkrimi dhe kaligrafia kanë rëndësi." Dhe është një eksperiencë e dobishme dhe emocionuese në se nxënësit zbulojnë se ata, në fakt, mund të përballen me një numër të madh detyrash në botën profesionale.

Nxënësit mund të kthehen në shkollë me një përgjigje të qartë. Ndoshta ata tani e dinë se cila do të jetë puna e tyre dhe mund të ndërmarrin hapat e ardhshëm në planifikimin e studimeve ose trajnimit të tyre pas largimit nga shkolla. Nga ana tjetër, në qoftë se projekti i tyre ka treguar se duhet të kërkojnë për një punë tjetër, edhe ky është një hap i vlefshëm përpara, pasi ata kanë larguar disa iluzione dhe mund të kërkojnë më me saktësi se çfarë lloj pune do t'u përshtatet.

Informacion për skemat e vëzhgimit të vendeve të punës

Mbretëria e Bashkuar: www.prospects.ac.uk
Baden-Württemberg, Gjermani: www.schule-bw.de/schularten/gymnasium/bogy

Materialet për mësuesit 1.1: Citate për zgjedhjet dhe identitetin

Nga zgjedhjet dhe veprimet e jetës sonë, ne krijojmë personin që jemi dhe fytyrat që shpalosim. Kenneth Patton
Vendimi është një rrezik i rrënjosur në guximin për të qenë i lirë. Paul Tillich
Çdo gjë që bëni tani është diçka që ju keni zgjedhur të bëni. Disa njerëz nuk duan ta besojnë këtë. Por, nëse jeni më shumë se njëzet e një vjeç, jeta juaj është ajo çka ju bëni me të. Për të ndryshuar jetën tuaj, ju keni nevojë të ndryshoni prioritetet tuaja. John C. Maxwell
Unë besoj se ne jemi përgjegjës për vetëm për zgjedhjet tona dhe duhet të pranojmë pasojat e çdo veprimi, fjale dhe mendimi, gjatë gjithë jetës sonë. Elisabeth Kubler-Ross
Nëse doni të thuhet diçka, kërkojani një burri. Nëse doni të bëhet diçka, kërkojani një gruaje. Margaret Thatcher
Liria, në kuptimin konkret të fjalës, konsiston në aftësinë për të zgjedhur. Simone Weil
Mendjet më të mëdha janë të afta për veset më të mëdha si dhe për virtytet më të mëdha. Rene Dekarti
Gjëja kryesore që mund të na mësojë historia është se veprimet e njeriut kanë pasojë dhe se zgjedhje të caktuara, pasi bëhen nuk mund të zhbëhen. Ato përjashtojnë mundësinë për të bërë zgjedhje të tjera dhe kështu përcaktojnë ngjarjet e ardhshme. Gerda Lerner
Fuqia e zgjedhjes mirë dhe keq është brenda mundësive të gjithë njerëzve. Origeni
Vetëvetja nuk është diçka e gatshme, por diçka në formim të vazhdueshëm përmes zgjedhjeve dhe veprimeve. John Dewey
Gjëja që gratë duhet ende ta mësojnë është se askush nuk ta jep pushtetin. Ju thjesht e merrni atë. Roseanne Barr
Kur zgjedh mes dy të këqijave, unë gjithmonë pëlqej të provoj atë që nuk e kam provuar kurrë më parë. Mae West
Gratë dhe macet do të bëjnë atë dëshirojnë, burrat dhe qentë duhet të relaksohen dhe të mësohen me idenë. Robert A. Henlein
Ju duhet të trajtoni intuitën tuaj - ju duhet të besoni zërin e vogël brenda jush, i cili ju tregon saktësisht se çfarë të thoni, çfarë të vendosni.

Ingrid Bergman

Një anije noton në lindje,
Dhe një tjetër në perëndim,
Më vete - të njëjtat erëra fryjnë,
'Është fuqi e velave
Dhe jo shtrëngatave,
Që tregon ku ne shkojmë.
Ashtu si erërat në det
Janë dhe valët e kohës,
Në udhëtimin e jetës sonë,
'Është vetë shpirti,
Që përcakton qëllimin,
Dhe jo të qetësia apo furtuna.
Ella Wheeler Wilcox

www.wisdomquotes.com

Materiale për mësuesit 1.2: Kartat e punës

Nëpunës civil (administrata e bashkisë lokale)	E drejta e autorit të reklamës	Kirurg veterinar
Arkitekt	Fotograf mode	Mësuesi i shkollës fillore
Inxhinier mekanik	Menaxher i operacioneve të ujit	Bankier
Mjek spitali	Menaxher i një restoranti të ushqimit të shpejtë	Bibliotekar publik
Profesionist shitjesh IT	Oficer policie	Avokat
Guidë turistike	Shitës dyqani	Infermier Spitali

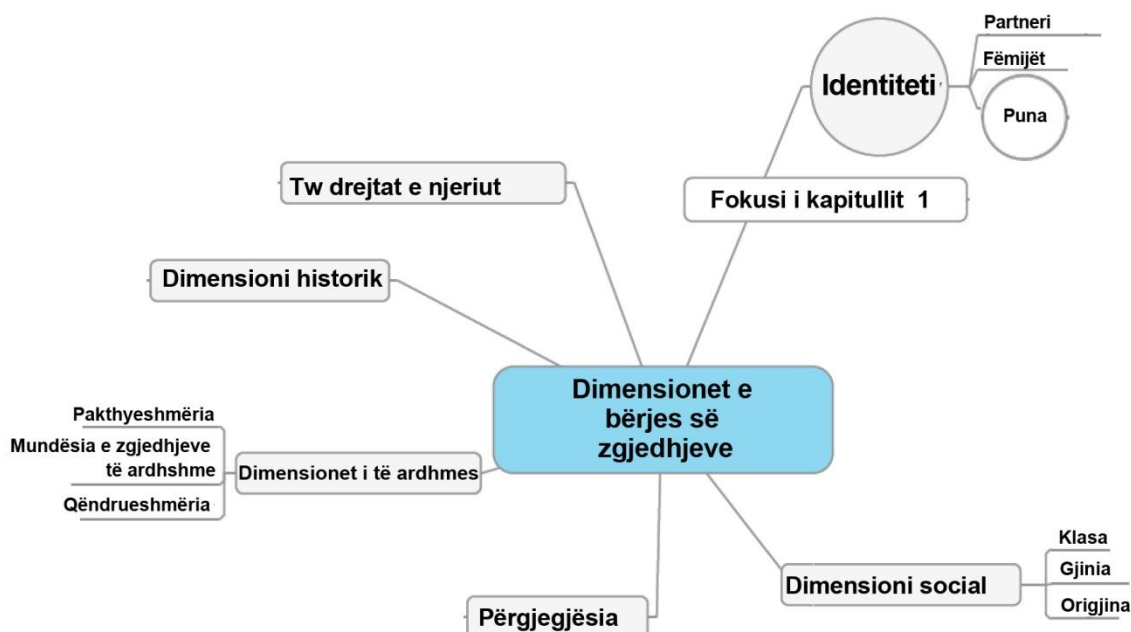
Ekonomist	Hartograf	Parukier
Kërcimtar	Gazetar	Librashitës
Meteorolog	Psikoterapist	Pilot
Pastrues dhome	Shofer autobusi	Elektricitist

Burimi: www.prospects.ac.uk

Njësia 1.3 Të dhëna shtesë për mësuesit

Konceptit konstruktivist i identitetit

E lidhur me konceptin e identitetit, konstruktivizmi do të thotë se ne i formojmë identitetet tona nga zgjedhjet dhe vendimet që bëjmë. Konstruktivizmi thekson rolin aktiv të individit dhe vë theksin në elementin e të mësuarit të përfshirë në të. Në jetë, ne bëjmë gabime dhe bëhemi të vetëdijshëm për gabimet në zgjedhjet e bëra. Ne mund të jemi në gjendje për të ndrequr disa zgjedhje (i analizojnë) dhe t'i korrigjojmë ato, por disa zgjedhje janë të pakthyeshme. Koha, për të gjitha gjërat, mund të kalojë vetëm një herë në jetë. Konstruktivizmi lidh dinamikën e bërjes së zgjedhjeve me rezultatin, identitetin tonë, gjë që bëhet statike dhe e qëndrueshme deri në një masë të caktuar.

Ky kapitull përqendrohet në rolin aktiv që ne kryejnë në formimin e identitetit tonë dhe të njërit-tjetrit, në të cilët ne kemi gjithashtu një rol pasiv. Natyrisht, zhvillimi i identitetit është shumë më kompleks dhe varet nga shumë faktorë të tjerë (ndryshore) që përcaktojnë apo kufizojnë shanset tona për të krijuar jetën dhe identitetin tonë. Këto përfshijnë origjinën, klasën, gjininë, kushtet ekonomike dhe kulturore, si dhe mjedisin natyror.

Ka dy arsye pse ky kapitull përqendrohet në dimensionin konstruktivist të formimit të identitetit tonë përmes zgjedhjeve. Së pari, kjo qasje e lidh identitetin me të drejtat e njeriut. Të bërit e zgjedhjeve është një akt lirie. Së dyti, nxënësit kuptojnë këtë qasje më mirë, pasi ajo korrespondon me përvojën e tyre dhe pyetjet që ata i drejtojnë vetes së tyre.

Jo vetëm koncepti i identitetit që është shumë më kompleks se sa duket në këtë kapitull; e njëjta vlen edhe për konceptin e zgjedhjes. Diagrami i mësipërm përshkruan qasjen didaktike të kësaj kapitulli: nxënësit eksplorojnë lidhjet mes dy koncepteve komplekse, por asnjë prej koncepteve në tërësinë e tyre të plotë.

KAPITULLI 2

PËRGJEGJËSIA

Arsimi i mesëm

Pjesëmarrja, marrja e përgjegjësisë

Liria mbart përgjegjësi

“Quidquid agis, prudenter agas, et respice finem.”

[Çdo gjë që bëni, bëjeni me mençuri dhe merrni parasysh rezultatin.]

Proverb latin; origjina e pa verifikuar

2.1 Rreziku i humbjes së një miku - apo i thyerjes së një rregulli?

Ne përballemi me dilema kudo

2.2 dhe 2.3 Çfarë do të bënit ju?

Ne marrim përgjegjësi për vendimet tona

2.4 Cilat janë vlerat tona të përbashkëta?

Marrja e përgjegjësisë në një komunitet që bazohet në të drejtat e njeriut

Kapitulli 2

Përgjegjësia

Pjesëmarrja, marrja e përgjegjësisë

Hyrje për mësuesit

Marrja e përgjegjësisë - një këndvështrim që ndikon në çdo gjë

Ne përherë marrim vendime, të mëdha ose të vogla qofshin. Çfarë do të hamë sot për drekë? Do të marrim makinën, apo autobusin? Çfarë partie do të votojmë? Çfarë dua të bëj pas përfundimit të shkollës?

Në çdo vendim që kemi marrë, ne përftojmë një alternativë të caktuar dhe hedhim poshtë të tjerat. Pavarësisht nëse ne jemi të vetëdijshëm për këtë apo jo, vendimet tona ndikojnë edhe të tjerët. Çfarëdo që të vendosim dhe të bëjmë mund të vihen në pikëpyetje, pasi ka alternativa që ne mund të kishim zgjedhur.

Marrja e përgjegjësisë do të thotë të marrësh parasysh këto alternativa dhe pasojat e vendimeve tona. Në këtë drejtim, marrja e përgjegjësisë, në të vërtetë, prek çdo gjë që ne bëjmë në jetë - në sferën vetjake, në marrëdhëniet tona dhe në lidhjet me familjen, miqtë, kolegët dhe komunitetin si një i tërë.

Marrja e përgjegjësisë - një e drejtë njerëzore dhe sfidë

Kur marrim një vendim, ne ushtrojmë të drejtën tonë njerëzore të lirisë. Liria mbart përgjegjësi, por ne mundemi dhe duhet të vendosim vetë se çfarë parimesh dhe udhëzimesh duam të ndjekim. Liria do të thotë se ne jemi të vetëm në vendimin tonë dhe, për këtë arsye, marrja e përgjegjësisë mund të jetë shumë e vështirë. Deri në një farë mase, në lidhje me këtë, ekzistojnë aftësi që mund të trajtohen, kjo përbën atë që nxënësit do të zhvillojnë në këtë kapitull.

Nxënësit do të komunikojnë me njëri-tjetrin, shpesh se çfarë duhet të vendosin vetë në praktikë, duke u përpjekur të kuptojmë dilemat dhe kompleksitetin, ndryshueshmërinë, bërjen e zgjedhjeve, dhe përcaktimin e përparësive.

Një koncept konstruktivist i përgjegjësisë

Marrja e përgjegjësisë është mënyra më e mirë për të mësuar dhe kuptuar në situata konkrete, në të cilat kërkohet marrja e një vendimi. Dilemat janë veçanërisht interesante në këtë drejtim, pasi ato kërkojnë trajtim veçanërisht të kujdesshëm për pasojat e një vendimi.

Në një shoqëri të hapur, sekulariste dhe pluraliste, ne nuk mund të marrim paraprakisht të dhënë se ka një kornizë vlerash me të cilën që të gjithë do të bien dakord menjëherë, megjithëse, për stabilitetin e një komuniteti, një kornizë e tillë është e domosdoshme. Prandaj, ne duhet të komunikojmë dhe të negociojmë parimet bazë që kemi në marrjen e përgjegjësisë.

Marrja e përgjegjësisë është një sfidë dhe një proces i përhershëm i të mësuarit; në këtë drejtim, ky kapitull zbaton një koncept konstruktivist të përgjegjësisë.

Kurthe në përgjegjësinë e mësimeve - dhe si duhet të shmangen

Ekzistojnë dy kurthe në përgjegjësinë e mësimeve – moralizimet abstrakte dhe indoktrinimi.

Moralizim do të thotë të flasësh në lidhje me të qenit "qytetar i mirë", pa vështruar në çështje konkrete. Nxënësit u jepen mesazhe se marrja e përgjegjësisë është vetëm një çështje e të

dëshiruarit ose jo. Ata nuk e mësojnë kurrë se sa e vështirë mund të jetë kjo detyrë dhe se sa e rëndësishme është të ndash mendimet për të bërë një zgjedhje.

Kurthi i indoktrinimit i referohet mësuesve që përpiqen të imponojnë një grup të caktuar vlerash. Ata nuk kanë mandat për të bërë këtë dhe çfarëdo grupi vlerash që ata zgjedhin, mund të vihen në pikëpyetje dhe të hidhen poshtë.

Për të shmangur këto kurthe, kjo kapitull është e projektuar rreth një detyrë të rëndësishme që u jep nxënësve mundësinë të marrin vendimet e tyre. Mësuesi është trajneri dhe lehtësuesi i tyre.

Nxënësit diskutojnë si të zgjidhin dilemat. Historitë e rasteve lidhen me përvojat e përditshme të nxënësve, të cilat i vendosin ata në rolin e ekspertëve.

Përgatitja e kapitullit

Ne rekomandojmë që mësuesi të kryejë të njëjtën detyrë si nxënësit (shih Fleta e punës së nxënësit 2,1-2,4 dhe materialet për mësuesit 2,1-2,3). Në këtë mënyrë, mësuesit do të kuptojnë më mirë mundësitë e të mësuarit dhe do të bëhen të vetëdijshëm për vështirësitë nxënësve të tyre. Vetë rezultati, vendimi si të zgjidhet një dilemë, nuk është përgjigja e "drejtë", pasi në të përfshihet një element i fortë subjektiviteti që nxënësit mund të mos ta pranojnë.

Zhvillim Kompetencash: lidhja me kapitujt e tjerë në këtë vëllim

Çfarë tregon kjo tabelë

Titulli i këtij manuali, *Pjesëmarrja në demokraci*, përqendrohet në kompetencat e qytetarit aktiv në demokraci. Kjo matricë tregon potencialin e pasojave të sinergjisë midis kapitujve në këtë manual. Matrica tregon se çfarë kompetencash janë zhvilluar në kapitullin 2 (rreshti i theksuar në tabelë). Kolona i me kornizë më të theksuar tregon kompetencat e vendimmarrjes dhe veprimit politik, e theksuar për shkak të lidhjeve të ngushta me pjesëmarrjen në demokraci. Rreshtat më poshtë tregojnë lidhjet me kapitujt e tjera në këtë manual: çfarë kompetencash janë zhvilluar në këto kapitull që mbështesin nxënësit në kapitullin 2?

Si mund të përdoret kjo matricë

Mësuesit mund të përdorin këtë matricë si mjet për planifikimin e orëve të tyre EQD / EDNJ në mënyra të ndryshme.

- Kjo matricë ndihmon mësuesit të cilët kanë vetëm disa orë mësimi kushtuar EQD / EDNJ: një mësues mund të zgjedhë vetëm këtë kapitull dhe të heq të tjerët, pasi ai e di se disa kompetenca kyçe tashmë janë zhvilluar, në një masë të caktuar, në këtë kapitull, për shembull, analiza, përdorimi reflektiv i medieve dhe përgjegjësia.

- Matrica ndihmon mësuesit të përdorin pasojat sinergjike që ndihmojnë nxënësit të trajnohen në kompetenca të rëndësishme në mënyrë të përsëritur, në kontekste të ndryshme që janë të ndëlidhura në shumë mënyra. Në këtë rast mësuesi zgjedh dhe kombinon disa kapituj.

Kapitujt	Dimensionet e zhvillimit të kompetencave			Qëndrimet dhe vlerat
	Analiza dhe gjykimi politik	Metodat dhe aftësitë	Vendimmarrja dhe veprimi politik	
2. Përgjegjësia	Kuptimi i çështjeve të dilemës Analiza e pasojave të një vendimi Përcaktimi i përparësive dhe dhënia e arsyeve	Shqyrtim dhe mendim i kujdesshëm Ndarja e arsytimit dhe kritereve për një vendim	Vendimmarrja e bazuar në informacione jo të plota Ndërgjegjësimi për rrezikun e dështimit	Ndryshimi i këndvështrimeve Njohja e interesave dhe të drejtave të të tjerëve Komuniteti i bazuar në të drejtat e njeriut
1. Identiteti	Kuptimi i ndikimit të zgjedhjeve tona për të tjerët			Ndryshimi i këndvështrimeve
4 Konflikti	Dilema e vazhdimësisë	Strategjitë e negociimit	Zgjidhje konflikti	
6 Qeverisja dhe politika	Politika - një proces i zgjidhjes së problemeve dhe zgjidhjes së konflikteve			
7 Barazia	Vlerësimi i dimensionit kulturor të demokracisë		Balancimi i të drejtave të shumicës dhe pakicës	Njohja reciproke

KAPITULLI 2: Pjesëmarrja, marrja e përgjegjësisë

Liria mbart përgjegjësi

Tema e mësimit	Trajnimi i kompetencave /objektivat e të mësuarit	Detyrat e nxënësve	Materialet dhe burimet	Metoda
Mësimi 1 Rreziku i humbjes së një miku apo i shkeljes së një rregulli?	Kompetenca në vendimmarrjen politike dhe të veprimit: të bërit e zgjedhjes dhe dhënia e arsyeve. Ne jemi përgjegjës për zgjedhjet që bëjmë në jetën tonë të përditshme. Konceptet e dilemës dhe përgjegjësisë.	Nxënësit mendojnë për zgjedhjet e tyre në situata të përditshme dilemash dhe ndajnë arsyet e tyre.	Materialet për mësuesit 2.1 dhe 2.2. Fletët e punës së nxënësit 2.1 dhe 2.2.	Diskutim plenar. Leksion. Punë në grup.
Mësimi 2 dhe 3 Çfarë do të bënit ju?	Kompetenca në marrjen e vendimeve dhe veprimit: trajtimi i dilemave. Ne bëjmë zgjedhje të ndryshme që kanë të bëjnë me dilema. Duke bërë këtë, ne ushtrojmë të drejtën tonë njerëzore të lirisë.	Nxënësit diskutojnë raste të dilemave dhe reflektojnë për përvojën e tyre personale.	Fletët e punës së nxënësit 2.1-2.4. Materiale për mësuesit 2.2. Tabelë, lapustila. Puna në grup.	Punë në grup.
Mësimi 2 dhe 3 Çfarë do të bënit ju?	Marrja e përgjegjësisë përfshin trajtimin e dilemave – grumbullim informacioni, duke marrë parasysh pasojat, përcaktimin e prioritetëve, marrjen e vendimeve.	Nxënësit diskutojnë raste të dilemave dhe reflektojnë për përvojën e tyre personale.	Fletët e punës së nxënësit 2.1-2.4. Tabelë, lapustila.	Puna në grup.
Mësimi 4 Cilat janë vlerat e përbashkëta?	Gjykimi: reflektimi për kriteret dhe vlerat. Një komunitet demokratik mbështetet për një grup vlerash të përbashkëta. Të drejtat e njeriut japin një sërë vlerash me të cilat ne mund të biem dakord.	Nxënësit zgjedhin raste dilemash, raportojnë vendimet e tyre, i krahasojnë dhe diskutojnë për përparësitë e tyre.	Materialet për mësuesit 2.2 Tabelë (e përgatitur në mësimin e mëparshëm), lapustila. Broshura e nxënësit 2.5; ose si alternative, UDHR, Neni 1 në tabelë ose fletë transparente.	Diskutimi i përbashkët planifikimi. Prezantim Diskutim

Mësimi 1

Rreziku i humbjes së një miku apo i thyerjes së një rregulli?

Ne përballemi me dilema kudo

Kjo matricë përmbledh informacionin që i nevojitet një mësuesi për planifikimin dhe zhvillimin e mësimi.

Trajnimi i kompetencave i referohet drejtpërdrejt EQD / EDNJ.

Objektivi i mësimi tregon atë që nxënësit njohin dhe kuptojnë.

Detyra e nxënësit, së bashku me **metodën**, formojnë bërthamën e procesit mësimor.

Materialet në listën e plotë e mbështetin përgatitjen e mësimi.

Koha në dispozicion na jep një udhëzues të përafërt për menaxhimin e kohës së mësuesit.

Trajnimi i kompetencës	Kompetenca në vendimmarrjen dhe veprimin politik: duke bërë zgjedhje dhe duke i mbështetur ato.
Objektivat e të mësuarit	Ne jemi përgjegjës për zgjedhjet që bëjmë në jetën tonë të përditshme. Konceptet e dilemës dhe përgjegjësisë.
Detyrat e nxënësve	Nxënësit mendojnë për zgjedhjet në situatat e përditshme të dilemës dhe japin arsyet e tyre.
Materialet dhe burimet	Materiale për mësuesit 2.1 dhe 2.2. Fletët e punës së nxënësit 2.1 dhe 2.2.
Metoda	Diskutim plenar, leksion, punë në grup.
Koha në dispozicion	1. Nxënësit merren me një dilemë të përditshme. 10 min
	2. Nxënësit njihen me mjetin e analizës së dilemës. 20 min
	3. Nxënësit ndajnë vendimet e tyre në dilemën provë të shkollës. 10 min

Informacion

Ky mësim i njeh nxënësit me rëndësinë dhe domosdoshmërinë e marrjes së përgjegjësisë. Në një gjyq të simuluar, ata zbatojnë mjetin për të reflektuar për vendimet e tyre në marrjen e përgjegjësisë dhe njihen me konceptin kyç të dilemës.

Të gjithë nxënësit përfshihen menjëherë në mënyrë aktive përmes qasjes induktive. Brenda pak minutash, të gjithë nxënësit në klasë janë duhet të mendojnë rreth zgjidhjes së një dileme që është e njohur për ta nga përvoja në shkollë.

Mësimi i parë ka të bëjë me temën kryesore: përballja me dilema, të bërit e zgjedhjes, reflektimi për përparësitë e përfshira në këto zgjedhje. Mësimet e mëposhtme, në vend të shtimit të temave të tjera, eksplorojnë temën e zgjidhjes së dilemave. Ashtu sikundër të gjitha kapitujt në këtë manual, edhe ky kapitull ndjek parimin didaktik të trajtimit të plotë të një pjesë të zgjedhur të lëndës - "Bëj më pak, por bëj atë mirë". Arsyeja për zgjedhjen e një sasie kaq të pakët dhe lënia jashtë aq shumë, është përvoja e bollshme që ekziston në këtë fushë. Është pikërisht intensiteti i përpjekjeve të mësuarit që jep rezultatet më të pasura, jo mbulimi i një sasie të madhe informacioni.

Përshkrimi i mësimit

Faza 1: Nxënësit mendojnë për zgjedhjet e tyre në situata të përditshme

Materiale për mësuesit 2.1

Mësuesi shpall fillimin e kapitullit të ri dhe në hyrje tregon historinë e mëposhtme.

Imagjinoni situatën e mëposhtme. Në klasën tuaj, po zhvillohet një test me shkrim në histori. Ju jeni një nga nxënësit më të mirë të klasës në histori dhe madje edhe ju mendoni se ky test është mjaft i vështirë.

Miku juaj ju pëshpërit nga prapa dhe pyet për t'i treguar testin tuaj. Ju e dini se kopjimi në test është i ndaluar, dhe të dy ju dhe shoku juaj mund të ndëshkoheni rëndë nëse e bëni.

Çfarë do të bëni? A do të rrezikoni të humbisni një mik - apo do të shkelni një rregull?

Mësuesi shkruan fjalën “dilemë” - temë e këtij mësimi - në dërrasën e zezë ose në tabelë.

Ai i bën nxënësit të vetëdijshëm se përgjigja e tyre duhet të jetë po ose jo - nuk ka alternativë ose zgjidhje të ndërmjetme, as nxënësit nuk mund të komunikojnë. Më tej kërkon për një votim me duar. Nxënësit votojnë dhe mësuesi regjistron rezultatet në dërrasën e zezë ose në tabelë.

Një raund diskutim ndjek më vonë. Nxënësit japin arsyet e tyre, dhe pas disa minutave mësuesi përmbledh pikat në dërrasë. Ne mund të presim argumente si në vijim:

A do të rrezikoni të humbisni një mik - apo më mirë të thyhet rregulli?	
PO (vota x)	JO (vota y)
Miqte e mirë e ndihmojnë gjithmonë njëri-tjetrin Edhe unë do të kem një ditë nevojë për ndihmë nga miqtë. Ne kemi nevojë për ndihmë nga njëri-tjetri. Ndryshe do të kemi një botë të ftohtë jomiqësore në të cilën askush nuk do kujdeset për të tjerët ...	Mashtrimi është i padrejtë për ata që zbatojnë rregullat. Duke mashtruar rrezikoj të dënohem edhe vetë. Miqte nuk duhet të presin këtë nga njëri-tjetri. Varet nga miku sa i madh është rreziku. Unë mund të flas një mik të mirë, dhe ai do ta respektojë vendimin tim. ...

Faza 2: Nxënësit prezantohen me mjetin e analizës së dilemës

Fletët e punës së nxënësit 2.1 dhe 2.2

Mësuesi shpërndan Fletët e punës së nxënësit 2.1 dhe 2.2 për nxënësit dhe prezanton konceptin dilemë (fleta 2.1) në një leksion të shkurtër. Argumentet që nxënësit kanë përdorur përshkruajnë një konflikt besnikërie: ose të qëndrojnë besnik ndaj miqve të mi kur më kërkojnë ndihmë ose të ndjek rregullat, sepse ato garantojnë shanse të barabarta për të gjithë në një test shkolle. Arsyet që nxënësit kanë dhënë dhe pritet që të japin lidhen me vlerat: kuptimi im për miqësinë, besnikëria, gatishmëria për të ndihmuar të tjerët, drejtësia, respektimi i rregullave dhe ligjeve.

Tani unë përballem me një situatë në të cilën unë do të shkel një nga këto lidhje të besnikërisë, dhe vlerat në themel të saj - ose rrezikoj të humbas një mik dhe reputacioni im mund të dëmtohet, ose unë rrezikoj dënim dhe mund të më vrasë ndërgjegjja, sepse unë theva një rregull të cilin, në fakt, e mbështes. Kjo lloj situatë, në të cilën ju mund të zgjidhni vetëm që të bëni keq, në vend që të bëni çdo gjë drejt, quhet dilemë. Ky shembull është tipik për shumë dilema:

- Nuk ka kompromis të mundshëm. Ju duhet të përcaktoni përparësitë tuaja.
- Koha ju bën presion që të veproni menjëherë. Kjo e bën të vështirë shqyrtimin me kujdes të vendimit tuaj.

- Ju nuk mund të ndryshoni vendimin tuaj më vonë, kështu që pasojat e tij janë të pakthyeshme.
- Ju merrni përgjegjësi - të dy ju dhe të tjerët duhet të përballeni me pasojat.

Në jetën tonë të përditshme, si dhe në marrjen e vendimeve politike, ne vazhdimisht përballemi me dilema. Trajtimi i dilemave të tilla është i vështirë, për shkak se çështjet, shpesh herë, janë të komplikuar dhe ne duhet të veprojmë nën presionin e kohës.

Megjithatë, zgjidhja e disa çështjeve dhe reflektimi për përgjegjësitë tona është, në një masë të caktuar, një aftësi që mund të trajnohet. Trajnimi zhvillohet me lëvizje të ngadalta. Ne zhvillojmë disa mësimet rreth trajtimit të dilemave që duhet të zgjidhen menjëherë në situatat e jetës reale.

Fleta e punës së nxënësit 2.2 na ofron një mjet ndihmës për trajtimin e dilemave. Nxënësve u jepet detyra e përdorimit të këtij mjeti për çështjen e testit të shkollës. Për 5 deri 10 minuta, nxënësit duhet të zgjedhin mes një dhe tri çështjeve të cilat ata i mendojnë të rëndësishme dhe të dobishme, për t'i analizuar me kujdes. Ata duhet të marrin një vendim dhe të diskutojnë arsyen e tyre në raundin plenar që do të vijojë më pas. Ata punojnë në grupe prej tre ose katër veta.

Faza 3: Nxënësit ndajnë vendimet e tyre për dilemën e testit shkollor

Në raundin përmbyllës plenar, folësit e grupit paraqesin vendimet e grupeve të tyre dhe përparësitë që çuan në to. Mësuesi drejton seancën dhe i kushton vëmendje të veçantë zgjedhjes së nxënësve për pyetjet dhe kriteret.

Për të përfunduar mësimin, mësuesi komenton në këtë pikë, duke i bërë nxënësit të vetëdijshëm për përparësitë e tyre të përbashkëta ose të ndryshme. Në fakt, duke menduar për përparësitë që udhëhoqën vendimet e tyre nxënësit marrin përgjegjësi.

Mësimet 2 dhe 3

Çfarë do të bëni?

Ne marrim përgjegjësi për vendimet tona

Kjo matricë përmbledh informacionin që i nevojitet një mësuesi për planifikimin dhe zhvillimin e mësimit. Trajnimi i kompetencave i referohet drejtpërdrejt EQD / EDNJ. Objektivi i mësimit tregon atë që nxënësit njohin dhe kuptojnë. Detyra e nxënësit, së bashku me metodën, formojnë bërthamën e procesit mësues. Materialet në listën e plotë e mbështetin përgatitjen e mësimit. Koha në dispozicion na jep një udhëzues të përafërt për menaxhimin e kohës së mësuesit.	
Trajnimi i kompetencës	Kompetenca në marrjen e vendimeve dhe veprimet: trajtimi i dilemave.
Objektivat e të mësuarit	Ne bëjmë zgjedhje të ndryshme që kanë të bëjnë me dilema. Duke bërë këtë, ne ushtrojmë të drejtën tonë njerëzore të lirisë. Marrja e përgjegjësisë përfshin trajtimin e dilemave - mbledhjen e informacionit, marrjen parasysh të pasojave, përcaktimin e prioritetëve, marrjen e vendimeve.
Detyrat e nxënësve	Nxënësit diskutojnë raste të dilemave dhe të reflektojnë për përvojën e tyre personale.
Materialet dhe burimet	Fletët e punës së nxënësit 2.1-2.4. Materiale për mësuesit 2.2. Tabelë, lapustila.
Metoda	Punë në grupe
Koha në dispozicion	1. Mësimdhënësi paraqet detyrën kryesore të njesisë. 10 min
	2. Detyra kyç: nxënësit diskutojnë dilemat. 70 min

Informacion

Marrja e përgjegjësisë në komunitetet laike demokratike ka një dimension konstruktivist: ne duhet të gjejmë si të marrim përgjegjësinë në një situatë të caktuar. Marrja e përgjegjësisë në situata dileme, shpesh nën presionin e kohës, është e vështirë, por kjo është diçka që mund të zhvillohet. Detyra kryesore e këtij kapitulli i shërben këtij qëllimi. Nxënësit ndajnë dhe diskutojnë problemet dhe zgjedhjet e përparësive në situata të dilemave. Marrja e përgjegjësisë është një çështje konkrete dhe, për këtë arsye, nxënësit merren me historitë e rasteve të katër dilemave që dallojnë në përmbajtje (shih Fletën e punës së nxënësit 2.3): marrja e përgjegjësisë për diçka që dikush tjetër duhet të ishte kujdesur, një konflikt i besnikërisë ndaj një mësuesi dhe një miku, një konflikt në mes të besnikërisë për një mik dhe detyrimit për t'iu bindur ligjit, për të vendosur për të mbështetur një projekt apo jo pa u informuar plotësisht për të.

Nxënësit përgatisin prezantimet e zgjedhjeve të tyre, duke u përqendruar në arsyetimet e tyre (shih Fletën e punës së nxënësit 2.4). Për të mbështetur këto prezantime, mësuesi përgatit tabelën e bazuar në këtë fletë pune, me një plan të përshtatur (shih Materiale për mësuesit 2.2).

Detyrat e zgjeruara të tipit projekt i japin mësuesit mundësinë për të vlerësuar nivelet e arritjeve të nxënësve për zhvillimin e kompetencave (shih fazën 3 më poshtë).

Përshkrim mësim

1. Mësuesi paraqet detyrën kryesore të njësisë

Qëllimi i këtij ushtrimi është të analizojë mënyrat për të zgjidhur dilemat dhe kriteret e përdorura për këtë. Nën kushtet e jetës reale, ne shpesh na duhet t'i marrim këto vendime në sekonda dhe, më vonë, mund të pendohemi në se nuk mundemi t'i korrigjojmë ato. Në politikë, proceset e vendimmarrjes shpesh merren edhe me dilema - me synime kontradiktore.

Në këtë detyrë të rëndësishme, nxënësit mund të studiojnë këtë proces të ndërlikuar të vendimmarrjes, si të thuash, me lëvizje të ngadaltë dhe të reflektojnë për përgjegjësinë që ata marrin kur vendosin për një dilemë, në një mënyrë apo tjetër.

Ata duhet të regjistrojnë vendimet dhe arsyet e tyre në Fletën e punës së nxënësit 2.4. Nëse ata nuk mund të bien dakord për një vendim të caktuar brenda grupit, të dy këndvështrimet duhet të regjistrohen dhe paraqiten.

Nxënësit formojnë grupe me nga 4-6 vetë. Ata emërojnë një menaxher grupi, një prezantues dhe një shkrimtar i cili do të mbështesë prezantuesin. Ata diskutojnë katër dilemat në Fletën e punës së nxënësit 2.3 duke përzgjedhur disa pyetje dhe kriteret nga kutia e mjeteve (Fleta e punës së nxënësit 2.2). Grupet janë të lirë për të diskutuar dilemat e mëtejshme nga përvoja e tyre personale apo nga politika.

2. Detyrë kyç: nxënësit diskutojnë dilemat

Nxënësit punojnë në grupe. Ata janë përgjegjës për punën e tyre, duke përfshirë çdo vendim për pushimet, detyrat e shtëpisë, kërkime për materialet etj.

3. Aktivitetet e mësuesit

Mësuesi vëzhgon punën e nxënësve. Aktiviteti i nxënësve është një mundësi për mësuesin që të vlerësojë nivelin e zhvillimit të kompetencave, bashkëpunimin dhe punën në ekip, menaxhimin e kohës, të kuptuarit e dilemave, nivelin e reflektimit, analizën dhe gjykimin politik.

Ai nuk i mbështet nxënësit, derisa ata të kërkojnë ndihmë; në raste të tilla, mësuesi nuk duhet të japë zgjidhje, por thjesht i ndihmon ata në gjetjen e një qasje të përshtatshme.

Përgatitja e mësimit 4:

- Mësuesi përgatit një grup prej gjashtë kartash prezantimi (shih materialet për mësuesin 2.2). Secila prej tyre është e përgatitur në një fletë të veçantë tabelë. Në katër prej tyre, mësuesi fut titujt e rasteve të dilemave dhe opsionet alternative.
- Mësuesi vëzhgon nxënësit dhe ndoshta edhe i pyet si ata po e përballojnë detyrën e tyre. Nëse ata e kanë të vështirë ose ndihen në limitet e tyre, mësuesi duhet ta trajtojë këtë problem në fazën e reflektimit (mësim 4, faza 3).

Mësimi 4

Cilat vlera duhet të ndajmë?

Marrja e përgjegjësisë në një komunitet me bazë të drejtat e njeriut

Kjo matricë përmbledh informacionin që i nevojitet një mësuesi për planifikimin dhe zhvillimin e mësimi.

Trajnimi i kompetencave i referohet drejtpërdrejt EQD / EDNJ.

Objektivi i mësimi tregon atë që nxënësit njohin dhe kuptojnë.

Detyra e nxënësit, së bashku me **metodën**, formojnë bërthamën e procesit mësimor.

Materialet në listën e plotë e mbështetin përgatitjen e mësimi.

Koha në dispozicion na jep një udhëzues të përafërt për menaxhimin e kohës së mësuesit.

Trajnimi i kompetencës	Gjykimi: reflektimi për kriteret dhe vlerat.
Objektivat e të mësuarit	Një komunitet demokratik mbështetet në një grup të përbashkët të vlerave. Të drejtat e njeriut sigurojnë një sërë vlerash me të cilat ne mund të pajtohemi.
Detyrat e nxënësve	Nxënësit zgjedhin çështje për studim dileme, raportojnë për vendimet e tyre, krahasojnë dhe diskutojnë përparësitë e tyre.
Materialet dhe burimet	Materiale për mësuesit 2.2 Tabelë (e përgatitur në mësimin e mëparshëm), lapustila. Fletët e punës së nxënësit 2.5 ose Neni 1 i Deklaratës Universale të Drejtave të Njeriut në një tabelë ose në fletë transparente.
Metoda	Plane të përbashkëta diskutimi, prezantime, diskutime.
Koha në dispozicion	1. Vendim i planifikuar i përbashkët. 10 min
	2. Prezantime dhe diskutime. 15 min
	3. Reflektimi për njësinë. 15 min

Informacion

Detyra kryesore u dha nxënësve mundësinë të prodhojnë shumë materiale dhe është mjaft e mundshme që kjo të jetë shumë më tepër se sa mund të diskutohet si duhet në një mësim. Prandaj, duhet të bëhet një zgjedhje. Nxënësit duhet të marrin pjesë në këtë vendim, sepse problemi dhe përgjegjësia është e tyre sa edhe e mësuesit. Një vendim i shpejtë kursen kohë për seancat e mëtejshme mësimore.

Megjithatë, në qoftë se nxënësit e vënë në dyshim nevojën e zgjedhjes së disa punëve të tyre për diskutim të mëtejshëm, vërejtjeve të tyre duhet t'u jepet përparësi. Për të shmangur zhgënjimin e nxënësve, është e rëndësishme që ata të kuptojnë se do të mësojnë më shumë nga një diskutim i plotë i një numri më të vogël zgjedhjesh se nga informacioni i shkurtër për çdo gjë të diskutuar. Klasa duhet të zgjidhë një dilemë, sepse koha dhe vëmendja e publikut janë burime të pakta - jo vetëm në menaxhimin e klasës, por edhe në jetën publike. Kontrollimi dhe vendosja e agjendës janë të domosdoshme, siç është edhe ushtrimi i pushtetit (shih Kapitullin 9 për një trajtim më të gjerë të kësaj çështje).

Kjo është një mundësi e rëndësishme e të mësuarit të menaxhimit të klasës - në mësimin e frymës së demokracisë dhe të drejtave të njeriut. Sa më shpejt që të zgjedhin nxënësit se në çfarë çështje do të përqendrohen, aq më mirë do të jetë për ta. E rëndësishme është që askush të mos ndihet i pa përfillur. Nxënësit duhet të gjejnë ekuilibrin midis efikasitetit dhe drejtësisë në pjesëmarrje. Në fund, shumica do të vendosë (shih kapitullin 8 për problemin e votimit të pakicave).

Në fazën përfundimtare të reflektimit, ne sugjerojmë që vëmendja të përqendrohet në një nga dy çështjet kyçe të cilat janë gjithmonë të përfshira në marrjen e përgjegjësisë në shoqëritë e hapura: dilemat e kompleksitetit dhe stabilitetit (shih Materiale për mësuesit 2.3, modulën e leksioneve Nos 2 dhe 3.).

Dilema e kompleksitetit i referohet përvojës se marrja e përgjegjësisë është një detyrë e vështirë dhe këto vështirësi rriten sa më komplekse bëhen sistemet tona sociale. Nëse nxënësit flasin për këtë përvojë, atëherë mësuesi duhet të zgjedhë këtë temë. Nxënësit mund të kenë nevojë të inkurajohen për të pranuar rrezikun e ideve të gabuara, në vend që të përpiqen të shmangin marrjen e vendimeve.

Dilema stabilitetit i referohet përvojës se ne jemi fare vetëm kur marrin vendime dhe nuk mund ta marrim si të mirëqenë idenë se ne të gjithë mund t'i përmbahemi të njëjtave vlera themelore. Deri në çfarë mase, është e nevojshme një marrëveshje e tillë dhe si mund ta arrijmë atë? Të drejtat e njeriut na japin një sërë vlerash që kufizohen me parimin e respektimit të dinjitetit njerëzor, i cili është i pranueshëm për të gjitha besimet e mëdha fetare. Në këtë drejtim, ky është një mësim i rëndësishëm në edukimin e të drejtave të njeriut (EDN).

Përshkrimi i mësimit

Përgatitja

Mësuesi ka varur tabelat e prezantimit në klasë para mësimit.

Faza 1: Vendimi i Përbashkët i planifikimit

Mësuesi kryeson fazën e parë të mësimit. Ai shkon me radhë në secilin nga katër tabelat me histori të dilemave dhe qëndron në dy alternativa. Nxënësit votojnë për një nga alternativat me duart lart dhe mësuesi shënon rezultatet në tabelë.

Grupet, të cilat kanë reflektuar për përvojën e tyre personale, përmbledhin çështjen dhe paraqesin vendimin e nxënësve. Ata varin tabelat e tyre shtesë.

Mësuesi thekson se nxënësit nuk do të kenë kohë të mjaftueshme për të diskutuar të gjitha detajet e vendimeve të tyre dhe ata duhet të votojnë për një zgjedhje. Nëse nxënësit bien dakord, nuk ka nevojë për diskutime të mëtejshme.

Nëse nxënësit kanë vështirësi që të bien dakord për çështjen që do zgjedhin, mësuesi sugjeron një ose dy. Kriteret për një zgjedhje të tillë mund të jenë:

- një diskutim për një çështje që nxënësit e kanë gjetur shumë interesante;
- një vendim unanim - a ndajnë nxënësit vlera apo prioritete të caktuara?
- një vendim të diskutueshëm - a pajtohen nxënësit për vlerat apo prioritete të caktuara?
- një preferencë për përvojën personale të nxënësve.

Kriteret që zbatohen varen nga zgjedhjet e regjistruara në tabelë.

Faza 2: Prezantimet dhe diskutimet

Prezantuesit dalin përpara dhe shpjegojnë arsyet e vendimit të tyre si grup. Një anëtar i dytë i grupit mbështet prezantimin, duke bërë shënime të shkurtër në tabelë.

Të udhëhequr nga mësuesi, nxënësit krahasojnë kriteret e tyre dhe diskutojnë zgjedhjet. Mësuesi drejton diskutimin.

Rezultati i diskutimit nuk mund të parashikohet. Nxënësit mund të bien dakord ose jo për parimet e tyre për të marrë përgjegjësi në një situatë të caktuar. Pjesa e tretë në fund të tabelës mund të përdoret për të regjistruar rezultatin e diskutimit.

Faza 3: Reflektimi

Mësuesi zgjedh një nga çështjet e mëposhtme bazuar, për shembull, në vëzhgimin dhe bisedat me nxënësit gjatë detyrës kryesore. Një vendim i përbashkët me nxënësit nuk është i përshtatshëm, sepse mësuesit do t'i duhet të shpjegojë alternativat në një leksion të gjatë.

Alternativa 1: Dilema e kompleksitetit:

Nxënësit reflektojnë për vështirësitë në marrjen e përgjegjësisë

Seanca plenare fillon me një raund reagimesh. Çfarë shkoi mirë, cila ishte e vështirësia?

Ne mund të presim që nxënësit të theksojnë se marrja e përgjegjësisë në këtë mënyrë është e vështirë dhe konsumon kohë. Kërkesa për të kuptuar pasojat e asaj që po bëjmë, të shohim fundin *respite finem*, shpesh është e paarrtshme.

Përgjigja e mësuesit është që ky kundërshtim është plotësisht i justifikuar. Por cilat janë alternativat? Për të ndaluar marrjen e vendimeve dhe përgjegjësisë? Të këmbëngulim për informacion të plotë më parë?

Natyrisht, jeta vazhdon dhe ne do të duhet të marrim përsipër rrezikun e bërjes së gabimeve në vendimet tona. Por, dallimi qëndron nëse ne jemi të vetëdijshëm për rrezikun e ideve të gabuara, dhe sfidën e kompleksitetit në shoqërinë moderne (shih materiale për mësuesit 2.3, modulën leksion nr 2). Kjo është arsyeja pse arsimimi dhe trajnimi i këtij lloji, të ofruara në këtë kapitull, janë kaq të rëndësishme.

Alternative 2: Dilema e Stabilitetit:

Nxënësit reflektojnë për përvojën e tyre në dritën e të drejtave të njeriut

Mësuesi evidenton vlerat dhe përparësitë, përt të cilat nxënësit kanë ose jo dakord në diskutimet e tyre të mëparshme. Kjo të shpie në pyetjen e mëposhtme:

⇒ Cilat vlera e ndajmë?

Kjo është tema e mësimit; mësuesi e shkruan atë si titull në tabelë, në dërrasën e zezë ose një rrip letre A3 të mbërthyer në mur.

Nxënësit vlerësojnë diskutimin e tyre ashtu siç është shënuar në tabelë.

Kjo linjë reflektimi të çon në pyetjen e mëtejshme:

⇒ Me cilat vlera ne nuk pajtohemi? A përjashtojnë ato reciprokisht njëra-tjetrën?

⇒ Me cilat vlera duhet të biem dakord?

Mësuesi shpjegon se pse kjo pyetje është kaq e rëndësishme: ne varemi nga njëri-tjetrin për të marrë përgjegjësinë në të njëjtën linjë. Cilat mund të jenë këto pika të përbashkëta?

Nxënësit do të dinë ose do të kuptojnë se nuk ka besim fetar ose filozofi të etikës të cilat mund t'i pranojmë të gjithë dhe se askush nuk do të pranojë vlera të imponuara me forcë për ta. Burimi i vetëm që mundëson një sërë rregullash ose vlerash, për të cilat ne mund të pajtohemi e biem dakord, janë të drejtat e njeriut.

Mësuesi i referohet Deklaratës Universale të të Drejtave të Njeriut, Neni 1:

"Të gjithë njerëzit linden të lirë dhe të barabartë në dinjitet dhe të drejta. Ata kanë arsyetim dhe ndërgjegje dhe duhet të sillen ndaj njëri tjetrit me frymën e vëllazërimit."

Deklarata Universale e të Drejtave të Njeriut (10 dhjetor 1948), Neni 1; teksti i plotë në Fletët e punës së nxënësit 2.5.

Nxënësit e shikojnë këtë nen në Fletën e punës së nxënësit 2.5 ose mësuesi e paraqet në klasë. Vetëm ky nen mund të na çojë ne shumë larg:

- Ne kemi lindur me të drejtat e njeriut; ato janë të patjetërsueshme, askush nuk mund të na i marrë ne ato.
- Ne jemi të lirë.
- Ne jemi të barabartë.

Mësuesi sapo na ka treguar se si të lexojmë një nen të tillë - ngadalë, fjalë për fjalë. Nxënësit vazhdojnë:

- Ne kemi dinjitetin njerëzor: ne duhet ta trajtojmë njëri-tjetrin me respekt.
- Ne kemi të drejta të caktuara.
- Ne jemi të "mbujtur me arsye": ne mund të mendojmë për veten tonë.
- Ne jemi "mbujtur me ndërgjegje": ne mund të marrim përgjegjësi për vete.
- Ne "duhet të sillemi ndaj njëri tjetrit me frymën e vëllazërimit": ne duhet të marrim përgjegjësi për njëri-tjetrin, e cila përfshin kujdesin për ata që varen nga mbështetja e të tjerëve.

Mësuesi thekson se të drejtat e njeriut kanë jo vetëm një dimension vertikal - marrëdhëniet mes autoritetit shtetëror dhe qytetarit - por edhe një dimension horizontal - marrëdhëniet në mes individëve si anëtarë të një komuniteti. Ne mund t'i lejojmë vetes shumë liri dhe pluralizëm në një shoqëri civile bazuar në të drejtat e njeriut që na jep kuadrin e vlerave themelore për të cilat ne të gjithë mund të biem dakord.

Mundësi për studime më të zgjeruara

Të dy alternativat në fazën e reflektimit ia vlen të diskutohen. Në një zgjerim të këtij kapitulli mund të diskutohet çështja e dytë kryesore.

Çështja e përgjegjësisë mund të lidhet me çdo kapitull tjetër në këtë manual. Shih seksionin për referencat në fillim të këtij kapitulli.

Materiale për mësuesit 2.1

Si të përdorim mjetin për analizën e dilemës

(Fletët e punës së nxënësit 2.2): demonstrim modeli

Udhëzimi i këshillon nxënësit të zgjedhin disa pyetje dhe të mendojnë rreth tyre me kujdes. Kjo është arsyeja përse demonstrimi i modelit diskuton disa pyetje të zgjedhura, por lexuesi duhet të ndihet i lirë për të bërë zgjedhje të ndryshme, ose t'ju përgjigjur pyetjeve në mënyra të ndryshme. Në këtë demonstrim, metoda është më e rëndësishme se linja e të menduarit. Kjo është një ngam arsyet pse këtu nuk sugjerohet asnjë vendim.

Histori studimore nr 4: Cilat banane duhet të blej? (Fleta e punës së nxënësit 2.3)

1. Grumbullo informacion.

Kush është i përfshirë?

Çfarë kërkojnë ata? (Cilat janë nevojat, qëllimet apo interesat e tyre?)

Kush është i përfshirë?	Qëllimet, interesat
Unë si një klient	Të blej ushqime të lira. Të blej ushqim me cilësi të mirë
Supermarket	Të tërheq klientët. Të nxjerr fitime.
Tregti e ndershme	Të mbështes prodhuesit e vegjël të bananeve.
Prodhuesit e bananeve	Të punojnë për të mbështetur familjen. Të shesin produkte të mira. Të risin prodhimin.

Cili është problemi / dilema?

Të blej bananet më të lira?	Të blej bananet më të shtrenjta?
Blerja banane të lirë më ndihmon të kursej për qëllime të tjera. Po nuk ndihmova njerëzit në nevojë, të cilët, në një masë të caktuar, varen nga vendimet e mia më bën të ndihem keq.	Blerja banane më të shtrenjta do të ndihmojë fermerët e vegjël të bananeve Edhe blerja e ushqimeve të shtrenjtë ka kufijtë e veta.

Çfarë ka të bëjë ky rast me mua?

Unë jam i përfshirë drejtpërdrejt në tregun global. Vendimi se çfarë do të blej ka një ndikim të drejtpërdrejtë në jetën e të tjerëve.

Çfarë nuk dimë - çfarë nuk kuptojmë?

Unë jam i përfshirë drejtpërdrejt në tregun global. Vendimi im se çfarë blej ka ndikim të drejtpërdrejtë në jetën e të tjerëve. Ne nuk e njohim njëri-tjetrin, por ne dimë pak për njëri-tjetrin dhe ne jemi të lidhur me atë që bëjmë.

Unë nuk e di se sa urgjentisht fermerët varen nga ndihma ime. Ndoshta klientët e tjerë kanë blerë kile të tëra banane te Tregu i Ndershëm, por edhe e kundërta mund të jetë e vërtetë.

Sa e madhe do të jetë përpjekja ime për të gjetur informacionin që mungon?

Në kushtet e jetës së përditshme, unë duhet të marr një vendim tani. Mua më nevojitet diçka për të ngrënë, kështu që unë duhet të vendos pa e ditur tablonë e plotë; ky është rregulli e jo përjashtimi.

2. Shqyrtoni pasojat.

Cilat janë zgjidhjet alternative?

Çfarë pasoja do të ketë secila prej këtyre zgjedhjeve, dhe për të cilin ...?

Zgjedhjet alternative	Alternativa 1: Blej banane të lira	Alternativa 2: Blej banane të shtrenjta
Unë si klient	Pa marrë parasysh sa të mëdha apo të vogla janë të ardhurat e mia, unë nuk do ta vë re ndryshimin. Nëse është e nevojshme, unë mundem lehtësisht ta kompensoj, duke kursyer në një hamburger ose një çokollatë. Çështja mund të jenë ndryshe nëse unë jam në borxh dhe duhet të ul shpenzimet, kudo që të mundem.	
Prodhuesi Bananeve	Nuk ka mbështetje.	Mbështetje modeste, me pasojat të konsiderueshme (informacion i Tregtisë së ndershme).
Supermarketi	Ne nuk kemi shifra të sakta, por mund të hamendësojmë se supermarketi do të kenë fitime për sa kohë ne blejmë disa banane, qofshin ato të lira ose tregtuar ndershmërisht.	
Tregti e ndershme	Nuk ka sukses për Tregtinë e ndershme.	Suksesi për Tregtinë e ndershme.

3. Përcaktoni përparësitë tuaja.

Deri në çfarë mase mund t'i kuptoj unë pasojat e vendimit tim?

Unë nuk e kam të qartë të gjithë tablonë dhe nuk mund të ndërmarr veprime për ta siguruar atë, nëse nuk e bëj atë një nga përparësitë e mia kryesore. Unë duhet të vendos nëse do të mbështetem në informacionet që më janë ofruar mua nga të tjerët, në këtë rast nga Tregu i ndershëm. Ata më thonë se edhe një donacion i vogël do të thotë shumë për fermerët e bananeve në vendet në zhvillim.

Cilat parime fetare ose morale janë të rëndësishme për mua?

Kjo pyetje është me të vërtetë e një rëndësie të veçantë. Ne jemi të lirë të përgjigjemi si e mendojmë ë drejtë.

A është vendimi im i pakthyeshëm ("pikë pa kthim"), apo unë mund ta korrigjoj atë më vonë?

Ky lloj vendimi mund të merret disa herë. Unë mund të bëj një zgjedhje sot dhe nesër të bëj një zgjedhje të kundërt. Unë mund të mendoj për vendimin tim, por unë nuk mund të rishikoj një vendim të bërë në të kaluarën.

4. Merrni vendimin tuaj.

A duhet unë të zgjedh një synim dhe të shkel të tjerët?

Po. Ju zakonisht blini banane të lira ose të shtrenjta, por jo të dyja. Një kompromis - blerja e disave nga secili - nuk është shumë bindëse.

Në kushte të dhëna, çfarë më thotë intuista ime? Me çfarë vendimi mund të identifikohem unë më shumë?

Në kushtet e jetës së përditshme, intuista jonë është ndoshta udhëzuesi ynë më i rëndësishëm, dhe shpesh është më i besueshëm se një përpjekje e madhe për të menduar. Ne bëjmë atë që mendojnë se është më e mira. Marrja e përgjegjësisë në këtë mënyrë do të thotë të përpiqesh të kuptosh, dhe nganjëherë të rishikosh atë që intuista jonë na thotë.

Materiale për mësuesit 2.2

Tabelë për krahasimin e zgjidhjeve të dilemave (mësimi 4)

Një tabelë është e nevojshme për çdo rast dileme. Sugjerime për mënyrën e shprehjes së alternative, i gjeni në Fletët e punës së nxënësit 2.4.

Rasti i dilemës:

Shto titullin nga Fletët e punës së nxënësit 2.3

Alternativat	Arsyet
<i>(Këtu vendosni variantin e dilemës së parë)</i> Grupi Nr	
<i>(Këtu vendosni variantin e dilemës së dytë)</i> Grupi Nr	
<i>(Lëreni bosh për shënime shtesë)</i> Grupi Nr	

Materialet për mësuesit 2.3

Liria dhe përgjegjësia - moduli me tre leksione

Ky është një grup leksionesh për t'u zgjedhur në përgjigje të nevojave të mësimit të nxënësve - si brenda kapitullit me katër module me leksione, ashtu edhe si një zgjerim alternativ i kapitullit. modulet shqyrtojnë kushtet e marrjes së përgjegjësisë në shoqëritë tona moderne:

Moduli 1: Të mësuarit se si të marrësh përgjegjësi është e pamundur pa marrë përsipër rreziqe.

Moduli nr 2: Si mund të jemi ne të suksesshëm kur marrim përgjegjësi në shoqërinë tonë moderne, gjithnjë e më të ndërlikuara që zgjidh shumicën e kufijve tanë ekstrem?

Moduli nr 3: Stabiliteti i bashkësive demokratike ka një dimension kulturor - një grup të përbashkët të vlerave në mes të anëtarëve të tij që nuk mund të zbatohet, por me të cilin duhet të bihet dakord.

1. Dilema e rrezikut-përgjegjësisë

Zgjedhja lirisht është një e drejtë e njeriut, por kjo liri mbart përgjegjësi. Ne duhet të jemi gjithmonë të vetëdijshëm për ndikimin dhe pasojat që kanë vendimet dhe veprimet tona për veten tonë ose për të tjerët, sot dhe në të ardhmen, këtu apo diku tjetër në botë. (Shih modelin e qëndrueshmërisë në Fletën e punës së nxënësit 4.2).

Nga ana tjetër, ne vetëm mësojnë se si të marrim përgjegjësi në kushte të lirisë, e cila përfshin edhe lirinë për të dështuar. Për shembull, të rinjtë duan të dalin jashtë natën dhe në fundjavë. Prindërit e tyre presin që ata të jenë në shtëpi në një orë të caktuar dhe është përgjegjësi e të riut që t'i përmbahet marrëveshjes. Pa liri për të lëvizur lirshëm dhe për të marrë përsipër të gjitha rreziqet e përfshira, askush nuk do të mund të mësojë si të marrë përgjegjësi.

2. Kompleksiteti i dilemës - demokraci

Në këtë kapitull, nxënësit reflektojnë për atë se si të marrim përgjegjësi në situatat e përditshme. Ne shpesh duhet të vendosim në çast si të zgjidhim një dilemë. Detyra kryesore (mësimet e 2 dhe 3) i lejojnë nxënësit të analojë përmasat e përgjegjësive me lëvizje të ngadalta, dhe në këtë mënyrë, ata trainojnë intuitën e tyre. Marrja e përgjegjësive kërkon aftësi për t'u orientuar në situata komplekse në çast dhe pastaj, duke përdorur intuitën, të marrësh një vendim që do përballet me reflektimin kritik. Në përvojën tonë të përditshme, kjo është "normale" dhe ne të gjithë jemi të vetëdijshëm për rrezikun e të bërit të gabimeve, kur duhet të vendosim për çështje të vështira nën presionin e kohës. Trajnimi dhe përvoja na ndihmon për të përmirësuar intuitën, por problemi mbetet.

Kompleksiteti merr cilësi të ndryshme në nivel shoqëror ose global. Për shembull, ne shpesh e keni zgjedhjen se si do të udhëtojmë nga A në B, për shembull nga shtëpia në shkollë. Shkuarja me makinë është më e përshtatshme, ndërsa marrja e autobusit ose biçikletës zgjat më shumë, për të mos përmendur vonesat e mundshme, lagështirën në një mot me shi etj. Çfarë zgjedhje do të bëjmë? Një kriter mund të jetë makina në varësi të ndryshimeve klimatike. Por, a do mundej vetëm makina ime të bëjë një ndryshim të tillë, veçanërisht në qoftë se vetëm një pakicë merr autobusin ose biçikletën? Çështja është shumë e ndërlikuar për një individ për ta trajtuar (shih njësienë 4). E njëjta vlen edhe kur ne duhet të marrim pjesë në një debat politik për një çështje të tillë – a po bëjmë ne sa duhet ose gjërat e duhura për të shmangur ndryshimet e klimës?

Kjo rritje në kompleksitet është tipike për shoqëritë moderne. Ato janë të lidhura me tregjet globale dhe varen nga njëri-tjetri në mënyrën sesi trajtojnë çështjet globale, si për shembull, ndryshimet klimatike. Duke pasur të bëjnë me çështje komplekse, bëhet më e vështirë edhe marrja e përgjegjësive. Ky është, në një farë mënyre, çmimi që ne duhet të paguajmë për rritjen e standardit tonë të jetesës në shoqëritë moderne, për shkak të arritjeve në shkencë, teknologji dhe arsim.

Intuita nuk na ndihmon më në marrjen e përgjegjësive për çështje të tilla komplekse si ndryshimet klimatike. Ne kemi nevojë për këshilla nga ekspertët. Në demokraci, qytetarët dhe politikanët, të cilët duhet të mbështeten te ekspertët për të kuptuar botën ku jetojnë, rrezikojnë të rrëshqasin në një lloj

oligarkie moderne, post-demokratike, një sundim i ekspertëve të cilët qytetarët nuk mund t'i kontrollojnë më. Kjo është dilema e kompleksitetit-demokraci.

Demokracia qëndron dhe bie me premtimin se çdo qytetar i interesuar mund të marrë pjesë në vendimmarrje. Për të bërë këtë me përgjegjësi kërkohen qytetarë të arsimuar. Edukimi është i vetmi shans që ne kemi për të zgjidhur dilemën e kompleksitetit. Zgjerimi i edukimit nuk ka qenë vetëm një forcë shtytëse e kompleksitetit në rritjes të shoqërinë moderne, por është gjithashtu edhe çelësi për tejkalimin e dilemës kompleksitetit-demokracisë.

3. Liria-dilema e stabilitetit: liria, pluralizmi dhe nevoja jonë për disa vlera të përbashkëta

Neni 18

Gjithkush ka të drejtën e lirisë së mendimit, ndërgjegjes dhe besimit; kjo e drejtë përfshin lirinë e ndryshimit të besimit ose bindjeve dhe lirinë që njeriu, qoftë vetë ose në bashkësi me të tjerët, në publik ose privatisht, për të manifestuar fenë ose bindjen e tij në mësimdhënie, kryerjes së kultit dhe ceremonive fetare.

Neni 19

Gjithkush ka të drejtën e lirisë së mendimit dhe të shprehjes; kjo e drejtë përfshin lirinë e mendimit pa ndërhyrje dhe për të kërkuar, marrë dhe dhënë informacion dhe ide me çfarëdo mjeti dhe pavarësisht nga kufijtë.

Deklarata Universale e të Drejtave të Njeriut (10 dhjetor 1948); teksti i plotë në broshurë e nxënësve 2.5.

Individët që ushtrojnë këto të drejta prodhojnë pluralizëm në shumë forma (shih kapitullin 3). Një nga pasojat është që njerëzit aderojnë në besime të ndryshme fetare dhe sisteme të vlerave, edhe më shumë nëse kemi të pranishëm komunitete emigrantësh. Shoqëritë moderne janë laike dhe pluraliste - anëtarët e tyre të zhvillojnë qëndrime dhe identitete individuale (shih kapitullin 1). Përgjegjësia ka një dimension konstruktivist.

Nga ana tjetër, çdo komunitet mbështetet në një grup vlerash me të cilat bien dakord të gjithë anëtarët. Demokracia mbështetet, në mënyrë të barabartë, në një shtet të fortë dhe në një kulturë politike mbështetëse.

Kjo është dilema liri-stabilitet: një shtet demokratik dhe laik varet nga kushtet kulturore që institucionet dhe autoritetet e saj nuk mund t'i prodhojnë ose t'i zbatojnë. Një grup vlerash, rregullash dhe qëllimesh, të pranuar dhe vlerësuara në mënyrë kolektive, nuk mund të merret si e mirëqenë. Më saktë, është përgjegjësi e qytetarëve për të (ri) të negociuar dhe (ri) përcaktuar vlerat, rregullat dhe qëllimet e tyre. Edukimi dhe EQD/EDNJ në veçanti, luajnë një rol kyç në përmbushjen e kësaj sfide. Të drejtat e njeriut japin ndoshta të vetmen përmbledhje të rregullave dhe parimeve që mund të pranohen në mënyrë universale (shih mësimin 4 të këtij kapitulli, që fokusohet në nenin 1, DUDNJ). Të drejtat e njeriut theksojnë parimin e njohjes së ndërsjellë - rregulli i artë - por që nuk promovon ndonjë besim të caktuar fetar ose filozofi të etikës dhe të moralit. Nga ky këndvështrim, të drejtat e njeriut nuk janë vetëm burimi i problemit, por edhe çelësi për zgjidhjen.

KAPITULLI 3

DIVERSITETI DHE PLURALIZMI

Arsimi i mesëm

Pëlqimin përmes mospajtimit?

Si mund të biem dakord për të mirën e përbashkët?

"La multitude qui ne se réduit pas à l'unité est confusion; l'unité qui ne dépend pas de la multitude est tyrannie."

[Diversiteti që nuk mund të çojë në unitet është konfuzion;

uniteti që shpërfill shumëllojshmërinë është tirani.]

Blaise Pascal (1623-1662)

3.1 Po të isha president ...

Nxënësit përcaktojnë përparësitë e tyre politike

3.2 Çfarë qëllimesh duam të promovojmë?

Nxënësit formojnë parti politike

3.3 Çfarë është e mira e përbashkët?

Pëlqimi përmes mospajtimit

3.4 Pjesëmarrja në demokracinë pluraliste

Nxënësit reflektojnë për përvojën e tyre

Kapitulli 3

Diversiteti dhe pluralizmi

Pëlqimi përmes mospajtimit?

Hyrje për mësuesit

1. Lidhjet midis shumëllojshmërisë, pluralizmit dhe demokracisë

Diversiteti - disa shembuj

- Punëtorët dhe punëdhënësit debatojnë në lidhje me pagat dhe orët e punës.
- Ambientalistët debatojnë me lobin e shoferëve të kamionëve rreth planeve për një rrugë të re.
- Prindërit duan më shumë mësues që të merren me nevojat e fëmijëve të tyre. Një lob i tatimpaguesve dëshiron reduktim të taksave.
- Mjekët dhe jo-duhanpirësit duan një ndalim të plotë të pirjes së duhanit në bare dhe restorante. Pronarët dhe cigareprodhuesit nxisin pirjen e lirë të duhanit kudo.
- Të rinjtë dëshirojnë një ndërtesë bosh që të shndërrohet në një qendër rinore. Banorët aty pranë kanë frikë se do të ketë shumë zhurmë natën.

Koncepti i **diversitetit** lidhet me mënyrën në të cilat njerëzit ndryshojnë - në interesat e tyre, por edhe në shumë mënyra të tjera: në stilin e tyre të jetesës, prejardhjen etnike, besimet dhe vlerat, në statusin social, gjininë, brezin, dialektin dhe rajonin (për shembull, urban apo rural). Edhe diversiteti rritet në funksion të ndryshimeve sociale dhe ekonomike.

A është diversiteti një problem?

Sipas teorisë të **pluralizmit**, përgjigja është jo. Në sistemet demokratike, kushdo që promovon interesat individuale ose të grupit ushtron të drejtat e njeriut - për shembull, demonstrimi në publik është të ushtruarit e lirisë së shprehjes. Koncepti i pluralizmit, pra pranon diversitetin - ky është një fakt, diçka "normale". Megjithatë, ai paraqet një sfidë. Si mund të pajtohen interesat e ndryshme midis grupeve dhe individëve të ndryshëm? Cila është zgjidhja më e mirë për konfliktet dhe problemet që ata artikulojnë? Kjo është çështja e së **mirës së përbashkët**.

Çfarë është e mira e përbashkët?

Sipas teorisë të pluralizmit, askush nuk e di se çfarë është e mirë e përbashkët para se të zhvillohet një diskutim publik për këtë çështje. Ne duhet të biem dakord për atë që na shërben më mirë. E mira e përbashkët është diçka që duhet të negociohet. Le të shikojmë në dy shembujt e mësipërm.

- Punëtorët dhe punëdhënësit e tyre duhet të bien dakord për një pagë që u jep punëtorëve një standard të denjë jetese dhe i lejon punëdhënësit të mbajnë shpenzimet nën kontroll.
- Çështja për qendrën rinore mund të zgjidhet me ndërtimin e qendrës, por duke vendosur rregulla në mënyrë që të mbrohen fqinjët nga zhurma e tepërt. Zgjidhja më e mirë duhet të gjendet përmes dialogut dhe negociatave, dhe rezultati është shpesh një kompromis.

Prandaj, pluralizmi është i lidhur me një koncept konstruktivist të së mirës së përbashkët. Së pari, të gjithë lojtarët artikulojnë interesat e tyre të ndryshme, pastaj shikojnë për një zgjidhje që të mund ta pranojnë të gjithë. Prandaj nuk ka asgjë "egoiste" në lidhje me shprehjen në mënyrë të qartë të interesave të dikujt. Përkundrazi, kjo është pjesë e procesit, por askush nuk duhet të presë që të shohë të gjithë interesat e tyre të përmbushura plotësisht. Koncepti i konstruktivizmit thekson se këtu përfshihet edhe një element i të mësuarit, që ndjek modelin e provës dhe të gabimit.

Praktika do të tregojë sa e mirë është një zgjidhje dhe ajo mund të duhet të ndryshohet ose të përmirësohet në një raund të ri të diskutimesh dhe negociatash.

Në çfarë mënyre është pluralizmi i lidhur me demokracinë?

Pluralizmi është një formë e konkurrencës. Lojtarët konkurrojnë me njëri-tjetrin për të promovuar interesat e tyre dhe negociatat përfshijnë të dyja, si pushtetin edhe arsyetimin. Kjo lloj konkurrence, në të njëjtën kohë, siguron se asnjë lojtar në fushë nuk bëhet dominues. Diversiteti dhe pluralizmi krijojnë një strukturë të *polyarchy* (pushtetit në duart e shumicës), e cila është ekuivalenti social i parimit të kontrollit dhe balancimit në një kushtetutë demokratike. Pluralizmi bazohet në liberalizëm duke zgjeruar konkurrencën nga ekonomia në shoqëri dhe në politikë.

Si e menaxhon pluralizmi zgjidhjen e konflikteve të interesit në mënyrë paqësore?

Diversiteti dhe pluralizmi lejojnë një pjesë të madhe të mospajtimit për interesat dhe problemet (një "sferë e mospajtimit"). Kjo do të veprojë vetëm në se ekziston një "sferë e marrëveshjeve". Pluralizmi kërkon që qytetarët të bien dakord për disa vlera dhe rregullat bazë:

- Njohja reciproke: lojtarët e tjerë shihen si kundërshtarë, por jo si armiq.
- Jo-dhunë: negociatat zhvillohen me mjete paqësore, që është me fjalë dhe jo me forcë fizike.
- Pranimi i kompromisit: të gjithë lojtarët kuptojnë dhe pranojnë se një vendim mund të arrihet vetëm nëpërmjet kompromisit.
- Sundimi i shumicës: në qoftë se një vendim votohet, shumica vendos.
- Gjykimi dhe gabimi: nëse kushtet ndryshojnë, ose një vendim provohet gabim, zhvillohen negociatat të reja.
- Drejtësia: vendimet duhet të jenë në përputhje me të drejtat e njeriut.

Kritika e konceptit të pluralizmit

Kritikët kanë theksuar se në modelin pluralist, ka pushtet në duart e shumicës, por për shkak të diversitetit, ai është i shpërndarë në mënyrë të pabarabartë. Prandaj, disa lojtarë kanë shanse më të mira në konkurrencën e interesave se të tjerët.

Ky argument thekson një tension kushtetues midis lirisë dhe barazisë - është kushtetues, që do të thotë se është i pamundur të çrrënjohet, si për demokracinë edhe për të drejtat e njeriut. Pluralistët promovojnë të kuptuarit liberal të demokracisë konkurruese, kritikët këmbëngulin në leximin barazimtar të demokracisë.

Brenda modelit pluralist, tensioni midis lirisë dhe barazisë është thelbi i çështjes së të mirës së përbashkët. Liri do të thotë konkurrencë dhe konkurrenca prodhon fitues dhe humbës, dmth, pabarazinë. Pra, kur të vendoset për të mirën e përbashkët, lojtarët e përfshirë duhet të marrin parasysh nevojat e të dobët.

A ka një alternativë të pluralizmit?

Refuzimi i pluralizmit nënkupton dorëzimin para "tundimit autoritar". E mira e përbashkët është përcaktuar nga një autoritet dhe kushdo që nuk pajtohet me të shtypet si armik. Partitë komuniste janë një shembull i tillë. Ato pohuan udhëheqjen e vetme në bazë të të qenit në gjendje të përcaktonin të mirën e përbashkët me mjete shkencore. Si demokracia liberale dhe ajo barazimtare u refuzuan.

Në fund të fundit, alternativa e demokracisë pluraliste është një formë e diktaturës. Kjo reflektohet në komentin e Winston Churchill-it se "demokracia është forma më e keqe e qeverisjes, përveç gjithë atyre të tjerave që janë provuar". Demokracia pluraliste nuk është pa rreziqe, por duket se është forma më e mirë e qeverisjes për të trajtuar diversitetin ndërmjet anëtarëve të saj në mënyrë paqësore.

2 Pjesëmarrja në demokraci - çfarë mundëson ky kapitull

Nxënësit mësojnë se ata janë pjesëmarrës në një **demokraci pluraliste**:

- Ata duhet të bëjnë veten që të dëgjohen, nëse duan që interesat dhe idetë e tyre të merren parasysh; pjesëmarrje në demokraci do të thotë gjithashtu pjesëmarrje në garën e pluralizmit.
- Pjesëmarrja në demokraci do të thotë negociata për të mirën e përbashkët.
- Pjesëmarrja në demokraci kërkon që të gjithë lojtarët të pranojnë vlerat themelore të njohjes së ndërsjellë, të jo-dhunës, të gatishmërisë për kompromis dhe të sundimit të shumicës.

Kapitulli e zbaton metodën e të mësuarit në bazë të detyrave. Nxënësit kuptojnë shumëllojshmërinë duke e përjetuar atë në klasë; pluralizmin e kuptojnë duke u përfshirë në mënyrë aktive në procesin e negociatave për të mirën e përbashkët

Mësimi 1: së pari, nga nxënësit kërkohet që të ndajnë idetë për atë që do të kenë në krye të agjendës së tyre, nëse do të ishin president ose kryeministër i qeverisë në vendin e tyre. Nxënësit do të përjetojnë se ekziston diversiteti i mendimeve dhe ideve mes tyre. Klasa është një model i diversitetit në shoqëri si një e tërë.

Mësimet 2 dhe 3: më tej fillon procesi i negociatave. Nxënësit, të cilët ndajnë një opinion të caktuar ose trajtim të ngjashëm themelor, formojnë parti politike (grupet e llojeve të tjera lihen jashtë këtij modeli); të tjerët mund të zgjedhin të qëndrojnë të vetëm. Nxënësit përcaktojnë qëllimet dhe përparësitë e tyre dhe pastaj negociojnë. Ata mund ose mund të mos arrijnë të gjithë në një vendim ose kompromis, por të paktën shumica, mund të bien dakord - si në realitet. Ata do të përjetojnë përparësitë e organizatave, të tilla si partitë, për individët në konkurimin, për vendosjen e agjendës së ditës dhe për përcaktimin e zgjidhjeve.

Mësimi 4: nxënësit reflektojnë për përvojën e tyre dhe japin vlerësimet për kapitullin.

Roli i mësuesit është ai i një ndihmësi. Nxënësit e zhvillojnë kapitullin përmes aktiviteteve të tyre. Disa të dhëna të shkurtra nga mësuesit sugjerohen për të mbështetur të mësuarit konstruktivist nga nxënësit, përmes udhëzimit për konceptet kyçe. Mësuesi i mundëson këto të dhëna kur nxënësit janë të gatshëm për to. Fletët e punës së nxënësit dhe materialet për mësuesit sigurojnë burimet dhe informacionin e nevojshëm.

Zhvillim kompetencash: lidhja me kapitujt e tjerë në këtë vëllim

Çfarë tregon kjo tabelë

Titulli i këtij manuali, *Pjesëmarrja në demokraci*, përqendrohet në kompetencat e qytetarit aktiv në demokraci. Kjo matricë tregon potencialin e pasojave të sinergjisë midis kapitujve të këtij manuali. Matrica tregon se çfarë kompetenca janë zhvilluar në kapitullin 3 (rreshtat e theksuar në tabelë). Kolona e kufizuar me vijëzim të fuqishëm tregon kompetencat e vendimmarrjes politike dhe veprimit – janë kufizuar më fuqishëm për shkak të lidhjeve të tyre të ngushta me pjesëmarrjen në demokraci. Rreshtat më poshtë tregojnë lidhjet me kapitujt e tjera në këtë manual: çfarë kompetencash zhvillohen në këto kapituj që mbështesin nxënësit në njësinë 3?

Si mund të përdoret kjo matricë

Mësuesit mund ta përdorin këtë matricë si mjet për planifikimin orëve të EQD / EDNJ në mënyra të ndryshme.

- Matrica e bën mësuesit të vetëdijshëm për pasojat e sinergjisë që ndihmojnë nxënësit të trajnohen në mënyrë të përsëritur në kompetenca më të rëndësishme, në kontekste të ndryshme që janë të lidhura në shumë mënyra.

- Kjo matricë ndihmon mësuesit të cilët kanë vetëm disa orë në dispozicion të EQD / EDNJ: një mësues mund të zgjedhë vetëm këtë kapitull dhe të heqë të tjerat, pasi ai e di që disa kompetenca kyçe janë zhvilluar, në një masë të caktuar, në këtë kapitull - për shembull, të bërit e një zgjedhje, të kuptuarit e pluralizmit të identiteteve, ushtrimi i të drejtave të lirisë, përgjegjësinë në bërjen e zgjedhjeve që ndikon te të tjerët.

Kapitujt	Dimensionet e zhvillimit të kompetencave			Qëndrimet dhe vlerat
	Analiza dhe gjykimi politik	Metodat dhe aftësitë	Vendimmarrja dhe veprimi politik	
3. Diversiteti dhe pluralizmi	Identifikimi i fushave të qëllimeve të përbashkëta dhe konflikti Dy dimensionet e politikës: zgjidhja e problemeve dhe lufta për pushtet	E folura në publik Apelimi ndaj të tjerëve Menaxhimi kohës	Identifikimi i përparësive politike dhe qëllimeve Negocimi dhe vendimmarrja	Vetëbesimi, vetë-vlerësimi Gatishmëria për kompromis
6. Qeverisja dhe politika	Politika: një proces i zgjidhjes së problemeve Dimensioni i pushtetit në hartimin e agjendës			
4. Konflikti			Negocimi dhe vendimmarrja	
5. Rregullat dhe ligjet			Rënia dakord për një kuadër të rregullave	Njohja reciproke

KAPITULLI 3: Diversiteti dhe pluralizmi - Pëlqimi përmes mospajtimit?

Si mund të biem dakord për të mirën e përbashkët?

Tema e mësimit	Trajnimi i kompetencës/objektivat e të mësuarit	Detyrat e nxënësve	Materialet dhe burimet	Metoda
Mësimi 1 Nëse unë do të isha president ...	Përcaktimi i përparësive politike, duke vepruar brenda parametrave të diskutimit publik dhe vendim-marrjes, duke jetuar me situata të hapura të "konfuzionit". të bërit e një zgjedhje dhe reflektimi për kriteret. Krijimi i një matrice bazuar në kategoritë. Hartimi i një deklarate të shkurtër dhe ofrimi i arsyeve. Katër qëndrimet bazë politike: liberale, social demokrate, konservatore e gjelbër.	Nxënësit përcaktojnë, paraqesin dhe krahasojnë përparësitë e tyre politike.	Fletë A3 (një e dhënë për nxënësit). Materialet për mësuesit 3A. Fleta e punës e nxënësit 3.1. Një rrip letre për çdo nxënës, mundësisht një lapustil secilit.	Prezantimi dhe analiza e deklaratave politike; punë individuale; diskutime plenare.
Mësimi 2 Çfarë qëllimesh duam të promovojmë?	Negocimi, balancimi këmbëngulja në qëllimet e dikujt, dhe njohja e qëllimeve të të tjerëve. Partitë politike gjenerojnë fuqinë e nevojshme për të promovuar qëllimet politike. Ata e bëjnë këtë duke bashkuar dhe bërë kompromise.	Nxënësit negociojnë një agjendë të përbashkët të përparësive politike. Ata paraqesin profilet e tyre partiake në një event publicitar.	Fletët e punës së nxënësve 3,1-3,4. Materialet për mësuesit 3B.	Puna në grup, prezanti me plenare, leksion.
Mësimi 3 Çfarë është e mira e	Pjesëmarrja: aftësitë negociuese. Analiza e qëllimeve për qëllimin e përbashkët.	Nxënësit negociojnë një vendim.	Shirita letre A4 dhe lapustil. Shirita demonstrimi për	Shirita letre A4 dhe lapustil. Shirita demonstrimi për

përbashkët?	Politika ka dy dimensione: zgjidhjen e problemeve dhe luftën për pushtet. Kompromisi është çmimi që paguhet për mbështetjen dhe për një marrëveshje.		"analizën diamant".	"analizën diamant".
Mësimi 4 Pjesëmarrja në demokracinë pluraliste	Strukturimi i rezultateve të punës së dikujt. Hartimi i deklaratave të shkurtra, duke ofruar vlerësime. Pluralizmi mbështet vendimmarrjen e drejtë dhe efektive. "Aprovimi përmes mospajtimit." Unë promovoj interesat e mia, duke marrë pjesë në demokraci.	Nxënësit reflektojnë dhe diskutojnë për përvojën e tyre dhe japin reagime rreth kapitullit.	Tabelë dhe lapustila, një kopje e fletëtëve të punës së nxënësve 2.5 (UDHR) dhe 2.6 (ECHR). "Muri i heshtjes".	Punë individuale, prezantim dhe diskutim. Një seancë me ndriçues.

Mësimi 1

Po të isha president...

Nxënësit përcaktojnë përparësitë e tyre politike

Kjo matricë përmbledh informacionin që i nevojitet një mësuesi për planifikimin dhe zhvillimin e mësimi. Trajnimi i kompetencave i referohet drejtpërdrejt EQD / EDNJ. Objektivi i mësimi tregon atë që nxënësit njohin dhe kuptojnë. Detyra e nxënësit, së bashku me metodën, formojnë bërthamën e procesit mësimor. Materialet në listën e plotë e mbështetin përgatitjen e mësimi. Koha në dispozicion na jep një udhëzues të përafërt për menaxhimin e kohës së mësuesit.	
Trajnimi i kompetencës	Pjesëmarrja: përcaktimi i përparësive politike, veprimi brenda parametrave të diskutimit publik dhe vendim-marrja, duke jetuar me situatat e hapura të "konfuzionit". Gjykimi: të bërit e një zgjedhje, dhe reflektimi për kriteret. Analiza: krijimi i një matricë bazuar në kategoritë. Metodot dhe aftësitë: hartimi i një deklaratë të shkurtër dhe ofrimi i arsytimit.
Objektivat e të mësuarit	Nxënësit janë në gjendje të përcaktojnë pozicionin e tyre në mes të katër qëndrimeve themelore politike: liberale, social demokrate, konservatore dhe e gjelbër.
Detyrat e nxënësve	Nxënësit përcaktojnë, paraqesin dhe krahasojnë përparësitë e tyre politike.
Materialet dhe burimet	Fletë A3 (një e dhënë për nxënësit). Materiale për mësuesit 3.A Fletët e punës së nxënësit 3.1 Një rrip letre për çdo nxënës, mundësisht një lapustil secilit.
Metoda	Paraqitja dhe analiza e deklaratave politike; punë individuale; diskutime plenare.
Koha në dispozicion	Faza 1: Nxënësit përcaktojnë qëllimet politike. 25 min
	Faza 2: Nxënësit analizojnë vendimet e tyre. 15 min

Informacion

Në mësimin e parë, nxënësit përjetojnë klasën e tyre si një mikro shoqëri. Ata krijojnë një shumëllojshmëri të pikëpamjeve individuale dhe të preferencave politike. Nxënësit do kuptojnë se një situatë e tillë duhet të sqarohet. Nëse secili prej tyre imagjinojnë se është lider politik i vendit të vet dhe përcakton përparësitë e tij më të larta, është e qartë se duhet të bëhen disa zgjedhje.

Mësuesi lehtëson procesin që vijon në këtë mësim dhe në atë pasardhës. Nëse nxënësit i marrin seriozisht qëllimet e tyre, ata do të jenë të interesuar në bisedime e marrëveshje për një vendim që ata mund të pranojnë.

Përshkrimi i mësimit

Faza 1: Nxënësit përcaktojnë qëllimet politike

Hapi 1.1: Përgatitja

Nxënësit dhe mësues janë të ulur në një rreth me një hapësirë të hapur në katin e në mes. Tavolinat janë lëvizur mënjanë; të paktën një tavolinë në çdo cep të klasës është gati për përdorim.

Nxënësit kanë pajisjet e tyre në dorë për të marrë shënime.

Çdo nxënës merr një rrip letre, mundësisht një lapustil secili.

Mësuesi ka fletën A3 në dorë ("Nëse do të isha president ..."), shih më poshtë.

Hapi 1.2: Nxënësit bëjnë vendimet e tyre⁸

Mësuesi u shpjegon nxënësve se ky është fillimi i një njësie të re. Nxënësit njihen me temën përmes një aktiviteti me udhëzimin e mëposhtëm:

Imagjinoni se sa jeni bërë presidenti⁹ i këtij vendi.

*Nëse do të isha president i vendit tonë,
përparësia im i lartë do të jetë ...*

Mësuesi vendos fletën me të dhënat në mes të rrethit.

Cili do të jetë përparësia juaj më e lartë?

Plotësoni këtë deklaratë. Këtu janë disa pika që mund të merren në konsideratë:

Ju mund të zgjidhni të prezantoni një masë konkrete për të arritur një qëllim menjëherë - ose të ndërmerrni një hap të parë në rrugën për arritjen e një qëllimi afatgjatë.

Cili grup, çështje apo problem ju shqetëson më shumë?

Nxënësit duhet të mendohen për këto pyetje në heshtje dhe shkruajnë vendimet e tyre në shiritin e tyre të letrës. Ata nuk duhet t'i ndajnë ende idetë e tyre, pasi kjo do të ndodhë në raundin plenar.

Çdo nxënës duhet të paraqesë vetëm një vendim. Nëse ata kanë më shumë alternativa në mendje, duhet t'i regjistrojnë këto në shënimet e tyre.

Hapi 1.3: Nxënësit paraqesin vendimet e tyre

Nxënësit paraqesin vendimet e tyre me radhë. Ata plotësojnë deklaratën "Përparësia im më e lartë do të jetë ..." dhe japin arsyet e tyre kryesore. Ata e vënë poshtë rripin e tyre në hapësirën e hapur në dysheme.

Mund të pritët se disa nxënës do të arrijnë në ide të ngjashme. Sa më shpejt të ndodhë kjo, mësuesi e tregon këtë dhe sugjeron grupimin e këtyre deklaratave së bashku. Shirita janë po ashtu të grumbulluara dhe një titull i përshtatshëm i jepet si psh "Lufta kundër varfërisë", ose "Përmirësimi i edukimit".

Mësuesi i nxit nxënësit që të bashkohen në strukturimin e të dhënave. Nuk ka diskutim të mëtejshme apo komente për vetë vendimet këto vazhdojnë për aq kohë sa të gjithë nxënësit të kenë pasur mundësi nga ana e tyre për të marrë fjalën.

Rezultati do të jetë ndoshta me disa grupe, dhe ndoshta edhe disa deklaratat që qëndrojnë të vetme.

⁸ This method is a variation of Exercise 6.3, "If I were a magician" in *Teaching democracy*, EDC/HRE Volume VI, Council of Europe Publishing, Strasbourg, 2008, p. 59.

⁹ The teacher uses the official term for the head of government in the country.

Faza 2: Nxënësit analizojnë vendimet e tyre

Hapi 2.1: Nxënësit përshkruajnë shumëllojshmërinë e zgjedhjeve të tyre

Mësuesi lehtëson këtë hap me një pyetje të hapur:

- Përshkruani "peizazhin politik" që ju vetë keni krijuar.

Disa nxënës duhet të përgjigjen. Ata mundet shumë mirë të adresojë pyetjet e mëposhtme; nëse jo, mësuesi e bën këtë:

- Cila është ideja themelore që lidh idetë që formojnë grupime dhe, për çfarë arsyeje, nxënësit e tjerë kanë zgjedhur një pozicion tjetër?

Nxënësit do të përshkruajnë strukturën e diversitetit. Ndërkohë që ata janë duke u marrë me alternativa për një vendim politik, dhe jo me një shkëmbim të hapur të ideve, ata do të bëhen të vetëdijshëm për nevojën e arritjes së një marrëveshje - duke sjellë disa sugjerime së bashku, dhe duke përjashtuar të tjerat. Pasuria e ideve është produkt i shumë qytetarëve që marrin pjesë në diskutim, duke ushtruar lirinë e tyre të mendimit, të opinionit dhe të shprehjes. Një vendim duhet të merret, por kush e merr atë?

Nëse është e nevojshme, mësuesi udhëzon nxënësit për këtë thellim vendimtar.

Hapi 2.2: Mësuesi jep një kontribut të informimit për qëndrimet themelore politike

Çdo cep i dhomës qëndron për një nga katër pikëpamjet politike. Mësuesi ka dhënë letrat informuese (të përgatitura me copa të prera nga materialet për mësuesit 3A) për tavolina. Mësuesi paraqet çdo pozicion me radhë dhe një nxënës lexon deklaratat për klasën.

Mësuesi fton nxënësit që të përdorin këtë informacion:

- Cili këndvështrim bazë korrespondon me deklaratën e tyre politike, apo grupimin, dhe cili jo?
- A munden ata të identifikohen me ndonjë pozicion, apo janë diku në mes? Ose a do të preferojnë ata të përcaktohen në një pozicion të ri?

Mësuesi shpërndan Fletën e punës së nxënësit 3.1 – programin e njësisë. Sfidë për nxënësit është përcaktimi i pozicionit të tyre në "peizazhin politik". Partitë politike janë ndërmjetës të rëndësishëm midis interesave të ndryshme, vlerave dhe preferencave. Nxënësit janë të ftuar të formojnë parti me qëllim promovimin e qëllimeve politike që kanë paraqitur në këtë mësim. Mësuesi shton se nxënësit po ushtrojnë të drejtën njerëzore të pjesëmarrjes në politikë. Ata janë të lirë t'i bashkohen ose ta lënë një parti, për të krijuar një parti të re ose të qëndrojnë jashtë partive. Modelet planifikojnë një proces vendimmarrjeje politike - nga qëllimet politike në mendjet e njerëzve, në marrëveshjet e përkohshme për të mirën e përbashkët.

Hapi 2.3: Nxënësit takohen në partitë e tyre të reja

Gjatë minutave të fundit të mësimin, nxënësit takohen në partitë e tyre. Ata marrin dhe Fletën e punës së nxënësit t 3.2 dhe 3.3, për të mbështetur ata në diskutimet e tyre. Mësuesi flet me nxënësit të cilët kanë zgjedhur të mos bashkohen apo të formojnë një parti. Ata duhet të kuptojnë se në këtë vend, si në realitet, partitë janë lojtarët më të fortë dhe do të marrin udhëheqjen. Nëse ata e marrin qëllimet e tyre seriozisht, ata duhet të kenë një interes që t'i shohin ato të vëna në praktikë. Që të ndodhë kjo, është e nevojshme një element i pushtetit. Palët kanë mundësi të krijojnë një potencial të tillë për pushtet. Prandaj nxënësit duhet të marrin parasysh një nga opsionet e mëposhtme:

- Nëse ju keni alternativa të tjera, ndoshta të vërejtura më parë, shqyrtoni mundësinë t'i bashkoheni një partie në bazë të qëllimeve të tilla.
- Bisedoni me njëri-tjetrin për të mësuar nëse mund të krijoni një parti.
- Prisni për deklaratat politike të partive dhe pastaj bëni një zgjedhje.

Mësimi 2

Çfarë qëllimesh duam të promovojmë?

Nxënësit formojnë partitë politike

Kjo matricë përmbledh informacionin që i nevojitet një mësuesi për planifikimin dhe zhvillimin e mësimit.

Trajnimi i kompetencave i referohet drejtpërdrejt EQD/EDNJ.

Objektivi i mësimit tregon atë që nxënësit njohin dhe kuptojnë.

Detyra e nxënësit, së bashku me **metodën**, formojnë bërthamën e procesit mësues.

Materialet në listën e plotë e mbështetin përgatitjen e mësimit.

Koha në dispozicion na jep një udhëzues të përafërt për menaxhimin e kohës së mësuesit.

Trajnimi i kompetencës	Pjesëmarrja: Negocimi – këmbëngulja e balancimit për qëllimet vetjake dhe njohja e qëllimeve të tjerëve.
Objektivat e të mësuarit	Partitë politike gjenerojnë pushtetin e nevojshëm për të promovuar qëllimet politike. Ata e bëjnë këtë duke bashkuar pikëpamjet dhe interesat e anëtarëve individualë, që nevojiten për kompromise.
Detyrat e nxënësve	Nxënësit negociojnë një agjendë të përbashkët të përparësive politike. Ata paraqesin profilet e tyre partiake në një event publiciteti.
Materialet dhe burimet	Fletët e punës së nxënësit 3.1-3.4. Materialet për mësuesit 3B.
Metoda	Punë në grupe, prezantime plenare, leksion.
Koha në dispozicion	Faza 1: Nxënësit përcaktojnë profilet e partive të tyre. 15 min
	Faza 2: Event publiciteti: palët paraqesin profilet e tyre. 10 min
	Faza 3: Mësuesi prezanton konceptin konstruktivist të të mirës së përbashkët. 5 min
	Faza 4: Nxënësit diskutojnë strategjitë e tyre të negociatave. 10 min

Informacion

Nxënësve u është dhënë shumica e mësimit për aktivitetet e tyre dhe duhet t'i përfundojnë ato brenda në një afati të ngjeshur kohor (Fletët e punës së nxënësit 3.1).

Mësuesi jep një leksion të shkurtër që i mundëson nxënësve një këndvështrim të ri në përvojën e tyre aktuale. Mësuesi trajton shumë probleme që nxënësit tashmë i dinë dhe paraqet konceptet kyçe të këtij kapitulli - diversitetin, pluralizmit, të mirën e përbashkët.

Përmes këtij bashkëveprimi të të mësuarit konstruktivist, udhëzimit dhe një faze të re të mësuarit konstruktivist, konceptet bëhen të rëndësishme për nxënësit, sepse ato i ndihmojnë ata të kuptojnë situatën në të cilën janë.

Përshkrimi i mësimit

Mësuesi i referohet rendit të ditës të mësimit (dhe prospektet nxënës 3.1). Partitë miratojnë pozicionin e tyre në "peizazhin politik" - fjalë për fjalë duke marrë vendet e tyre atje - dhe të punojnë jashtë profileve të tyre. Eventi i publicitetit do t'i ndihmojë të gjithë për të përcaktuar pozicionin e tyre - në bashkëpunim apo në konfrontim me partitë e tjera.

Faza 1: Nxënësit përcaktojnë profilet dhe agjendat e partive të tyre

Hapi 1.1: Nxënësit identifikojnë pozicionin e tyre në "peizazhin politik"

Nxënësit që kanë grupuar deklaratat e tyre politike në mësimin e mëparshëm, duhet të vendosin se ku do të pozicionohen në "peizazhin politik". Ata shënojnë pozicionin me bankat dhe karriget e tyre. Pozicioni i tyre mund të jetë në një qoshe ose kudo në mes. Në këtë mënyrë, hapësira ndërmjet palëve tregon, në një kuptim shumë të saktë, se cilat palë janë më afër apo në kundërshtim me njëri-tjetrin. Sa më afër që të jenë dy parti, aq më të mira janë shanset e tyre për të formuar një koalicion me qëllime të përbashkëta.

Nxënësit të cilët kanë zgjedhur të mos bashkohen me ndonjë parti, mbledhen në një zonë të lirë, mundësisht në mes të dhomës. Ata ndajnë pikëpamjet e tyre. Nëse ata dëshirojnë, mësuesi bashkohet me ta si ndërmjetës. Ai nuk duhet t'i bindë ata që të bashkohen në ndonjë parti, por dëgjon pyetjet dhe kundërshtimet e tyre. Nxënësit vendosin nëse dhe si të marrin pjesë, jo mësuesi.

Palët duhet të pranojnë anëtarë të rinj në çdo kohë, si në realitet. Nxënësit kanë gjithashtu të drejtë të largohen nga një parti.

Hapi 2.2: Partitë përcaktojnë profilet e tyre

Të udhëhequr nga Fletët e punës së nxënës 3.2 dhe 3.3, nxënësit punojnë jashtë profileve të partive të tyre. Mësuesi shikon dhe dëgjon, dhe ndërhyt vetëm nëse kërkohet mbështetja e tij ose në rast të problemeve serioze.

Faza 2: Publiciteti - palët paraqesin profilet e tyre

Ky është një publicitet për partitë, jo për nxënës të veçantë. Kjo mund të justifikohet me sasinë e kufizuar të kohës në dispozicion. Partitë mbledhin pikëpamjet e individëve, që shërben për të zvogëluar diversitetin e mendimeve individuale.

Secila parti ka të njëjtën sasi të kohës - 2 ose 3 minuta, në varësi të numrit të përgjithshëm të partive. Mësuesi e bën të qartë këtë për nxënësit, ndërsa ata janë duke përgatitur prezantimin e tyre, dhe zbaton këtë rregull në mënyrë rigorozë - për arsye të dukshme të drejtësisë.

Siç sugjerohet në Fletën e punës së nxënës 3.2, folësit mund të pritët që të apelojë ndaj nxënësve të cilët nuk e kanë bërë ende zgjedhjen e tyre. Së dyti, ata mund të bëjnë përpjekje për të konkurruar me partitë e tjera. Fletushkat apo posterët mund të mbështesin palët.

Të gjithë nxënësit, qofshin anëtarë partie apo jo, mund të vendosin të bashkohen ose të lënë një parti pas publicitetit.

Faza 3: Mësuesi jep kontribut për reflektim: e mira e përbashkët

Kjo e dhënë - një leksion i shkurtër i mbështetur edhe nga Fleta e punës së nxënës 3.4 - shërben për të lidhur eksperiencën e nxënësve me konceptet kyçe të diversitetit dhe pluralizmit. Duke futur leksionin në kontekstin e përvojës dhe bashkëveprimit që nxënësit kanë krijuar, ne kemi krijuar bashkëveprimin ndërmjet të mësuarit konstruktivist dhe msimdhënies sistematike.

Materialet për mësuesit 3B japin një projekt-skicë për leksionin.

Nxënësit mund të kërkojë sqarime të mëtejshme nëse është e nevojshme. Përndryshe nuk ka nevojë për diskutim, meqenëse nxënësit mund të mendojnë për këtë problem në veprimtarinë e tyre të mëtejshme.

Faza 4: Partitë përgatisin strategjitë e tyre të negociatave

Mësuesi i referohet planit (dhe Fletës së punës së nxënësit 3.1). Në mësimin e ardhshëm, palët kanë mundësi për të negociuar me njëri-tjetrin. A do munden ato të formojnë një aleancë, një koalicion? Do të zhvillohet një tryezë e rrumbullakët për t'i dhënë të gjitha palëve dhe nxënësve të veçantë mundësinë për të negociuar idetë e tyre për të mirën e përbashkët. Në fazën e fundit të këtij mësimi, nxënësit mund të përgatisin strategjitë e tyre për negociatat.

- Cilat qëllime do të kenë përparësi?
- Cilat parti ose palë do të duan të përballen në raundin e parë të bisedimeve dypalëshe?
- Sa delegacionet do ngrejë partia?

Nxënësit rifillojnë diskutimet e tyre të brendshme në partitë e tyre. Ata punojnë më vete, përveç rasteve kur është e nevojshme mbështetja e mësuesit.

Mësimi 3

Çfarë është e mira e përbashkët?

Pëlqimi përmes mospajtit

Kjo matricë përmbledh informacionin që i nevojitet një mësuesi për planifikimin dhe zhvillimin e mësimi. Trajnimi i kompetencave i referohet drejtpërdrejt EQD / EDNJ. Objektivi i mësimi tregon atë që nxënësit njohin dhe kuptojnë. Detyra e nxënësit, së bashku me metodën, formojnë bërthamën e procesit mësimor. Materialet në listën e plotë e mbështetin përgatitjen e mësimi. Koha në dispozicion na jep një udhëzues të përafërt për menaxhimin e kohës së mësuesit.	
Trajnimi i kompetencës	Pjesëmarrja: aftësitë negociuese. Analiza: analizimin i qëllimeve për qëllime të përbashkëta.
Objektivat e të mësuarit	Politika ka dy dimensionë: zgjidhjen e problemeve dhe luftën për pushtet. Kompromisi është çmimi që paguajmë për mbështetjen dhe një marrëveshje.
Detyrat e nxënësve	Nxënësit negociojnë një vendim.
Materialet dhe burimet	Shirita letër A4 dhe lapustila. Shirita demonstrimi për "analizën diamanti".
Metoda	Loja e vendimmarrjes; individuale, në grup dhe seancë plenare.
Koha në dispozicion	Faza 1: Nxënësit përcaktojnë propozimet e tyre. 10 min
	Faza 2: Nxënësit negociojnë në një tryezë të rrumbullakët. 30 min

Informacion

Njësia modelon procesin e negocimit të qëllimeve të përcaktuara nga një kuptim i përbashkët i së mirës së përbashkët. Në këtë mësim, detyra e nxënësve është që të përpiqen për këtë qëllim. Ata mund të kenë sukses, ose ata edhe mund të mos kenë. Përpjekjet dhe përvoja e tyre është po aq e rëndësishme sa edhe rezultati.

Mësuesi vazhdon kryerjen e rolit të një lehtësuesi. Për shembull, ai paraqet modele për negociata, por nuk komenton përmbajtjen.

Gjatë fazës së parë, vëmendje e veçantë duhet t'i kushtohet atyre nxënësve që përjetojnë përjashtimin për shkak se nuk i ishin bashkuar një partie.

Përshkrimi i mësimit

Fillimi: mësuesi jep detaje të planit

Mësuesi i referohet planit (Fletët e punës së nxënësit 3.1) dhe i kujton nxënësit për detyrën e tyre. Në këtë mësim, ata do të negociojnë një agjendë politike. Çfarë qëllimesh propozojnë ata?

Faza 1: Nxënësit përcaktojnë qëllimet e tyre

Nxënësit vendosin për qëllimet që do propozohen. Si partitë edhe individët mund të bëjnë propozime. Kjo duket se u jep nxënësve individualë, të "pa-angazhuar", një avantazh; por nga ana tjetër, propozimi i një partie ka shans më të mirë për të qenë më i votuar në fund të ditës. Folësit e grupit ose nxënësit individualë përgatitin një deklaratë të shkurtër promovimi. Nxënësit e shënojnë qëllimin e tyre në një shirit letre duke përdorur një lapustil.

Faza 2: Nxënësit negociojnë në një "tryezë të rrumbullakët"

Mësuesi këmbëngul në fillimin në kohë. Nxënësit janë ulur në një rreth me karrige; kjo nuk i përshtatet mjaft metaforës së fjalës "tryezë e rrumbullakët", por e mbështet më mirë komunikimin. Partitë që kanë formuar një koalicion ulen pranë njëra-tjetrës.

Hapi 2.1: Nxënësit bëjnë propozimet e tyre

Mësuesi hap bisedimet e tryezës së rrumbullakët dhe i jep çdo kryetari partie dhe nxënësve individualë, mundësinë për të marrë fjalën. Mësuesi u kërkon atyre të raportojnë për çdo marrëveshje që kanë bërë dhe të bëjnë një propozim për një vendim të përbashkët. Ata vënë në dispozicion rripin e tyre të letrës në dyshe me.

Hapi 2.2: Nxënësit analizojnë qëllimet e tyre dhe shqyrtojnë mundësitë e kompromisit dhe integritit

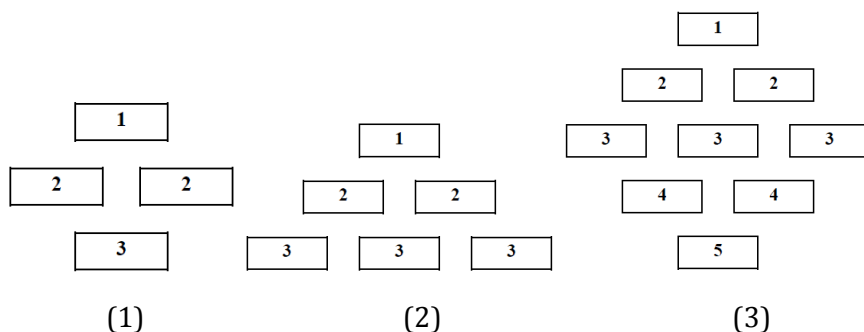
Pasi të gjithë kanë folur, mësuesi lehtëson lidhjet e mundshme dhe kompromiset mes propozimeve të nxënësve.

- A përshtaten propozimet mirë me njëri tjetrin? A mund të grupohen kartat?
- Cilat propozime përjashtojnë njëra-tjetrën? Këtu nxënësit duhet të shikojnë propozimet me kujdes. A e përjashtojnë qëllimet njëri-tjetrin? Apo qëllimet ndajnë të njëjtin synim, por kërkojnë përpjekje të mëdha, së bashku me burime ose të holla?

Hapi 2.3: Mësuesi sugjeron një model për negociatë

Mësuesi sugjeron një model për të hartuar një agjendë politike të qëllimeve për të mirën e përbashkët. Me shirita letre A4 të shënuara me numra, siç tregohet më poshtë, ai prezanton modelin nr 1, një version i thjeshtuar i modelit klasik të "analizës diamant" (Modeli Nr 3).

Në variantin me katër qëllime, një qëllimi i është dhënë prioritet më i lartë. Dy qëllimet të tjera kanë marrë radhën e dytë dhe një qëllimi që është konsideruar më pak i rëndësishëm ose urgjent është futur në radhën e 3 (ose është lënë tërësisht jashtë - atëherë mësuesi heq qëllimin nr 3).

Ky model i përmbledhur, me tre ose katër qëllime, kërkon negocime, meqenëse shumë qëllime nuk mund të lejohen. Nga ana tjetër, më pak qëllime vihen më lehtë në jetë sesa një agjendë me të cilën gjithkush do të ishte i kënaqur, por më e komplikuar për t'u trajtuar (dilema mes përfshirjes dhe efikasitetit). Mësuesi shton shiritat për ta kthyer modelin nr 1 në modelet Nr. 2 dhe 3.

Në fund, mësuesi thekson se të gjitha modelet përcaktojnë vetëm një prioritet të lartë. Pra, më tej një alternativë radikale do të ishte përcaktimi i vetëm një qëllimi:

1

Hapi 2.4: Nxënësit negociojnë

Nxënësit kanë disa pyetje për të cilat duhet të bien dakord. Në të njëjtën kohë, këto pyetje hapin rrugë të ndryshme për kompromise dhe mbështetje të shumicës.

- Cilin model do të zgjedhim - sa qëllime do të përfshijmë?
- Cilave qëllimeve do t'i japim përparësi të lartë?
- A mundemi ne të gjithë të biem dakord me një qëllim të vetëm?
- Cilat qëllimet do të përfshijmë në agjendën tonë? Qëllimet që mbështesin njëri-tjetrin, apo ato që përjashtojnë njëra-tjetrën? (Alternativa e parë punon për efikasitetin, e dyta për përfshirjen.)
- A ka kuptim agjenda në tërësi?

Këtu nevojitet arsyetim dhe argumentim i kujdesshëm. Partitë kanë mbështetje më të fortë për qëllimet e tyre, por të tjerët mund të kenë ide më të mira. Prandaj mbetet një çështje e hapur se cilat janë qëllimet që do fitojnë mbështetjen më të lartë.

Përfshirja e qëllimeve që përjashtojnë njëra-tjetrën (p.sh. të gjelbërit + konservatorët) është tipike për koalicionet mes partive ose qeverisjeve gjithë-partiake. Modeli i efektshëm i qëllimeve (të gjitha të përcaktuara nga një parti) është më konkurrues dhe i orientuar drejt konfliktit. Zgjedhja mes këtyre modeleve është edhe një zgjedhje e kulturave politike - mënyrat për të trajtuar pluralizmin në demokraci. Mësuesi vëren se si nxënësit trajtojnë këtë çështje dhe vendos nëse do ta trajtojë atë në mësim e reflektimit.

Nxënësit ndryshojnë kartat në dyshe për të krijuar modelin e tyre të agjendës (për të formuar një formë diamanti ose piramidale). Nëse disa modele përfshijnë të njëjtat qëllime, përdoren kopjet identike që të mund të krahasohen.

Kartat më në fund mbërthehen në tabelë për të krijuar postera. Këto do të përdoren në mësimin në vijim.

Hapi 2.5: Nxënësit votojnë

Në fund të takimit, nxënësit votojnë. Në qoftë se ata kanë rënë dakord për një grup qëllimesh, mund të pritët një votim unanim.

Nëse kanë dalë modele të ndryshme, nxënësit votojnë për këto modele.

Në këtë rast mësuesi sugjeron procedurën e mëposhtme të votimit, e cila duhet të vendoset (me votim) para se të fillojë votimi i modeleve: nëse ndonjë nga modelet fiton një shumicë prej për 50%, ai pranohet. Përndryshe zhvillohet një votim i dytë, këtë herë midis dy modeleve me numrin më të madh të votave. Për të llogaritur edhe abstenimet, pranohet modeli me numrin më të lartë të votave.

Mësimi 4

Pjesëmarrja në demokracinë pluraliste

Nxënësit reflektojnë për përvojën e tyre

Kjo matricë përmbledh informacionin që i nevojitet një mësuesi për planifikimin dhe zhvillimin e mësimi. Trajnimi i kompetencave i referohet drejtpërdrejt EQD / EDNJ. Objektivi i mësimi tregon atë që nxënësit njohin dhe kuptojnë. Detyra e nxënësit, së bashku me metodën, formojnë bërthamën e procesit mësimor. Materialet në listën e plotë e mbështetin përgatitjen e mësimi. Koha në dispozicion na jep një udhëzues të përafërt për menaxhimin e kohës së mësuesit.	
Trajnimi i kompetencës	Analiza dhe gjyrimi: strukturimin i rezultateve të punës së dikujt. Aftësitë metodike: hartimi i deklaratave të shkurtra, duke dhënë reagime.
Objektivat e të mësuarit	Pluralizmi mbështet vendimmarrjen e drejtë dhe efektive. "Aprovimi nëpërmjet mospajtimit." Unë promovoj interesat e mia duke marrë pjesë në demokraci.
Detyrat e nxënësve	Nxënësit reflektojnë dhe diskutojnë për përvojën e tyre dhe japin reagime për njësinë mësimore.
Materialet dhe burimet	Tabelë dhe lapustila; një kopje e fletëve të punës së nxënësve 2.5 (UDHR) dhe 2.6 (KEDNJ).
Metoda	Muri i heshtjes". Punë individuale, prezantim dhe diskutim. Rrethi me elektrik dore.
Koha në dispozicion	Faza 1: Nxënësit reflektojnë për përvojën e tyre ("Muri i heshtjes"). 20 min
	Faza 2: Diskutimet që pasojnë. 15 min
	Faza 3: Nxënësit japin reagimet. 5 min

Informacion

Reflektimi është të mësuar konstruktivist. Nxënësit formojnë pikëpamjet e tyre dhe i ndajnë ato me njëri-tjetrin. Roli i mësuesit është të sigurojë një kuadër të metodave të përshtatshme dhe planifikimit. Ky është një shembull i mësimdhënies përmes të drejtave të njeriut: nxënësit të ushtrojnë lirinë e mendimit dhe të shprehjes. Kuadri i rreptë i jep çdo nxënësi një mundësi për të marrë pjesë. Këto mundësi nuk do të perceptohen kurrë si të barabarta, sepse lloje të ndryshme të mësimi i përgjigjen ndryshe metodave që mësuesi ka zgjedhur.

Mësuesi merr vetëm një sasi të vogël të kohës për të folur. Megjithatë, përmes përcaktimit të kornizës dhe orarit të mësimi, lidhshipi i mësuesit është i pranishëm gjatë gjithë kohës. Si në kapitujt e tjera, nxënësit përjetojnë paradoksin se liria jo vetëm shkon mirë së bashku me rregullat dhe udhëheqjen e ngurtë, por edhe mund t'i kërkojë ato.

Përshkrimi i mësimit

Përgatitjet:

Modelet e agjendës politike që nxënësit kanë votuar në mësimin e mëparshëm janë varur në mur. Katër tabela ("Muret e heshtjes") janë të varura rreth e qark klasës, me 2-3 lapustila me ngjyra të ndryshme vendosur aty pranë. Tabelat duhet të jenë të mundshme për t'u arritur, me 5-6 karrige në formë gjysmërrethi pranë tyre. Një alternative tjetër mund të jetë që tabela të jetë e shtrirë sipër dy ose tri tavolinave të vendosura së bashku.

Mësuesi i ka përgatitur tabelat para mësimit duke shkruar edhe pyetjet kryesore (shih më poshtë). Tabela rezervë janë pranë në qoftë se nxënësit kanë nevojë për hapësirë shtesë për të shkruar.

Vendosja e karrigeve ndihmon komunikimin. Për këtë arsye, karriget vendosen në formë rrethi, në një shesh të hapur - çdo gjë duhet të përshtatet me vendosjen e tabelave.

Faza 1: Nxënësit reflektojnë për përvojën e tyre ("Muret e heshtjes")

Hapi 1.1: Mësuesi udhëzon nxënësit se si të përdorin "muret e heshtjes"¹⁰

Nxënësit dhe mësuesi janë ulur. Mësuesi i referohet temës së mësimit në orar (Fletët e punës së nxënësit 3.1) - duke reflektuar për çfarë bërë, në vend që të japë të dhëna të reja ose një detyrë të re. Në një seancë reflektimi, nxënësit duhet të mendojnë, të ndajnë idetë e tyre dhe t'i diskutojnë ato.

Mësuesi paraqet metodën "muri i heshtjes" dhe shpjegon se pse e ka zgjedhur atë: ajo është një metodë e mirë për të mbështetur reflektimin dhe kjo u jep nxënësve kohë të mjaftueshme për të menduar dhe komunikuar.

Mësuesi i referohet katër posterëve - katër "mure të heshtjes":

- **Pluralizmi**
Si e kam përjetuar pluralizmin?
- **Pëlqimi përmes mospajtimit?**
Për çfarë arsyes ishëm të suksesshëm ose dështuam, duke rënë dakord për një përkufizim të së mirës së përbashkët?
- **Shpërndarja e ndryshme e pushtetit**
Si u ndjemë ne duke qenë pjesë e më të fortëve apo e më të dobëtëve?
- **Të drejtat e njeriut**
Cilat të drejta të njeriut kemi ushtruar në këto mësim? (Kopje të Fletët e punës së nxënësit 2.5, Deklarata Universale e të Drejtave të Njeriut, dhe 2.6, Konventa Evropiane për të Drejtat e Njeriut, ofrohen në këtë pikë.)

Udhëzime:

- Duhet të ketë heshtje gjatë gjithë ushtrimit - kështu e ka emrin edhe ushtrimi "muri i heshtjes". Ai është një diskutim në formë të shkruar.
- Çdo nxënës mund të shkruajë sa të dëshirojë.
- Kërkesa minimale: dy shënime, secili në dy "mure të heshtjes".
- Nxënësit mund të shkruajnë përgjigjen e tyre për pyetjen kyçe ose të komentojë për atë që ka shkruar një nxënës tjetër. Për këtë, mund të përdoren shigjeta, vija dhe simbole
- Nxënësit mund të ecin për qark ose të qëndrojnë në një poster.

¹⁰ This method is a variation of Exercise 7.1, "The wall of silence", in *Teaching democracy*, EDC/HRE Volume VI, Council of Europe Publishing, Strasbourg, 2008, p. 62.

Hapi 1.2: Nxënësit shkruajnë idetë e tyre në "muret e heshtjes".

Nxënësit kryejnë ushtrimin e reflektimit sipas udhëzimeve. Mësuesi ndjek shkëmbimin e ideve dhe mendimeve, por nuk merr pjesë. Mësuesi këmbëngul që sundimi i heshtjes të respektohet në mënyrë rigoroze nga të gjithë.

Kjo fazë zgjat 10-15 minuta.

Faza 2: Diskutimi në vijim

Mësuesi kërkon që nxënësit të zënë vendet e tyre (rreth me karrige ose në një shesh të hapur) dhe shpall fazën tjetër: diskutim që drejtohet nga mësuesi.

Së pari nxënësit duhet të bien dakord për temat që duan të diskutojnë. Mësuesi i bën ata të vetëdijshëm për nevojën për të bërë një zgjedhje në kohën në dispozicion. Kjo sugjeron fokusimin në një ose dy "mure të heshtjes" në vend të komentimit shkurtimisht për secilin. Megjithatë, kjo është çështje që vendoset nga nxënësit.

Një diskutim i tillë është pjesë e të mësuarit konstruktivist. Mësuesi nuk mundet dhe nuk nevojitet, të parashikojë çfarë do të thonë nxënësit. Detyra e mësuesit është të japë strukturën për kontributet e nxënësve.¹¹

Faza 3: Reagimet (rreth e rrotull me "ndriçimin")

Mësuesi shpall fundin e diskutimit me qëllim që të mund të mbahet një raund përfundimtar reagimesh për njësi. Metoda përbëhet nga një raund deklaratash "ndriçuese". Çdo nxënës plotëson deklaratën e mëposhtme:

"Gjëja më interesante apo e rëndësishme që kam mësuar në këtë kapitull është ..."

Nga ana tjetër, çdo student bën një deklaratë të shkurtër prej 1-2 fjali. Komentet nuk lejohen. Nxënësit janë të lirë të përsëritin dhe të theksojnë deklaratat e njëri-tjetrit.

Reagimet mbështetin nxënësit në ndërtimin e një pjesë të të mësuarit të qëndrueshëm. Mësuesi merr informacion me të cilat mund të vlerësojë njësinë. Si nxënësit edhe mësuesit mund të tërheqin idetë për planifikim të punës së tyre të ardhshme në EQD / EDNJ (lidhje me kapitull të tjera, zgjerime).

¹¹ Shih kapitullin në hyrjen e të mësuarit konstruktivist .

Materialet për mësuesit 3A

Katër qëndrime themelore politike

Pikëpamje liberale: liria e individit vjen e para

- Parimet kryesore: liria dhe përgjegjësia personale.
- Mbrojtja e të drejtave të njeriut dhe civile.
- Tregtia e lirë dhe konkurrenca si forcë lëvizëse e progresit, modernizimit dhe rritjes së mirëqenies.
- Kapitalizmi punon më mirë në qoftë se lihet i vetëm.
- Një shtet i fortë - por ai që kufizon veten në sundimin e ligjit.
- Përfitimet dorëlëshuara të sigurimeve shoqërore i bëjnë njerëzit dembel.
- Përpjekje personale dhe suksesi duhet të paguajnë – mos i tato të ardhurat dhe fitimet shumë rëndë.

Slogan: "Pa rrezik, nuk ka liri".

Pikëpamja social demokrate: barazia e parë

- Parimet kryesore: barazia, solidariteti, sigurimit social.
- Mbrojtja e të dobët, e të varfrit, e më pak të privilegjuarit.
- Nëse nuk është i kontrolluar, kapitalizmi do të thellojë ndarjen sociale. Nuk ka asnjë alternativë ndaj kapitalizmit, por pasojat e tij duhet të kontrollohen dhe të korrigjohen me mjete politike.
- Ne kemi nevojë për një sistem të sigurimeve shoqërore që të kujdeset për familjet, invalidët, të sëmurët, të moshuarit, të papunët dhe të varfrit.
- Solidariteti do të thotë i fuqishmi mbështet ata që kanë nevojë.

Slogan: "Të bashkuar ne qëndrojmë – të ndarë biem".

Pikëpamjet konservatore: Siguria e parë

- Parimet kryesore: siguria dhe stabiliteti.
- Një shtet i fortë është i rëndësishëm për mbrojtjen e vendit nga rreziqet dhe kërcënimet.
- Një shtet i fortë mbështetet në një ekonomi moderne, efikase.
- Thellimi i ndarjes shoqërore duhet të shmanget.
- Familja ka nevojë për mbrojtje të veçantë.
- Qytetarët duhet të kërkojnë mbështetje vetëm në se nuk mund të përballen të vetëm me problemet e tyre.

Slogan: "Një shtet i fortë në një ekonomi të shëndetshme".

Pikëpamja e të gjelbërve: Mjedisi natyror i pari

- Parimet kryesore: mbrojtja e mjedisit natyror, përgjegjësia për brezat e ardhshëm.
- Mënyra jonë e tanishme e jetës, e përshtatur për rritjen ekonomike dhe konsumin e karburanteve të fosileve, është një kërcënim serioz për të ardhmen tonë.
- Marrëveshjet ndërkombëtare janë të nevojshme për mbrojtjen e mjedisit në nivel global.
- Ne tregojmë përgjegjësi për brezat e ardhshëm dhe për të gjithë planetin.
- Ndryshimet e vogla në jetën tonë të përditshme mund të bëjnë ndryshimin.

Slogan: "Ju nuk mund të hani paratë".

Materiale për mësuesit 3B

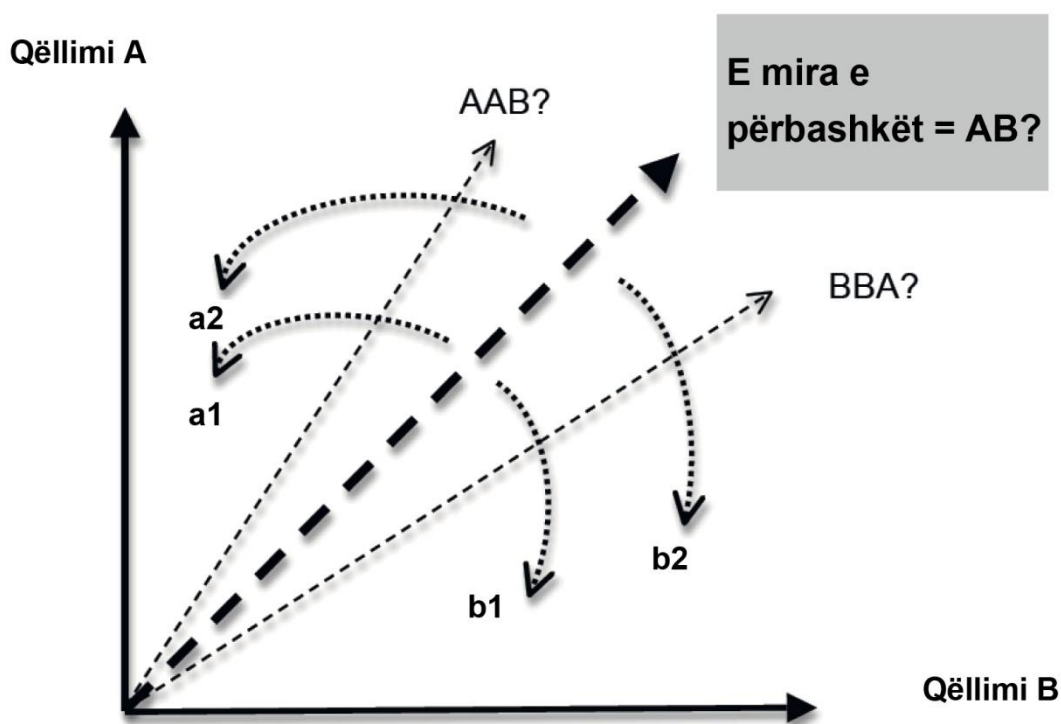
Leksion: Cila është e mira e përbashkët?

Ky draft përshkruan udhëzimet bazë të analizës. Mësuesi duhet të përshtatë leksionin për nevojat mësimore të nxënësve dhe kontekstin e njësisë.

Në demokraci, është e kuptueshme se askush nuk e di me siguri se çfarë është e mira e përbashkët dhe ne, për këtë arsye, duhet të vendosim së bashku atë që ne e konsiderojmë të jetë më e mirë për komunitetin tonë. Në diktatura, regjimi vendos se çfarë është e mira e përbashkët - kjo është një nga dallimet e mëdha ndërmjet demokracisë dhe diktaturës.¹²

Çdokush mund të marrë pjesë në këtë diskutim të vazhdueshëm: partitë politike, grupet e interesit, mediat, politikanët dhe qytetarët si individë. Në thelb, kjo është ajo që quhet pjesëmarrja në demokraci – debati dhe në fund marrja e vendimit se çfarë është më e mira për vendin (ose për botën), dhe si të arrijmë këtë qëllim.

Ky kapitull është projektuar si një model i super thjeshtuar i këtij procesi vendimmarrës. Ju filloni duke sugjeruar idetë tuaja individuale për të mirën e përbashkët - kur ju mendoni për përparësitë tuaja, në qoftë se do të ishit udhëheqës i vendit tuaj, ju do të mendonit për të mirën e përbashkët. Tani ju jeni në mes të formimit të partive.

Në mësimin e ardhshëm, ju do të negocioni me njëri-tjetrin për të gjetur nëse ju mund të formoni një shumicë që përcakton të mirën e përbashkët - për momentin.

¹² Për më shumë detaje, shih fletët e punës së nxënësit

Kjo diagramë tregon se çfarë ndodh në një proces të tillë vendimmarrje. Supozoni se janë në diskutim dy qëllime themelore, qëllimi A dhe B (këto mund të lidhen me qëllimet konkrete që partitë kanë paraqitur). Tre Shigjetat me pika tregojnë zgjidhjen përfundimtare që partitë mbrojnë - disa do të donin t'i japin përparësi qëllimit A (variant AAB), të tjerët qëllimit B (varianti BBA). Këto janë idetë e ndryshme të kompromisit. Secila palë mbron një agjendë të caktuar që mbështet interesa të caktuara të grupit në shoqëri dhe kjo mundëson marrjen parasysh edhe të interesave të palës tjetër. Për këtë arsye, palët përpiqen të ndikojnë vendimmarrjen në drejtim të tyre - A1 dhe A2 në favor të qëllimit AAB, me partitë b1 dhe b2 që tërhiqen në drejtim të kundërt (BBA).

Cila alternativë është më e mira në drejtim të së mirës së përbashkët: AAB apo BBA? Apo është ndoshta balanca zhvendoset më shumë në mes: AB? Një vendim duhet të merret. Palët negociojnë, dhe përpiqen të gjejnë një kompromis për të cilin mund të bien dakord dhe, për këtë arsye, ta mbështetin së bashku. Në demokraci, kompromisi është çmimi që duhet paguar për pushtetin. Fuqia për të vendosur mbetet te shumica. Pakica apo individët, mund të ndikojnë vendimin përmes arsyetimit më të mirë.

Vendimet e marra në këtë mënyrë gjithmonë i nënshtrohen shqyrtimit kritik. Vendimi edhe mund të mos i shërbejë fare të mirës së përbashkët. Kushtet mund të ndryshojnë. Shumicat mund të ndryshojnë. Shumica mund të bindet, nga arsyetimi i mirë, të ndryshojë mendjen. Një komunitet demokratik është një komunitet që mëson.

Zgjerim (kjo pjesë mund të jepet edhe veç)

Si është e lidhur e gjitha kjo me konceptet kryesore të këtij kapitulli – me **diversitetin** dhe **pluralizmin**?

Duke ushtruar lirinë e tyre të mendimit dhe të shprehjes, qytetarët krijojnë një spektër të gjerë **diversiteti** të opinioneve individuale në atë që është më e mira për vendin. Qytetarët, të cilët janë të interesuar të shohim qëllimet e tyre të zbatuara në praktikë, bashkohen me organizata të tilla si partitë, grupet e interesit etj. Kjo është **pluralizëm** i organizuar (shih a1, a2, b1, b2 në diagramë).

Pluralizmi krijon konkurrencën për pushtet dhe ndikimin politik. Një vendim kërkon që disa qëllime dhe interesa të bëhen prioritate, ndërsa të tjerët refuzohen. Një kompromis është ndonjëherë i nevojshëm për të arritur një shumicë të mjaftueshme.

Qytetarët që nuk marrin pjesë në këtë lojë të shprehjes së interesave dhe pikëpamjeve të tyre qartë dhe me zë të lartë do ta gjejnë veten të lënë mënjanë. Është në interesin e kujtdo që të marrë pjesë në demokraci.

Materialet për mësuesit 3C

Sugjerime për zgjerime dhe detyra shtesë

1. Si i reflektojnë partitë ndasitë sociale?

Fletët e punës së nxënësit 3.5 dhe diskutime

- Çfarë ndasish ekzistojnë në shoqërinë tonë?
- Si i pasqyrojnë këto ndasi partitë në vendin tonë?
- Çfarë vendimesh dhe kompromisesh janë bërë?

2. Pluralizmi

- Çfarë grupesh interesi dhe OJQ-të janë të pranishme në politikë?
- Cilat interesat janë të organizuara më mirë? Cilat nuk janë?

3. Kompromisi

Në demokraci, pluralizmi gjeneron nevojën për kompromise. Për këtë ka pikëpamje të ndryshme:

1. Nga pikëvështrimi i lojtarit individual: kompromisi është çmimi që paguhet për pushtetin. Iidet e mira lihen mënjatë për një zgjidhje të dytë më të mirë.
2. Nga një pikëpamje e përgjithshme: pluralizmi gjeneron konkurrencë; lojtarët mbajnë njëri-tjetrin në kontroll dhe sigurojnë që asnjë prej tyre nuk bëhet shumë i fuqishëm. Pluralizmi në shoqëri ka të njëjtin efekt si bëjnë kontrollet dhe balancat në kushtetutë.
3. E parë nga këndvështrimi i prodhimit: Pluralizmi gjeneron nevojën për kompromis. Vendimet që shkojnë në ekstreme janë të rralla. Kjo mbështet kohezionin social.

- Cila nga këto pikëpamje konfirmohen nga realiteti në vendin tuaj, p.sh. një rast studimi?

4. Krahasimi i demokracisë dhe diktaturës

Fletët e punës së nxënësit 3.4

- Si i trajtojnë demokracitë dhe diktaturat interesat dhe pikëpamjet e ndryshme?
- Çfarë vendimesh merren? (Kriteri i krahasimit: përfshirja e interesave, efikasiteti, artikulum i kritikës, roli i mediave.)

5. Dy dimensionet e politikës

Max Weber:¹³

1. "Politika mund të krahasohet me hapjen e ngadalshme, por me pasion dhe gjykim të shëndoshë, të vrimave në një cope druri të trashë

2 "Kushdo që është aktiv në politikë përpiqet për pushtet."

- Si i përjetuam të dy dimensionet e politikës në këtë kapitull?
- Si i balancojnë aktorët e politikës këto dy dimensione në vendin tonë?

¹³ Max Weber, "Politics as a Vocation", pp. 2, 34 (www.sscnet.ucla.edu/polisci/ethos/Weber-vocation.pdf); quotations edited by the author.

Pjesa 2

**Pjesëmarrja në politikë:
zgjidhja e konfliktit,
zgjidhja e problemeve**

**Kapitulli 4: Konflikti
Konflikti i peshkimit
Si mund ta zgjidhim dilemën e qëndrueshmërisë?**

**Kapitulli 5: Rregullat dhe ligji
Cilat rregullash na shërbejnë më mirë?
Një lojë e vendimmarrjes**

**Kapitulli 6: Qeverisja dhe politika
Modeli i ciklit politik
Si i zgjidh problemet e tij një komunitet demokratik?**

**Kapitulli 7: Barazia
Rregulli i sundimit të shumicës - një rregull i drejtë?
Si mund të zgjidhim problemin shumicë/pakicë në demokraci?**

KAPITULLI 4 KONFLIKTI Arsimi i mesëm

**Konflikti i peshkimit
Si mund ta zgjidhim
dilemën e qëndrueshmërisë?**

4.1 Loja e peshkimit (1)

4.2 Loja e peshkimit (2)

4.3 Si mund të kapim "sa më shumë peshq"?

Përmbledhje dhe reflektim

4.4 Si mund të arrijmë qëndrueshmërinë?

**Mënyrat për të baraspeshuar qëllimet dhe
për të kapërcyer konfliktin**

KAPITULLI 4

Konflikti

Konflikti i peshkimit

Si mund ta zgjidhim dilemën e qëndrueshmërisë?

Hyrje për mësuesit

1. Çfarë trajton ky kapitull?

Ky kapitull përqendrohet në çështjen e menaxhimit të burimeve të përbashkëta. Nëse vendimmarrësit politikë, kompanitë dhe qytetarët nuk arrijnë të zgjidhin problemet e këtij lloji, ato mund të çojnë në konflikte serioze, madje edhe në luftë.

Për të ilustruar çështjen, imagjinoni situatën e përditshme si më poshtë vijon: në një kinema, plot me vizitorë, një person i vogël nuk mund të shohë mirë sepse një gjigand 1.90 metra i gjatë është ulur para vendit të tij. Pra, personi i shkurtër ngrihet lart. Por tani janë spektatorët e tjerë që kanë pamjen e bllokuar dhe kështu që ata ngrihen e qëndrojnë në këmbë. Në fund, të gjithë në kinema janë në këmbë. Askush nuk mund të shohë më mirë se më parë dhe, për më tepër, qëndrimi në këmbë është i pakëndshëm. Në fakt, tani situata është edhe më e padrejtë se më parë, pasi njerëzit e shkurtër nuk mund të shohin asgjë.

Ky shembull ka shumë të përbashkëta me problemet e menaxhimit të burimeve të "mëdha", për shembull, për peshkimin. Probleme të tilla janë të vështira për t'u zgjidhur, sepse ato kanë dy dimensionë, si e tregon edhe shembulli i kinemasë:

1. Çfarë rregulli është i nevojshëm në kinemanë për t'u garantuar të gjithë spektatorëve një pamje të mirë? (Çështja.)

2. Në çfarë mënyre mund të zbatohet ky rregull, nëse dikush në kinema e thyen atë? (Dimensioni institucional.)

Përveç mbipeshkimit, shembuj të tjerë të problemeve të menaxhimit të burimeve të "mëdha" janë: ngrohja globale, depozitimi i mbetjeve bërthamore dhe mbipërdorimi i burimeve të ujërave nëntokësore. Në këtë "lojë" përfshihen shumë lojtarë me interesa konkurruese (dimensioni i çështjes). Në nivel global, nuk ka super-shtet që mund të zbatojë një rregull mbi shtetin sovran (dimensioni institucional). Por presioni i problemeve si ngrohja globale dhe ndryshimet klimatike është në rritje dhe, për këtë arsye, liderët politikë dhe qytetarët e gjithë botës duhet të bëjnë përpjekje për të gjetur një zgjidhje.

Loja e peshkimit trajton problemin e mbipeshkimit, duke u fokusuar në çështjen e qëndrueshmërisë, dimensionin e parë të problemit. Detyra do të bëhet shumë e ndërlikuar për nxënësit nëse do të përfshinte edhe dimensionin institucional; megjithatë, ka mundësi që dimensionin institucional të përfshihet duke zgjeruar dhe lidhur lojën e peshkimit me njësinë 5. Shih hyrjen në njësinë 5 për informacion të mëtejshëm për këtë opsion.

2. Loja e peshkimit

Loja e peshkimit është detyra kryesore në këtë kapitull, duke përdorur një qasje të mësuarit e bazuar te detyra. Nxënësit përballen me një problem dhe duhet të gjejnë një zgjidhje - nën presionin e kohës - sikundër ata duhet të përballen shpesh në realitet. Nxënësit reflektojnë për përvojat e tyre në mësimet 3 dhe 4.

Në lojën e peshkimit, nxënësit përballen me problemin e menaxhimit të një burimi të përbashkët. Loja e peshkimit është projektuar rreth një skenari që duket mjaft i thjeshtë. Nxënësit formojnë katër grupe dhe veprojnë si katër ekipet e peshkatarëve që jetojnë në fshatrat përreth një liqeni. Sasia e peshkut në liqen është burim i përbashkët i peshkatarëve dhe burimi i tyre i vetëm i të ardhurave. Nxënësit do të bëhen menjëherë të vetëdijshëm se interesi i tyre i përbashkët është për të shmangur shtimin e skajshëm të magazinave të peshkut.

Megjithatë, nuk ka rregulla për këtë dhe nuk ka as institucione të tilla si këshilli i komunitetit të peshkatarëve, ku lojtarët mund të komunikojnë dhe të diskutojnë problemet. As peshkatarët nuk kanë ndonjë ide se sa peshk mund të kapin, pa dëmtuar riprodhimin e rezervave të peshkut. Nxënësit kanë për detyrë të identifikojnë të gjitha këto probleme, dhe të ndërmarrin veprime.

Mësuesi menaxhon të lojës. Para fillimit të lojës, lojtarët marrin udhëzime të paqarta si të veprojnë, "Kapni peshk sa të mundeni." Lojtarët mund t'i lexojnë udhëzimet në dy mënyra:

- "Si një ekip individual, maksimizoni të ardhurat tuaja." (Maksimizimi afatshkurtër i fitimit.)
- "Si komunitet, sigurohuni që të kapni sa më shumë peshk në plan afatgjatë." (Qëndrueshmëria afatgjatë.)

Përvoja ka treguar se nxënësit zakonisht miratojnë qëllimin e maksimizimit afatshkurtër të fitimit. Disa grupe kapin më pak, por shumë shpejt zbulojnë se ata nuk janë vetëm më të varfër, por edhe nuk mund të shpëtojnë rezervat e peshkut me përpjekje të pakoordinuara. Një skenar i shpejt tregon rezervat e peshkut që janë në rrezik të mbarojnë dhe hendekun që mund të rritet mes fshatrave të pasura dhe të varfra. Lojtarët mund të përjetojnë ndjenja të forta, kur loja prodhon, për herë të parë, fitues dhe humbës, para se komuniteti i tërë të rrëshqasë në varfëri.

Nxënësit përballen me një sfidë të frikshme:

- Ata duhet të bëjnë përpjekje të përbashkëta për të zgjidhur problemet.
- Ata duhet të fillojnë të komunikojnë.
- Ata duhet të mbledhin informacion për riprodhimin e rezervave të peshkut dhe të përpilojnë një plan për peshkim të qëndrueshëm.
- Ata do të zbulojnë se kanë nevojë për një kornizë institucionale për të siguruar që të gjithë do të ndjekin rregullat për të cilat kanë rënë dakord për të ruajtur rezervat e peshkut.
- Së fundi, ata duhet të bien dakord për një rregull se si të shpërndajnë në mënyrë të drejtë peshkun e kapur.

Loja e peshkimit, sa e thjeshtë mund të duket në hartimin e saj, e çon nxënësin në zemër të disa prej çështjeve globale të shekullit të 21-të dhe u mundëson atyre përvojën për atë se çfarë është politika - zgjidhjen urgjente të problemeve që rrezikojnë një komunitet ose edhe vetë njerëzimin.

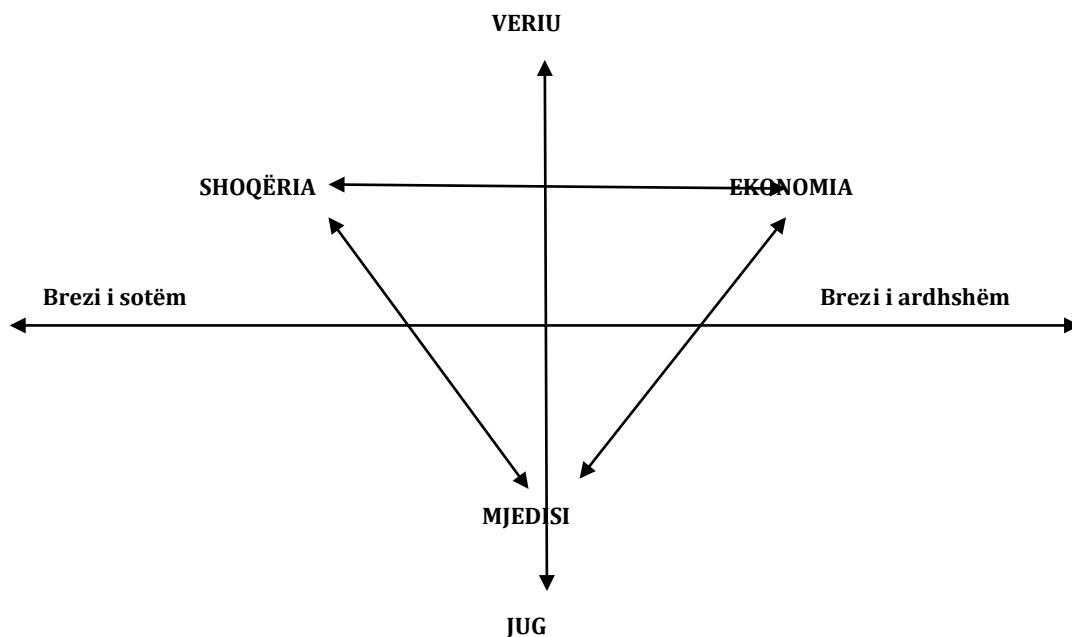
3. Reflektim

Nxënësit mund të ketë sukses në zgjidhjen e disa prej problemeve në të cilat janë të përfshirë ose mund të dështojnë. Është e rëndësishme që, në fazën e reflektimit, nxënësit të kuptojnë se një dështim i tillë nuk është diçka për t'u turpëruar. Për një person, dështimi është rezultat më i zakonshëm se sa sukcesi dhe e dyta, loja e peshkimit nuk është një detyrë e thjeshtë shkolle, por qëndron për një problem kompleks politik. Askush nuk e di paraprakisht zgjidhjen e duhur për një problem politik; ne duhet të përpiqemi të gjejmë një të tillë.

Në lojën e peshkimit, nxënësit kanë zbuluar një grup kompleks pyetjesh, disa prej të cilave mund të të lidhen me modelin e qëndrueshmërisë (Fletën e punës së nxënësit 4.2):

- Cili është niveli optimal i peshkimit që është në përputhje me riprodhimin e rezervave të peshkut?
- Si mund të sigurohemi se ky bilanc i prodhimit maksimal (qëllimi i rritjes ekonomike) dhe mbrojtja e rezervave të peshkut (qëllimi i mbrojtjes së mjedisit) të punojë pa pushim, sot dhe në të ardhmen?

- Çfarë është ndarje e drejtë e përpjekjeve të punës dhe e prodhimit të peshkimit në katër fshatrat në komunitet?

Modeli i qëndrueshmërisë (Fletët e punës së nxënësit 4.2)

Modeli i qëndrueshmërisë i përfshin të tre pyetjet. Ato qëndrojnë për tre qëllimet themelore: të rritjes ekonomike, mbrojtjes së mjedisit dhe përhapjes së drejtësisë në shoqëri; ato lidhen me dy dimensione kohore (interesat e brezave të sotëm dhe të ardhshëm), dhe hapësirën (dimensionin global - veri dhe jug).

Modeli i qëndrueshmërisë përshkruan dy dilemat që shfaqen në se një lojtar përpiqet të arrijë vetëm një qëllim, për shembull, fitimin në dëm të mbrojtjes së burimeve dhe një ekuilibër të qëllimeve në një strategji të suksesshme të qëndrueshmërisë. Fleta e punës së nxënësit 4.3 udhëzon nxënësit që të reflektojnë për implikimet e "kapjes sa më shumë peshk të jetë e mundur" nga këto dy këndvështrime, qëllimi i përfitimeve të përkohshme për një lojtar dhe baraspesha e qëndrueshme.

Në kuadër të lojës, është e mundur një zgjidhje optimale e cila mund të përcaktohet në shifra; mësuesi mund ta ofrojë këtë zgjidhje (Fleta e punës së nxënësit 4.4) për të mbështetur nxënësit nëse është e nevojshme.

Kjo analizë do të nxisë nxënësit që të drejtojnë pyetjen se pse arritja e zhvillimit të qëndrueshëm në një shkallë të gjerë është kaq e vështirë dhe çfarë mund të bëjë qytetari si individ për të mbështetur këtë qëllim.

Mundësi për zgjerimin e kapitullit

1. Lidhja e njësive 4 dhe 5

Siç u përmend më lart, nxënësi mund të shqyrtojë se si korniza institucionale mund t'i shërbejë nevojave të peshkatarëve sa më mirë që të jetë e mundur. Ky mund të jetë një kuadër rregullash,

një organizëm i autoritetit shtetëror për ta zbatuar atë ose një marrëveshje e ndërsjellë në mes të të barabartëve. Nxënësit mund të vazhdojnë lojën e peshkimit dhe të zbatojnë institucionin e tyre si mjet, duke e vënë atë në provë.

2. Detyrë kërkimore

Është e qartë se loja e peshkimit qëndron për çështje politike, duke filluar nga ato të komunitetit lokal deri tek ato të nivelit global. Siç u përmend më lart, emetimet e CO₂, mbipeshkimi, depozitimi i mbetjeve bërthamore dhe konsumimi i tepruar i burimeve të ujërave nëntokësore janë shembuj të çështjeve të tilla.

Një studim i njërit prej këtyre ose i çështjeve të tjera, është i mundur edhe në kuadrin e zgjerimit të një detyre në klasë ose si projekt kërkimor. Në këtë rast, nxënësve u jepet në mësim të raportojnë për rezultatet e tyre dhe të diskutojnë hapat e mëtejshëm që do të ndërmerren.

Koncepti kyç i konfliktit

Të gjithë ne kemi përjetuar konflikte dhe, për shumicën prej nesh, ai është i pakëndshëm. Në shoqëritë pluraliste dallimet në mes njerëzve me interesa dhe vlera të ndryshme kanë tendencë të rriten, që si pasojë rrit mundësinë për konflikt.

Komunitetet politike përballen me sfidën e gjetjes së mënyrave të trajtimit të konflikteve. Demokracia është një sistem që tenton ta qytetërojë konfliktin. Ajo mundëson një kornizë në të cilën mund të trajtohet konflikti jo përmes dhunës, por me anë të fjalës së folur. Shkëmbimi i argumenteve dhe një artikulum i qartë i interesave të ndryshme është i dobishëm, sepse mundëson një pasqyrë të qartë të nevojave dhe interesave që kanë grupet e ndryshme në shoqëri dhe që duhet të merren parasysh kur merren vendime.

Në shoqëritë pluraliste me një kushtetutë demokratike, konfliktet zakonisht zgjidhen përmes kompromiseve. Kjo është më efikase në qoftë se konflikti ka të bëjë me shpërndarjen e burimeve të pamjaftueshme, p.sh. të ardhurat, koha, uji etj. Konfliktet që përqendrohen në ideologji - vlera të ndryshme, besime fetare etj janë më të vështira për t'u zgjidhur nga kompromisi; këtu duhet të gjendet ndonjë mënyrë e bashkëjetesës paqësore. Konfliktet që përqendrohen në identitetin - ngjyrën, origjinën etnike - nuk mund të zgjidhen, por duhet të mbahen nën kontroll nga një "shtet i fortë".

Mundësia për konflikt është e pranishme kudo dhe sa herë që njerëzit bashkëveprojnë me njëri-tjetrin. Në EQD / EDNJ, nxënësit mund të mësojnë të kuptojnë konfliktin si diçka "normale" dhe të mos kenë frikë prej tij. Në të vërtetë, ata duhet të zotërojnë aftësitë për të trajtuar konfliktin përmes negociatave dhe përgjegjshmërisë - me vullnet për të shqyrtuar këndvështrimin dhe interesat e të tjerëve dhe për të mbrojtur të drejtat e të gjithë pjesëmarrësve në zgjidhjen paqësore të konflikteve. Ky manual mund të lexohet si një seri trajnimesh për aftësimin për zgjidhjen e konflikteve. Pjesëmarrje në demokraci do të thotë pjesëmarrje në zgjidhjen e konfliktit.

Zhvillim kompetencash: lidhje me kapitujt e tjera në këtë vëllim

Çfarë tregon kjo tabelë

Titulli i këtij manuali, *Pjesëmarrja në demokraci*, përqendrohet në kompetencat e qytetarit aktiv në demokraci. Kjo matricë tregon potencialin e efekteve të sinergjisë midis kapitujve të këtij manuali. Matrica tregon se çfarë kompetencash zhvillohen në kapitullin 4 (rreshtat e theksuara në tabelë). Kolona me kornizë më të theksuar tregon kompetencat e vendimmarrjes dhe të veprimit politik, e theksuar më fuqishëm për shkak të lidhjeve të tyre të ngushta me pjesëmarrjen në demokraci. Rreshtat e mëposhtme tregojnë lidhjet me kapitujt e tjera në këtë manual: çfarë kompetencash janë zhvilluar në këto kapituj që mbështesin nxënësit në njësinë 4?

Si mund të përdoret kjo matricë

Mësuesi mund ta përdorë këtë matricë si një mjet për planifikimin e orëve në EQD/EDNJ në mënyra të ndryshme.

- Kjo matricë i ndihmon mësuesit që kanë marrë pjesë në vetëm pak orë mësimi për EQD/EDNJ: Mësuesi mund të zgjedhë vetëm këtë kapitull dhe të heqë të tjerët, pasi ai e di se disa kompetenca kyçe zhvillohen, në një masë të caktuar, në këtë kapitull - për shembull, marrja e përgjegjësisë, analiza e problemeve, aftësitë negociuese.
- Matrica ndihmon mësuesit të shfrytëzojnë pasojat e sinergjisë që i ndihmojnë nxënësit të trajnohen në kompetenca të rëndësishme në mënyrë të përsëritur, në kontekste të ndryshme që janë të ndëlidhura në shumë mënyra. Në këtë rast mësuesi zgjedh dhe kombinon disa njësi.

Kapitujt	Dimensionet e zhvillimit të kompetencave			Qëndrimet dhe vlerat
	Analiza dhe gjykimi politik	Metodat dhe aftësitë	Pjesëmarrja në demokraci Vendimmarrja dhe veprimi politik	
4 Konflikti	Konflikti dhe analiza e dilemës Ndërrvarësia Qëndrueshmëria	Identifikimi i problemeve komplekse Negocimi	Kompromisi Koordinimi i politikave	Gatishmëria për kompromis Përgjegjësia
2 Përgjegjësia	Analiza e dilemës	Shqyrtimi i pasojave të zgjedhjes		Njohja e ndërsjellë
3 Diversiteti dhe pluralizmi	Mundësia për konflikt në shoqëritë pluraliste	Negocimi		
5 Rregullat dhe ligji	Rregullat janë mjete" për trajtimin e konflikteve"	Analiza e problemit dhe zgjidhjet	Projektimi dhe zbatimi i një kuadri institucional të rregullave për zgjidhjen e konfliktit	
6 Qeverisja dhe politika	Politika - proces i zgjidhjes së problemeve dhe konflikteve	Përshkrimi dhe analiza e procesit të vendimmarrjes politike	Pjesëmarrja në debate publike të vendimmarrjes	
7 Barazia	Konflikti midis grupeve të shumicës dhe pakicës		Projektim do të thotë baraspeshim i interesave të grupit	Miratimi i këndvështrimeve të tjerëve
8 Liria	Fjala e folur – mjeti për zgjidhjen e qytetare të konflikteve	Argumentimi	Strategjitë e argumentimit	Shpirti Volterian": vlerësimi i lirisë së mendimit dhe i shprehjes për të gjithë

NJËSIA 4: Konflikti - Konflikti i peshkimit

Si mund ta zgjidhim dilemën e qëndrueshmërisë?

Tema e mësimit	Trajnimi i kompetencave /objektivat e të mësuarit	Detyrat e nxënësve	Materialet dhe burimet	Metoda
Mësimi 1 Loja e peshkimit (1)	Analiza e një situatë komplekse, marrjen e vendimeve nën presionin e kohës. Nxënësit bëhen të vetëdijshëm për dilemat e përfshira në ruajtjen e qëndrueshmërisë.	Nxënësit identifikojnë problemet dhe zhvillojnë zgjidhje dhe strategji.	Materiale për mësuesit 4,1-4,4. Makinë llogaritëse ose kompjuter. Rripa letre (gjerësi A4) Markera	Të mësuarit me bazë detyre.
Mësimi 2 Loja e peshkimit (2)	Negocimi i një kompromisi. Ndërvarësia, konflikti i interesave.	Nxënësit analizojnë një problem kompleks. Nxënësit duhet të bashkëpunojnë për të arritur në një zgjidhje të përbashkët.	Materiale për mësuesit 4,1-4,4. Makinë llogaritëse ose kompjuter. Rripa letre (gjerësi A4) Markera	Të mësuarit me bazë detyre.
Mësimi 3 Si mund të kapim "sa më shumë peshq"?	Të menduarit analitik: lidhja e përvojës me një koncept ose model abstrakt Modeli i qëndrueshmërisë së qëllimeve.	Nxënësit reflektojnë për përvojën e tyre në lojën e peshkimit.	Fletët e punës së nxënësit 4.2. Fletët e punës së nxënësit 4.3 (opsionale).	Raportim. Diskutim plenar. Punë individuale.
Mësimi 4 Si mund të arrijmë qëndrueshmërinë?	Analiza dhe gjykimi: Reflektimi për përvojën përmes analizave në bazë të konceptit. Nxitjet ndikojnë fuqishëm në sjelljen tonë. Efekti i stimujve mund të kontrollohet nga rregullat (e jashtme) ose nga përgjegjësia (vetëkontrolli).	Nxënësit zbatojnë konceptet në përvojën e tyre personale.	Fletët e punës së nxënësit 4.2.	Prezantime. Diskutime plenare. Të dhëna nga mësuesi.

Mësimi 1

Loja e peshkimit (1)

Kjo matricë përmbledh informacionin që i nevojitet një mësuesi për planifikimin dhe zhvillimin e mësimi.

Trajnimi i kompetencave i referohet drejtpërdrejt EQD / EDNJ.

Objektivi i mësimi tregon atë që nxënësit njohin dhe kuptojnë.

Detyra e nxënësit, së bashku me **metodën**, formojnë bërthamën e procesit mësimor.

Materialet në listën e plotë e mbështetin përgatitjen e mësimi.

Koha në dispozicion na jep një udhëzues të përafërt për menaxhimin e kohës së mësuesit.

Trajnimi i kompetencës	Analiza e një situatë komplekse, marrja e vendimeve nën presionin e kohës.	
Objektivat e të mësuarit	Nxënësit bëhen të vetëdijshëm për dilemat e përfshira në ruajtjen e qëndrueshmërisë.	
Detyrat e nxënësve	Nxënësit identifikojnë problemet dhe zhvillojnë zgjidhje dhe strategji.	
Materialet dhe burimet	Materialet për mësuesit 4,1-4,4: 4.1 Kopjet e fletëve për shënime për grupet. 4.2 Riprodhimi i hartës së popullsisë së peshkut (për mësuesin). 4.3 Grafiku me të dhënat (tabela, dërrasë e zezë ose fletë transparente). 4.4 Diagram me të dhënat (tabelë, dërrasë e zezë ose fletë transparente). Makinë llogaritëse ose kompjuter. Shirit letre (gjerësi A4), lapustil.	
Metoda	Të mësuarit me bazë detyre.	
Koha në dispozicion	1. Prezantimi në lojën e peshkimit.	10 min
	2. Loja e peshkimit (tre raunde).	30 min

Informacion

Nëse kushtet e lejojnë, mësimet 1 dhe 2 duhet të kombinohen. Por loja mund të luhet edhe në dy raunde të ndara.

Në fillim, nxënësit nuk inkurajohen që të komunikojnë me njëri-tjetrin dhe as mësuesi nuk ndërhyr kur ata e bëjnë këtë - përveçse duke këmbëngulur në kontrollin e kohës në dispozicion.

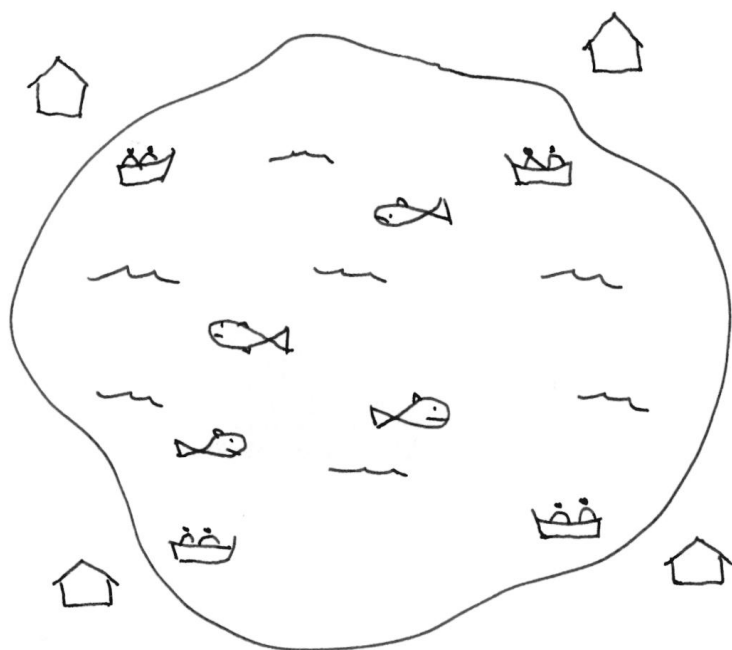
Përshkrimi i mësimit

Faza 1: Hyrje në lojën e peshkimit

Mësuesi u shpjegon nxënësve se do të luajnë një lojë që do simulojë një pjesë të rëndësishme të jetës së vërtetë.

"Imagjinoni se jeni anëtarë të një nga katër komunitetet e fshatrave që jetojnë në bregun e liqenit. Në liqen ka shumë peshk, kështu që nuk duhet të shqetësoheni se me çfarë do të jetoni. Peshkimi është e vetmja degë e ekonomisë, ju nuk keni asnjë burim tjetër të ardhurave."

Mësuesi mund ta ilustrojë këtë hyrje me një vizatim të thjeshtë në dërrasë ose tabelë, duke treguar liqenin, disa peshq, dhe katër fshatrat e peshkimit, secila me një anije që qëndron larg nga bregu.

"Ju shkoni për peshkim gjatë gjithë sezonit, por sezoni mbyllet përkohësisht në dimër dhe në pranverë për t'i lejuar shtimin e popullsisë së peshqve. Në këta muaj, ju duhet të jetoni me furnizimet tuaja të peshkut të thatë dhe të riparoni anijet dhe rrjetat tuaja për të qenë gati për sezonin e ardhshëm."

Më pas, nënësit marrin udhëzimet për lojën e peshkimit.

Ata formojnë katër grupe me jo më shumë se gjashtë nxënës. (Nëse ka më shumë se katër grupe, është e nevojshme të përshtatet tabela e rezultateve - shiko [materialet për mësuesit 4.3].)

Secili grup vepron si një ekip peshkatarësh. Ata inkurajohen t'u vënë barkave të tyre një emër që u pëlqen dhe u jepen fletë shënimesh për të mbajtur peshqit që kapin.

Loja luhet me raunde që përfaqësojnë sezonet e peshkimit dhe sezonet e mbyllura gjatë së cilës popullsia e peshkut shtohet.

Mësuesi përdor vetëm një frazë për të përcaktuar qëllimin e lojës, "Mundohuni të kapni sa më shumë peshq që të jetë e mundur." Ky udhëzim mund të kuptohet në mënyra të ndryshme, por mësuesi nuk jep ndonjë informacion shtesë, duke e lënë në dorë të nxënësve që të vendosin për politikën e tyre të peshkimit. Në mësimin 3, nxënësit do të kthehen përsëri në këtë pikë fillimi.

Në fillim të sezonit, çdo grup vendos për kuotën e peshkut që dëshiron të kapë. Kuota maksimale e peshkut është 15% për barkë. Meqenëse prodhimi i peshkut në fillim të sezonit të parë ishte 140 ton,

kjo do të thotë se sasia maksimale për grup është 21 ton. (Përsëri, kufiri për grup duhet të rripërshatet në qoftë se numri i grupeve është më shumë se katër).

Mësuesi nuk jep informacion shtesë të mëtejshëm për atë që do të ndodhë në qoftë se secili prej katër grupeve shkon dhe kap sasinë e tyre maksimale për grup e totali arrin në 84 ton. Kjo është tashmë pjesë e lojës: nxënësit kuptojnë se sa pak dinë. Ata nuk e dinë madje as se çfarë rruge do të zgjedhin konkurrentët e tyre, nuk e dinë as normën e riprodhimit të popullsisë peshkut. Në qoftë se dëshirojnë, ata mund ta gjejnë vetë.

Faza 2: Lojë peshkimi

Në raundin e parë, grupet diskutojnë për kuotat që do të zgjedhin. Pas katër minutash mësuesi kërkon fletët e shënimeve nga çdo grup. Ai shënon kuotat e tyre në tabelën e regjistrimeve, llogarit tonët e kapur nga çdo anije, kuotën totale dhe atë të kapur në këtë sezon të parë (një makinë llogaritëse xhepi apo kompjuter është i nevojshëm për këtë qëllim). Ai i hedh rezultatet në tabelë dhe i paraqet ato për nxënësit. Zhvillimi i rezervave të peshkut dhe kapjeve të përgjithshme përshkruhet në një diagram të bazuar në materialet për mësuesit 4.4.

Duke iu referuar tabelës së rritjes, ai i tregon nxënësve se sa është sasia e peshkut në fillim të sezonit të dytë.

Nxënësve u janë kthyer fletët e regjistrimit dhe ata nxjerrin kapjet totale gjatë stinëve.

Përvoja ka treguar se nxënësit zakonisht kanë tendencë për të shkuar në kufijtë ekstremë në fillim të lojës, kështu që një e kapur totale prej 70 ton - gjysma e sasisë së peshkut – ka mjaftë gjasa që të ndodhë; ajo mund të jetë edhe më e lartë. Nëse sasia e peshkut është ulur përgjysmë, ajo do të rinovohet për të arritur në një nivel të ri prej 94 ton. Kjo do të thotë se sasia e peshkut ka rënë me një të tretën brenda një viti. Vija treguese në diagram merr një kthesë ndjeshëm poshtë dhe tregon rrezikun e menjëhershme të një zhdukje të përgjithshme të sasisë së peshqve.

Nxënësit duhet të bëhen të vetëdijshëm për këtë kërcënim. Nëse ata të gjithë përdorin të plotë kuotën maksimale prej 15%, peshku do të jetë pranë zhdukjes në dy ose tre sezone. Grupet do të diskutojnë nëse duhet të reduktojnë kuotat e tyre për të parandaluar zhdukjen e plotë. Nga kjo pikë e tutje, çdo lojë zhvillohet ndryshme, në varësi, për shembull, të moshës dhe gjinisë.

Raundet e mëposhtme luhen në të njëjtën mënyrë. Gjatë tri raundeve të ardhshme, grupet nuk inkurajohen për të komunikuar, por ata mund ta bëjnë këtë në qoftë se marrin vetë iniciativën. Mësuesi, si menaxher i lojës, u jep nxënësve pak kohë, por insiston të luhet raundi i ardhshëm pas rreth 5 minutash; kjo paraqet realitetin - kur fillon sezoni, peshkatarët duhet të bëjnë punën e tyre.

Pas disa raundesh, mësuesi mund të kryejë një "mrekulli" nëse kapjet janë zvogëluar shumë shpejt, duke shtuar disa ton shtesë për shifrën e dhënë në tabelën e rritjes.

Pas raundit të katërt, mësuesi i nxit grupet për të komunikuar nëse ata nuk e kanë bërë ende këtë.

Ndonjëherë ata do të arrijnë një vendim të përbashkët, dhe nganjëherë nuk do të arrijnë. Grupet vendosin nëse dhe në çfarë mase dëshirojnë të jenë të detyruar me marrëveshje të përbashkët - si në jetën reale.

Mësimi 2

Loja e peshkimit (2)

Kjo matricë përmbledh informacionin që i nevojitet një mësuesi për planifikimin dhe zhvillimin e mësimi.

Trajnimi i kompetencave i referohet drejtpërdrejt EQD / EDNJ.

Objektivi i mësimi tregon atë që nxënësit njohin dhe kuptojnë.

Detyra e nxënësit, së bashku me **metodën**, formojnë bërthamën e procesit mësimor.

Materialet në listën e plotë e mbështetin përgatitjen e mësimi.

Koha në dispozicion na jep një udhëzues të përafërt për menaxhimin e kohës së mësuesit.

Trajnimi i kompetencës	Negocimi i një kompromisi.
Objektivat e të mësuarit	Ndërvarësia, konflikti i interesave.
Detyrat e nxënësve	Nxënësit analizojnë një problem kompleks. Nxënësit duhet të bashkëpunojnë për të ofruar një zgjidhje të përbashkët.
Materialet dhe burimet	Materialet për mësuesit 4,1-4,4: 4.1 Kopjet e fletëve për shënime për grupet. 4.2 Riprodhimi i hartës së popullsisë së peshkut (për mësuesin). 4.3 Grafiku me të dhënat (tabela, dërrasë e zezë ose fletë transparente). 4.4 Diagram me të dhënat (tabelë, dërrasë e zezë ose fletë transparente). Makinë llogaritëse ose kompjuter. Shirit letre (gjerësi A4), lapustil.
Metoda	Të mësuarit me bazë detyre.
Koha në dispozicion	1. Loja e peshkimit (raundi 4). 7 min
	2. Negociatat. 15 min
	3. Loja e peshkimit (raundet 5-7). 20 min

Informacion

Nxënësit vazhdojnë me lojën e peshkimit, duke luajtur edhe tre ose katër raunde të tjerë.

Pas raundit të 4, mësuesi i nxit ata të flasin me njëri-tjetrin, në qoftë se ata ende nuk e kanë bërë këtë. Kohëzgjatja ndalet, për t'i dhënë nxënësve një mundësi për të shkëmbyer pikëpamjet dhe sugjerimet e tyre. Mësuesi vendos se sa do zgjasë kjo periudhë para se nxënësit të vazhdojnë.

Përshkrimi mësimi

Faza 1: Nxënësit luajnë një raund

Mësuesi paraqet rezultatet. Nëse nxënësit marrin iniciativën, mësuesi i lejon ata të shkojnë përpara dhe për këtë u jep kohën e duhur. Mësuesi njofton se intervali ndërmjet stinëve të peshkimit është zgjatur edhe me 10 minuta.

Faza 2: Negociatat

Nxënësit përballen me një problem serioz - mbipeshkimi - dhe ata nuk kanë një kuadër institucional për t'i mbështetur (rregulla komunikimi, sistem të rregullave dhe kontrolleve të peshkimit etj), veçse në rast se ata e krijojnë atë vetë.

Mësuesi nuk duhet të marrë pjesë në diskutimet e nxënësve (as si këshilltar, as si komentues, as si kryetar, as si trajner etj), por shikon dhe dëgjon me kujdes. Mundësitë e të mësuarit në trajtimin e mësimi me bazë detyrat qëndron në problemet dhe, si në jetën jashtë shkollës, nxënësit duhet të përballen vetë.

Faza 3: Nxënësit luajnë tri raundet e fundit

Mësuesi u kërkon nxënësve që të vazhdojnë lojën me ritmin e tyre normal. Në varësi të rezultatit nga negociatat, lojtarët mund të ndryshojnë politikën e tyre të peshkimit dhe rezultatet tregojnë sukses në shmangien e shkatërrimit të fondit të peshqve.

Mësimi 3

Si mund të kapim "sa më shumë peshq"?

Shpjegimi dhe reflektimi

Kjo matricë përmbledh informacionin që i nevojitet një mësuesi për planifikimin dhe zhvillimin e mësimi.

Trajnimi i kompetencave i referohet drejtpërdrejt EQD / EDNJ.

Objektivi i mësimi tregon atë që nxënësit njohin dhe kuptojnë.

Detyra e nxënësit, së bashku me **metodën**, formojnë bërthamën e procesit mësimor.

Materialet në listën e plotë e mbështetin përgatitjen e mësimi.

Koha në dispozicion na jep një udhëzues të përafërt për menaxhimin e kohës së mësuesit.

Trajnimi i kompetencës	Të menduarit analitik: lidh përvojë me një koncept apo model abstrakt.
Objektivat e të mësuarit	Modeli i qëllimeve të qëndrueshmërisë.
Detyrat e nxënësve	Nxënësit reflektojnë për përvojën e tyre në lojën e peshkimit.
Materialet dhe burimet	Fletët e punës së nxënësit 4.2. Fletët e punës së nxënësit 4.3 (opsionale).
Metoda	Sqarimi i deklaratave. Diskutim plenar. Punë individuale.
Koha në dispozicion	1. Përmbledhja: nxënësit dalin nga rolet e tyre. 15 min
	2. Nxënësit eksplorojnë paqartësitë në udhëzim, "Përpikuni të kapni sa më shumë peshk që të jetë e mundur". 10 min
	3. Modeli i qëllimeve të qëndrueshmërisë. 15 min

Informacion

Përmbledhja: nxënësit dalin nga rolet e tyre. Këtu mund të përfshihen ndjenja të forta.

Qasja induktive me modelin e qëllimeve të qëndrueshmërisë: nxënësit zhvillojnë kategoritë e qëllimit të modelit të qëndrueshmërisë prej deklaratave të tyre përmbledhëse. Ushtrim në të menduarit abstrakt.

Të mësuarit konstruktivist: nxënësit krijojnë kontekstin në të cilin ata e kuptojnë dhe kanë nevojë për modelin e qëndrueshmërisë. Në vend që t'i kërkojnë mësuesit, ata drejtojnë pyetjet në kohën e reflektimit.

Përshkrimi i mësimit

Faza 1: Përmbledhja

Nxënësit dalin nga rolet e tyre në lojën e peshkimit

Mësuesi bën shënimet në tabelë ose në dërrasë e zezë, duke lënë hapësirë për një kolonë të dytë.

Nga nxënësit mund të pritët të shprehin ndjenja të forta:

- Konflikt mes fituesve dhe humbësve.
- Peshkatarë të pasur dhe të varfër.
- Shkatërrim i burimeve natyrore.
- Rënie e prodhimit të përgjithshëm të peshkimit (varfërimi i të gjithë komunitetit të peshkimit).
- Negociata të vështira, p.sh. mungesa e përgjegjësisë, disa partnerë jo të gatshëm për bashkëpunim.
- Vështirësi për të marrë informacion me rëndësi jetike. Hamendësime të shtuara në mbipeshkim.
- Nuk ka autoritet për të zbatuar rregullat.
- Nuk ka shpërblim për politikë të përgjegjshme të peshkimit - peshkim më i pakët do të thotë varfëri dhe kapje shtesë për peshkatarët e tjerë.

Faza 2: Refleksion

Nxënësit eksplorojnë paqartësinë në udhëzim, "Mundohuni të kapni sa më shumë peshk që të jetë e mundur"

Mësuesi shpjegon se nxënësit kanë paraqitur një problem të ndërlikuar. Për të kapërcyer probleme të tilla, hapi i parë është t'i kuptosh ato. Ashtu si në mjekësi, mjeku ka nevojë për një diagnozë para se ai të mund të vendosë se çfarë lloj terapie të zbatojë.

Mësuesi kujton nxënësit për mësimet që kanë marrë para se të fillonin lojën e peshkimit dhe shkruan frazën në dërrasën e zezë ose në tabelë: "Mundohuni të kapni sa më shumë peshk që të jetë e mundur".

Mësuesi i kërkon nxënësve të kujtojnë se si e kanë kuptuar këtë udhëzim dhe cili ishte qëllimi i tyre kur përcaktuan kuotën e peshkimit. Ata duhet të mendojnë për tri pika:

"Përpiquni" – Kush duhet të përpiqet?

"Sa më shumë të jetë e mundur" - Cili është kufiri i "mundësisë"?

Ata qëndrojnë një minutë në heshtje. Më pas mësuesi kërkon reagimet e tyre. Nxënësit shpjegojnë se si e kanë kuptuar udhëzimin dhe japin arsyet e tyre. Kur është formuar një pasqyrë e qartë, mësuesi shënon deklaratimet kryesore në dërrasën e zezë (tabelë).

Nëse nxënësit raportojnë se ata e përqaftuan këndvështrimin e fshatit të tyre, duke u fokusuar në interesat e tyre, nëse është e nevojshme edhe në kurriz të të tjerëve dhe të mjedisit, rezultati do të ishte si në tabelën e mëposhtme. Por ndoshta, disa nxënës përfshijnë këndvështrime të tjera. Në këtë rast, rezultati do të vijë më pranë pikturës së plotë (shih tabelën e dytë).

Qëllimi i lojës së peshkimit					
“Të përpiqemi të kapim sa më shumë peshq që t jetë e mundur”					
Kush		Sa më shumë të jetë e mundur		Kur?	
Varka jonë?		Vendosja e kufirit		Sot	
		Me numër			
Mirëqenie për ne		Mirëqenie për ne		Mirëqenie për ne	

Nëse ata kanë zbatuar këndvështrimin e ngritjes së mirëqenies së fshatit të tyre, rezultati do të jetë i mrekullueshëm. Nxënësit do të shohin se duke ngushtuar fokusin në "vetëm mirëqenie për ne" ata kanë sjellë në mënyrë kolektive katastrofën.

Kjo i jep shkas ngritjes së pyetjes nëse nxënësit mund të imagjinojnë ndonjë alternativë, duke lexuar në mënyrë më konstruktive qëllimin "për të kapur sa më shumë peshk që të mundemi".

Nga ana tjetër, në qoftë se nxënësit do të përfshinin qëllime të tjera, të tilla si mbrojtja e burimeve të peshkut ose përgjegjësi për fshatrat e tjera në komunitetin e liqenit, kontradiktat në përcaktimin e qëllimit bëhet menjëherë e dukshme.

Nxënësit mund të kontrollojnë nëse udhëzimi fillestar duhet të ndryshohet. Megjithatë, në qoftë se ata bien dakord me supozimin e modelit se peshqit në liqen janë i vetmi burim proteine në dispozicion, ata do ta pranojnë atë.

Në fund, cilido të jetë drejtimi që ka marrë diskutimi, nxënësit duhet të kenë kuptuar dhe pranuar se "kapja e sa më shumë peshqve" mund të përkufizohet në mënyra të ndryshme, gjë që nënkupton edhe pasoja të ndryshme.

Mësuesi i përmbledh opinionet e nxënësve dhe i shton ato në dërrasë:

Qëllimi i lojës së peshkimit "Të përpiqemi të kapim sa më shumë peshq që t'jetë e mundur"					
Kush		Sa më shumë të jetë e mundur		Kur?	
Varka jonë	Të gjithë ne	Vendosja e kufirit		Sot	Në vazhdimësi
		Me numër	Me shkallë pakësimi		
Mirëqenie për ne	Mirëqenie për gjithë	Mirëqenie për ne	Mbrojtje e burimeve	Mirëqenie për ne	Përgjegjësi (mjedis, brezat e ardhshëm)
Konflikt	Paqe	Konflikt	Paqe	Konflikt	Paqe

Kjo tablo mund t'i nxisë nxënësit për të ngritur pyetje të reja.

Në mënyrë të qartë, alternativat janë shumë më të ndjeshme se sa këmbëngulja në "mirëqenie për ne" në kurriz të gjithë të tjerëve, pasi rezultati do të jetë konflikti. Por pse vallë, ne lojtarët, nuk u përpoqëm për të balancuar këto objektiva që në fillim dhe pse ishte kaq e vështirë për të rënë dakord për këto qëllime gjatë negociatave?

Faza 3: Modeli i qëllimeve të qëndrueshmërisë

Hapi 3.1: Nxënësit i lidhin diskutimin e tyre me modelin

Mësuesi shpërndan Fletën e punës së nxënësit 4.2 (Modeli i qëllimeve të qëndrueshmërisë). Nxënësve u jepen detyrat për identifikimin e qëllimit në modelin që ata sapo kanë diskutuar ("mirëqenie për ne" - "mirëqenie për të gjithë" - "mbrojtja e mjedisit" - "përgjegjësi për brezat e ardhshëm").

Nxënësit përgjigjen pas një periudhe të shkurtër të studimit të heshtur. Ata do të identifikojnë qëllimet në trekëndëshin në broshurë, dhe, në varësi të diskutimit të mësipërm, qëllimeve të mëtejshme.

Mësuesi i referohet shënimet shpjeguese (kuptimin e shigjetave me dy maja, dimensionet e qëllimeve: qëllimet e qëndrueshmërisë, dimension kohë, dimension global).

Hapi 3.2: Dhënia e detyrës së shtëpisë: nxënësit përgatisin kontributin e tyre për mësimin e ardhshëm

Mësuesi u jep nxënësve një pjesë të detyrave të shtëpisë. Ata duhet të përgatisin një reagim, që do të dorëzohet në fillim të mësimin të ardhshëm. Ata marrin udhëzimet e mëposhtme: (shih Materiale për mësuesit 4.5).

1. Shpjegoni se pse është e vështirë për të arritur dy ose më shumë qëllime të qëndrueshmërisë në të njëjtën kohë. Referojuni fletës së punës së nxënësit 4.2 dhe diskutimin në klasë.

2. Shpjegoni pse shumica e lojtarëve i qëndrojnë besnik qëllimit të mirëqenies individuale edhe kur pasojat katastrofike janë bërë të qarta.

Nëse ju dëshironi, ju mund t'i referoheni shembujve konkretë.
Përgatiteni deklaratën tuaj në formë të shkruar.

Nëse është e nevojshme, për t'i mbështetur nxënësit, mësuesi mund të shpërndajë fletën e punës së nxënësit 4.3.

Mësimi 4

Si mund të arrijmë qëndrueshmërinë?

Mënyrat për të baraspeshuar qëllimet dhe për të zgjidhur konfliktin

Kjo matricë përmbledh informacionin që i nevojitet një mësuesi për planifikimin dhe zhvillimin e mësimi.

Trajnimi i kompetencave i referohet drejtpërdrejt EQD / EDNJ.

Objektivi i mësimi tregon atë që nxënësit njohin dhe kuptojnë.

Detyra e nxënësit, së bashku me **metodën**, formojnë bërthamën e procesit mësimor.

Materialet në listën e plotë e mbështetin përgatitjen e mësimi.

Koha në dispozicion na jep një udhëzues të përafërt për menaxhimin e kohës së mësuesit.

Trajnimi i kompetencës	Analiza dhe gjykimi: Reflektim për përvojën përmes analizës me bazë konceptin.
Objektivat e të mësuarit	Stimulimi ndikon fuqishëm në sjelljen tonë. Efekti i stimujve mund të kontrollohet nga rregullat (nga jashtë) ose nga përgjegjësi (vetë-kontrollit). Konceptet: nxitje, dilema.
Detyrat e nxënësve	Nxënësit zbatojnë konceptet në përvojën e tyre personale.
Materialet dhe burimet	Fletët e punës së nxënësit 4.2.
Metoda	Prezantime; diskutime plenare; të dhëna të mësuesit.
Koha në dispozicion	1. Nxënësit japin të dhënat e tyre. 10 min
	2. Nxënësit reflektojnë për ndikimin e stimujve në sjelljen e tyre. 15 min
	3. Nxënësit diskutojnë dy qasjet themelore për të zgjidhur dilemën e qëndrueshmërisë-fitimit. 15 min.

Informacion

Në këtë mësim, nxënësit zbatojnë konceptin e stimujve për të analizuar sjelljen e tyre në lojën e peshkimit. Mjedisi i lojës i inkurajoi nxënësit që të përqendroheshin në qëllimin e maksimizimit të fitimit afatshkurtër pa marrë parasysh pasojat për peshkatarët të tjerë ose burimet e përbashkëta të peshkut.

Në këtë mësim përmbyllës, nxënësit diskutojnë mënyrat e kontrollit të stimujve që kanë pasojat të padëshiruara. Kjo mund të bëhet në dy mënyra.

Së pari, me mjete politike (qasje autoritariste); rregullat dhe ligjet lejojnë ose ndalojnë lloje të caktuara sjelljeje. Shpërblimi dhe dënimi janë mjetet e zbatimit.

Së dyti, individët kontrollojnë vetë sjelljen e tyre nëpërmjet marrjes së përgjegjësisë. Nxënësit diskutojnë cilën qasje preferojnë.

Detyra e shtëpisë është e rëndësishme në disa aspekte: nxënësit reflektojnë dhe regjistrojnë të dhënat e mësimi të mësipërm. Ata e marrin fjalën në fillim të mësimi dhe janë të përfshirë në mënyrë aktive që nga fillimi. Mësuesi merr të dhënat për atë që nxënësit kanë mësuar dhe kuptuar. Kjo i jep atij një ide për vazhdimësinë (të mësuarit konstruktivist dhe mësimi me nxënësit në qendër).

Përshkrimi i mësimit

Faza 1: Nxënësit japin të dhënat e tyre

Mësuesi lidh temën e mësimit me çështjet kyçe

Nga nxënësit pritet që të arrijnë të mësimit me pohimet e tyre për dy pyetjet kryesore. Duke menduar për këto pyetje, nxënësit krijojnë kornizën konceptuale për gjithë mësimin (të mësuarit konstruktivist).

1. Shpjegoni se pse është e vështirë për të arritur dy ose më shumë qëllime të qëndrueshme në të njëjtën kohë. Referojuni Fletës së punës së nxënësit 4.2 dhe diskutimit tonë në klasë.

2. Shpjegoni pse shumica e lojtarëve këmbëngulin në qëllimin e mirëqenies individuale edhe kur pasojat katastrofike janë bërë të qarta.

Nëse dëshironi, ju mund t'i referohet edhe shembujve konkretë.

Përgatisni deklaratat tuaja gatime shkrim.

Mësuesi prezanton temën e mësimit: si mund ta arrijmë qëndrueshmërinë? Ai e shkruan atë në dërrasën e zezë ose tabelë, dhe i jep fjalën studentëve. Secila nga dy pyetjet trajtohet me radhë.

Pyetja 1: Qëllimet e qëndrueshmërisë

Nga nxënësit pritet që të mendojnë në lidhje me problemin e mëposhtëm: ndërsa qëllimet e qëndrueshmërisë harmonizohen me njëra-tjetrën, disa janë reciprokisht përjashtuese. Mbrojtja e mjedisit, për shembull, shkon shumë mirë së bashku me përgjegjësinë për brezat e ardhshëm dhe për njerëzimin si një e tërë (këndvështrimi global, një botë). Këto qëllime janë të rrezikuara nëse brezi aktual përpiqet për rritjen e mirëqenies sot (ekonomi). Shoqëria (qëllimi i shpërndarjes së drejtë) dhe ekonomia (rritja e prodhimit dhe e produktivitetit) mund të harmonizohen, por në shumë raste nuk mundën.

Loja e peshkimit ishte skenari më i keq në të cilën çdo gjë shkoi keq. Edhe fshatrat më të pasura të peshkimit përballen me rënie ekonomike.

Nxënësit mund t'i referohen përpjekjeve aktuale për harmonizimin e rritjes ekonomike me mbrojtjen e mjedisit: riciklimin e mbeturinave, prodhimin e energjisë elektrike nga era, dielli ose gjeneratorët e ujit, ose zhvillimin e makinave me energji elektrike.

Pyetja 2: Qëllimi i mirëqenies individuale

Nga nxënësit pritet që të mendojnë rreth problemit të mëposhtëm: në lojën e peshkimit, "fitues" duket se është fshati që kapi më shumë peshk. Përgjegjësia për mjedisin nuk pagoi, në kuptimin e vërtetë të fjalës.

Në secilin raund, mësuesi u jep fjalën 6 deri në 10 nxënësve. Kur tabloja bëhet e qartë, nxënësit përmbledhin atë që kanë dëgjuar. Rezultati mund të afrohet me atë që është përshkruar këtu, por mundet edhe të ndryshojë. Nëse nxënësit nuk bien dakort, kjo duhet të theksohet.

Faza 2: Nxënësit reflektojnë për ndikimin e stimuljeve për sjelljen e tyre

Shkurtimisht, mësuesi paraqet dy koncepte që ndihmojnë për të kuptuar sjelljen e nxënësve në lojën e peshkimit.

Në lojën e peshkimit, përgjegjësia për mjedisin dhe për mirëqenien e të tjerëve nuk dhanë rezultat, në kuptimin e vërtetë të fjalës, por maksimizimi i kapjeve për rritjen e mirëqenies së vet e bëri një gjë të tillë. Ky ishte sinjal shumë i qartë. Ky lloj ndikimi delikat për ne, që na bën të sillemi në një mënyrë të caktuar, por nuk na detyron, quhet *stimulim*.

Këtu, mësuesi ndalet dhe i kërkon nxënësve të mendojnë për stimujt që ata përjetojnë në jetën e tyre të përditshme. Ne mund të presim shembujt si vijon:

- Ne priremi të blejmë produktin më të lirë në se cilësia është pak a shumë e njëjtë.
- Ne bëjmë një përpjekje në shkollë për të marrë nota të mira.
- Prindërit i premtojnë fëmijëve një shpërblim në se dalin mirë në shkollë.
- Sigurimet japin shpërblime nëse klientët nuk bëjnë një kërkesë.
- Ju merrni një dhuratë, nëse regjistroheni në një revistë ose në qoftë se keni sukses të bindni një mikun tuaj të regjistrohet.
- Disa njerëz nuk duan të dehen sepse kanë frikë se do i prishet reputacioni.

Nxënësit ose mësuesi nxjerrin një përfundim nga shembujt të tillë.

Këta shembuj tregojnë shumë qartë se stimujt na nxisin për interesat tona individuale. Shpesh ato kanë të bëjnë qartë dhe troç me të hollat, por edhe me dëshirën tonë për të qenë të suksesshëm, ose për t'u pranuar nga të tjerët. Ekonomitë konkurruese të tregut mbështeten fuqimisht në stimujt dhe nxitja e fitimit është në thelbin e konkurrencës së tregut të lirë. Prandaj, nuk është çudi nëse nxënësit i përgjigjen një nxitjeje që është shumë e njohur për ta.

Faza 3: Nxënësit diskutojnë dy qasje bazë për zgjidhjen e dilemës e qëndrueshmërisë së fitimit

Mësuesi shton një të dhënë të dytë, e lidhur me konceptin e dilemës. Stimulimi për të rritur fitimin tonë individual është i fortë. Nga perspektiva e qëndrueshmërisë pasojat janë katastrofike në qoftë se ne të gjithë i përgjigjemi stimulimit të fitimit, dhe ne e dimë këtë. Ne jemi në dilemë. Ne e dimë se duhet të bëjmë diçka për të mbrojtur burimet e përbashkëta, por në se përpiqemi, ne do dështojmë dhe do përfundojmë më të varfër se të tjerët. Kështu, ne kthehemi në qëllimin tonë të fitimit nga frika prej më të keqes. Kjo situatë, në të cilën ne bëjmë diçka shumë të gabuar pa marrë parasysh se cilën alternativë zgjedhim - dhe ne duhet të zgjedhim një - quhet *dilemë*.

Nxënësit duhet, së pari, të bëjnë pyetje rreth të kuptuarit. Pasi bien dakord për tezën se stimuli i fitimit në fazën fillestare të lojës së peshkimit është i fuqishëm, ata mund të kthehen përsëri te pyetja se si të kapërcejmë potencialin e saj shkatërrues. Përvoja e tyre gjatë lojës është e rëndësishme. A patën sukses nxënësit në kontrollin ose koordinimin e politikave të tyre të peshkimit? Edhe në qoftë se nuk arritën, çfarë zgjidhjesh u sugjeruan? Çfarë zgjidhjesh do të sugjeronin ata duke parë mbrapa?

Duke folur në përgjithësi, ne mund të presim që idetë e nxënësve të ndahen në dy kategori. Ato nuk mund të trajtojnë të gjitha aspektet e përfshira në këtë përshkrim të tipit ideal:

- *Qasja autoritare*: peshkatarëve iu nevojiten një numër rregullash dhe ligjesh dhe një sistem kontrolli dhe sanksionesh për t'i zbatuar. Peshkatarët kontrollohen nga një institucion që qëndron mbi ta dhe ky institucion – ndosht një qeveri - do përcaktojë qëllimet e qëndrueshmërisë. Liria për të ndjekur stimujt e fitimit do të jetë mjaft e kufizuar.
- *Qasja e bazuar në kontratë*: peshkatarët nënshkruajnë një kontratë për rregullat ose parimet e sjelljes dhe ndoshta edhe një për qëllimet e qëndrueshmërisë. Ata mund të bien dakord për një sistem kontrollesh dhe sanksionesh.

Cilën nga dy alternativat do preferojnë nxënësit? Nëse ka mbetur pak kohë, mësuesi kërkon një votim me duar dhe një ose dy nxënës nga çdo anë japin arsyet e tyre. Nëse koha e lejon, mund të zhvillohet edhe një diskutim. Nxënësit mund të nxjerrin në pah dobësitë e hierarkisë, qasja autoritare është se një institucion kaq i largët mund të mos kuptohet qartë në qëllimet e qëndrueshmërisë. Qasja e bazuar në kontratën lokale ka anët e forta në ekspertizën e saj, por mund të jetë inferiore në sanksionet për shkeljet e kontratës. Meqenëse peshkatarët janë partnerë në kushte të barabarta, ata vështirë se mund të bëjnë policin për njëri-tjetrin.

Materiale për mësuesit 4.1

Loja e peshkimit: fletë e rezultateve për lojtarët

Regjistri		
Anija Nr. ____	Emri _____	
Sezoni Nr.	Kuota e lejuar e peshkimit (maksimumi 15%)	Peshkuar: (në ton, sasia e përgjithshme)
1.		
2.		
3.		
4.		
5.		
6		
7		
8		
9		
10		

Regjistri		
Anija Nr. ____	Emri _____	
Sezoni Nr.	Kuota e lejuar e peshkimit (maksimumi 15%)	Peshkuar: (në ton, sasia e përgjithshme)
1.		
2.		
3.		
4.		
5.		
6		
7		
8		
9		
10		

Materiale për mësuesit (menaxherët e lojës) 4.2

Grafiku i riprodhimit: rimëkëmbja e sasisë së peshkut (në ton)

- Në fund të sezonit të peshkimit në liqen kanë mbetur 47 ton peshk.
- Në fund të sezonit sasia e peshkut rimëkëmbet. Në këtë shembull, sasia e peshkut arrin në 56 ton në fillim të sezonit të ri të peshkimit.
- Menaxheri i lojës e shpall këtë shifër për lojtarët, të cilët më pas vendosin sa do të kapin në këtë sezon të ri.
- Menaxheri i lojës nuk duhet të tregojë këtë tabelë riprodhimi të lojtarët.

Fundi i sezonit të vjetër	Fillimi i sezonit të ri	Fundi i sezonit të vjetër	Fillimi i sezonit të ri	Fundi i sezonit të vjetër	Fillimi i sezonit të ri	Fundi i sezonit të vjetër	Fillimi i sezonit të ri
Tonelata	Tonelata	Tonelata	Tonelata	Tonelata	Tonelata	Tonelata	Tonelata
0	0	38	43	76	103	114	147
1	0	39	45	77	104	115	147
2	1	40	46	78	106	116	147
3	1	41	47	79	107	117	147
4	2	42	49	80	109	118	147
5	2	43	50	81	110	119	147
6	3	44	52	82	112	120	148
7	4	45	53	83	113	121	148
8	5	46	55	84	115	122	148
9	7	*47	*56	85	116	123	148
10	11	48	58	86	118	124	148
11	12	49	59	87	119	125	149
12	13	50	61	88	121	126	149
13	14	51	62	89	122	127	149
14	15	52	64	90	124	128	149
15	16	53	65	91	126	129	149
16	17	54	67	92	128	130	150
17	18	55	69	93	130	131	150
18	20	56	71	94	132	132	150
19	21	57	73	95	134	133	150
20	22	58	75	96	136	134	150
21	23	59	76	97	138	135	150
22	24	60	78	98	140	136	150
23	25	61	79	99	141	137	150
24	27	62	81	100	142	138	150
25	28	63	82	101	142	139	150
26	29	64	84	102	142	140	150
27	30	65	85	103	143	141	150
28	31	66	87	104	143.	142	150
29	32	67	89	105	144	143	150
30	34	68	91	106	145	144	150
31	35	69	92	107	145	145	145
32	36	70	94	108	145	146	150
33	37	71	95	109	146	147	150
34	38	72	97	110	146	148	150
35	40	73	98	111	146	149	150
36	41	74	100	112	146	150	150
37	42	75	101	113	146		

* Tregon shembujt e përdorur këtu - 47 ton (në fund të sezonit të vjetër) - 56 ton (fillimi i sezonit të ri). Bazuar në: Wolfgang Ziefle, "Das Fischerspiel",

f. 13.

Materiale për mësuesit 4.3
Loja e peshkimit: Regjistri i rezultateve

Nr. Sezonit	Popullata e peshkut para sezonit (tonelata)	Varka 1		Varka 2		Quota totale %	Peshkuar Total (tonelata)	Popullata e peshkut pas sezonit (tonelata)
1	140							
2								
3								
4								
5								
6								
7								
8								
9								
10								

Materialet për mësuesit 4.4

Loja e Peshkimit: diagrami i rezervave të peshkut dhe i peshkimit në total

Tons																				
160																				
150																				
140	x																			
130																				
120																				
110																				
100																				
90																				
80																				
70																				
60																				
50																				
40																				
30																				
20																				
10																				
0																				
Season No.	1	2	3	4	5	6	7	8	9											

Kopjoni këtë diagram në një fletë transparente, në dërrasën e zezë ose në një tabelë. Regjistroni zhvillimin e rezervave të peshkut (fillimi i sezonit) dhe kapjet totale (fundi i sezonit), duke shënuar tonët e rezervave të peshkut dhe të kapjeve, dhe duke shënuar dy vija me ngjyra të ndryshme

Materialet për mësuesit 4.5

Udhëzimet për Detyrat e shtëpisë (Fletët e punës për nxënësit)

Nxënësit marrin udhëzimet e mëposhtme për detyrat e shtëpisë. Kjo faqe mund të kopjohet dhe të pritët në fletë të vogla pune. Një udhëzim i shkruar është më i saktë dhe kursen kohën në klasë.

1. Shpjegoni se pse është e vështirë për të arritur dy ose më shumë qëllime qëndrueshmërie në të njëjtën kohë. Referojuni Fletës së punës së nxënësit 4.2 dhe diskutimit tonë në klasë.

2. Shpjegoni pse shumica e lojtarëve këmbëngulin në qëllimin e mirëqenies individuale, edhe kur pasojat katastrofike janë bërë të qarta.

Nëse dëshironi, ju mund t'i referoheni edhe shembujve konkretë.
Përgatitini deklaratat tuaja me shkrim.

1. Shpjegoni se pse është e vështirë për të arritur dy ose më shumë qëllime qëndrueshmërie në të njëjtën kohë. Referojuni Fletës së punës së nxënësit 4.2 dhe diskutimit tonë në klasë.

2. Shpjegoni pse shumica e lojtarëve këmbëngulin në qëllimin e mirëqenies individuale, edhe kur pasojat katastrofike janë bërë të qarta.

Nëse dëshironi, ju mund t'i referoheni edhe shembujve konkretë.
Përgatitini deklaratat tuaja me shkrim.

1. Shpjegoni se pse është e vështirë për të arritur dy ose më shumë qëllime qëndrueshmërie në të njëjtën kohë. Referojuni Fletës së punës së nxënësit 4.2 dhe diskutimit tonë në klasë.

2. Shpjegoni pse shumica e lojtarëve këmbëngulin në qëllimin e mirëqenies individuale, edhe kur pasojat katastrofike janë bërë të qarta.

Nëse dëshironi, ju mund t'i referoheni edhe shembujve konkretë.
Përgatitini deklaratat tuaja me shkrim.

1. Shpjegoni se pse është e vështirë për të arritur dy ose më shumë qëllime qëndrueshmërie në të njëjtën kohë. Referojuni Fletës së punës së nxënësit 4.2 dhe diskutimit tonë në klasë.

2. Shpjegoni pse shumica e lojtarëve këmbëngulin në qëllimin e mirëqenies individuale, edhe kur pasojat katastrofike janë bërë të qarta.

Nëse dëshironi, ju mund t'i referoheni edhe shembujve konkretë.
Përgatitini deklaratat tuaja me shkrim.

Njësia 4.5 Informacion shtesë për mësuesit

Listë leximi për lojën e peshkimit

Listë leximi

Garrett Hardin (1968), "The tragedy of Commons", in Science, Volume 162 (1968), p. 1244
www.garretthardinsociety.org.

Elinor Ostrom (1990), Governing the Commons. *The evolution of institutions for collective action*. Cambridge University Press.

Wolfgang Ziefle (2000), ". Fischerspiel und Verfassungsspiel Die Allmendeklemme und mögliche Auswege", in: Gotthard Breit/Siegfried Schiele (eds.), *Werte in der politischen Bildung*, Wochenschau-Verlag, pp. 396-426, www.lpb-bw.de/publikationen/did_reihe/band22/ziefle.htm.

Wolfgang Ziefle (1995), "Das Fischerspiel", in: Landeszentrale für politische Bildung Baden-Württemberg (ed.), *Politik und Unterricht* (1/1995), pp 7-35.

KAPITULLI 5

RREGULLAT DHE LIGJI

Arsimi i mesëm

Cilat rregulla na shërbejnë më mirë?

Një lojë vendimmarrje

5.1 dhe 5.2 Pse një komunitet ka nevojë për rregulla?

Rregullat janë mjete për të zgjidhur problemet

Nxënësit hartojnë një kuadër institucional

5.3 Cilat rregulla na shërbejnë më mirë?

Nxënësit krahasojnë dhe gjykojnë zgjidhjet e tyre

5.4 Konferenca

Anëtarët e komunitetit bien dakord për një kuadër rregullash

Kapitulli 5

Rregullat dhe ligji

Cilat rregulla na shërbejnë më mirë?

"Rregullat janë mjete" - një qasje konstruktiviste për të kuptuar institucionet

Ky slogan përmbledh deklaratën kyç në të cilën përqendrohet ky kapitull. Rregullat, ligjet, kushtetutat dhe Deklarata Universale e të Drejtave të Njeriut mund të përmbledhen nën konceptin e institucioneve. Në këtë manual, institucionet shihen si produkte - njerëzit i krijuan këto institucione që të shërbejnë për një qëllim të caktuar. Në këtë kuptim, "rregullat - ose po të flasim në përgjithësi, institucionet - janë mjete".

Institucionet janë mjete që shërbejnë për qëllime të tilla si këto në vijim:

- Ato zgjidhin problemet serioze në shoqëri;
- Ato neutralizojnë burimet potenciale të konfliktit, pasi prodhojnë stabilitet dhe siguri;
- Ato përcaktojnë marrëdhëniet e pushtetit mes grupeve me interesa të ndryshme në shoqëri; ato pastaj mund të mbrojnë të dobët, ose të japin ekskluzivisht mjetet e pushtetit tek një grup, apo edhe individ i caktuar.

Prandaj, për të kuptuar institucionet ne duhet të kuptojmë qëllimin ose interesin që krijuesit e tyre kishin në mendje. Institucionet janë sisteme komplekse për të zgjidhur problemet komplekse. Ato dalin nga proceset e negociimit dhe konfliktit, revolucionit apo reformës. Në demokraci, zhvillimi institucional është një proces i të mësuarit kolektiv që vetëzhvillohet në një kuadër të rregullave procedurale, kështu që kushtetuta duhet të modifikohet me kujdes dhe me përgjegjësi.

Nxënësit kuptojnë institucionet përmes hartimit të një institucioni

Ky depërtim kyç - dimension i konstruktivist në zhvillimin institucional - është reflektuar në detyrën kryesore të këtij kapitulli. Nxënësit përballen me një problem politik dhe kanë për detyrë të sajojnë një kuadër rregullash për ta zgjidhur. Ata bëhen të vetëdijshëm për problemet që krijuesit e institucioneve duhet të përballin dhe mund të analizojnë kushtetutën dhe ligjet e vendit të tyre dhe të drejtat e njeriut, me një sy të mprehtë, duke u fokusuar në qëllimin e institucioneve, në vend të copave të izoluar të rregullave dhe rregulloreve.

Ky version i kapitullit 5 është projektuar si një zgjatim i kapitullit 4, por mund të përdoret gjithashtu si një kapitull e veçantë me katër mësim (shih më poshtë për detaje të mëtejshme për këtë alternativë). Të dy variantet vendosin të njëjtën detyrë dhe përqendrohen në të njëjtën çështje. Problemi me të cilin do të përballen nxënësit është se si një komunitet i peshkatarëve duhet të menaxhojë në mënyrë të qëndrueshme burimet e tyre të përbashkëta, sasinë e peshqve në një liqen (për një model të qëllimeve të qëndrueshmërisë, shiko Fletën e punës së nxënësit 4.2). Të paktën, duhet të zgjidhen këto katër probleme:

1. Si munden peshkatarët të shmangin mbipeshkimin dhe shkatërrimin e sasisë së tyre të peshkut?
2. Si munden peshkatarët të arrijnë një prodhim maksimal?
3. Si munden peshkatarët të arrijnë një shpërndarje të drejtë të të ardhurave të tyre?
4. Si munden peshkatarët të arrijnë këto qëllime në një afat të gjatë, sot dhe në të ardhmen?

Nxënësit e dinë çelësin për zgjidhjen e këtyre problemeve. Fleta e punës së nxënësit 4.4 jep shifrat për të sasinë optimale të qëndrueshme të peshkut (42 ton). Peshkatarët kanë nevojë për një kuadër rregullash që të kontrollojë sjelljen e tyre për të arritur këto qëllime. Detyra e nxënësit është që të hartojë këtë kornizë. Përgjithësisht, ata mund të zgjedhin qasjen e tyre midis "shtetit" dhe "kontratës". Të dyja kanë pikat e tyre të forta dhe të metat e tyre (shih fletën e punës së nxënësit 5.2).

Të dyja qasjet, në disa raste, kanë ecur me sukses dhe, në disa të tjera, të dyja kanë dështuar në të tjera.¹⁴ Për të qenë të sigurtë nëse zgjidhja e nxënësve ecën ose jo, ajo duhet vënë në provë, që do të thotë luajtja e disa rundeve të lojës së peshkimit (shih kapitulli 4) në një zgjerim të kësaj njësie. Për këtë arsye, kapitujt 4 dhe 5 mund të kombinohen për të siguruar një laborator për krijim institucionesh dhe menaxhim të burimeve të qëndrueshme - një projekt interesant, por që kërkon shumë kohë.

Kapitulli - një model i realitetit

Ashtu sikundër kapitulli 4, ky kapitull është konceptuar gjithashtu si një lojë. Nxënësit janë larguar nga kapitulli 4 me një ide për të zgjidhur problemin e mbipeshkimit, duke përvetësuar qëllimin e qëndrueshmërisë (shih fletën e punës së nxënësit 4.2). Ata kanë diskutuar se çfarë tipi i kuadrit institucional do të ishte i përshtatshëm (mësimi 4), por nuk e kanë hulumtuar këtë çështje në thellësi. Ky version i kapitullit 5 është një vazhdim i lojës së peshkimit, por me një fokus të ndryshëm: cilat rregulla ose ligje i shërbejnë më mirë komunitetit të peshkimit?

Kapitulli 5 simulon procesin e hartimit dhe të rënies dakord për një kornizë institucionale për komunitetin e peshkimit. Prandaj nxënësit marrin përsëri rolet e tyre si anëtarë të komunitetit të peshkimit, por detyra e tyre është e ndryshme. Ata do të hartojnë një kuadër rregullash. Ky është një model që redukton kompleksitetin, me qëllim që të përqendrohemi në aspekte të caktuara që janë të rëndësishme për problemin që po studiohet. Kjo lojë nuk bën përjashtim. Këtu, lojtarët nuk duhet të shqetësohen për peshkimin dhe sigurimin e jetesës së tyre. Nuk ka fuqi të jashtme që të ndërpresë diskutimet e tyre. Modeli i lojës fokusohet në krijimin e një kuadri rregullash. Ashtu si në të vërtetë, negociatat mund të dështojnë - lojtarët mund të mos arrijnë një marrëveshje. Në këtë aspekt, kriteret e suksesit për negociatat politike dhe procesi i të mësuarit në EQD/EDNJ ndryshojnë. Nxënësit mund të mësojnë shumë nga dështimi i tyre në arritjen e një marrëveshje.

Roli i mësuesit - menaxher i lojës dhe drejtues

Si menaxher loje, mësuesi ka (akoma) më pak të dhëna për të ofruar se sa gjatë lojës së peshkimit. Ai vepron si menaxher kohe, për t'i dhënë strukturën procesit. Përndryshe, një lojë e tillë nuk do të mund të zhvillohet në klasat e EQD/EDNJ. Mësuesi nuk duhet të nxisë nxënësit që të bëjnë zgjedhje të caktuara. Proces i vendimmarrjes është pa përfundim të caktuar - ai mund të dështojë, nëse nxënësit nuk bien dakord për një draft kuadër, pasi këtu janë të mundshme zgjedhje të ndryshme. Arsyet e nxënësve për zgjedhjet e tyre janë aq interesante sa edhe vetë rezultati.

Si të përdorin kapitullin 5 si një kapitull të veçantë me katër mësim

Dizajni bazë i kapitullit mbetet i njëjtë. Ndryshimet e mëposhtme lejojnë njësinë që të përdoret si një kapitull me katër mësim:

- Nxënësit veprojnë më shumë si këshilltarë për komunitetin e peshkimit se sa si qytetarë. Këshilltarët formojnë ekuipe për hartimin e kornizave të rregullave, i diskutojnë ato dhe, në fund, bien dakord për modelin që duan të sugjerojnë për komunitetin.
- Mësimi i parë i përkushtohet studimit të problemit. Nxënësve iu është dhënë historia e rastit për konfliktin për peshkimin (Fleta e punës së nxënësit 4.1, dhe zgjidhja e problemit të qëndrueshmërisë - Fletë e punës së nxënësit 4.2, 4.4). Nxënësit, për këtë arsye, nuk është e nevojshme të zgjidhin këtë problem, por mund të përqendrohen në çështjen e rregullave, në mnyrë që peshkatarët të mund të inkurajohen, kontrollohen apo edhe të detyrohen, për të

¹⁴ Shih Elinor Ostrom, *Governing the Commons. The evolution of institutions for collective action*, Cambridge University Press 1990

mbështetur qëllimin e peshkimit të qëndrueshëm. Nxënësit duhet të merren edhe me çështjen e pronës.

Me këto ndryshime, njësia mund të ndjekë dizajnin e sugjeruar për versionin e integruar të kapitullit 5.

Zhvillimi i Kompetencave: lidhje me kapitujt e tjera në këtë vëllim

Çfarë tregon kjo tabelë?

Titulli i këtij manuali, *Pjesëmarrja në demokraci*, përqendrohet në kompetencat e qytetarit aktiv në demokraci. Kjo matricë tregon potencialin e efekteve të sinergjisë midis kapitujve në këtë manual. Matrica tregon se çfarë kompetencash janë zhvilluar në kapitullin 5 (rreshti i theksuar në tabelë). Kolona e kufizuar me kornizë të theksuar tregon kompetencat e vendimmarrjes dhe veprimit politik, të theksuara për shkak të lidhjeve të tyre të ngushta me pjesëmarrjen në demokraci. Rreshtat e mëposhtme tregojnë lidhjet me kapitujt e tjera në këtë manual: çfarë kompetencash janë zhvilluar në këto kapitull që mbështesin nxënësit në kapitullin 5?

Si mund të përdoret kjo matricë

Mësuesit mund të përdorin këtë matricë si një mjet për planifikimin e klasave të tyre EQD/EDNJ në mënyra të ndryshme.

- Kjo matricë ndihmon mësuesit që kanë marrë pjesë vetëm në disa ore mësimi në EQD/EDNJ: Mësuesi mund të zgjedhë vetëm këtë kapitull dhe të heqë të tjerat, pasi ai e di se disa kompetenca kyçe janë zhvilluar, në një masë të caktuar, në këtë kapitull - për shembull, analiza e një problemi, duke gjykuar efektin e rregullave dhe duke eksploruar rëndësinë e përgjegjësisë personale.
- Matrica ndihmon mësuesit të përdorin pasojat sinergjike që ndihmojnë nxënësit të trajnohen në kompetenca të rëndësishme në mënyrë të përsëritur, në kontekste të ndryshme që janë të lidhura në shumë mënyra. Në këtë rast mësuesi zgjedh dhe kombinon disa njësi.

Kapitujt	Dimensionet e zhvillimit të kompetencave			Qëndrimet dhe vlerat
	Analiza dhe gjykimi politik	Metodat dhe aftësitë	Vendimmarrja dhe veprimi politik	
5. Rregullat dhe ligji	Projekti bazë i kuadrit institucional dhe urdhëresat e pronës	Puna në ekip, menaxhimi i kohës Krahasimi Zgjedhja	Kontrata shoqërore ose marrëveshja për sugjerimin e një mundësie tjetër	Vlerësimi i rregullave dhe ligjeve në konfliktet civilizues
4. Konflikti	Mungesa e rregullave krijon konflikt		Përballja me kushtet informale të interesave në konflikt	
2 Përgjegjësia	Ushtrimi i lirisë kërkon një kuadër të rregullave për të mbrojtur të dobët		Trajtimi i dilemave, prioritetet	Ndërgjegjësimi për pasojat e vendimeve tona
8. Liria	Vlerësimi i dimensionit kulturor të demokracisë	Debati, argumentimi i një qëndrimi	Liria dhe kufizimi i saj	Njohja reciproke
6. Qeveria dhe politika	Rregullat dhe ligjet janë mjete të		Kompromisi, prova e gabimi në proceset e	

	rëndësishme për të zgjidhur problemet dhe konfliktet		vendimmarrjes	
--	--	--	---------------	--

KAPITULLI 5: Rregullat dhe ligji - Cilat rregulla na shërbejnë më mirë? Një lojë vendimmarrjeje

Tema e mësimit	Trajnimi i kompetencave /objektivat e të mësuarit	Detyrat e nxënësve	Materialet dhe burimet	Metoda
Mësimi 1 dhe 2 Pse një komunitet ha nevojë për rregulla?	Të menduarit analitik, planifikimi i detyrës. Identifikimi i një problem politik. Një kuadër i rregullave është shtylla kurrizore institucionale e një komuniteti. Hierarkia dhe rrjetet - dy sisteme rregullash; prona publike dhe private.	Nxënësit hartojnë një kuadër rregullash për komunitetin e tyre. Nxënësit përgatisin prezantimet e tyre.	Fletët e punës së nxënësit 5.1, 5.2, 5.4. Tabelë dhe lapustila, fletë transparente ose fletë pune.	Lojë me vendimmarrje. Punë me projekt.
Mësimi 3 Çfarë rregullash na shërbejnë më mirë?	Të menduarit analitik: krahasim i drejtuar nga kriteret. Gjykimi: përzgjedhja e kriterëve dhe qëllimeve. Qëndrimet dhe vlerat: njohja reciproke. Efikasiteti, kontrolli i pushtetit, zbatimi i rregullave, mundësia, drejtësia.	Nxënësit krahasojnë dhe gjykojnë draftet e tyre. Detyrë shtëpie: nxënësit marrin vendimet e tyre për draftin kuadër dhe projekt rregullat për konferencën.	Fletët e punës së nxënësit 5.3, 5.4. Tabelë.	Prezantime. Diskutim.
Mësimi 4 Konferenca	Marrja e një vendimi. Kompromisi, konsensus	Nxënësit përpiqen të arrijnë një vendim unanim. Nxënësit reflektojnë për përvojën e tyre.	Fletët e punës së nxënësit 5,4-5,6.	Votim. Leksion i mësuesit dhe diskutim.

Mësimet 1 dhe 2

Pse një komunitet ka nevojë për rregulla?

Rregullat janë mjete për të zgjidhur probleme

Kjo matricë përmbledh informacionin që i nevojitet një mësuesi për planifikimin dhe zhvillimin e mësimi.

Trajnimi i kompetencave i referohet drejtpërdrejt EQD/EDNJ.

Objektivi i mësimi tregon atë që nxënësit njohin dhe kuptojnë.

Detyra e nxënësit, së bashku me **metodën**, formojnë bërthamën e procesit mësimor.

Materialet në listën e plotë e mbështetin përgatitjen e mësimi.

Koha në dispozicion na jep një udhëzues të përafërt për menaxhimin e kohës së mësuesi.

Trajnimi i kompetencës	Punë me projekt (bashkëpunimi, menaxhimi i kohës, të mësuarit individual, orientimi i produktit, zgjidhje problemesh). Të menduarit analitik, planifikim detyre, identifikimi i një problemi politik.
Objektivat e të mësuarit	Rregullat dhe ligjet janë mjete të fuqishme për të ndikuar dhe kontrolluar sjelljen e njeriut. Një shoqëri pa një kuadër rregullash mund të ndikohet nga konflikte të pakontrolluara midis anëtarëve të saj. Një kuadër rregullash përbën shtyllën kurrizore institucionale të një komuniteti. Zgjidhje themelore: hierarkia dhe rrjetet - dy sisteme rregullash; prona publike dhe private.
Detyrat e nxënësve	Nxënësit hartojnë një kuadër rregullash për komunitetin e tyre.
Materialet dhe burimet	Fletët e punës së nxënësit 5.1, 5.2, 5.4. Tabela dhe lapustila, projektor ose broshura.
Metoda	Lojë vendimmarrjeje, punë me projekt.
Koha në dispozicion (Mësimi 1)	1 Mësuesi paraqet detyrën. 20 min
	2. Nxënësit formojnë grupe dhe punojnë për projektin e tyre. 20 min
Koha në dispozicion (Mësimi 2)	3. Nxënësit punojnë në projektin e tyre. 40 min

Informacion

Zhvillimi i lojës ndjek parimin e mësimi me anë të objektivave: nxënësit përballen me një problem dhe duhet të gjejnë një zgjidhje. Ata informohen në lidhje me fazat e procesit dhe afatin kohor, dhe pastaj punojnë individualisht.

Loja kërkon nga nxënësit që të rimarrin rolin e tyre si anëtarë të komunitetit të peshkimit dhe të bëhen lojtarë edhe një herë, deri në mësimin 4. Megjithatë, tani nxënësit janë duke vepruar në një nivel të ndryshëm reflektimi dhe me një detyrë të re. Presioni më i fuqishëm kohor, siç ishte rasti gjatë lojës së peshkimit, nuk është më problem.

Detyra e tyre e re është për të hartuar një kuadër të rregullave. Një detyrë e tillë ka një dimension

politik: lojtarët duhet të marrin një vendim, pasi komuniteti nuk mund të mbijetojnë pa një sërë rregullash. Nxënësit përjetojnë politikën si një çështje praktike. Për të shmangur zgjidhjet e diskutueshme, grupet duhet të përfshijnë anëtarë nga të gjitha fshatrat e peshkimit për të marrë pikëpamjet dhe përvojat e ndryshme në konsideratë.

Mësuesi kryen rolin e një menaxheri loje. Menaxherët e materialeve shkojnë te mësuesi për të marrë materialet e tyre të punës. Në fillim të mësimit të dytë, mësuesi merr fjalën për pesë minuta.

Gjate kësaj kohe, mësuesi shpërndan draft rregullat për konferencën në mësimin 4. Duke sqaruar procedurën para konferencës, mësimi 4 do të zhvillohet normalisht dhe do të ketë kohë të mjaftueshme në dispozicion për fazën e reflektimit, e cila është me rëndësi të madhe në të mësuarit me detyra. Nëse nxënësit kanë ndonjë pyetje ose sugjerim për të përmirësuar rregullat, ato mund t'i paraqesin këto pika gjatë mësimit të dytë dhe të vendosin së bashku me mësuesin se si ta trajtojnë çdo pikë.

Përshkrimi i mësimit 1

1. Mësuesi prezanton detyrën

Nxënësit diskutojnë përvojën e tyre në lojën e peshkimit

Mësuesi përfshin nxënësit menjëherë, duke i shtyrë ata që të kujtojnë përvojën e tyre në lojën e peshkimit:

1. Përshkruani problemet që keni hasur në lojën e peshkimit.

Nga nxënësit mund të pritet që t'i referohen qëllimeve të qëndrueshmërisë. Në varësi të asaj që është diskutuar dhe kuptuar prej tyre, ata do të flasin për vështirësitë në balancimin e këtyre qëllimeve dhe arritjen e tyre gjatë periudhave të gjata kohore. Përgjigjet mund të jenë të larmishme. Nxënësit mund të përgjigjen me njëri-tjetrin, ndërsa mësuesi kryeson raundin e komenteve të tyre.

2. Jepni mendimin tuaj për përpjekjet për zgjidhjen e këtyre problemeve.

Kjo pyetje përfshin çdo gjë: qëllimet e lojtarëve, mënyrën e tyre të komunikimit, dëshirën dhe aftësinë për të bashkëpunuar, sa mirë e kanë kuptuar problemin, rezultatin përfundimtar - sukses apo dështim. Nëse është e nevojshme, mësuesi redukton fokusin e kësaj pyetje të gjerë. Nga nxënësit mund të pritet që të trajtojnë mungesën e rregullave të qarta. Në varësi të vendimet të tyre, ata mund të përpiqen të zhvillojnë rregulla të tilla.

Nxënësit mund të sugjerojnë edhe qasje të caktuara: rregullat kërkojnë autoritet shtetëror ose veprojnë më mirë në rrjetet e vogla, me vendosjen e rregullave joformale. Ata mund të kenë menduar edhe për çështjen e pronësisë private apo publike të rezervave të peshkut. Mësuesi merr shënim komentet, pasi ato mund të jenë të lidhura me Fleta e punës së nxënësit 5.2.

Mësuesi përshkruan detyrën.

Bashkebisedimi fillestar ka siguruar kontekstin për detyrën. Mësuesi shpjegon se komuniteti i peshkimit ka pësuar probleme të tilla të rënda për shkak të mungesës së një kornize të përcaktuar në mënyrë të qartë të rregullave që përcaktojnë mënyrën, dhe ndoshta edhe qëllimin e bashkëveprimit.

Përvoja e nxënësve në lojën e peshkimit mund të përgjithësohet:

- Nuk ka shoqëri njerëzore pa konflikt.
- Nuk ka shoqëri njerëzore që mund të mbijetojë pa bashkëpunim.
- Nuk ka komunitet që mund të bashkëpunojë ose zgjidhë konfliktet e saj në mënyrë paqësore pa një kuadër institucional të rregullave.
- Këto rregulla mund të imponohet me ligj, por zgjidhje alternative janë të mundshme.

Nxënësit tani mund të eksplorojnë cilat rregulla i shërbejnë më mirë komunitetit. Ata kthehen në rolet e tyre si anëtarë të komunitetit të peshkimit, por tani loja është e ndryshme. Ata veprojnë si krijuesit e rregullave. Ata formojnë grupe dhe hartojnë rregulla, i krahasojnë dhe gjykojnë ato, dhe në një konferencë, në përfundim votojnë për të miratuar një kuadër rregullash për komunitetin e tyre të peshkimit.

Orari për marrjen e vendimeve

Nxënësit marrin Fletën e punës së nxënësit 5.1.

Mësuesi shpjegon se loja është një model i një procesit të vendimmarrjes politike – në mënyrë të veçantë, që ka të bëjë me futjen e rregullave themelore, e jo një proces që ndodh në një kuadër të paravendosur.

Loja vazhdon deri në mësimin 4, kur nxënësit dalin jashtë lojës dhe reflektojnë për përvojën e tyre. Fleta e punës e nxënësit 5.1 përshkruan rendin e ditës, dhe jep disa informacione se pse kjo metodë e veçantë loje është përdorur këtu. Në lojë, ashtu si në realitet, ajo që e bën një kornizë të mirë për komunitetin është një pyetje praktike, jo akademike. Nxënësit duhet të marrin një vendim.

Mësuesi shpërndan Fletaën e punës së nxënësit 5.2, si një udhëzues për disa pyetje kyç. Nëse nxënësit kanë trajtuar ndonjë pikë gjatë bashkëbisedimit, që mund të ketë lidhje me Fletën e punës së nxënësit, mësuesi i vë në dijeni nxënësit për këtë.

Kur nxënësit janë gati për të filluar, ata formojnë grupe.

2. Nxënësit punojnë në projektin e tyre (mësimet e 1 dhe 2)

Nxënësit formojnë grupe me 4-6 persona. Me radhë, anëtarët e çdo ekuipazhi peshkimi shkruajnë emrat e tyre në listat në dërrasën e zezë ose në tabelë, duke u siguruar që ekuipazhi i tyre përfaqësohet nga të paktën një anëtar i secilit grup. Mësuesi shpjegon se është e rëndësishme marrja parasysh e përvojave dhe këndvështrimeve të ndryshme të katër ekipeve. Mësuesi merr shënim anëtarët e grupeve.

Fillimisht, anëtarët e grupit caktojnë detyrat themelore: 1-2 prezantues, 1-2 shkrues, përgjegjësi i grupit (drejtues), menaxher materialesh dhe kohe, vëzhgues. Grupet takohen në tavolina të vendosura sa më larg njëra-tjetrës. Menaxherët e materialeve mbledhin materialet për grupet e tyre.

Nxënësit punojnë në grupe gjatë gjysmës së dytë të mësimit 1 dhe gjatë mësimit 2.

Ata janë të lirë të planifikojnë punën e tyre, duke përfshirë detyrat e shtëpisë.

Përshkrimi i mësimit 2

Nxënësit ndajnë zgjedhjet e tyre kryesore

Në fillim të mësimit 2, mësuesi kërkon që çdo grup të raportojë zgjedhjet e tyre themelore - hierarki ose rrjet - ose sistem të përzier. Pronësia e rezervave të peshkut duhet të jetë private apo publike? Nëse dy ose më shumë grupe kanë bërë të njëjtat zgjedhje, mësuesi i inkurajon ata për të ndarë rezultatet e tyre gjatë mësimit. Shkëmbime të tilla mund të jenë shumë të dobishme në konferencë, pasi modele të ngjashme mund të bashkohen në një.

Grupet që dëshirojnë të vazhdojnë të punojnë më vete nuk duhet të shqetësohen.

Të bihet paraprakisht dakord për rregullat procedurale

Pasi mësuesi ka marrë fjalën në fillim të mësimit të dytë, ai shpërndan Fletën e punës së nxënësit 5.4 dhe kërkon nga grupet që të lexojnë draftet dhe të vendosin nëse ato janë të pranueshme. Në fund të mësimit, grupeve do t'u kërkohet të votojnë. Nxënësit duhet t'i shprehin kundërshtimet ose pyetjet që mund të kenë gjatë mësimit.

Grupet përgatisin prezantimet

Menaxherët e materialeve i mbledhin ato për prezantim gjatë mësimit.

Mësuesi nuk ndërhyr në qoftë se një grup është i vonuar. Ai mund t'i kujtojë grupit se është përgjegjësi e nxënësve që të kenë prezantimin e tyre të gatshëm, para se të fillojë mësimi i tretë, i cili lejon disa korrigjime të fundit në shtëpi.

Mësuesi u kërkon shkruesve që të përgatisin një dokument përfundimtar - me shkrim ose të printuar me një kompjuter - që mund të nënshkruhet nga të gjithë anëtarët e komunitetit (shih rregullat procedurale në fletën e punës së nxënësit 5.4).

Mësimi 3

Cilat rregulla na shërbejnë më mirë?

Nxënësit krahasojnë dhe gjykojnë zgjidhjet e tyre

Kjo matricë përmbledh informacionin që i nevojitet një mësuesi për planifikimin dhe zhvillimin e mësimi.

Trajnimi i kompetencave i referohet drejtpërdrejt EQD/EDNJ.

Objektivi i mësimi tregon atë që nxënësit njohin dhe kuptojnë.

Detyra e nxënësit, së bashku me **metodën**, formojnë bërthamën e procesit mësimor.

Materialet në listën e plotë e mbështetin përgatitjen e mësimi.

Koha në dispozicion na jep një udhëzues të përafërt për menaxhimin e kohës së mësuesit.

Trajnimi i kompetencës	Të menduarit analitik: Krahasim sipas kriterëve.
Objektivat e të mësuarit	Efikasiteti, kontrolli i pushtetit, zbatimi i rregullave, realizueshmëria, drejtësia.
Detyrat e nxënësve	Nxënësit krahasojnë dhe gjykojnë draftet e tyre. Detyrat e shtëpisë: nxënësit marrin vendimet e tyre për draftkornizën dhe hartimin e rregullave për konferencën.
Materialet dhe burimet	Fletët e punës së nxënësit 5.3, 5.4; tabela.
Metoda	Prezantimi.
Koha në dispozicion	1. Nxënësit paraqesin zgjidhjet e tyre. 20 min
	2. Nxënësit krahasojnë draftet. 15 min
	3. Nxënësve u jepen dy detyra shtëpie. 5 min

Informacion

Mësuesi mund të parashikojë përafërsisht rrugën që do të ndjekin nxënësit, por jo më shumë. Të dhënat janë po aq të reja për të, sa edhe për nxënësit. Ata përballen me pyetje të vështira që kanë pasur përgjigje të ndryshme, siç e tregon historia dhe krahasimi i sistemeve të pranishme politike. Anëtarët e komunitetit janë në kërkim të një zgjidhje që i shërben atyre në mënyrën më të mirë. Ata bien dakord për qëllimin por mund të kenë ide të ndryshme se si ta arrijnë atë.

Ky mësim është një ushtrim në kulturën politike demokratike.

Mësuesi duhet të nxisë nxënësit të krahasojnë dhe të gjykojnë cilësinë analitike dhe praktike të marrëveshjeve dhe të bëjë të njëjtën gjë vetë. Nxënësit duhet të kuptojnë se preferencat për një qasje të veçantë në hartimin institucional janë shpesh herë të lidhura me përvojën dhe vlerat. Këto nuk janë të hapura për diskutim apo arsyetim. Nxënësit duhet të inkurajohen për t'i shprehur ato, në një mjedis të njohjes reciproke. Nëse komuniteti e aprovon projektin e tyre është një çështje tjetër.

Përshkrimi i mësimit

1. Nxënësit paraqesin zgjidhjet e tyre

Grupet paraqesin projektet e tyre me radhë. Të gjithë nxënësit përdorin Fletën e punës së nxënësit 5.3 si mjet krahasues.

Radha e prezantimit: grupe që ndajnë zgjedhje themelore të përbashkëta i japin prezantimet e tyre njëri pas tjetrit, pasi ato mund të krahasohen më lehtë. Në këtë rast, dy alternativat themelore mund të dalin shpejt në pah.

2. Nxënësit krahasojnë draftet

Fleta e punës së nxënësit 5.3 jep kriteret për krahasim. Këtu janë disa kombinime të mundshme, por krijimtaria e nxënësve mund të japë rezultate të tjera!

A. Bazat

	Model 1	Model 2	Model 3	Model 4
Modeli i qeverisjes	Autoritet shtetëror	Autoritet shtetëror	Rrjete	Model i përzier
Forma e pronësisë	Pronë publike	Pronë private	Pronë publike	Pronë private
Prirja	Ekonomia e planifikuar e centralizuar ose3 "diktatura e gjelbër	" Tregu konkurrues (kapitalizmi) + "shtet i fortë" (modeli perëndimor)	Modeli kantonal, kooperativa autonome	Kooperativë gjysmë-autonome; rregullat për shpërndarjen e peshkut të tepërt në kooperativë

B. Rregullat

Nuk ka asnjë lidhje të qartë midis modeleve të caktuara me rregulla të caktuara. Shumë kombinime të ndryshme janë të mundshme. Disa nga pikat më të rëndësishme janë shfaqur edhe në Fletën e punës së nxënësit 5.3

- A është përcaktuar një qëllim?
- Kush e ka fuqinë për të marrë vendime?
- A janë siguruar mjete për zbatimin e rregullave?
- A janë përfshirë masa kundër keqpërdorimit të pushtetit?
-

3. Nxënësit diskutojnë draftet

Në diskutim, nxënësit zbatojnë kriteret e tyre tek modelet. Ata mund të preferojnë modele që kanë të përbashkët qasjen bazë të modelit të tyre, kështu që arsyet për këto zgjedhje do të debatohen. Megjithatë, ka, disa kritere sipas të cilave mund të gjykohen të gjitha modelet. Nëse ato nuk trajtohen nga nxënësit, i takon mësuesit ta bëjë këtë:

- Qëllimi i qëndrueshmërisë: a i mbështet draft korniza peshkatarët në arritjen e qëllimeve të qëndrueshmërisë? (Shih Fletën e punës së nxënësit 4.1.)
- Realizueshmëria: a është sistemi i rregullave mjaftueshëm i thjeshtë për t'u kuptuar dhe përdorur në praktikë?
- Drejtësia: a janë rregullat e drejta?
- Demokracia dhe të drejtat e njeriut: a i kanë përmbushur rregullat standartet e demokracisë dhe të drejtave të njeriut?
- Legjitimimi: një vendim unanim në kuadër të rregullave është shumë i dëshirueshëm. A munden anëtarët e komunitetit të bien dakord për një seri rregullash?

4 Detyrat e shtëpisë: nxënësit bëjnë zgjedhjen e tyre

Mësuesi i jep fund diskutimit disa minuta përpara se të mbyllet mësimi. Ai vepron si menaxher loje ose procesi dhe i shpjegon nxënësve se në mësimin përfundimtar, anëtarët e komunitetit do të takohen në një konferencë për të miratuar një kuadër rregullash.

Nxënësit kanë dy detyra për të përgatitur për konferencën:

Detyra nr 1: zgjedhja e një projekti-kornizë

Nuk do të ketë më kohë për një diskutim të detajuar. Detyra e shtëpisë e nxënësve është të ndajnë mendjen. Një vendim duhet të merret, për këtë arsye ata duhet të jenë të gatshëm për kompromis. Një kuadër që përmbush disa kritere të rëndësishme është më mirë se alternativa e vazhdimit pa një të tillë.

Ata mund t'i japin përparësi disa drafteve ose kritereve të caktuara themelore dhe të gjejnë zgjedhjen e tyre në këtë mënyrë.

Ata duhet të përgatisin një deklaratë të shkurtër për anëtarët e tjerë të komuniteti, për të miratuar modelin e tyre të preferuar.

Detyra nr 2: pranimi ose modifikimi i rregullave procedurale për konferencën

Mësuesi shpjegon:

Jo vetëm vetë komuniteti, por edhe një takim i rëndësishëm si konferenca e komunitet kërkon një kuadër të rregullave. Anëtarët duhet të bien dakord për këto rregulla para se të fillojnë me vetë konferencën. Pa një marrëveshje të tillë paraprakisht, mund të lindin situata të vështira nëse anëtarët nuk mund të bien dakord se si duhet të kryhet ose të numërohen një votim.

Fleta e punës së nxënësit 5.4 përmban një projekt grup të rregullave procedurale. Ato do të jenë të parat në rendin e ditës, pasi ato do të zbatohen menjëherë e në vazhdim. Nxënësit duhet të formojnë opinionin e tyre: do ta pranojnë draftin si është, apo do të bëjnë ndryshime në të?

Mësimi 4

Konferenca

Anëtarët e komunitetit bien dakord për një kuadër rregullash

Kjo matricë përmbledh informacionin që i nevojitet një mësuesi për planifikimin dhe zhvillimin e mësimi.

Trajnimi i kompetencave i referohet drejtpërdrejt EQD/EDNJ.

Objektivi i mësimi tregon atë që nxënësit njohin dhe kuptojnë.

Detyra e nxënësit, së bashku me **metodën**, formojnë bërthamën e procesit mësimor.

Materialet në listën e plotë e mbështetin përgatitjen e mësimi.

Koha në dispozicion na jep një udhëzues të përafërt për menaxhimin e kohës së mësuesit.

Trajnimi i kompetencës	Marrja e një vendimi.
Objektivat e të mësuarit	Kompromisi, konsensus për kornizën.
Detyrat e nxënësve	Nxënësit përpiqen të arrijnë një vendim unanim.
Materialet dhe burimet	Fletët e punës së nxënësit 5.4-5.6.
Metoda	Votimi. Leksioni i mësuesit dhe diskutim.
Koha në dispozicion	1. Nxënësit mbajnë konferencë. 20 min
	2. Nxënësit reflektojnë për përvojën e tyre. 20 min

Informacion

Për nxënësit, pjesëmarrja në një konferencë për një kushtetutë, për themelin e shtetit, është një ushtrim në pjesëmarrjen në demokraci. Nxënësit kryejnë rolin e ligjvënësve kushtetues. Konferenca, në vetvete, kërkon një kuadër rregullash që nxënësit duhet ta miratojnë, para se ajo të fillojë. Duke i dhënë strukturë procedurës, nxënësit mund të marrin përgjegjësi të plotë, madje edhe drejtimin e saj.

Të mësuarit në bazë detyre kërkon gjithmonë reflektim. Nxënësit mund të mësojnë duke bërë, vetëm në qoftë se mendojnë për atë që po bëjnë, ose atë që kanë bërë. Çfarë rëndësie ka? Faza e reflektimit jep njohuri kyçe. Nxënësit kuptojnë se çfarë mund të përgjithësohet. Në këtë radhë të mësuarit, ata mësojnë përse komuniteteve u nevojitet një kornizë institucionale për të mbijetuar, dhe se çfarë problemesh dhe rreziqesh duhet të kontrollohen kur u jepet pushtet autoriteteve.

Për këtë kapitull, ne sugjerojmë një leksion të shkurtër nga ana e mësuesit, për të fokusuar këtë pasuri njohurish. Nxënësit i përgjigjen kësaj të dhëne me anë të një raundi diskutimi dhe një pyetësi.

Përshkrimi i mësimit

Organizimi i klasës

Në të dy pjesët e mësimit - konferenca dhe reflektimi - nxënësit janë të ulur në një rreth, pa tavolina ose në tavolinat e tyre në formë katrore. Kryetari ulet në tavolinën e mësuesit, pranë tabelës së zezë.

1. Nxënësit organizojnë konferencën

Nxënësit organizojnë konferencë sipas rregullave për të cilat kanë rënë dakord. Mësuesi shikon dhe dëgjon. Ai ndërhyr vetëm në rastet kur nxënësit përballen me probleme shumë serioze (për shembull, me argumente rreth mënyrës se si duhet të zbatohen rregullat).

Mësuesi vëzhgon nxënësit tek veprojnë në rolet e tyre. Ai përdor mundësinë për të përshtatur leksionin pasardhës sipas përvojës së nxënësve.

2. Nxënësit reflektojnë për përvojën e tyre

Mësuesi përmbledh kapitujt 4 dhe 5 në një leksion

Nxënësit marrin Fletën e punës së nxënësit 5.5, para leksionit. Në këtë leksion, mësuesi shqyrton se çfarë ka ndodhur në dy lojërat, loja e peshkimit dhe loja e vendimmarrjes. Ata modelojnë një proces historik, në të cilin një shoqëri përparon në një komunitet me një kuadër institucional rregullash. Në varësi të zgjedhjes që ka bërë konferenca, shoqëria tani mund të ketë themeluar një shtet, me një kushtetutë dhe kompetenca të përcaktuara qartë të legjislacionit dhe zbatimit të ligjit. Anëtarët e komunitetit mund të kenë zgjedhur edhe një qasje rrjeti (network), ndoshta për të shmangur problemin e abuzimit me pushtetin. Mësuesi përshtat leksionet sipas rezultateve të lojës. Përveç kësaj, nxënësit përpiqen për të kapërcyer burimin e konfliktit të përhershëm në komunitetin e peshkimit, duke përkufizuar një politikë të qëndrueshmërisë.

Ky është, në thelb, një proces modernizimi. Lojërat tregojnë paralele të rëndësishme të realitetit shoqëror dhe historik, por edhe dallime të rëndësishme (shih konkluzionet).

Nxënësit i përgjigjen mësimit

Një mësim i tillë u jep nxënësve ushqim për të menduar. Ata i dinë të gjitha faktet nga kënvështrimi i tyre gjatë lojës. Çka është e re dhe e rëndësishme për reflektimin e tyre, është ajo që mund të përgjithësohet dhe të zbatohet për çështje dhe detyra të tjera.

Nxënësit duhet të jenë të lirë të bëjnë pyetje kur nuk kuptojnë diçka dhe të bëjnë komente rreth atyre me çfarë bien dakord ose jo.

Ata mund të ngrenë pyetje për pikat që u interesojnë. Kjo ndihmon që mësuesi dhe nxënësit të planifikojnë mësimet dhe kapituj të tjerë së bashku. Për shembull, çfarë mund të mbulohet në kapitujt e tjerë, në këtë manual? Çfarë mund të lidhet me kërkesat kurrikulare? Sa kohë është në dispozicion? A janë nxënësit të interesuar në një detyrë kërkimore?

Ndoshta nxënësit sugjerojnë të riluajnë lojën e peshkimit ose disa raunde më shumë, duke përdorur nivelin që ata kanë arritur tani të reflektimit dhe të kuptuarit.

Nxënësit japin komentet e tyre personale

Mësuesi shpërndan Fletën e punës së nxënësit 5.6. Ky është një pyetësor që ndihmon nxënësit të reflektojnë për procesin e tyre të të mësuarit. Këto i japin mësuesit informacione të rëndësishme për të përmirësuar punën e tij në të ardhmen. Nëse nxënësit kanë një dosje, ky pyetësor duhet të vendoset atje.

Nëse mësuesi dëshiron t'i lexojë pyetësorët, atëherë nxënësit mund të ndihen më të sigurt nëse mund të përgjigjen në mënyrë anonime.

KAPITULLI 6

QEVERIA DHE POLITIKA

Arsimi i mesëm

Modeli ciklik i politikës

Si i zgjidh problemet e tij një komunitet demokratik?

6.1 "Problemi ynë më urgjent është ..."

Një diskutim për hartimin e agjendës politike

6.2 Politika - Si i zgjidh problemet e tij një komunitet demokratik?

Modeli ciklik i politikës

6.3 Zbatimi i modelit ciklik të politikës

Detyre kërkimore

6.4 Si mundemi ne të marrim pjesë?

Cikli politik si mjet për pjesëmarrje politike

6.5 Sesioni vlerësimi (opsional)

Kapitulli 6

Qeveria dhe politika

Modeli ciklik i politikës

Hyrje për mësuesit

Dy dimensionet e politikës

Politika, sipas përkufizimit klasik të Maks Veberit, ka dy dimensione: nga njëra anë, ajo është një kërkim dhe luftë për pushtet dhe, nga ana tjetër, ajo është një veprim i ngadaltë dhe i fuqishëm në "bërje vrimash në dërrasa të trasha, me pasion dhe me gjykim të shëndoshë."¹⁵ Metafora qëndron për përpjekjet për të zgjidhur problemet politike. Probleme të tilla duhet të trajtohen, pasi ato janë njëkohësisht urgjente dhe me ndikim në shoqërinë në tërësi dhe, për këtë arsye, janë si komplekse ashtu dhe të vështira.

Ky kapitull përqendrohet në mënyrën si realizohet kjo "bërje vrimash përmes dërrasave të trasha" dhe se si qytetarët, që dëshirojnë të marrin pjesë në demokraci, mund të luajnë rolin e tyre për të vendosur cilat janë problemet prioritare dhe si të zgjidhen më mirë.

Modeli ciklik i politikës

Nxënësit mësojnë si të përdorin një mjet për të përshkruar dhe kuptuar proceset e vendimmarrjes politike - modeli ciklik i politikës (shih Fletën e punës së nxënësit 6.1). Politika kuptohet si një proces i përcaktimit të problemeve dhe pastaj i debatit, i zgjidhjeve dhe i zbatimit të tyre. Opinioni publik dhe reagimi i këtyre personave dhe grupeve, interesat e të cilëve preken, tregojnë nëse zgjidhjet do t'i shërbejnë qëllimit të tyre dhe do të pranohen apo jo. Nëse përpjekja për të zgjidhur një problem ka pasur sukses, cikli politik vjen në një fund (ndërprerje e politikës); nëse ai dështon, cikli rifillon përsëri. Në disa raste, një zgjidhje për një problem krijon probleme të reja, që duhet të trajtohen në një cikël të ri të politikës.

Modeli ciklik politik thekson aspekte të rëndësishme të vendimmarrjes politike në sistemet demokratike:

- Një koncept orientues (konstruktivist) i problemeve politike dhe të mirës së përbashkët;
- Vendosjen konkurruese të rendit të ditës; në shoqëritë pluraliste, argumentet politike janë të lidhura shpesh me interesat;
- Vendimi politik bëhet një proces i të mësuarit kolektiv; mungesa e lojtarëve të gjithëdijshëm (si liderët ose partitë me ideologjitë e shpëtimit);
- Ndikimi i fortë i opinionit publik dhe mbulimi nga media; mundësia për qytetarët dhe grupet e interesit të ndërhyjnë dhe të marrin pjesë.

Si funksionon modeli - atë që tregon, dhe atë që e lë jashtë

Cikli politik është një model - një dizajn që punon si një hartë në gjeografi. Ai tregon shumë dhe

¹⁵ Max Weber, *Politik als Beruf* [Politics as a vocation], Reclam: Stuttgart, 1997, p. 82.

na jep logjikën e të kuptuarit. Prandaj modelet përdoren shpesh në arsim dhe shkencë, sepse pa modele ne do të kuptonim shumë pak në botën tonë të ndërlikuar.

Manuali për nxënësit përmban materiale që janë projektuar si modele:

Fletët e punës së nxënësit :

- 1.2 Tre alternativat që i japin formë të ardhmes tonë;
- 3.4 Si arrin një sistem politik demokratik të trajtojë diversitetin dhe pluralizmin?
- 3.5 Koncepti i së mirës së përbashkët;
- 3.6 Harta e ndarjeve shoqërore dhe partitë politike.

Ne kurrë nuk ngatërrojmë një hartë me peizazhin të cilin ajo tregon. Një hartë tregon shumë, por vetëm për shkak se lë jashtë po aq shumë. Një hartë që do tregonte çdo gjë do të ishte tepër e komplikuar për këdo për ta kuptuar. E njëjta gjë vlen për modele të tilla si cikli i politikave. Ky model nuk duhet të ngatërrohet me realitetin. Ai fokusohet në procesin e vendimmarrjes politike - "shpimi i ngadaltë i dërrasave të trasha", - por i kushton më pak vëmendje dimensionit të dytë të politikës, kërkimit dhe luftës për pushtet dhe ndikim.¹⁶

Në sistemet demokratike, të dy dimensionet e politikës janë të lidhura: vendimmarrësit politikë luftojnë me probleme të vështira dhe ata luftojnë me njëri-tjetrin si kundërshtarë politikë. Në modelin e ciklit të politikave, në fazën e përcaktimit të rendit të ditës, tregohet se si të dyja këto dimensionet shkojnë së bashku. Vendosja e të kuptuarit të një problemi politik në agjendë është një çështje e pushtetit dhe ndikimit.

Shembull. Një grup deklaron: "Taksimi është shumë i lartë, pasi ai pengon investitorët", ndërsa e dyta argumenton: "Taksimi është shumë i ulët, pasi arsimi dhe sigurimet shoqërore janë pa fonde." Ekzistojnë interesa dhe perspektiva themelore politike pas çdo përkufizimi për problemin e taksimit dhe zgjidhjet e nënkuptuara të çojnë në drejtime të kundërta: të ulim taksimin për grupet me të ardhura më të larta ose ta rrisim atë. Përkufizimi i parë për problemin është neo-liberal, i dyti është social demokrat (shih Fletët e punës së nxënësit 3.6).

Qytetarët duhet të jenë të vetëdijshëm për të dyja. Modeli ciklik politik është një mjet që ndihmon qytetarët të identifikojnë dhe të gjykojnë përpjekjet e vendimmarrësve politik për të zgjidhur problemet e shoqërisë.

Potenciali i të mësuarit duke përdorur modelin ciklik

Potenciali i njësive për zhvillimin e kompetencave përfshin si mëposhtëm:

- Kompetencat e analizës dhe gjykimit:
Nxënësit trajnohen për t'u bërë përdorues aktivë të informacionit mediatik.
- Ata zhvillojnë një sy më të mprehtë për debatet për vendosjen e rendit të ditës dhe fazat e ndryshme të marrjes së vendimeve politike.
- Nxënësit vlerësojnë negociimin e kompromiseve midis interesave të ndryshme (konceptim orientues për problemet politike dhe të mirën e përbashkët).

Kompetencat e pjesëmarrjes politike:

Nxënësit janë në gjendje të identifikojnë fazat në një proces vendimmarrës politik, gjatë të cilit ata mund të ndërhyjnë dhe të ushtrojnë ndikim (fazat para dhe pas vendimit).

Kuadri didaktik i kapitullit

Nxënësit prezantohen me modelin ciklike të politikës si mjet dhe e zbatojnë atë në një detyrë të projektit hulumtues. Në mësimin e fundit ata reflektojnë për rezultatet dhe punën e tyre në këtë

¹⁶ Krahazo materialet për mësuesit 6.2.

projekt. Mësimi i parë mundëson një organizator paraprak, që nxjerr në pah një element kyç të ciklit të politikave - çështjen e përcaktimit të agjendës politike. Nxënësit do të kuptojnë modelin më mirë pasi të kenë provuar simulimin e një debati të vendosjes së rendit të ditës në klasë. Kapitulli lejon nivel të lartë të aktivitetit të nxënësve.

Kapitulli ofron mjetin për të zhvilluar analizën e proceseve të vendimmarrjes politike, por nuk jep asnjë material studim-rasti. Kjo e bën të mundur, por edhe të nevojshme, që mësuesi dhe nxënësit të zgjedhin një temë të përshtatshme. Kriteret për zgjedhjen e një teme studimi-rasti përfshijnë: rëndësinë, kuptueshmërinë, mundësinë e mbulimit mediatik. Një rast i tanishëm do të mbulohej nga fazat fillestare në modelin ciklit të politikës, por mbulimi nga media është më i arritshëm. Nga ana tjetër, edhe një rast nga e kaluara jep një vështrim të historisë së zbatimit dhe vlerësimit të zgjidhjeve për një problem. Korniza kushtetuese, ligjore dhe institucionale duhet të merren parasysh.

Një seancë e mundshme komentesh rekomandohet për të vlerësuar rezultatet e të mësuarit dhe për të shfrytëzuar potencialin për të mësuar që japin reagimet e nxënësve, si për nxënësit edhe për mësuesit. Megjithatë, një mësim i pestë duhet të lihet mënjatë për këtë.

Zhvillimi Kompetencave: lidhjet me kapitujt e tjerë në këtë vëllim

Çfarë tregon kjo tabelë

Titulli i këtij manuali, *Pjesëmarrja në demokraci*, përqendrohet në kompetencat e qytetarit aktiv në demokraci. Kjo matricë tregon potencialin e efekteve të sinergjisë midis njësive në këtë manual. Matrica tregon se çfarë kompetenca janë zhvilluar në kapitullin 6 (rreshti i errësuar në tabelë). Kolona e kufizuar me vija të trasha tregon kompetencat në vendimmarrjen dhe veprimin politik, i theksuar për shkak të lidhjeve të tyre të ngushta me pjesëmarrjen në demokraci. Rreshtat e mëposhtme tregojnë lidhjet me kapitujt e tjera në këtë manual: çfarë kompetencash janë zhvilluar në këto kapitull që mbështesin nxënësit në kapitullin 6?

Si mund të përdoret kjo matricë

Mësuesit mund të përdorin këtë matricë si një mjet për planifikimin e orëve të tyre EQD / EDNJ në mënyra të ndryshme.

- Kjo matricë ndihmon mësuesit të cilët kanë vetëm disa orë mësimi për t'i kushtuar EQD / EDNJ: një mësues mund të zgjedhë vetëm këtë kapitull dhe të heqë të tjerat, pasi ai e di se disa kompetenca kyçe janë zhvilluar, në një masë të caktuar, edhe në këtë kapitull, për shembull, analiza e një problemi, gjykimi i efektit të rregullave, eksplorimi i rëndësisë së përgjegjësisë personale.
- Matrica ndihmon mësuesit për përdorimin e efekteve sinergjike që ndihmojnë nxënësit të trajnohen në kompetenca të rëndësishme në mënyrë të përsëritur, në kontekste të ndryshme që janë të lidhura në shumë mënyra. Në këtë rast mësuesi zgjedh dhe kombinon disa njësi.

Kapitujt	Dimensionet e zhvillimit të kompetencave			Qëndrimet dhe vlerat
	Analiza dhe gjykimi politik	Metodat dhe aftësitë	Vendimmarrja dhe veprimi politik	
6 Qeverisja dhe politika	Argumenti publik dhe negociatat: ushtrimi i të drejtave të njeriut, thelbi i vendimmarrjes demokratike	Kriteret e përzgjedhjes së informacionit	Qasja strategjike për ndërhyrjen në proceset vendimmarrëse	Vlerësimi i negociimit dhe konkurrencës së interesave
3 Diversiteti dhe pluralizmi	Pluralizmi Konkurrenca e interesave Negocimi i së mirës së përbashkët y dimensionet e politikës	Të bërit e deklaratave të përmbledhëse	Negocimi i kompromiseve dhe marrëveshja për një koncept të përkohshëm të së mirës së përbashkët	Njohja e ndërsjellë
4 Konflikti	Koncepti i një problemi politik		Identifikimi i një problemi, përpjeka për të gjetur një zgjidhje	
5 Rregullat dhe ligji	Rëndësia e një vlerësimin të përbashkët të kornizës		Projektimi i një kuadri institucional për proceset paqësore të vendimmarrjes	Vlerësimi i drejtësisë në bisedimet për kompromise

	institucionale duke përfshirë kulturën politike, në sistemet demokratike			
8 Liria	Argumentimi	Të folurit në publik	Promovimi i ideve dhe interesave në publik	Vlerësimi i mjeteve jo të dhunshme në zgjidhjen e konfliktit
9 Media	Vendosja e agjendës dhe ruajtja përmes mediave dhe përdoruesve të mediave	Analiza e informacionit të transformuar nëpërmjet mediave Kriteret për përzgjedhjen e informacionit	Miratimi i këndvështrimit të medias si “ruajtës i portës”. Përcaktimi i problemeve politike	

Kapitulli 6: Qeveria dhe politika - Modeli ciklik politik

Si i zgjidh një komunitet demokratik problemet e tij?

Tema e mësimit	Trajnimi i kompetencave /objektivat e të mësuarit	Detyrat e nxënësve	Materialet dhe burimet	Metoda
Mësimi 1 "Problemi ynë më urgjent është ..."	Gjykimi: të bërit e një zgjedhje, ofrimi arsyeve. Pjesëmarrja: njohja reciproke e përvojës personale, e interesave dhe vlerave. Një problem politik është një çështje, jo një fakt.	Nxënësit kryejnë një diskutim për hartimin e agjendës politike.	Tabelë dhe lapustila me ngjyra të ndryshme, shirit ngjitës.	"Muri i heshtjes" - punë në grup. Prezantime dhe diskutime.
Mësimi 2 Politika - si i zgjidh problemet një komunitet demokratik	Puna me një model. Politika shërben për të zgjidhur problemet që prekin komunitetin.	Nxënësit zbatojnë modelin ciklik të politikave për shembuj konkretë të zgjedhjes së tyre (detyrë kërkimore)	Fletët e punës së nxënësit 1.1. Tabela dhe lapustila me ngjyra të ndryshme, gazetë.	Leksion. Puna në grup.
Mësimi 3 Zbatimi i modelit ciklik të politikave (detyrë hulumtimi)	Analiza dhe gjykim: Përshkrimi dhe gjyrimi i një procesi të vendimmarrjes politike. Kuptimi i modelit ciklik të politikave.	Nxënësit zbatojnë modelin ciklik të politikave në një çështje konkrete.	Fletët e punës së nxënësit 6.1, 6.2.	Punë me projekt.
Mësimi 4 Si mund të marrim pjesë?	Metodat: paraqitja dhe dëgjimi i prezantimeve. Pjesëmarrja: identifikimi i mundësive për pjesëmarrje politike Një model shërben si mjet për të analizuar pjesë të një tërësie komplekse.	Nxënësit informojnë njëri-tjetrin në rezultatet e tyre. Nxënësit reflektojnë për produktin dhe procesin e punës së tyre.	Fletët e punës së nxënësit 6.3 me shënime të nxënësve.	Prezantime në hapësirë të hapur. Diskutim plenar.
Mësimi 5 Sesion vlerësimi (opsional)	Reflektimi për procesin personal të të mësuarit dhe zhvillimit të kompetencave të dikujt.	Nxënësit reflektojnë për punën e tyre (rezultatet e të mësuarit dhe procesi	Fletët e punës së nxënësit 6.3. Tabelë me lapustilë në ngjyra të ndryshme.	Punë individuale, prezantim dhe diskutim plenar.

	Dhënia e reagimeve konstruktive. Reflektim për përgjegjësinë e përbashkët të klasës dhe mësuesit për suksesin e orëve të EQD/EDNJ.	mësimor).	Një tabelë me një kopje të madhe të Fletëve të punës së nxënësit 6.3.	
--	--	-----------	--	--

Mësimi 1

"Problemi ynë më urgjent është..."

Një diskutim për hartimin e agjendës politike

Kjo matricë përmbledh informacionin që i nevojitet një mësuesi për planifikimin dhe zhvillimin e mësimi.

Trajnimi i kompetencave i referohet drejtpërdrejt EQD/EDNJ.

Objektivi i mësimi tregon atë që nxënësit njohin dhe kuptojnë.

Detyra e nxënësit, së bashku me **metodën**, formojnë bërthamën e procesit mësimor.

Materialet në listën e plotë e mbështetin përgatitjen e mësimi.

Koha në dispozicion na jep një udhëzues të përafërt për menaxhimin e kohës së mësuesit.

Trajnimi i kompetencës	Gjykimi: të bërit e një zgjedhje, duke dhënë arsye. Pjesëmarrja: njohja reciproke e përvojës personale, interesave dhe vlerave.
Objektivat e të mësuarit	Një problem politik është një çështje, jo një fakt. Ai është urgjent dhe kërkon veprim. Ai ndikon në komunitet. Meqenëse shumë interesa, ideologji dhe vlera të ndryshme janë të përfshira problemi është nëse një problem duhet të pranohet në agjendën politike. Një problem politik është një çështje, jo një fakt. Ai është urgjent dhe kërkon veprim. Ai ndikon në komunitet. Meqenëse këtu përfshihen shumë interesa, ideologji dhe vlera të ndryshme, çështja qendron nëse një problem i caktuar duhet të pranohet në agjendën politike.
Detyrat e nxënësve	Nxënësit zhvillojnë një diskutim për hartimin e agjendës politike.
Materialet dhe burimet	Tabelë dhe lapustila me ngjyra të ndryshme, shirit ngjitës.
Metoda	Puna në grupe "Muri i heshtjes". Prezantime dhe diskutime.
Koha në dispozicion	1. Muri i heshtjes. 15 min
	2. Prezantimet. 10 min
	3. Reflektim; hyrje në detyrë kërkimore. 15 min

Informacion

"Muri i heshtjes" është një metodë bashkëbisedimi që mbështet nxënësit që janë më pak extërtë hapur ose që dëshirojnë kohë për të menduar me kujdes para se të thonë diçka. Puna në heshtje i ndihmon nxënësit të përqendrohen, dhe deklaratat e tyre do të bëhen më interesante dhe kuptimplota. "Muri i heshtjes" është një shembull i paradoksit se një kuadër i rreptë i rregullave përkrah lirinë dhe nuk e pengon atë. Nxënësit veprojnë në rolin e ekspertëve; ata nuk mund të japin një përgjigje të "gabuar" ndaj pyetjes kyç.

Nxënësit simulojnë një debat publik për vendosjen e agjendës politike në klasë. Eksperienca e tyre i ndihmon ata të kuptojnë modelin e ciklit politik më mirë, pasi debati i përcaktimit të agjendës është faza e parë në modelin ciklik të politikave.

Ata dorëzojnë materiale që mund të studiohen më gjerësisht në detyrën kërkimore (mësimet 2 dhe 3). Qasja konstruktiviste korrespondon me metodën konstruktiviste të përcaktimit dhe zgjidhjes së problemeve politike në demokraci, siç është modeluar nga cikli i politikave.

Përshkrimi i mësimit

1. "Muri i heshtjes"¹⁷

Nxënësit formojnë grupe me nga pesë. Çdo grup është ulur në një gjysmërrethi përballë një table të fiksuar në mur. Secili grup ka dy ose tre lapustila me ngjyra të ndryshme. Ata punojnë në heshtje. Brenda afatit kohor prej 10 minutash, secili nxënës kontribuon me një deklaratë. Ata plotësojnë fjalinë:

"Sipas mendimit tim, problemi ynë më urgjent është ..."

Nxënësit u përgjigjen fjalive ose fjalëve të shkruara më poshtë dhe mund të shkruajnë sa të duan dhe sa herë të duan. Nëse është e nevojshme, grupit i jepet një fletë e dytë. Nxënësit mund të lidhin deklaratat, duke përdorur shigjeta ose linja dhe simbole si pikëpyetje ose pikëçuditëse. Posterit i tyre do të sigurojë një kopje të diskutimit të tyre.

Mësuesi ndjek diskutimin nga larg. Ai nuk ndërhyrë e as merr pjesë në debatin e heshtur, por sigurohet që rregullat - veçanërisht puna në heshtje - të zbatohen nga nxënësit.

2. Prezantimi

Pasi skadon afati kohor për të shkruar në postera, këta vendosen në vend të dukshëm për të gjithë nxënësit. Nxënësit mblidhen rreth posterave në dy gjysmë rrathë të mëdhenj. Me radhë, grupet paraqesin posterat e tyre para klasës. Çdo nxënës ka zgjedhur një fjali që nuk e ka shkruar vetë dhe e lexon përpara klasës, duke shpjeguar shkurtimisht zgjedhjen. Shumë shpesh nxënësit përqendrohen në një ose dy deklaratat. Asnjë diskutim nuk duhet të bëhet para se të gjithë nxënësit, nga të gjitha grupet, të kenë folur.

Mësuesi i grupon 'deklaratat e nxënësve nën tituj të përgjithshëm në një tabelë ose në dërrasën e zezë, në varësi të reagimeve të nxënësve. Këtu është një shembull:

Problemi ynë më urgjent është				
Ekonomia	Sigurimi	Mjedisi	Shoqëria	...
Luftojmë papunësinë	Aksidente me makinë	Ulim emetimet CO2	Përmirësojmë shkollat Mbështetje për gratë e reja	...
Më shumë punë për të rinjtë.	...	...		

Mësuesi mund t'ia dorëzojë këtë punë një nxënësi. Prezantuesit dhe klasa marrin pjesë në zgjedhjen e kategorive të reja dhe vendosin vendodhjen e tyre në tabelë.

3. Reflektim

"Muri i heshtjes" simulon përcaktimin e agjendës politike. Pra, çfarë është prioritet në mendjen e nxënësve? A mundet klasa të bjerë dakord për një problem që meriton përparësi? Grafiku i ndihmon nxënësit për t'iu përgjigjur kësaj pyetjeje. Ai tregon nëse nxënësit theksojnë çështje nën një kategori të veçantë dhe nëse hyrjet mund të lidhen me njëra-tjetrën (shih ekonominë në shembullin më lart).

Por nxënësit mund të mos jenë të gatshëm të pajtohen për një çështje. Por a duhet të pajtohen? Kjo është një pyetje me vlerë.

¹⁷ Source: *Teaching Democracy*, EQD/EDNJ, Volume VI, Council of Europe Publishing, Strasbourg 2008, Exercise 7.1, p. 62.

Nga njëra anë, ata jetojnë në një vend të lirë. Ata janë të lirë të zgjedhin cilëndo çështje që e konsiderojnë të rëndësishme dhe për ta promovuar në publik. Nga ana tjetër, burimet janë të pakta. Kjo nuk është vetëm një çështje e parave të taksapaguesve dhe fondeve, por edhe e kohës dhe energji, dhe për të mos u harruar, edhe e vëmendjes së publikut. Shumë njerëz mund të përballen vetëm me një numër shumë të kufizuar çështjesh në të njëjtën kohë dhe kanë tendencë të humbasin shpejt interesin për to; disa media shërbejnë dhe rrisin tendencën drejt "rendit të ditës me një çështje".

Nxënësit mund të mendojnë se procesi i përcaktimit të rendit të ditës është i padrejtë ose edhe "budalla", pasi çështjet që ata i konsiderojnë me të vërtetë të rëndësishme nuk arrijnë të marrin vëmendjen që meritojnë. Kush i korrigjon këto vendime "të gabuara"? Përgjigja është – vetë nxënësit, në qoftë se ata mendojnë se duhet bërë diçka. Në një farë mënyre, ata janë duke formuar parti që kanë qëllime dhe vlera ("ideologji") të ndryshme, dhe v protagonistë të përherëshëm në debatet për vendosjen e rendit të ditës (p.sh. punëtorët, ambientalistët, aktivistët e të drejtave të minoriteteve).

Ky diskutim hap një rrugë interesante për të kuptuar se cilit qëllim i shërbejnë palët. Shih sugjerimin për një detyrë të zgjatur kërkimore në fund të këtij kapitulli.

4. Detyrë kërkimore

Pasi është thënë kjo, nxënësit mund të ndjekin rrugën e tyre të interesit. Mësuesi informon nxënësit se ata do të kenë mundësi për të studiuar në detaje një çështje që do e zgjedhin vetë. Për të përgatitur detyrën kërkimore, nxënësit duhet të mbledhin materiale nga media e shkruar apo elektronike për çështjen e zgjedhur. Ata duhet të kërkojnë, jo vetëm për debatet e vendosjes së rendit të ditës, por të mbledhin të gjithë informacionet që mund të gjejnë për vendimet që po bëhen apo zbatohen, të dhënat statistikore, deklaratat e partive politike, lobimeve, OJQ-ve etj.

Mësimi 2

Politika - si i zgjidh problemet e tij një komunitet demokratik

Modeli ciklik i politikës

_Kjo matricë përmbledh informacionin që i nevojitet një mësuesi për planifikimin dhe zhvillimin e mësimi.

Trajnimi i kompetencave i referohet drejtpërdrejt EQD/EDNJ.

Objektivi i mësimi tregon atë që nxënësit njohin dhe kuptojnë.

Detyra e nxënësit, së bashku me **metodën**, formojnë bërthamën e procesit mësimor.

Materialet në listën e plotë e mbështetin përgatitjen e mësimi.

Koha në dispozicion na jep një udhëzues të përafërt për menaxhimin e kohës së mësuesit.

Trajnimi i kompetencës	Analiza: puna me një model.
Objektivat e të mësuarit	Politika shërben për të zgjidhur problemet që prekin komunitetin.
Detyrat e nxënësve	Nxënësit zbatojnë modelin e ciklit të politikave për shembuj.
Materialet dhe burimet	Tabelë dhe shënues. Gazeta. Fletët e punës së nxënësit 6.1 dhe 6.2.
Metoda	Leksion, punë në grup.
Koha në dispozicion	1. Leksion e ndjekur nga pyetje. 15 min
	2. Ngritja e grupeve për detyrën kërkimore. 10 min
	3. Detyra kërkimore. 15 min

1. Leksioni i ndjekur nga pyetjet

Mësuesi prezanton modelin ciklik të politikave për nxënësit. Ata kanë një ide të fazës fillestare në cikël, vendosjen e rendit të ditës dhe janë të gatshëm për pyetjen se çfarë ndodh kur një problem i tërheq vëmendjen publikut.

Mësuesi jep një leksion të shkurtër që i përshtatet këtij konteksti (jep udhëzime për të mësuarin konstruktivist). Nxënësit do të përdorin informacionin në një detyrë kërkimore të gjerë përforcuese. Para se të fillojë leksioni, mësuesi shpërndan fletët e punës së nxënësit 6.1 dhe 6.2. Të dy materialet duhet të paraqiten në një tabelë apo fletë transparente që mësuesi ta përdorë gjatë prezantimit. Një model abstrakt është më i lehtë për t'u kuptuar nëse ai është i lidhur me një shembull konkret. Kjo punon më mirë në qoftë se mësuesi zgjedh një çështje që nxënësit kanë trajtuar në mësimin e mëparshëm. Nga ana tjetër, mësuesi mund të përdorë një histori konkrete, qoftë edhe një fiktive dhe ta përgatisë këtë paraprakisht. Për qëllim të demonstrimit, këtu përshkruhet leksioni hyrës për çështjen e reduktimit të aksidenteve me makina (shih mësim 1, tabela e deklaratave të nxënësve). Para se të hyjnë në detaje, dëgjuesit duhet të kenë një ide të përgjithshme. Nxënësit shikojnë Fletën e punës së nxënësit 6.1. Shpjegimi i mësuesit përfshin pikat e mëposhtme:

- Ky diagram është një model i një procesi të vendim-marrjes politike. Ai tregon fazat e ndryshme brenda një procesi të tillë. Procesi fillon në majë - *debati* për atë që do konsiderohet si "*problemi*". Ky është debati për përcaktimin e agjendës që kemi shikuar në mësimin e mëparshëm. Pasi një problem ka hyrë në rendin e ditës, fillon debati për zgjidhjen e tij.
- Rezultati i këtij debati është një *vendim*, për shembull, një ligj ose një veprim.

- Më pas ky vendim *zbatohet* - vihet në jetë. Më pas ai jep efekt. Një ligj i ri zbatohet, për shembull, ndërtohet një spital i ri.
- Njerëzit së shpejti do të formojnë *opinionin* e tyre. A do të pajtohen ata me këtë vendim pasi të përjetojnë ndikimin e tij? A i shërben ai interesave të tyre, për shembull?
- Herët ose vonë, do të ketë disa *reagime*. Këto mund të jenë komente miqësore apo kritika në media, deklarata politikanësh ose protesta.
- Këto reagime mund të çojë në *një debat të ri për ato probleme* që duhet të vihen në agjendën politike. Ndoshta disa njerëz mendojnë se problemi fillestar nuk ka gjetur kurrë zgjidhje, dhe ndoshta gjërat kanë marrë më keq. Ose masat e marra kanë pasur efekte anësore, duke çuar në probleme të reja. Politika zhvillohet me cikle: disa çështje duhet të trajtohen në mënyrë të përhershme dhe disa zgjidhje duhet të përmirësohen. Pra cikli tregon se politika është një biznes shumë praktik, që ndjek parimin provo dhe gabo.
- Por është gjithashtu e mundur që procesi i *vjen fundi* (përfundimit të politikës). Ndoshta vendimi ka funksionuar mirë dhe problemi është zgjidhur - ose një problem nuk merr vëmendjen e duhur për të justifikuar përpjekje të mëtejshme politike.

Nxënësit mund të bëjnë pyetje për pikat që ata kanë pasur vështirësi t'i kuptojnë. Mësuesi duhet të gjykojë se cilat pyetje duhen trajtuar menjëherë dhe se cilave mund t'u përgjigjet më mirë kur të japë shembullin.

Në një hap të dytë, mësuesi jep një shembull për të ilustruar modelin. Ekziston një numër i konsiderueshëm përsëritjesh, të cilat ndihmojnë në qartësimin dhe të kuptuarit. Kategoritë janë të lidhura me pyetjet dhe detajet kryesore. Fleta e punës së nxënësit 6.2 mbështet leksionin. Për të dhënë një shembull, përdoret një histori fiktive. Ajo bazohet në shembullin e dhënë në mësimin 1 - çështja e reduktimit të aksidenteve (shih materiale për mësuesit 6.1, i cili është bazuar në fletën e punës së nxënësit 6.2). Nxënësit bëjnë pyetje të tjera nëse është e nevojshme dhe mësuesi tanimë mund t'i tregojë këto pyetje në klasë. Në këtë mënyrë, mësuesi zbulon nëse klasa ka kuptuar mesazhin e leksionit. Nxënësit mund të habiten nga sasia e argumenteve dhe diskutimeve dhe nga mënyra "egoiste" në të cilin protagonistët promovojnë interesat e tyre të veçanta. Mësuesi thekson se argumentimi për interesat e dikujt është thelbësor në demokraci. Vetëm duke i shprehur mendimet me zë të lartë ekziston një shans që ato të merren nparasysh në vendimmarrje. Dhe në disa raste, gjendet një kompromis.

2. Ngritja e grupeve për detyrën kërkimore

Diskutimet nuk kanë nevojë të vazhdojnë më tej. Do të ketë kohë për këtë në mësimin e fundit. Mësuesi vendos me nxënësit se cilat çështje duan të studiojnë. Materiali që ata kanë mbledhur shërben si udhëzues – Cilat çështje janë duke u diskutuar? Çfarë vendimesh janë bërë në të shkuarën e afërt? Nxënësit formojnë grupe me dy deri në katër vetë. Ata duhet ta kenë prezantimin e tyre gati deri në mësimin e katërt. Ata duhet të paraqesin rezultatet e tyre për fletën e punës së nxënësit 6.2, e cila do të kopjohet për t'u ndarë me klasën.

Nxënësve ju duhen kritere për zgjedhjen e një çështje:

- *Marrja e informacionit*: për proceset aktuale të vendimmarrjes, nxënësi mund të gjejnë shumë informacione në gazeta dhe internet. Nga ana tjetër, meqë cikli nuk është i plotë, ata do të jenë në gjendje të mbulojnë vetëm fazat e para, p.sh. deri në marrjen e vendimit ose zbatimin. Qasja pragmatiste do t'i sugjeronte të kërkonin në gazetatat e javëve të fundit për të zbuluar atë që goditi agjendën politike kohët e fundit.

- *Interesi Personal*: nxënësit zgjedhin një çështje që ata e konsiderojnë veçanërisht urgjente. Ata mund t'i referohen "murit të heshtjes", në mësimin e parë. Por ata duhet të kuptojnë edhe se gjetja e informacioneve mund të jetë më e vështirë.

3. Detyra kërkimore

Nxënësit shpenzojnë pjesën tjetër të mësimit 2 dhe të gjithë mësimin 3 në hulumtimet e tyre. Ata planifikojnë punën e tyre në mënyrë të pavarur.

Mësimi 3

Zbatimi i modelit ciklik politik

Detyrë Kërkimore

Kjo matricë përmbledh informacionin që i nevojitet një mësuesi për planifikimin dhe zhvillimin e mësimi. Trajnimi i kompetencave i referohet drejtpërdrejt EQD/EDNJ. Objektivi i mësimi tregon atë që nxënësit njohin dhe kuptojnë. Detyra e nxënësit, së bashku me metodën, formojnë bërthamën e procesit mësimor. Materialet në listën e plotë e mbështetin përgatitjen e mësimi. Koha në dispozicion jep një udhëzues të përafërt për menaxhimin e kohës së mësuesit.	
Trajnimi i kompetencës	Metodat : puna me projekt. Analiza dhe gjykimi politik : përshkrimi dhe gjykimi i një procesi të vendimmarrjes politike. Pjesëmarrja dhe veprimi: përgjegjësia, ushtrimi i lirive.
Objektivat e të mësuarit	Nxënësit kuptojnë modelin ciklik të politikave dhe mund ta zbatojnë atë në çdo pjesë të informacionit për vendimmarrjen.
Detyrat e nxënësve	Nxënësit zbatojnë modelin ciklik të politikave për një çështje konkrete.
Materialet dhe burimet	Fletët e punës së nxënësit 6.1 dhe 6.2. Gazeta.
Metoda	Punë me projekt.
Koha në dispozicion	1. Puna në grup. 35 min
	2. Shpjegimi. 5 min

Ky mësim i është përkushtuar punës në grupe. Nxënësit punojnë në mënyrë të pavarur, dhe janë përgjegjës për punën e tyre. Prandaj nga ata pritet që të mbledhin të gjithë informacionin që kanë nevojë.

Mësuesi mund të zgjedhë që t'i mbështesë grupet, duke u dhënë disa burime informacionesh, p.sh. statistika, tekste shkollore, kopje të kushtetutës apo hyrje në internet.

Mësuesi shikon nxënësit në punë; pikat e forta dhe dobësitë duke punuar pa udhëheqjen e mësuesit - siç do t'u duhet të bëjnë pas largimit nga shkolla - tregojnë nevojat e tyre në trajnimin e aftësive.

Mësuesi kërkon nga nxënësit që të marrin pjesë në një raund të shkurtër takimi në seancë plenare. Mësuesi dhe nxënësit planifikojnë prezantimet për mësimin e ardhshëm; në qoftë se një grup nuk ka përfunduar, kjo është përgjegjësi e nxënësve për të zgjidhur problemin.

Së pari, grupi duhet të shpjegojë se pse mendojnë se nuk e kanë "mbaruar". A ka informacion shtesë që nuk e kanë lexuar ende? Apo ata janë të pakënaqur me sasinë e pamjaftueshme të informacionit që kihin në dispozicion?

Mundësia më e preferueshme është që ta lësh problemin si përgjegjësi e grupit. Kjo duket e vështirë, por ajo i ngjan realitetit në jetën e rritur. Mundësitë e mësimi për nxënësit janë më të mëdha se gabimet në prezantimin e tyre. Një seksion pyetje-përgjigjesh pas katër mësimesh është i nevojshëm dhe duhet të lejohet kohë e mjaftueshme për këtë. Një zgjidhje alternative do të ishte që t'u jepet nxënësve një mësim shtesë. Kjo alternativë është më e përshtatshme në qoftë se shumica e nxënësve nuk e kanë përfunduar punën e tyre.

Mësimi 4

Si mund të marrim pjesë?

Cikli politik si mjet për pjesëmarrje politike

Kjo matricë përmbledh informacionin që i nevojitet një mësuesi për planifikimin dhe zhvillimin e mësimi.

Trajnimi i kompetencave i referohet drejtpërdrejt EQD/EDNJ.

Objektivi i mësimi tregon atë që nxënësit njohin dhe kuptojnë.

Detyra e nxënësit, së bashku me **metodën**, formojnë bërthamën e procesit mësimor.

Materialet në listën e plotë e mbështetin përgatitjen e mësimi.

Koha në dispozicion jep një udhëzues të përafërt për menaxhimin e kohës së mësuesit.

Trajnimi i kompetencës	Metodat: dhënia dhe dëgjimi i prezantimeve. Pjesëmarrja: identifikimi i mundësive për pjesëmarrje politike.
Objektivat e të mësuarit	Një model shërben si një mjet për të analizuar një pjesë të një tërësie komplekse. Politika ka dy anë: zgjidhjen e problemeve dhe luftën për pushtet. Modeli ciklik i politikave fokusohet në aspektin e parë.
Detyrat e nxënësve	Nxënësit informojnë njëri-tjetrin për rezultatet e tyre. Nxënësit reflektojnë për produktin dhe procesin e punës së tyre.
Materialet dhe burimet	Fleta e punës së nxënësit 6.2. me shënime të nxënësve.
Metoda	Prezantim në hapësirë të hapur, diskutime plenare.
Koha në dispozicion	1. Prezantimet e nxënësve. 15 min
	2. Diskutime dhe reflektim. 25 min

Përshkrimi i mësimit

1. Prezantimet e nxënësve

Mësimi fillon me opinionet e nxënësve. Grupet ulen në tavolina rreth murit, duke lënë një hapësirë të hapur në mes. Secili grup emëron dy folësit e ekipit që do përfaqësojnë me radhë grupet e tyre. Kjo i lejon të gjithë nxënësit që të vizitojnë grupet e tjera dhe të kenë një raport për rezultatet e tyre.

Ky organizim i decentralizuar i lejon shumë nxënës që të aktivizohen në të njëjtën kohë. Asnjë nxënës nuk do të ketë në fund një tablo të plotë. Kjo do të donte një kohe më të gjatë dhe sasia e informacionit do të ishte shumë e madhe për t'u kujtuar.

Mësuesi i bashkohet nxënësve dhe dëgjon, në vend që të bëjë pyetjeose komente.

2. Diskutimi dhe reflektimi

Nxënësit mbledhen në seancë plenare. Ata janë të ulur në një rreth ose në formë U-je, për të qenë përballë me njëri-tjetrin.

Së pari nxënësit dhe mësuesi duhet të bien dakord për rendin e ditës. Mësuesi sugjeron që të fokusohen në modelin ciklik të politikave në vend të çështjeve që nxënësit kanë studiuar. Nxënësit duhet të bien dakord përpara se mësimi të vazhdojë siç sugjerohet këtu.

Mësuesi bën një pyetje të hapur dhe më pas i jep fjalën nxënësve:

"Çfarë eci mirë gjatë zbatimit të modelit ciklik të politikave
të një shembulli konkret dhe çfarë jo?"

Nxënësit përgjigjen si ekspertë, duke u bazuar në përvojën e tyre për detyrën kërkimore. Ata mund të raportojnë për probleme teknike, të tilla si marrja e informacionit ose mungesa e kohës. Ata mund t'u referohen vështirësive analitike, për shembull, të vendosin se cilit stad i përkiste një ngjarje e veçantë: vendosja e agjendës, debati për vendimet ose reagimi për rezultatin e një vendimi. Ata mund të kenë mendime të ndryshme në lidhje me vetë modelin, duke dyshuar në përshkrimin saktësisht të realitetit prej tij.

Nuk është e nevojshme që të komentojmë dhe t'i përgjigjemi çdo pike të ngritur nga nxënësit, por nxënësit dhe mësuesi janë të lirë ta bëjnë këtë, duke planifikuar kohën e tyre në përputhje me rrethanat.

Ka të paktën tri deklaratë kyçe në modelin ciklik të politikave që janë me vlerë për t'u marrë parasysh (shih materiale për mësuesit 6.2). Mësuesi nuk duhet domosdoshmërisht ta japë të tërë setin; ky është një opsion ndër të tjera. Një deklaratë mund të jetë e dobishme për t'iu përgjigjur komenteve të nxënësve. Përndryshe mësuesi zgjedh një ose më shumë, si një koment të shkurtër për të përfunduar diskutimin.

Mësimi 5

Sesion vlerësimi (opsional)

Kjo matricë përmbledh informacionin që i nevojitet një mësuesi për planifikimin dhe zhvillimin e mësimi.

Trajnimi i kompetencave i referohet drejtpërdrejt EQD/EDNJ.

Objektivi i mësimi tregon atë që nxënësit njohin dhe kuptojnë.

Detyra e nxënësit, së bashku me **metodën**, formojnë bërthamën e procesit mësimor.

Materialet në listën e plotë e mbështetin përgatitjen e mësimi.

Koha në dispozicion jep një udhëzues të përafërt për menaxhimin e kohës së mësuesit.

Trajnimi i kompetencës	Reflektim për procesin personal të të mësuarit dhe të zhvillimit të kompetencave. Vlerësim konstruktiv Reflektim për përgjegjësinë e përbashkët të klasës dhe të mësuesit për suksesin e EQD/EDNJ.
Objektivat e të mësuarit	Vlerësimi është një mjet i rëndësishëm për të përmirësuar proceset e mësimdhënies dhe të mësuarit.
Detyrat e nxënësve	Nxënësit reflektojnë për punën e tyre (rezultatit e të mësuarit dhe procesin e të mësuarit).
Materialet dhe burimet	Fleta e punës së nxënësit 6.3. (me shënime të nxënësve) Tabak i madh letre dhe markera me ngjyra. Tabak i madh letre me një kopje të madhe me fletët e punës së nxënësit 6.3.
Metoda	Prezantim në hapësirë të hapur, diskutime plenare.
Koha në dispozicion	1. Prezantimet e nxënësve. 15 min
	2. Diskutime dhe reflektim. 25 min

Informacion

Ky kapitull është zgjedhur si një nga dy shembujt në këtë manual¹⁸ për të demonstruar se si një seancë reagimesh mund të përdoret për të vlerësuar një kapitull. Ky sesion vlerësimesh është fakultativ, por edhe rekomandohet fuqimisht.

Nxënësit japin vlerësimet për punën e tyre në këtë projekt, duke u fokusuar në procesin e mësimdhënies dhe të mësuarit. Çfarë vështirësish hasën, çfarë shkoi mirë? Cilat aftësi zotërojnë dhe çfarë do të donin të zhvillonin më tej?

Një sesion komentesh është një mjet i dobishëm për të vlerësuar ndikimin e orëve të EQD/EDNJ, duke i krahasuar qëndrimet e nxënësve me të njëri-tjetrit dhe me të mësuesit. Vlerësimet kërkojnë kohë, por investimi sjell shpërblim, pasi atmosfera e punës dhe efikasiteti i planifikimit të mësimi pritet të përmirësohet. Sesioni i komenteve përbëhet nga një informacion të dhënash (hapat 1 dhe 2, dhe një diskutim pasardhës (hapi 3).

¹⁸ Shih Fletët e punës së nxënësit 5.6 (për kapitujt 4 dhe 5)

Përshkrim mësimi

Procedura e mëposhtme sugjerohet për nxënësit që nuk janë mësuar me dhënien e vlerësimeve. Një procedurë alternative për klasat dhe mësuesit me një përvojë vlerësimesh është dhënë më poshtë.

1. Vlerësime individuale

Kopja e tabelës është ngjitur në mur ose në dërrasë të zezë, ku të gjithë nxënësit mund ta shohin. Mësuesi shpjegon qëllimin e mësimi: nxënësit nuk do të merren me një temë të re, por, si të thuash, do të hapin krahun dhe do të shohin rezultatet dhe procesin e tyre të të mësuarit. Ata duhet t'u përgjigjen pyetjeve me ndershmëri dhe në mënyrë të paanshme në broshurat fletët e punës që do të marrin. Ata nuk kanë nevojë të japin emrat e tyre.

Në diskutimin e radhës, klasa dhe mësuesi do të shikojnë informacionin e mbledhur për të gjetur se si mund të përmirësojnë rezultatin e mësimi në orët e EQD/EDNJ, duke mbajtur atë që shkoi mirë dhe ndryshuar çfarë nuk ka ecur aq mirë.

Secili nxënës merr një kopje të Fletës së punës së nxënësit 6.3. Mësuesi thekson se nxënësit nuk duhet të shikojnë në fletët e njëri-tjetrit, pasi kjo nuk është provë me një grup përgjigjesh të pritura. Pjesa 1 e Fletës së punës përbëhet nga tetë pohime për aspekte të ndryshme të mësimdhënies dhe të mësuarit - mjet i politikave ciklike, metodat e mësimdhënies dhe të nxënit, bashkëpunimi dhe ndërveprimi me nxënësit e tjerë dhe me mësuesin. Këtyre pyetjeve ju përgjigjemi duke vënë një pikë në tabelë - një pikë në qendër (nr 5) do të thotë "Unë pajtohem plotësisht ", dhe një pikë në rrethin e jashtëm (Nr 1) do të thotë "Unë nuk pajtohem absolutisht ". Në pjesën e dytë, nxënësit mund të shkruajnë "sukses-in" ose "dështim-in" e tyre personal. Cila ishte gjëja më interesante dhe e rëndësishme që mësuan në këtë njësi dhe, që për këtë arsye, ia vlente të kujtohej? Dhe çfarë ishte veçanërisht jointerese, joproduktive ose e mërztishme, dhe për t'u harruar shpejt?

2. Prezantimi plenar i rezultateve të reagimeve

Nxënësit punojnë në heshtje. Një ekip i dy nxënësve mbledh fletët e punës dhe i sjell ato në tabelë. Një nxënës lexon rezultatet e mara nga pikët në çdo fletë pune, ndërsa tjetri i vë ato në kopjen e madhe në tabelë. Një nxënës mund të llogarisë rezultatin e saktë total, duke mbledhur rezultatin në çdo sektor dhe duke e pjesëtuar atë me numrin e nxënësve që morën pjesë.

Komentet personale (pjesa 2) lexohen me zë dhe shkruhen në dy tabela të mëdha, në të majtë dhe të djathtë të tabelës, dhe secili mban një titull që i referohet pyetjes së komenteve - p.sh. ajo që më është dukur veçanërisht interesante/jointerese.

Një procedurë alternative

Kjo procedurë do shumë kohë, por do ta bëjë më të lehtë për ata nxënës që e kanë këtë ushtrimin e parë të komenteve dhe vlerësimeve. Një metodë më e drejtpërdrejtë mund të zbatohet nëse:

- Nxënësit kanë një përvojë vlerësimi;
- (Më të rëndësishme), ata kanë besimin se mësuesi nuk do t'i dënojë për kritikën e hapura, p.sh. duke u vënë nota të këqija ose duke përdorur sulme verbale personale;
- (Akoma më të rëndësishme) nxënësit mund t'i besojnë njëri-tjetrit e t'i respektojnë mendimet e ndryshme dhe përvojat e të mësuarit.

Hapi 1: Me radhë, nxënësit vijnë në tabelë dhe vendosin pikat e tyre drejtpërdrejtë në poster. Ata nuk e plotësojnë Fletën e punës për nxënës 6.3. Në vend të kësaj, nxënësit marrin shiritë të kuq dhe të gjelbër letre (ose letër e bardhë e shënuar), dhe vendosin vlerësimet e tyre personale. Këto mbledhen më pas e paraqiten nga një ekip nxënësish. Mundësisht, nxënësit vijnë përpara klasës dhe lexojnë pohimet e tyre, duke komentuar për to, nëse dëshirojnë.

Këto shirita i bashkëngjiten tabelës, dhe grumbullohen nëse përsërisin një pikë të caktuar. Titra dhe fjalë kyçe i japin strukturë grafikut të reagimeve.

Rregulli bazë gjatë dhënies së vlerësimeve: nuk ka komente, nuk ka diskutime

Cilado qasje që të miratohet, rregulli bazë është një: asnjë deklaratë nuk komentohet gjatë fazës së grumbullimit të të dhënave. Planifikimi mund të dështojë, nëse fillon një diskutim i parakohshëm dhe injorohet parimi i mundësive të barabarta për të gjithë. Mësuesi kryeson fazën e dhënies së ideve dhe ndërhyr në qoftë se nxënësit komentojnë, qeshin apo përqeshin ndonjë deklaratë nga nxënësit e tjerë.

3. Vijim diskutimi

Një sesion vlerësimesh gjeneron agjendën e vet, kështu që nuk ka nevojë për këshilla për të strukturuar përmbajtjen. Këtu janë disa pika fillestare për të ndihmuar klasën që të lexojë mesazhet kryesore të vlerësimeve.

- Cilat pyetje tregojnë praninë e një grupi dominues të marrëveshjeve ose kundërshtimeve? Pse?
- Cilat pyetje tregojnë një variacion që shtrihet nga një ekstrem në tjetrin? Pse?

Komente personale:

- A ka ndonjë grumbullim - deklaratë të bëra në mënyrë të përsëritur?

Diskutimi në vazhdim mund të adresojë pikat e mëposhtme:

- Cilat janë pikat e forta të orëve tona të EQD/EDNJ? A duhet të vazhdojmë në rrugën që kemi bërë deri tani?
- Cilat janë dobësitë e orëve tona të EQD/EDNJ? Çfarë duhet të ndryshojë ose të përmirësohet? Në çfarë mënyre?

(Pyetjet e mëposhtme mund të përfshihen në një zgjerim të fletës së punës për nxënësit 6.3).

- Cila është përgjegjësia ime personale? Çfarë mund të kontribuoj personalisht në suksesin tonë?
- Çfarë do të doja unë, si një nxënës, të mësoja më pas? Çfarë detyrash më interesojnë mua, ose më ndihmojnë më shumë?

Nxënësit dhe mësuesit vendosin - ndoshta edhe së bashku - cilat rezultate nga sesioni i tyre i vlerësimeve duhet të merren parasysh në planifikimin e ardhshëm të mësimave. Një nga gjërat më të rëndësishme që nxënësit dhe mësuesi duhet të kuptojnë është se mësuesi dhe nxënësit varen nga njëri-tjetri në arritjen e suksesit, respektivisht si profesionistë dhe si nxënës.

Materiale për mësuesit 6.1

Ilustrim i modelit ciklik të politikës - si mund të zvogëlojmë numrin e aksidenteve rrugore?

Koncepte dhe çështje kryesore	Vërejtje
0. Tema Cili është problemi?	Si mund të zvogëlojmë numrin e aksidenteve rrugore?
1. Problem Kush përcakton rendin e ditës? Cili është problemi? A pajtohen të gjithë protagonistët në përkufizimin e problemit?	Ministri i Punëve të Brendshme: më shumë aksidente. Shoferët e rinj, papërvojë, të pamatur. Meshkujt e të gjitha moshave pinë shumë alkool. Klubi motoristëve: më shumë makina në rrugë; taksat nuk përdoren për përmirësimin e rrjetit rrugor. Ambientalistët: CO2 - emetimi në rritje, rezervat e naftës po mbarojnë dhe duke u bërë më të shtrenjta - mbështesin alternativa ndaj transportit të makinave.
2. Debat Kush është i përfshirë? Cilat janë interesat dhe vlerat e protagonistëve?	Të gjithë janë dakord me reduktimin e aksidenteve. Por ka interesa dhe qëllime të ndryshme të përfshira në debat: Ministri që do të ushtrohet presion për shoferët e pakujdesshëm. Shoferët duan kushte më të mira për shoferët e makinave. Ambientalistët janë të shqetësuar për ngrohjen globale.
3 Vendimi Cili është rezultati? A i është dhënë prioritet interesave të caktuara, apo është një kompromis?	Qeveria vendos për të futur dy projektligje: Gjoka të rënda për tejkalim shpejtësie, kufij më të ulët të alkoolit; më shumë kontroll të trafikut. Autostrada me katër korsi do të jenë standarde brenda pesë viteve.
4. Zbatimi Si është zbatuar vendimi? Kush është i përfshirë apo përgjegjës? A ka probleme ose konflikte?	Më shumë kontrolle trafiku, veçanërisht në mbrëmje dhe në fundjavë. Zgjerimi i autostradave dhe skema e përmirësimit është planifikuar, rrugët e para në ndërtim.
5. Opinione Cilët individë, protagonistë, grupe, etj mbështesin ose kritikojnë rezultatin? Cilat janë vlerat e tyre, ideologjitë dhe interesat?	Shoferët mirëpresin skemën e ndërtimit, dyshojnë në kontrollet (më shumë gjoka ?-më shumë fonde?) Ambientalistët thellësisht të zhgënjyer. Demonstrata në kryeqytet. Diskutim: themelojnë një parti të re të gjelbër?
6. Reagimet Si reagojnë ata? (Individualisht, kolektivisht) Cilat janë mjetet e	Ambientalistët organizojnë demonstrata në kryeqytet. Diskutim: themelojnë një parti të re të gjelbër? Shoferët e kamionëve ankohen për vonesat në autostrada.

tyre të ushtrimit të pushtetit dhe presionit?	Ministri raporton rënie 15% në shifrat e aksidenteve brenda 12 muajsh. Ai pohon se suksesi provon të drejtën e politikës së tij.
7. Problem i ri apo përfundimin i politikës A fillon një debat i ri për përcaktimin e agjendës politike? A është i njëjti problem apo një i ri që po diskutohet? Apo diskutimi na çon drejt një zgjidhjeje që përfundon procesin?	Ministri: nuk ka nevojë për hapa të reja. Vëzhgoni zhvillimin, diskutoni situatën pas 12 muajsh. Ambientalistët: rritje alarmante në emetimet e CO2. Ankesat nga prodhuesit e birrës: rënie në shitjet me 10%. Puna në rrezik. Industria kërkon përshpejtim të skemës së ndërtimit të rrugëve.

Materialet për mësuesit 6.2

Deklaratat kyçe në modelin ciklik të politikave

1. Politika ka dy anë: zgjidhjen e problemeve dhe luftën për pushtet. Cikli politik, si një model, përqendrohet në aspektin e parë - në zgjidhjen e problemeve. Aspekti i pushtetit është përfshirë, gjithashtu, në mënyrën se si vendosja e agjendës varet nga presioni që mund të prodhojë një protagonist. Por shqetësimi kryesor i modelit është të përshkruajë anën praktike të politikës - në fjalët e Max Weber, " bërje vrimash ngadalë dhe fuqimisht përmes dërrasave të trasha, me pasion dhe gjykim të mirë." Kjo do të thotë se përpjekjet propagandistike në konkurrimin për përkrahjen e votuesve - përfshirë kritikën personale ndaj kundërshtarëve politikë, populizmin dhe turpërimin - mund të shtrembërojnë tablonë, por janë të filtruara nga ky model.

2. Ky model jep një pamje interesante për konceptin e së mirës së përbashkët. Në një demokraci, asnjë protagonist nuk e di se çfarë është e mirë për të gjithë. Ky është dallimi i madh midis demokracisë dhe diktaturës. Përkundrazi, ne duhet të gjejmë së bashku, të negociojmë dhe bëjmë marrëveshje, të argumentojmë dhe në fund të bëjmë kompromis. Nëse ne e kemi gabim ose zgjidhja ishte e padrejtë, ne së shpejti do ta dimë dhe do të provojmë përsëri. Një shoqëri e hapur kërkon një qasje pragmatike konstruktiviste për t'ju përgjigjur pyetjes për të mirën e përbashkët.

3. Hartat, ashtu si cikli i politikave, janë modele. Ato tregojnë disa aspekte të realitetit në mënyrë të qartë, por mund ta bëjnë këtë vetëm duke lënë jashtë të tjera. Modeli i ciklit politik mund të shërbejë si një hartë për t'iu përgjigjur pyetjes se në cilën fazë ne si qytetarë mund të ndërhyjmë dhe të bëjmë veten të dëgjohemi. Në qoftë se ne nuk jemi anëtarë të parlamentit ose qeverisë, ne nuk do të marrim pjesë në debatin në të cilin do të merret vendimi - kjo është ana e **produktit** të sistemit politik. Por, fazat e tjera tregojnë anën e **të dhënave**; këtu ne mund të bëhemi aktivë. Ne mund të komentojmë për një vendim, e mbështesim atë ose protestojmë kundër tij dhe ne, me siguri, mund të marrim pjesë në debatet për hartimin e agjendës politike. Problemet politike nuk janë thjesht aty, por duhet të përcaktohen dhe të njihen si të tilla (shih temën e mësimit 4).

Kapitulli 7

BARAZIA

Arsimi i mesëm

Rregulli i shumicës - rregull i drejtë?

**Si mund të zgjidhim
çështjen shumicë/pakicë
në demokraci?**

7.1 Shumica drejton gjithmonë - OK? Një shembull

7.2 Si mund të baraspeshojmë interesat e shumicës dhe të pakicës?

Hartimi i një statuti për një mikro-komunitet

7.3 Projekt statutet

Krahasimi i ideve në projektin institucional për zgjidhjen e çështjes shumicë / pakicë

7.4 Cila do të ishte një mënyrë e mirë për të qeverisur një komunitet demokratik?

Çfarë është e drejtë dhe çfarë funksionon?

Zgjerim: detyrë kërkimore

Si shfaqet çështja shumicë/pakicë në vendin tonë, dhe si është zgjidhur?

Kapitulli 7. Barazia

Rregulli i shumicës - një rregull i drejtë?

Hyrje për mësuesit

Në demokraci, vendos shumica dhe pakica duhet të pranojnë këtë vendim. Për shkak se vendimet në sistemet demokratike janë të përkohshme dhe të hapura për rishikim, pakica mund të pranojë votimin e shumicës. Por çfarë ndodh nëse pakica kthehet në një "pakicë të vazhdueshme", në qoftë se ajo është përgjithmonë nën votën e shumicës? Kritikët e quajnë këtë situatë "tiraninë e shumicës".

Kapitulli përqendrohet në këtë problem, i cili është një çështje e rëndësishme në demokraci. Ai kërkon një zgjidhje, sepse kohezioni social rrezikohet nëse grupet shoqërore kanë përshtypjen se interesat e tyre shpërfillen vazhdimisht.

Nxënësit analizojnë një histori rasti model në lidhje me një klub sportiv, në të cilin dy grupe, një i madh dhe një i vogël, argumentojnë se si do të shpenzohet buxheti i klubit. Problemi është më pak i ndërlikuar se në shoqërinë e vërtetë, por çështja kryesore është e njëjtë. Nxënësit përpiqen të zgjidhin problemin duke projektuar një statut. Qasje të ndryshme janë të mundshme, dhe këto janë përdorur edhe në hartimin e kushtetutave – duke u ofruar minoriteteve të drejtat e autonomisë (një model federal ose kantonal), duke vendosur standarde të dinjitetit njerëzor dhe njohje të ndërsjellë, të drejtat e njeriut dhe duke kufizuar fushën e vendimeve të shumicës. Megjithatë, asnjë grup rregullash nuk do të sigurojë që minoritetet të trajtohen në mënyrë të drejtë dhe vullneti i shumicës të respektohet në të njëjtën kohë. Demokracitë varen nga një kulturë e përgjegjësisë dhe e respektit të ndërsjellë, që shprehet në mënyrën si qytetarët trajtojnë njëri-tjetrin me vullnetin e tyre të lirë.

Prandaj mjetet që nxënësit kanë zhvilluar i ofrojnë atyre kompetencën për të kuptuar më mirë se si çështja shumicë/pakicë është trajtuar në vendin e tyre. Një detyrë hulumtimi sugjerohet si një zgjerim dhe zbatim.

Zhvillimi i kompetencave: lidhje me kapitujt e tjerë në këtë vëllim

Çfarë tregon kjo tabelë

Titulli i këtij manuali, *Pjesëmarrja në demokraci*, përqendrohet në kompetencat e qytetarit aktiv në demokraci. Kjo matricë tregon potencialin e efekteve të sinergjisë midis njësive në këtë manual. Matrica tregon se çfarë kompetencash janë zhvilluar në kapitullin 7 (rreshtat e errësuar në tabelë). Kolona me kornizë më të theksuar tregon kompetencat e vendimmarrjes dhe veprimit politik- të theksuar për shkak të lidhjeve të tyre të ngushta me pjesëmarrjen në demokraci. Rreshtat e mëposhtme tregojnë lidhjet me kapitujt e tjerë në këtë manual: çfarë kompetencash janë zhvilluar në këto kapitull që mbështesin nxënësit në kapitullin 7?

Si mund të përdoret kjo matricë

Mësuesit mund ta përdorë këtë matricë si një mjet për planifikimin e orëve EQD/EDNJ në mënyra të ndryshme.

- Kjo matricë ndihmon mësuesit që kanë zhvilluar vetëm disa orë për EQD/EDNJ: një mësues mund të zgjedhë vetëm këtë kapitull dhe të heqë të tjerët, pasi ai e di se disa kompetenca kyçe janë zhvilluar, në një masë të caktuar, po në këtë kapitull - për shembull, marrja e përgjegjësisë, analiza e problemeve, aftësitë negociuese.
- Matrica ndihmon mësuesit të përdorin pasojat e sinergjisë që ndihmojnë nxënësit të trajnohen në kompetenca të rëndësishme në mënyrë të përsëritur, në kontekste të ndryshme që janë të lidhura në shumë mënyra. Në këtë rast, mësuesi zgjedh dhe kombinon disa njësi.

Kapitujt	Dimensionet e zhvillimit të kompetencave			Qëndrimet dhe vlerat
	Analiza dhe gjykimi politik	Metodat dhe aftësitë	Vendimmarrja politike bëhet veprim	
7 Barazia	Çështja kryesore si të balancohen të drejtat e grupeve të shumicës dhe pakicës në demokraci Të drejtat e njeriut mbrojnë pakicat dhe individët. Projekti institucional federal dhe kantonal mbron të drejtat e pakicave	Shqyrtim dhe mendim i i kujdesshëm Ndarja e arsytimeve dhe e kritereve për një vendim	Paraqitja dhe argumentimi për ide dhe zgjidhje Marrja e vendimeve	Njohja reciproke
2 Përgjegjësia				Njohja reciproke
1 Identiteti			Bërja e zgjedhjeve dhe përcaktimi i prioritetëve	
4 Konflikti	Konflikti i interesave			
5 Rregullat dhe ligji	Korniza institucionale në demokraci mbështet zgjidhjen paqësore konflikteve		Hartimi i një kuadri institucional për zgjidhjen e konfliktit në shoqëri.	Vlerësimi i mjeteve paqësore për zgjidhjen e konflikteve.
3 Diversiteti dhe pluralizmi	Shoqëria pluraliste		Negocimi.	

	përbëhet nga grupe minoritare me interesa të ndryshme			
--	---	--	--	--

Kapitulli 7: Barazia - sundimi i shumicës - një rregull i drejtë?

Si mund të zgjidhim problemin shumicë/pakicë në demokraci?

Tema e mësimit	Trajnimi i kompetencave /objektivat e të mësuarit	Detyrat e nxënësve	Materialet dhe burimet	Metoda
Mësimi 1 Shumica sundon gjithmonë - ok?	Analizimi i një problemi. Problemi i "shumicës së përhershme".	Nxënësit identifikojnë problemin e "shumicës së përhershme" dhe sugjerojnë zgjidhje.	Fleta e punës së nxënësit 7.1 (histori model rasti), lapustila, tabelë.	Punë individuale, punë në grup, diskutim plenar.
Mësimi 2 Si mund të balancojmë interesat e shumicës dhe pakicës?	Puna në një ekip, menaxhimi i kohës; zgjidhja e një problemi. Rregullat, ligjet dhe kushtetuta janë mjete për të zgjidhur problemet dhe për trajtimin e burimeve të konfliktit në shoqëri. Ky është justifikimi i qeverisë dhe autoritetit. Megjithatë, ato mund t'i shërbejnë edhe interesave të caktuara.	Nxënësit hartojnë një statut për t'u marrë me çështjen shumicë/pakicë në një mikro-komunitet.	Fletët e punës së nxënësit 7.1 -7.3 Tabelë dhe lapustila.	Punë në grup.
Mësimi 3 Projekt statuti	Dhënia e prezantimeve të shkurtra, krahasimi dhe gjykimi i ideve dhe arsyetimeve. Dizajni institucional përfshin kritere të tilla si fizibiliteti, drejtësia dhe stabiliteti.	Nxënësit shqyrtojnë kriteret e dizajnit institucional. Ata japin prezantime dhe krahasojnë idetë e tyre.	Fletët e punës së nxënësit 7.4 Matrica për prezantimet e nxënësve (dërrasë të zezë ose tabelë). Tabelë. Fletë A4. Lapustila. Tub zamke ose shirit ngjitës.	Prezantime grupi, diskutime plenare.
Mësimi 4 Cila është mënyra e mirë për të qeverisur një komunitet demokratik?	Gjykim: kriteret e balancimit. Dialektika ndërmjet demokracisë, drejtësisë dhe efikasitetit.	Nxënësit gjykojnë projekt-statutin dhe shpjegojnë arsyetimin e tyre.	Dërrasa e zezë ose tabelë.	Prezantime, diskutim.
Zgjerim: Detyrë kërkimore Problemi shumicë/pakicë në vendin tonë	Punë.	Detyra kërkimore: 1. Shembuj të minoriteteve të mbiqeverisura. 2. Mbrojtja e pakicave në kushtetutën tonë.	Kushtetuta; materiale shtesë (media e shkruar, statistika, Internet).	Punë individuale, punë në grup. prezantim projekti.

Mësimi 1

Shumica sundon gjithmonë?

Një shembull

Kjo matricë përmbledh informacionin që i nevojitet një mësuesi për planifikimin dhe zhvillimin e mësimi.

Trajnimi i kompetencave i referohet drejtpërdrejt EQD/EDNJ.

Objekti i mësimi tregon atë që nxënësit njohin dhe kuptojnë.

Detyra e nxënësit, së bashku me **metodën**, formojnë bërthamën e procesit mësimor.

Materialet në listën e plotë e mbështetin përgatitjen e mësimi.

Koha në dispozicion na jep një udhëzues të përafërt për menaxhimin e kohës së mësuesit.

Trajnimi i kompetencës	Analiza e një problemi.
Objektivat e të mësuarit	Problemi i " shumicës së vazhdueshme": shumica vendos në një sistem demokratik. Pakica pritët të pranojë si këtë parim edhe vendimet e nxjerra me shumicë votash. Por çfarë ndodh kur një pakicë është përgjithmonë e mbivotuar?
Detyrat e nxënësve	Nxënësit identifikojnë problemin e " shumicës së vazhdueshme" dhe të sugjerojnë zgjidhje.
Materialet dhe burimet	Fleta e punës së nxënësit 7.1: Histori rasti model (një kopje për nxënësit), lapustila, tabela.
Metoda	Punë individuale, punë në grupe, diskutim plenar.
Koha në dispozicion	1. Hyrje: deklarimi i problemit. 15 min
	2. Vendosja detyrën. 20 min
	3. Puna në grup. 10 min

Informacion

Ky mësim i njeh nxënësit me çështjen shumicë/pakica. Në një tregim rasti imagjinar, problemi prezantohet në mënyrën më të thjeshtë të mundshme. Një klub sportiv konceptohet si një mikro-komunitet, i përbërë nga vetëm dy grupe, një i madh e një më i vogël. Problemi që duhet të zgjidhet - si të balancojmë të drejtat e shumicës dhe pakicës - është i njëjtë me atë në shoqëri dhe në komunitetin politik.

Përshkrimi i mësimit

1 Hyrje: prezantimi i problemit

Mësuesi shpjegon se mësimi do të fillojë me një shembull. Ai shpërndan fletën e punës së nxënësit 7.1, dhe një nxënës lexon historinë me zë të lartë. Në fillim të një mësimi, kjo mënyrë e paraqitjes e mbledh klasën së bashku më mirë se leximi në heshtje.

Mësuesi drejton pyetjen:

"Cili është problemi?"

Ai u kërkon nxënësve të mendojnë për këtë pyetje për disa çaste dhe të shkruajnë përgjigjen. Kjo detyrë i jep "mendimtarëve të ngadaltë" (të cilët janë shpesh mendimtarë të kujdesshëm) ose më shumë nxënësve introvert (që mendon vetëm veten në qendër) një shans për të kontribuar në diskutim.

Në raundin plenar nxënësit japin kontributin e tyre, duke u bazuar në shënimet e tyre. Mësuesi dëgjon, dhe i inkurajon nxënësit të shpjegojnë idetë e tyre me saktësi ("të dëgjuarit aktiv"). Pasi flasin rreth 10 nxënës, mësuesi regjistron deklaratat kryesore në dërrasë. Pritet që nxënësit t'i referohen parimit kyç të demokracisë, i cili duket se punon në të mirë të grupit më të madh, ndërsa grupi më i vogël mund t'i referohet parimit të mos-diskriminimit (barazisë). Mësuesi i lidh idetë e nxënësve për këto kategori, të cilat më pas i strukturojnë dhe i qartësojnë në diskutim:

Një komunitet i vogël: klubi sportiv	
Problemi	Zgjidhjet e sugjeruara
Shkelja e të drejtave të barabarta Ndjenja e diskriminimit (shkelje e të drejtave të barabarta)	Interesat e pakicave duhet të respektohen (kompromis)
Fituesit dhe humbës e përhershëm (" shumica e vazhdueshme")	Lojtarët e shahut largohen nga klubi (skenari i dështimit)
Demokracia në pikëpyetje Shumica vendos - humbësit nuk pajtohen	Ndryshimi i përkufizimit të shumicës

2. Caktimi i detyrës

a. Problemi

Nxënësit ndoshta e kanë kuptuar se historia e rastit është një model që tregon problemet e shoqërisë dhe, për këtë arsye, çështja shumicë/pakicë ka një dimension politik. Duke studiuar një model në vend të realitetit, problemi bëhet më i qartë dhe detyra disi më të lehtë. Rezultatet e këtij studimi model mund të zbatohen – duke i krahasuar - me realitetin. Mësuesi e thekson këtë lidhje ndërmjet tregimit të rastit dhe realitetit, pasi kjo shpjegon qëllimin e detyrës.

Dy parime duhet të respektohen: **drejtësi dhe demokraci.**

Nga njëra anë, problemi shumicë/pakicë duhet të zgjidhet në mënyrë të drejtë - pakica nuk do të pranojë të qenit përgjithmonë nën dhunën e votës dhe duke parë interesat dhe nevojat e saj të lëna pas dore. Nga ana tjetër, demokracia do të thotë se shumica me të drejtë këmbëngul në marrjen e vendimit në duart e saj. Kështu që nxënësit duhet të hartojnë një statut që i afron këto dy parime së bashku.

Mësuesi shpërndan nxënësve fletët e punës 7.2 dhe 7.3 dhe u jep atyre kohë për të lexuar materialin 7.2 në heshtje. Në një raund të shkurtër plenar, nxënësit lidhin qasjet themelore të përcaktuara në broshurat e nxënësve 7.2 me idetë e tyre në dërrasën e zezë.

b. Zgjidhja e pritshme

Nxënësit duhet të dinë se çfarë pritjet të ofrojnë. Në grupe të vogla, nxënësit do të zhvillojnë një projekt-statut që ofron rregulla për të kapërcyer skenarin e një "minoriteti të vazhdueshëm", i cili është gjithmonë i mbivotuar nga kundërshtari. Ato mund të përfshijnë rregulla për marrjen e vendimeve, ndoshta edhe rregullat për ndarjen e fondeve. Nxënësit duhet të jenë të vetëdijshëm për faktin se klubi sportiv është një mikro-komunitet dhe statuti i tyre i ngjan kushtetutës së shtetit. Mësues dhe nxënës i referohen fletës së punës 7.3 për të sqaruar pyetje të mëtejshme.

c. Procedura

Së fundi mësuesi shpjegon aspektet teknike të detyrës. Nxënësit formojnë grupe. Menaxherët e burimeve thirren për të marrë lapustilët dhe tabelat dhe mësuesi i informon menaxherët e kohës që të kujdesen që grupet të jenë gati deri në fund të mësimit të dytë.

Mësuesi e ka kopjuar listën e pyetjeve kyçe të fletës së punës së nxënësve 7.3 për një tabelë (shih mësim 3 më poshtë). Ai u shpjegon nxënësve se këto pyetje të rëndësishme do të jenë lista e kontrollit për të gjykuar dhe krahasuar idetë e nxënësve.

3. Puna në grup

Nxënësit formojnë grupe me nga 4-6 veta. Ata përdorin kohën e mbetur në mësimin e parë dhe vazhdojnë me mësimin e dytë.

Mësuesi mund t'i kërkojë menaxherëve të ekipit për të takuar atë në fund të mësimit, për një konferencë për përparimin e grupeve.

Mësimi 2

Si mund të balancojmë interesat e shumicës dhe të pakicës?

Hartimi i një statuti për një mikro-komunitet

Kjo matricë përmbledh informacionin që i nevojitet një mësuesi për planifikimin dhe zhvillimin e mësimi. Trajnimi i kompetencave i referohet drejtpërdrejt EQD/EDNJ. Objektivi i mësimi tregon atë që nxënësit njohin dhe kuptojnë. Detyra e nxënësit, së bashku me metodën, formojnë bërthamën e procesit mësimor. Materialet në listën e plotë e mbështetin përgatitjen e mësimi. Koha në dispozicion na jep një udhëzues të përafërt për menaxhimin e kohës së mësuesit.	
Trajnimi i kompetencës	Punë në ekip, menaxhimi i kohës. Zgjidhja e një problemi.
Objektivat e të mësuarit	Rregullat, ligjet dhe kushtetuta janë mjete për të zgjidhur problemet dhe merren me burimet e konfliktit në shoqëri. Ky është justifikimi për qeverinë dhe autoritetin. Megjithatë, ato mund t'i shërbejnë edhe interesave të caktuara.
Detyrat e nxënësve	Nxënësit hartojë një projekt statut për t'u marrë me çështjen shumicë/pakicë në një mikro-komunitet.
Materialet dhe burimet	Fletët e punës së nxënësit 7.1.-7.3. Tabakë letre dhe markera.
Metoda	Punë në grupe.
Koha në dispozicion	40 min

Përshkrimi i mësimit

Nxënësit vazhdojnë punën e tyre në grupe.

Mësuesi i vështron ata në punë, duke parë se cilat metoda dhe aftësi kryejnë më mirë dhe ku kanë nevojë për trajnime dhe ndihmë të mëtejshme. Mësuesi mund të kërkojë dhe të japë komente se si nxënësit bashkëpunuan në seancën e raportimit (Mësimi 4). Grupet duhet të punojnë të vetëm sa më shumë të jetë e mundur dhe mësuesi nuk duhet të ndërhyjë nëse nxënësit janë "duke bërë gabime". Ata do të mësojnë më shumë, në qoftë se u jepet liria dhe përgjegjësia për të zbuluar vetë gabimet e tyre dhe, nëse është e nevojshme, klasa do t'i korrigjojë shumicën e gabimeve në raundin plenar.

Mësuesi duhet të përmbahet nga ndërhyrja në qoftë se një grup gjen një zgjidhje "politikisht jo korrekte", si p.sh dorëzimi i të gjithë kompetencave e vendimeve të një personi vetëm ("zgjidhje diktatoriale"). Këtu përsëri, kjo ofron reagime interesante për diskutim. Shumë shpesh, nxënësit do të sfidojnë një arsyetim jo të shëndoshë apo të papranueshëm. Mësuesi vlerëson arritjet e nxënësve në zhvillimin e kompetencave dhe nxjerr përfundime për nevojat e tyre të të mësuarit.

Mësimi 3

Draft statute

Krahasimi i ideve në projektin institucional për zgjidhjen e problemit shumicë/pakicë

Kjo matricë përmbledh informacionin që i nevojitet një mësuesi për planifikimin dhe zhvillimin e mësimit. Trajnimi i kompetencave i referohet drejtpërdrejt EQD/EDNJ. Objektivi i mësimit tregon atë që nxënësit njohin dhe kuptojnë. Detyra e nxënësit, së bashku me metodën, formojnë bërthamën e procesit mësues. Materialet në listën e plotë e mbështetin përgatitjen e mësimit. Koha në dispozicion na jep një udhëzues të përafërt për menaxhimin e kohës së mësuesit.		
Trajnimi i kompetencës	Dhënia e prezantimeve të shkurtra, duke krahasuar dhe gjykuar idetë dhe arsyetimet.	
Objektivat e të mësuarit	Dizajni institucional përfshin kritere të tilla si fizibiliteti, drejtësia dhe stabiliteti.	
Detyrat e nxënësve	Nxënësit shqyrtojnë kriteret e dizajnit institucional. Ata japin prezantime dhe krahasojnë idetë e tyre.	
Materialet dhe burimet	Fletët e punës së nxënësit 7.4 Matrica për prezantimet e nxënësve (dërrasë të zezë ose tabelë). Pesë fletët A4 me lapustila për grup; tub zamke ose shirit ngjitës.	
Metoda	Prezantime në group, diskutime plenare.	
Koha në dispozicion	1. Prezantime: projekt statuti për klubin sportiv.	30 min
	2.	10 min

Informacion

Ky mësim i kushton pjesën më të madhe të kohës të folurit me nxënësit. Grupeve u jepet mundësia të shprehin pikëpamjet e tyre (pjesëmarrje), me kusht që prezantimet e tyre të janë të gatshme dhe folësit të respektojnë afatin (efikasitetin). Pjesëmarrja varet nga efikasiteti. Puna me efikasitet është një parakusht për të marrë pjesë në demokraci. Për këtë arsye, trajnimi i aftësive metodike është i rëndësishëm në EQD/EDNJ.

Përshkrimi i mësimit

1. Prezantimet e nxënësve

Mësuesi përshkruan agjendën: folësit e grupit japin prezantimet e tyre, duke iu referuar pyetjeve kryesore në fletën e punës së nxënësve 7.3. Këto pyetje rishfaqen në matricë. Ato i referohen kritereve të projektimit institucional - fizibilitetit, drejtësisë, stabilitetit.

Mësuesi vizaton matricën në tre tabela apo në dërrasën e zezë. Për të reduktuar kohën e shkrimit, mësuesi ngjit fletë të madhësisë A4 në matricë që tregon pyetjet kryesore. Ky është edhe një demonstrim i metodës së prezantimit që nxënësit do të përdorin.

Pyetjet kyç	Grupi 1	Grupi 2	Grupi 3	Grupi 4	Krahasimi
Shpërndarja e fondeve: si?					
Kush e vendos shpërndarjen?					
Autonomia për grupet?					
Mos diskriminimi?					
...					

Secili grup ka deri në gjashtë minuta për prezantimin e saj. Grupet paraqesin rezultatet e tyre me radhë. Mësuesi drejton sesionin e prezantimeve. Nxënësit nuk duhet të fillojnë diskutime para se të dëgjohen të gjitha prezantimet. Megjithatë, prezantuesit duhet të shpjegojnë arsyet për sugjerimet e grupit të tyre.

Mësuesi inkurajon prezantuesit të përballen me klasën dhe jo të krijojnë kontakt me sy vetëm me mësuesin.

Një anëtar i ekipit të dytë është përgjegjës për regjistrimin e informacionit. Ky nxënës bën shënime të shkurtra në seksionet e parashikuara në dërrasën e zezë ose, mundësisht, në tabelë (mund të përdoret edhe fletë transparente). Nxënësit marrin shënime në Fletët e punës se tyre. Këto të dhëna sigurojnë materialin për diskutim në mësimin e ardhshëm.

Mësuesi inkurajon prezantuesit për të shpjeguar arsyet për sugjerimet e grupit të tyre.

2. Krahasimi i draft-statuteve

Nxënësit krahasojnë modelet para se t'i gjykojnë ato. Ndërkohë që prezantimet e grupit strukturohen vertikalisht në kolona e, përgjigjet e pyetjeve kyçe në vijim, nxënësit kalojnë në leximin e matricës në rreshtat horizontalisht, duke krahasuar përgjigjet e grupeve ndaj një pyetje të veçantë kyç. Në kolonën e fundit, mësuesi, i cili kryeson këtë fazë të mësimit, vëren konstatimet e nxënësve.

Nxënësit mbajnë shënimet e tyre në Fletën e punës së nxënësve 7.4.

3. Detyrat e shtëpisë - përgatitja e të dhënave për diskutim

Mësuesi i shpjegon nxënësve se duhet të fillojnë mësimin e ardhshëm me të dhënat (inputet) e tyre. Cila nga projekt-statutet është më bindës, sipas mendimit të tyre dhe për çfarë arsyes?

Fleta e punës së nxënësit 7.4 ofron pyetjet kyçe për të gjykuar statutin, u jep nxënësve udhëzime si t'i përdorin këto pyetje dhe shpjegon edhe qëllimin e tyre në EQD/EDNJ.

Mësimi 4

Cila është mënyrë e mirë për të qeverisur një komunitet demokratik?

Çfarë është e drejtë, dhe atë që punon?

Kjo matricë përmbledh informacionin që i nevojitet një mësuesi për planifikimin dhe zhvillimin e mësimi.

Trajnimi i kompetencave i referohet drejtpërdrejt EQD/EDNJ.

Objektivi i mësimi tregon atë që nxënësit njohin dhe kuptojnë.

Detyra e nxënësit, së bashku me **metodën**, formojnë bërthamën e procesit mësimor.

Materialet në listën e plotë e mbështetin përgatitjen e mësimi.

Koha në dispozicion na jep një udhëzues të përafërt për menaxhimin e kohës së mësuesi.

Trajnimi i kompetencës	Gjykimi: balancimi i kriterëve.
Objektivat e të mësuarit	Dialektika ndërmjet demokracisë, drejtësisë dhe efikasitetit.
Detyrat e nxënësve	Nxënësit gjykojnë projekt-statutet dhe shpjegojnë arsyetimin e tyre.
Materialet dhe burimet	Dërrasa e zezë ose tabela.
Metoda	Prezantime, diskutim.
Koha në dispozicion	1. Nxënësit ndajnë dhe paraqesin rezultatet e tyre. 20 min
	2. Diskutim. 10 min
	3. Përfundim. 10 min

Informacion

Nxënësit ndajnë rezultatet e tyre dhe punojnë për një deklaratë të përbashkët nga të gjithë ("sistemi i orteikut"). Kjo qasje i përfshin të gjithë nxënësit, në vend që të dëgjojë vetëm disa nxënës të veçantë dhe të injorojë shumicën.

Përshkrim mësim

1. Nxënësit ndajnë dhe paraqesin rezultatet e tyre

Mësuesi kërkon fillimisht që nxënësit të votojnë për një statut të caktuar (ose për asnjë) me anë të votimit me duar. Pastaj, nxënësit me të njëjtat mendime formojnë grupe me katër ose pesë vetë. Ata ndajnë rezultatet e tyre dhe punojnë për një deklaratë. Pastaj grupet ofrojnë një deklaratë të shkurtër për arsyet e zgjedhjes së tyre (shih Fletën e punës së nxënësve 7.4).

2. Diskutimi

Pasi nxënësit kanë votuar për statutet e ndryshme, ata kanë pikëpamje të ndryshme se si do të gjykojnë modelet e grupit. Në diskutim, ata pyesin në mënyrë kritike zgjedhjet e njëri-tjetrit. Mësuesi drejton diskutimin. Në fund të diskutimit, nxënësit votojnë edhe një herë tjetër. A ka patur ndonjë grup sukses për të bindur tjetrin? A voton shumica e nxënësve për një statut të veçantë?

3. Përfundime

Mësuesi njofton qëllimin e fazës përmbyllëse: nxënësit shohim procesin e tyre të menduarit dhe rezultatin e tij nga një tjetër këndvështrim, me qëllim që të vlerësojnë rëndësinë e saj.

Mësuesi i drejton një pyetje: në çfarë mënyrë ky rast studimi për një klub të vogël sportiv i ngjan politikës?

Nxënësit shkëmbejnë mendimet me njëri-tjetrin dhe me mësuesin. Mësuesi dëgjon dhe thekson idetë që mbështesin ose kundërshtojnë njëra-tjetrën.

Mësuesi përmbledh diskutimin, duke shtuar pikën e mëposhtme.

Në politikë, diskutimet për çështje të tilla komplekse nuk janë akademike, por praktike. Një komunitet duhet të bëjë një zgjedhje - ai ka nevojë për një ligj, si kuadër kushtetues. Pra, pas analizës së alternativave të ndryshme dhe alternativave me pikat e forta dhe me të meta, duhet të merret një vendim - në mënyrë ideale me votë unanim ose me një maxhorancë sa më të madhe që të ketë mundësi. Në politikë, një diskutim për këto çështje korrespondon me procesin e legjislacionit ose edhe me vendosjen për një kushtetutë.

Zgjerim: detyrë kërkimore

Në këtë kaptull, nxënësit kanë marrë një model për të analizuar një element të rëndësishëm të kushtetutës së tyre dhe të sistemit legjislativ, duke iu përgjigjur edhe pyetjes se si është ndërtuar dhe se si funksionon ajo në realitet. Ata kryejnë kërkime për pyetjet e mëposhtme:

1. Cilat janë problemet e shumicës/pakicës në shoqërinë tonë?
2. Studim rasti: si e zgjidh kushtetuta dhe sistemi ynë i ligjeve këtë çështje të veçantë?
3. Cili është gjykimi ynë në zgjidhjen?

Pjesa 3

Pjesëmarrja në politikë:

**Pjesëmarrja përmes
komunikimit**

Kapitulli 8: Liria

**Debati në publik
Pse liria (e fjalës) nuk vepron pa rregulla strikte?**

Kapitulli 9: Mediat

**Pjesëmarrja në demokraci përmes medias
Prodhuesit dhe përdoruesit e mediave si kontrollorë dhe përcaktues të
axhendës**

KAPITULLI 8

LIRIA

Arsimi i mesëm

Debati në publik

Pse liria (e fjalës) nuk vepron pa rregulla të ngurta?

8.1 Cilat janë çështjet që na interesojnë?

Nxënësit marrin pjesë në planifikimin e debatit

8.2 Përgatitja për debat

Deklaratat kryesore dhe strategjitë e debatit

8.3 Ne debatojmë - ne vendosim - ne raportojmë

Debati dhe vendimmarrja në publik

8.4 Një debat – këndvështrime të ndryshme

Nxënësit reflektojnë për debatin

Kapitulli 8

Liria

Debati në publik

Pse liria (e fjalës) nuk vepron pa rregulla të ngurta?

Hyrje për mësuesit

Pse liria (e fjalës) nuk vepron pa rregulla të ngurta?

Për disa lexues, kjo pyetje mund të duket e çuditshme. Në fund të fundit, liria do të thotë që ne mund të themi dhe të bëjmë atë që duam. Demokracia është një sistem për shoqëritë e hapura, të lira. Rregullat e ngurta na kujtojnë diçka shumë të ndryshme, për shembull, sundimin autoritar. Pra, cili është mesazhi prapa kësaj pyetjeje? E thënë shkurt, liria dhe barazia janë binjakë. Të gjithë ne i gëzojmë të drejtat e lirisë, por ne kemi nevojë edhe për shanse të barabarta për t'i ushtruar ato - dhe kjo është ajo për të cilën janë rregullat. Në këtë kapitull, nxënësit do të përjetojnë rëndësinë e këtij parimi për të marrë pjesë në demokraci.

Pse ky kapitull përqendrohet në debatimin

Qytetarët që marrin pjesë në demokraci do të marrin pjesë në diskutime dhe debate, dhe duke bërë këtë, ata do të ushtrorjnë të drejtat e tyre njerëzore për mendimin dhe shprehjen e lirë. Argumentimi në publik është një aftësi që mund të mësohet, kështu që nxënësit kanë nevojë për trajnim në shkollë. Për këtë arsye, nxënësit trajnohen se si për të kryejnë një debat dhe ky kapitull është e lidhur me konceptin kryesor të lirisë. Liria e fjalës dhe e shprehjes këtu është veçanërisht e rëndësishme.

Çfarë bëjnë nxënësit në mësimin e debatit

Njëmbëdhjetë nxënës marrin pjesë në debat. Kemi dy ekipe debati, me pesë nxënës secili dhe një kryetar. Nxënësit e tjerë dëgjojnë debatin, por edhe ata luajnë një rol aktiv. Tre ekipe dyshe nxënësish shkruajnë një histori për debatin dhe e raportojnë në klasë në mësimin e fundit të kapitullit. Nxënësit e mbetur veprojnë si një audiencë dhe roli i tyre është të vlerësojnë argumentet, të vendosin se cila palë i ka bindur në fund dhe të votojnë se cilën palë mbështesin. Si në politikë, një palë fiton shumicën e mbështetësve.

Çfarë do të mësojnë nxënësit në këtë kapitull?

Debati vijon me rregulla të rrepta që sigurojnë që çdo nxënës të marrë një kohë të folur të drejtë dhe të barabartë. Pra, kryesuesi do të ndërpresë nxënësit që do dëshironin të flasin më gjatë se sa lejohet për të. Por, ky rregull është i domosdoshëm, pasi ai mbron të drejtën e çdo folësi ndaj shprehjes së lirë, por brenda një afati të kufizuar. Kjo është arsyeja pse liria nuk vepron pa rregulla të ngurta (shiko nëntitullin e këtij kapitulli. Pa këtë parim, asnjë sistem demokratik nuk do të punojë, as edhe të drejtat e njeriut nuk do të thoshin shumë në jetën e njerëzve.

Cila është detyra e mësuesit në këtë kapitull

Në këtë kapitull, nxënësit i është dhënë shumë kohë për të punuar më vete për të trajnuar aftësitë e tij që të debatojë dhe të vëzhgojë, por edhe për të marrë përgjegjësi për atë që bën. Mësimet 2-4 fillojnë me të dhëna të nxënësve. Kur nxënësit punojnë më vete, mësuesi vepron si një trajner: ai vështron nxënësit për të zbuluar se çfarë mund të bëjnë mirë dhe se cila anë e kompetencave të tyre ka nevojë për më shumë vëmendje dhe trajnim. Ai i mbështet nëse kërkojnë ndihmë, por nuk duhet t'u japë atyre zgjidhjet e detyrave.

Zhvillim kompetencash: lidhje me kapitujt e tjera në këtë vëllim

Çfarë na tregon kjo tabelë?

Titulli i këtij manuali, *Pjesëmarrja në demokraci*, përqendrohet në kompetencat e qytetarit aktiv në demokraci. Kjo matricë tregon potencialin e efekteve të sinergjisë midis njësive të këtij manuali. Matrica tregon se çfarë kompetencash janë zhvilluar në njësinë 8 (rreshtat e errësuar në tabelë). Kolona me kornizë të theksuar tregon kompetencat e vendimmarrjes dhe veprimit politik – e theksuar për shkak të lidhjeve të tyre të ngushta me pjesëmarrjen në demokraci. Rreshtat e mëposhtme tregojnë lidhjet me kapitujt e tjera në këtë manual: çfarë kompetencash janë zhvilluar në këto kapitull që mbështesin nxënësit në njësinë 8?

Si mund të përdoret kjo tabelë?

Mësuesit mund ta përdorin këtë matricë si një mjet për planifikimin e orëve të tyre EQD/EDNJ në mënyra të ndryshme.

- Kjo matricë ndihmon mësuesit të cilët kanë vetëm pak orë në dispozicion për EQD/EDNJ: një mësues mund të zgjedhë vetëm këtë kapitull dhe të heqë të tjerat, pasi ai e di se disa kompetenca kyçe janë zhvilluar, në një masë të caktuar, në këtë kapitull - për shembull, analiza, përdorimi reflektiv i mediave dhe përgjegjësia.
- Matrica ndihmon mësuesit për të përdorur pasojat sinergjike që ndihmojnë nxënësit të jenë të trajnuar në kompetencat e rëndësishme në mënyrë të përsëritur, në kontekste të ndryshme, të ndërlidhura në shumë mënyra. Në këtë rast mësuesi zgjedh dhe kombinon disa njësi.

Kapitujt	Dimensionet e zhvillimit të kompetencave			Qëndrimet dhe vlerat
	Analiza dhe gjykim politik	Metodat dhe aftësitë	Vendimmarrja dhe veprimi politik	
8 Liria	Identifikimi i deklaratave kyçe Lidhja dhe renditja e argumenteve; bërja e një zgjedhje Analiza e ndërtimit selektiv të realitetit nga mediat	Debat: bërja e deklaratave të shkurtra dhe të qarta. Loja në ekip Shkrimi i një historie lajmesh	Marrja e një vendimi me shumicë votash	Etika e njohjes reciproke
2 Përgjegjësia				
7 Barazia	Analiza dhe zgjidhja e problemit shumicë/pakicë			Përgjegjësia është edhe më e rëndësishme se rregullat për ta bërë demokracinë funksionale (kapitujt 2 dhe 7)
5 Rregullat dhe ligji			Neutralizimi i mundësisë së konfliktit të përhershëm të interesave, duke projektuar një kuadër ligjesh dhe rregullash	
6 Qeveria dhe politika	Studim i debateve për hartimin e axhendës dhe vendimmarrjen		Identifikimi se ku mund të ndërhyjnë qytetarët në proceset e	

	politike		vendimmarrjes politike	
9. Media	Analiza e ndërtimit përzgjedhës të realitetit nga ana e mediave	Shkrimi i një historie të re	Përdorimi reflektiv i informacionit të transmetuar nga mediat	

KAPITULLI 8: Liria – debati në publik

Pse nuk liria (e fjalës) nuk vepron pa rregulla të ngurta?

Tema e mësimit	Trajnimi i kompetencave /objektivat e të mësuarit	Detyrat e nxënësve	Materialet dhe burimet	Metoda
Mësimi 1 Cilat çështje janë me interes për ne? (3 javë më parë)	Marrja e përgjegjësisë. Kriteret për përzgjedhjen e çështjeve për një debat në klasë: rëndësia politike, interesat e nxënësve, lidhjet me kuptimin dhe përvojën e nxënësit.	Nxënësit japin ide dhe mbledhin informacion për çështje për debat.	Fletët e punës së nxënësit 8.1. Informacione përmes mediave. Të dhënat e përvojës personale dhe gjetjet. Tabela.	Puna në ekupe dyshe.
Mësimi 2 Përgatitja për debat	Pjesëmarrja: nxënësit bëjnë një zgjedhje me votim. Metodatat dhe aftësitë: puna në ekip.	Nxënësit përgatisin rolet e tyre për debat.	Fletët e punës së nxënësit 8,2-8,5, 9.1. Debat. Punë në grup (votim).	Puna në grup, të mësuarit bashkëpunues.
Mësimi 3 Ne debatojmë - ne vendosim - ne raportojmë	E folura lirisht; argumentimi me një kundërshtar; bashkëpunimi në ekip. Respektimi dhe vlerësimi në shkëmbimin e argumenteve.	Nxënësit marrin pjesë ose shikojnë dhe dëgjojnë një debat. Detyrat që vijnë për përgatitjen e mësimit të reflektimit.	Fletët e punës së nxënësit 8,2-8,5, 9.1.	Debat Punë në grup (votim). Shpjegimi.
Mësimi 4 Një debat - këndvështrimet e ndryshme	Identifikimi, balancimi dhe përzgjedhja e kriterëve sipas përparësive për një vendim. Kriteret kyç për zgjedhjen e një punë janë, "Cila punë i korrespondon interesave dhe pikave të mia të forta?"	Nxënësit krahasojnë lajmet në debat. Nxënësit reflektojnë për përvojën e tyre debatues.	Lajmet e shkruara nga nxënësit. Materiale për mësuesit 9.1.	Prezantime. Diskutim.

Mësimi 1

Cilat janë çështjet që na interesojnë?

Nxënësit marrin pjesë në planifikimin e debatit

Ju lutemi vini re: ky mësim zhvillohet tre javë para të tjerëve

Kjo matricë përmbledh informacionin që i nevojitet një mësuesi për planifikimin dhe zhvillimin e mësimit. Trajnimi i kompetencave i referohet drejtpërdrejt EQD/EDNJ. Objektivi i mësimit tregon atë që nxënësit njohin dhe kuptojnë. Detyra e nxënësit, së bashku me metodën, formojnë bërthamën e procesit mësues. Materialet në listën e plotë e mbështetin përgatitjen e mësimit. Koha në dispozicion na jep një udhëzues të përafërt për menaxhimin e kohës së mësuesit.	
Trajnimi i kompetencës	Marrja e përgjegjësisë; zgjedhja e artikujve dhe materialeve duke aplikuar një sërë kriteresh.
Objektivat e të mësuarit	Kriteret për përzgjedhjen e çështjeve për debat në klasë: afërsia politike, interesat e studentëve, lidhja me të kuptuarit dhe përvojën e nxënësve.
Detyrat e nxënësve	Nxënësit japin ide dhe mbledhin informacion për çështjet për debat.
Materialet dhe burimet	Informacionet përmes mediave. Të dhënat e përvojës personale dhe gjetjet. Tabelë në mur për të shfaqur sugjerimet e nxënësve, me listë (emrat e nxënësve me një kuti në krah). Fleta e punës së nxënësit 8.1.
Metoda	Puna në ekipe në dyshe.
Koha në dispozicion	Përfshirja e nxënësve. 15 min
	Prezantimi i detyrës. 10 min
	Puna në ekipe në varg. 15 min
	Intervali mes mësimeve 1 dhe 2. 3 javë

Informacion për mësuesin: përse ky mësim zhvillohet tri javë më parë

Ky mësim zhvillohet tri javë përpara të tjerëve, për të mundësuar që nxënësit të përgatisin një informacion për mësimin e dytë dhe për të marrë pjesë në planifikimin e debatit në mësimin 3. Ky mësim shërben si një **organizator paraprak**: nxënësit marrin informacionin që u nevojitet paraprakisht.

Pjesëmarrja në planifikimin e mësimeve i përgjigjet pjesëmarrjes në komunitet. Në të gjitha rastet, qytetari aktiv është qytetari i informuar. I parë nga ky këndvështrim, organizatori, paraprakisht në këtë kapitull, demonstroi një parim të përgjithshëm të pjesëmarrjes në demokraci.

Organizimi paraprak kërkon një hapësirë kohe prej rreth tre javësh ndërmjet mësimit të parë dhe të dytë. (Mësuesi duhet të vendosë se si t'i përdorë mësime brenda këtij intervali.) Organizimi paraprak përbëhet nga dy faza:

Faza 1 (dy javë): nxënësit punojnë në ekipe dyshe. Në fund të fazës së parë, ekipet përpunojnë një sugjerim për një çështje të debatit që ata mendojnë se është interesante dhe e përshtatshme. Ata ofrojnë materiale informative për klasën (një faqe).

Një afat përcakton datën kur përfundon faza 1 dhe fillon faza 2.

Faza 2 (një javë): kohë leximi. Në fund të fazës 2, çdo nxënës duhet të jetë i familjarizuar me të gjitha çështjet e sugjeruara dhe të ketë lexuar të gjitha materialet. Çdo nxënës ka zgjedhur një çështje për debat.

Struktura kohore për organizimin paraprak

Mësimet	Mësimi 1			Mësimi 2
Veprimtaritë e nxënësve	Faza 1 Nxënësit përpunojnë sugjerimin e tyre për një çështje debatimi.		Faza 2 Nxënësit lexojnë propozimet	Klasa zgjedh një çështje me votim
Linja e kohës	Jave 1	Java 2	Java 3	
Afati 				

Përshkrimi i mësimit

Përgatitjet para mësimit

Për hapin 1, linja e debatit: nëse është e nevojshme, mësuesi hap klasën për ushtrimin e debatit.

Për hapin 2.3, udhëzimet për detyrën: mësuesi ka bashkangjitur dy fletë tabele në murin e klasës.

1. Përfshirja e nxënësve

Përgatitja: Mësuesi shënon një vijë në dysHEME me një copë spango rreth pesë metra të gjatë. Nxënësit duhet të kenë hapësirë të mjaftueshme për të qenë në gjendje të qëndrojnë në të dyja anët e kësaj vije, përballë njëri-tjetrit. Nëse klasa është shumë e vogël ose shumë e populluar, ky ushtrim mund të bëhet në korridor.

Mësuesi kërkon nga nxënësit që të ngrihen dhe të formojnë një rreth rreth vijës. Pastaj mësuesi shpall:

"Çdo fëmijë duhet bëjë edhe një vit shtesë në shkollë."

Mësuesi kërkon që nxënësit të lëvizin në një anë të vijës - në të majtë, në qoftë se ata e mbështesin deklaratën, në të djathtë, nëse nuk pajtohen. Ata kalojnë disa minuta për ndarjen e arsyeve dhe ideve të tyre.

Pastaj mësuesi kërkon që grupet të shkëmbejnë argumentet e tyre. Ka disa rregulla që duhet të respektohen:

1. Të dy palët mbajnë radhë në paraqitjen e argumentave.
2. Folësit nuk duhet të ndërpriten.
3. Folësit kanë 30 sekonda për të folur për pikën e tyre.

Nxënësit, më pas, angazhohen në një shkëmbim të argumenteve që i ngjan një debati. Pas pesë minutash, ose më herët, nëse njëra palë i ka shteruar idetë, mësuesi e ndal debatin dhe kërkon që nxënësit të kthehen në vendet e tyre – më e mira kërkon që veprimtaria të zhvillohet në një shesh të hapur për të lehtësuar dhe mbështetur komunikimin.

2. Prezantimi i detyrës

2.1 Pse është i rëndësishëm debati për pjesëmarrjen në demokraci

Mësuesi i referohet aktivitetit të mëparshëm - ai ishte një debat. Brenda një kohe të shkurtër, u shkëmbyen shumë ide dhe argumente. Nxënësit mund të komentojnë për përvojën e tyre.

Mësuesi shpjegon se nxënësit duhet të zhvillojnë aftësitë e tyre të debatit, sepse shumë diskutime në mjediset demokratike kryhen në këtë mënyrë. Shtetasit gëzojnë të drejtat e mendimit dhe shprehjes, por ata duhet të kenë aftësi debati për t'i ushtruar ato.

Mësuesi sigurohet që nxënësit e kuptojnë dhe pranojnë këtë përkufizim të detyrës së tyre të trajnimit.

2.2 Sqarim: çfarë e bën një çështje të mirë për debat?

Mësuesi i referohet temës - cila çështje është e mirë për debat? Çfarë e bën një çështje të mirë për debat?

Mësuesi dëgjon idetë dhe sugjerimet e studentëve dhe i përmbledh ato në fjalët kyçe në dërrasën e zezë ose në tabelë. Mund të pritët që ato, në një masë të madhe, të korrespondojnë me pesë kriteret (3a-3E) në Fletën e punës së nxënësit 8.1.

Mësuesi shpjegon se debati i ardhshëm do të jetë më interesant dhe nxënësit do të jenë më të suksesshëm nëse e zhvillojnë debatin për një çështje që e zgjedhin vetë. Ata do të kenë mundësinë për

të zgjedhur një çështje në mësimin tjetër pas tre javësh. Deri atëherë, ata duhet të zhvillojnë sugjerimet për çështje e debatit që duhet të mbahet atëherë. Klasa do ta bëjë një zgjedhje në mësimin e dytë.

Mësuesi shpërndan fletën e punës së nxënësit 8.1 dhe i referohet kritereve që nxënësit kanë sugjeruar dhe u kërkon atyre t'i krahasojnë ato me kriteret 3a-3e në broshurë. Nëse nxënësit dhe mësuesi bien dakord për të modifikuar listën e kritereve, ata e bëjnë këtë.

2.3 Udhëzime për detyrën: mbledhja e ideve në tabelë

Mësuesi shkon te tabela në mur dhe kërkon nga nxënësit të lexojnë dhe ~~sh~~Fletën e punës së nxënësit 8.1, ndërsa ai vizaton tabelën e mëposhtme:

Cila çështje është e mirë për debat?			
Jeta e përditshme ose në shkollë	Çështje kulturore ose sociale	Çështjet Politike	Çështje të tjera

Pasi nxënësit të kenë lexuar materialin, mësuesi i kthehet tabelës. Çështja që nxënësit diskutuan në fillim të mësimit ishte një çështje politike –“Si duhet të organizohet arsimi në vendin tonë?. Por çështje të tjera me shumë interes janë edhe:

- Çështjet politike
- Çështjet sociale
- Çështjet në shkollë ose në jetën e përditshme
- Çështjet e tjera - për të gjitha idetë e tjera.

Nxënësit mund të bazohen në përvojë e tyre personale, në atë çfarë dinë për agjendën aktuale politike ose mund të kërkojnë informacion shtesë.

Në këtë pikë, nxënësit duhet të kenë disa shembuj. Mësuesi i nxit ata të dalin përpara klasës me idetë e tyre. Nëse kjo është shumë e vështirë, mësuesi mund të ndihmojë me këto shembuj:

- *Jeta e përditshme ose në shkollë:* "Makina bën më shumë dëm sesa të mira."
- *Çështjet sociale ose kulturore:* "Televizioni luan një rol pozitiv në shoqëri." (Ose: interneti, telefonat celular etj.)
- *Çështjet politike:* "Gratë duhet të trajtohet njësoj si burrat."

2.4 Udhëzime për detyrën: respektimi i afatit

Së fundi, mësuesi shpjegon pse ka një afat. Për t'i dhënë të gjithëve mundësinë për të lexuar materialet, vihet një afat - pesë ditët shkolle para zhvillimit të mësimin të parë. Nxënësit duhet të kuptojnë se ata do të zgjedhin një çështje, por ata duhet t'i kenë lexuar materialet paraprakisht. Përndryshe, nuk mund të zhvillohet një votim demokratik, pasi ai duhet të organizohet në mënyrë efikase brenda kohës në dispozicion. Gjatë mësimin nuk do të ketë kohë për të lexuar materialet. Mësuesi u tregon nxënësve se ku duhet t'i depozitojnë fletë e shënimeve dhe materialet. Së fundi ai thekson se është e rëndësishme për nxënësit për të vendosur se për cilën çështje do të donin të zhvillohej debati.

3. Puna në ekipe në varg

Nxënësit formojnë ekipe së bashku dhe punojnë më vete, duke ndjekur udhëzimet e dhëna në broshurë dhe gjatë mësimin. Ata i caktojnë vetë detyrat e shtëpisë.

Mësimi 2

Përgatitja për debatin

Deklaratat kryesore dhe strategjitë e debatit

Kjo matricë përmbledh informacionin që i nevojitet një mësuesi për planifikimin dhe zhvillimin e mësimi.

Trajnimi i kompetencave i referohet drejtpërdrejt EQD/EDNJ.

Objektivi i mësimi tregon atë që nxënësit njohin dhe kuptojnë.

Detyra e nxënësit, së bashku me **metodën**, formojnë bërthamën e procesit mësimor.

Materialet në listën e plotë e mbështetin përgatitjen e mësimi.

Koha në dispozicion na jep një udhëzues të përafërt për menaxhimin e kohës së mësuesi.

Trajnimi i kompetencës	Pjesëmarrja: nxënësit bëjnë një zgjedhje me votim. Metodatat dhe aftësitë: puna ekipore.	
Objektivat e të mësuarit		
Detyrat e nxënësve	Nxënësit përgatisin rolet e tyre për debat.	
Materialet dhe burimet	Fletët e punës së nxënësit 8.2-8.5, 9.1. Informacion i medias. Një tabloid dhe gazetë cilësore, një revistë për të rinjtë.	
Metoda	Puna në grup, të mësuarit bashkëpunues.	
Koha në dispozicion	1. Nxënësit zgjedhin një çështje.	10 min
	2. Krijimi i grupeve për debat.	10 min
	3. Puna në grup.	20 min

Informacion

Kapitulli përbëhet nga dy aktivitete: 1. nxënësit zgjedhin çështjen e debatit dhe 2. nxënësit formojnë grupe dhe përgatitin debatin në rolet e tyre të ndryshme: të dy ekipet në debat (ai "pozitiv" ose në anën pro dhe ai "negativ" ose pala kundër).

Pjesa kryesore e mësimi duhet të shpenzohet për përgatitjen e debatit. Prandaj është e rëndësishme të kryet një votim normalisht dhe me efikasitet.

Për grupet e gazetarisë së lajmeve, është një përvojë emocionuese të shohin historinë e tyre të botuar nga një gazetë të vërtetë. Mësuesi mund t'ia sugjerojnë këtë ide ekipit të gazetarëve të lajmeve. Nëse nxënësit janë dakort, mësuesi vendos me ta si t'i drejtohen një gazete.

1. Nxënësit përzgjedhin një çështje

Mësuesi vepron si kryesues në këtë seancë të parë të mësimi. Së pari ai falënderon nxënësit për prodhimin e kaq shumë ideve interesante. Më tej ai shpjegon procedurën.

Nga nxënësit pritët që të kenë lexuar idetë dhe materialet e prodhuara nga shokët e tyre dhe që të kenë vendosur se cilat çështje do të donin të debatonin. Procedura e votimit mund të zhvillohet nga dy nxënës. Njëri nga nxënësit pyet të tjerët për preferencën e tyre. I dyti shënon temat në një listë në dërrasë, duke nënvizuar ato që janë përzgjedhur disa herë.

Pastaj temat renditen dhe, me shumicë votash, klasa bën një zgjedhje në mes të tre të parave në krye të listës së klasifikimeve. Tema zgjedhur bëhet çështja e debatit.

2. Krijimi i grupeve për debat

Mësuesi fton nxënësit në debat. Një debat vijon me rregulla të caktuara. Nxënësit formojnë grupe dhe ekupe që kryejnë role të ndryshme.

Nxënësit kanë marrë Fletën e punës së nxënësit 8.2 dhe lexojnë në heshtje. Ata bëjnë pyetje për të sqaruar çdo gjë të nevojshme dhe (mundësisht) nxënësit e tjerë ose mësuesi i japin përgjigje. Nxënësit duhet të kuptojnë se çfarë roli kryejnë ekipet e ndryshme.

Nxënësit bashkohen me një nga ekipet e mëposhtme. Kjo tabelë tregon se çfarë grupesh marrin pjesë në debat dhe çfarë flete pune u nevojitet atyre. Ekipet debatuese duhet të ketë një anëtar rezervë, në rast një anëtar i ekipit është i sëmurë në ditën e debatit.

Të dy kryetarët ndajnë detyrat e kryerjes së debatit dhe të votimit të publikut. Nëse një kryetar është i sëmurë, tjetri merr përsipër të dy pjesët.

Grupi	Numri i anëtarëve (+ anëtarë rezervë)	Fletët e punës së nxënësit Nr.
Ekipi i debatit nr 1 ("pozitiv")	5 (+1)	8.3
Ekipi i debatit nr 2 ("negativ")	5 (+1)	8.3
Kryetari i parë dhe i dytë	<u>2</u>	8.2, 8.4, 8.5
Ekipet e reporterëve (gazetë cilësore, gazetë tabloid, revista rinore)	3 x 2	8.6, 9.1
Audienca	Të gjithë nxënësit e mbetur	8.5

Kjo mund të bëhet më e përshtatshme duke krijuar kolona në dërrasën e zezë ose në dyshe të tabela. Nxënësit shkruajnë emrat e tyre në grupin e zgjedhur. Nëse një grup është i tejmbushur, mësuesi dhe klasa vendosin së bashku se si të zgjidhin problemin. Ai është problemi i tyre, jo i mësuesit. Përvoja ka treguar se nxënësit janë të gatshëm të bashkëpunojnë dhe grupet formohen shpejt, me një rezultat të kënaqshëm për nxënësit.

3. Përgatitjet për debat

Grupet marrin kopje të Fletëve të punës së nxënësit 8.3 (ekipe debatuese), 8.4 (audienca) ose 8.5 (ekipi i gazetarisë). Grupet shpenzojnë gjysmën e dytë të orës duke planifikuar aktivitetin e tyre të mësimit dhe, nëse është e nevojshme, mund t'i caktojnë vetes një pjesë të detyrave të shtëpisë. Mësuesi vepron si vëzhgues dhe trajner. Si trajner, mësuesi nuk u afrohet grupeve, nuk lexon letrat e tyre, as edhe nuk i ndihmon ata në prodhimin e rezultateve. Nëse grupet kanë nevojë për ndonjë mbështetje, ata i afrohen mësuesit. Nëse jo, ata janë të lirë dhe përgjegjës për të punuar si e mendojnë të drejtë. Përvoja ka treguar se nxënësit vlerësojnë besimin që është vendosur për ta, i cili vepron si një nxitje e fortë.

Mësuesi u jep gazetarëve të lajmeve një kopje të llojit të gazetës së tyre - letër tabloid, gazetë cilësore ose revistë rinore. Kjo do t'i ndihmojë ata të imagjinojnë se çfarë lloj profili dhe audience leximi ka gazeta e tyre dhe si duhet të jetë historia e lajmit të tyre.

Nëse është e mundur, mësuesi u kërkon nxënësve që të vendosin tavolinat dhe karriget për debat përpara se të fillojë mësimi, siç tregohet në materialet e Fletës së punës së nxënësit 8.2.

Mësimi 3

Ne debatojmë - ne vendosim - ne raportojmë

Debati dhe vendimmarrja në publik

Kjo matricë përmbledh informacionin që i nevojitet një mësuesi për planifikimin dhe zhvillimin e mësimit.

Trajnimi i kompetencave i referohet drejtpërdrejt EQD/EDNJ.

Objektivi i mësimit tregon atë që nxënësit njohin dhe kuptojnë.

Detyra e nxënësit, së bashku me **metodën**, formojnë bërthamën e procesit mësues.

Materialet në listën e plotë e mbështetin përgatitjen e mësimit.

Koha në dispozicion na jep një udhëzues të përafërt për menaxhimin e kohës së mësuesit.

Trajnimi i kompetencës	Të folurit lirisht; argumentimi me një kundërshtar; bashkëpunimi në një ekip. Respektimi dhe vlerësimi në shkëmbimin e argumenteve.
Objektivat e të mësuarit	Në lidhje me temën që diskutohet.
Detyrat e nxënësve	Nxënësit marrin pjesë në të, shikojnë dhe dëgjojnë një debat. Detyrat që ndjekin për grupet që të përgatiten për mësimin e reflektimit.
Materialet dhe burimet	Fletët e punës së nxënësit 8.2-8.5, 9.1.
Metoda	Debat, puna në grup (votimi), sqarim.
Koha në dispozicion	1. Debat. 25 min
	2. Votimi i publikut. 10 min
	3. Detyrat e shtëpisë: të dhënat për reflektim. 5 min

Informacion

Ky mësim përfshin detyrën kryesore të të gjithë kapitullit - debatin. Përgatitja e gjerë në mësimin e mëparshëm kishte për qëllim t'u jepte nxënësve besimin për të vepruar në rolet e tyre.

Kryesuesit janë përgjegjës për menaxhimin e debatit dhe votimin e publikut.

Mësuesi hap dhe përfundon mësimin dhe, kryesisht, vepron si vëzhgues.

Fletët e punës së nxënësit japin rregullat dhe udhëzimet për grupet – si të kryejnë rolet e tyre. Kjo vendosje është tipike për të mësuarit e bazuar në detyra: mësimi është shumë i strukturuar përmes detyrave të ndryshme dhe i kornizuar nga rregullat dhe orari, ndërsa mësuesi pothuajse nuk e merr kurrë fjalën. Por megjithatë, objektivat e mësimit që mësuesi ka në mendje janë të pranishëm gjatë gjithë mësimit, madje edhe më shumë se në udhëzimet frontale, sepse tani, janë nxënësit që e kanë marrë në do të atë.

Përshkrimi i mësimit

Fleta e punës së nxënësit 8.4 (roli i kryesuesit) jep një përshkrim të detajuar për zhvillimin e debatit dhe votimin e publikut. Prandaj, përshkrimi i këtyre fazave mund të jetë shumë i shkurtër.

1. Debat

Mësuesi shpall agjendën e mësimit: debati, i ndjekur nga vota e publikut dhe një përmbledhje. Nëse është e nevojshme, mësuesi u kërkon nxënësve të rregullojnë tavolinat dhe karriget në mënyrë se si do vendosen siç tregohet në Fletën e punës së nxënësit 8.2.

Pastaj kryetari i parë fillon. Nxënësit zënë vendet e tyre, si ekipe debatimi, kryetar, audienca dhe gazetarët e shtypit. Mësuesi zë vend në audiencë, mundësisht në rreshtat prapa. Nxënësit nuk duhet të kërkojnë të vendosin kontakt me sy me mësuesin, por me njëri-tjetrin. Ata kryejnë rolet e tyre dhe mësuesi dëgjon.

2. Votimi i publikut

Kryesuesi i dytë drejton diskutimin e publikut dhe votimin. Këtu, mësuesi largohet nga audienca dhe i vëren nxënësit nga distanca. Ndërsa nxënësit e audiencës diskutojnë për votimin e tyre, ekipet e debatimit dhe reporterët e lajmeve dëgjojnë.

Pas pesë minutash, kryetari përfundon diskutimin dhe zhvillon votimin. Pasi kryesuesi e ka përfunduar votimin, mësuesi merr drejtimin.

3. Detyrat e shtëpisë: të dhënat për mësimin në vijim (mësimi 4)

Mësuesi falënderon kryetarët për menaxhimin e pjesës kryesore të mësimit. Më pas ai falënderon nxënësit dhe audiencën dhe vlerëson si e mendon të përshtatshme. Nuk ka komente kritike në këtë pikë. Mësimi i katërt jep mundësi për të dhënë komente dhe për të reflektuar për mësimin e debatit dhe votimit, dhe kjo është ajo që ai u tregon nxënësve.

Ai u kërkon të gjithë nxënësve, me përjashtim të gazetarëve të lajmeve, që të mendojnë për ndjenjat e tyre, përshtypjet dhe pikëpamjet për seancën debatit, diskutimit pasues dhe votimit, të përgatitin një deklaratë të shkurtër si informacion për mësimin e ardhshëm, duke trajtuar çështjet kyçe në vijim:

1. Jepni mendimin tuaj në lidhje me çështjen në shqyrtim. Shpjegoni se çfarë argumenti ju ka bindur më shumë në formimin e mendimit tuaj.
2. Nga këndvështrimi juaj, përshkruani çfarë i ndikon rregullat dhe cili ishte ndikimi në debat i afatit prej një minute.

Ekipet e reporterëve të shtypit nuk duhet kenë detyrë tjetër përveç prodhimit të historisë së tyre të lajmeve. Mësuesi thërret gjashtë nxënësit, që të vendosin se si do të shpërndahen lajmet – duke paraqitur dy ose tri kopje në mur apo duke dhënë një fletë pune për çdo nxënës.

Mësimi 4

Një debat – këndvështrime të ndryshme

Nxënësit reflektojnë për debatin

Kjo matricë përmbledh informacionin që i nevojitet një mësuesi për planifikimin dhe zhvillimin e mësimi.

Trajnimi i kompetencave i referohet drejtpërdrejt EQD/EDNJ.

Objekti i mësimi tregon atë që nxënësit njohin dhe kuptojnë.

Detyra e nxënësit, së bashku me **metodën**, formojnë bërthamën e procesit mësimor.

Materialet në listën e plotë e mbështetin përgatitjen e mësimi.

Koha në dispozicion na jep një udhëzues të përafërt për menaxhimin e kohës së mësuesit.

Trajnimi i kompetencës	Analiza dhe gjykimi i një përvojë të përbashkët.	
Objektivat e të mësuarit	Mediat ndërtojnë perceptimin tonë të realitetit. Rregullat sigurojnë mundësi të barabarta për të ushtruar të drejtat e lirisë.	
Detyrat e nxënësve	Nxënësit krahasojnë historitë e lajmeve në debat. Nxënësit reflektojnë për përvojën e tyre në debat.	
Materialet dhe burimet	Lajme të shkruara nga nxënësit. Materiale për mësuesit 9.1	
Metoda	Prezantime. Diskutim.	
Koha në dispozicion	1. Tre raportime lajmesh me diskutim.	15 min
	2. Reflektim: si ndikuan rregullat në debat?	15 min
	3. Shpjegimi.	10 min

Informacion

Nxënësit reflektojnë për mësimin nga dy plane, në atë të përmbajtjes dhe në atë të kuadrit të rregullave. Nxënësit mund të jenë më të interesuar në një aspekt se sa në tjetrin dhe fokusi mund të zhvendoset në përputhje me rrethanat, duke i dhënë më shumë kohë një teme.

Shpjegimi u jep nxënësve mundësinë për disa komente të përgjithshme për kapitullin.

Nxënësit janë përgatitur për të dhënë kontribut gjatë mësimi. Prandaj, mësuesi mund dhe duhet t'u japë nxënësve një pjesë të madhe të kohës për të folur. Ndërhyrjet e nxënësve pritët të zgjasin për të gjithë orën e mësimi (shih pyetjet kryesore për të dhënat e nxënësve). Mësuesi kryeson mësimin dhe jep të dhëna të shkurtra për të përmbledhur dhe stukturuar diskutimet.

Përshkrimi i mësimit

Qartësimi i agjendës për mësime

Mësuesi paraqet agjendën e mësimit dhe thekson se ajo i korresponduar pyetjeve kryesore të detyrave të shtëpisë të nxënësve. Nëse nxënësit janë dakord dhe nuk bëjnë asnjë sugjerim për t'u përqëndruar në një pikë të veçantë, mësuesi paraqet fazën e parë të mësimit.

1. Tre raportet e lajmeve me diskutim

Mësuesi njofton se tre ekipet e reporterëve do të paraqesin tregimet e tyre të lajmeve. Nxënësit kanë për detyrë të dëgjojnë dhe të krahasojnë, sepse gazetarët punojnë për lloje të ndryshme gazetash. Për të krahasuar lajmet, nxënësit duhet të jenë gati të marrin shënime. Mësuesi sqaron detyrën duke vizatuar një matricë të thjeshtë në dërrasë ose në tabelë:

Historia e lajmit	Nr . 1	Nr. 2	Nr.3
Gjuha			
...			
...			
...			
Vendimi			

Mësuesi i referohet gazetës vetëm nga numri, duke ia lënë nxënësve për të paraqitur gazetën e tyre. Gjuha është një tipar i mundshëm nga e cila mund të krahasohen tregimet dhe nxënësit janë të lirë të marrin shënime çfarë shohin. Nëse ata preferojnë një lloj gazete dhe lajmet në të, ata duhet të japin arsye.

Mësuesi sigurohet që nxënësit nuk kanë më pyetje për detyrat e tyre dhe pastaj i jep fjalën tre ekipeve të raportuesve për shtyp. Ekipet e raportuesve për shtyp lexojnë tregimet e tyre me radhë, pa asnjë diskutim apo koment ndërmjet tregimeve.

Pastaj nxënësit japin komentet. Mësuesi dëgjon dhe inkurajon nxënësit të shpjegojnë se çfarë kriteresh përdorën për të krahasuar dhe gjykuar tregimet.

Mësuesi përmbledh diskutimin duke vënë në dukje një aspekt të rëndësishëm: të tre ekipet e gazetarëve të shtypit ndoqën të njëjtin debat dhe imazhet që ata krijuan për audiencat e tyre të leximit ndryshojnë në mënyrë të konsiderueshme. Kjo tregon se media e transmeton realitetin për të gjithë ata që nuk ishin të pranishëm në këtë ngjarje. Por, duke e transmetuar realitetin, ata e ndërtojnë atë – duke zgjedhur dhe duke theksuar disa elemente, duke lënë jashtë ose duke i kushtuar më pak vëmendje të tjerëve. Mësuesi mund t'i referohet detajeve të përzgjedhura të lajmeve apo reagimeve të nxënësve për të mbështetur këtë pikë (shih Materiale për mësuesit 9.1).

2. Reflektim: si e ndikuan rregullat debatin?

Mësuesi përsëri kërkon reagimet e nxënësve. Mësuesi dëgjon dhe kështu bëjnë nxënësit. Disa komente priten të jetë mjaft kritike (afati kohor është "jodemokratik", ai nuk lejon shprehjen e lirë) dhe disa nxënës mund ta mbështesin këtë.

Gjatë diskutimit, mësuesi mund të kërkojë nga kritikët në mesin e nxënësve që të marrin parasysh se çfarë do të ndodhte në qoftë se hiqet afati. Ata do të kuptojnë se debati do të ketë nevojë për kohë më të gjatë, dhe kohëzgjatja e mësimit na vendos një limit absolut kohor, dhe për këtë arsye, rregullat marrin parasysh realitetin dhe shpërndajnë kohën në dispozicion të tyre në mënyrë të drejtë, nëse është e mundur, në periudha shumë të vogla. Folësit duhet komentojnë se si ata e përballuan afatin kohor: a ia dolën ata të përqendroheshin në pikat kyçe?

3. Përmbledhje

Këtu nxënësit japin disa vlerësime të përgjithshme.

Mësuesi nuk duhet të përpiqet të justifikojë punën e tij përballë kritikës dhe as të argumentojë largimin e vërejtjeve kritike. Meqenëse nxënësit kanë pasur për vete një pjesë shumë të madhe të veprimtarisë dhe përgjegjësisë, si sukse si dhe dështimi janë më shumë të tyre se sa të mësuesit. Mësuesi duhet ta theksojë këtë, në qoftë se nxënësit nuk janë të vetëdijshëm.

Nëse nxënësit kënaqen me debatin, mësuesi mund të sugjerojë shtrirje në formën e një klubi debatesh. Këtu mund të debatohen disa nga çështjet e propozuara nga vetë nxënësit. Klubet e debatit janë shumë të zakonshme në vendet ku flitet anglisht në mbarë botën, dhe po ashtu në mesin e mësuesve të gjuhës angleze si gjuhë e huaj. Interneti ofron një shumëllojshmëri të pasur të materialit të shkëlqyer për mësuesit dhe nxënësit e interesuar në debatim.

Materialet për mësuesit 8.1

Pse liria varet nga kuadri i rregullave dhe ligjeve

Mundësitë e mësimit në këtë kapitull

Ndërvarësia përmes mungesës së kohës

Burimi më i çmuar i mësimdhënies dhe të mësuarit, dhe në jetën tonë në përgjithësi, është koha. Si profesionist, mësuesi duhet vazhdimisht t'i përgjigjet pyetjeve se si koha në dispozicion në klasë mund të përdoret sa më mirë që të mundet, dhe si, në të mësuarit ndërveprues, nxënësit marrin përgjegjësi për këtë. Organizatori paraprak në këtë kapitull do të veprojë vetëm në qoftë se nxënësit pranojnë përgjegjësinë e tyre për të përdorur kohën për të lexuar materialet e njëri-tjetrit (kur ai është në dispozicion) përpara mësimit të parë. Në mësimin e parë, katër grupeve, mund t'u jepet jo më shumë se 10 minuta për të zgjedhur një çështje për debat. Në qoftë se ata dështojnë për të lexuar materialet paraprakisht, klasa do të ketë një ide të mirë më pak në dispozicion për të zgjedhur – dhe ky është një shembull i varësisë sonë nga njeri-tjetri (ndërvarësia).

Rregullat e ngurta për të mbrojtur lirinë e fjalës

Një debat duhet të zhvillohet brenda kohës së caktuar. Të gjithë folësit gëzojnë të njëjtat të drejta të mendimit dhe të shprehjes së lirë. Prandaj, koha në dispozicion për të folur duhet të shpërndahet në mënyrë të drejtë, që do të thotë barazi, një minutë për çdo deklaratë. Duket paradoksale që rregullat e ngurta janë të nevojshme dhe të dobishme për të mbrojtur lirinë tonë. Afati vepron në dy mënyra: pjesa jonë e kohës për të folur garantohet dhe ajo është e drejtë. Nga ana tjetër, ajo kufizon çdo folës në një kohë të caktuar të shkurtër, dhe folësit duhet të mendojnë me kujdes për atë që duan të thonë. Ata duhet të përqendrohen në argumentet kryesore, të lënë mënjanë çdo gjë me më pak rëndësi dhe të bëjnë të njohur idenë kryesore qartë dhe shkurtimisht.

Liria dhe kufizimi

Liria e nxënësve në veprime dhe fjalë është e kornizuar ose e kufizuar dhe e përcaktuar në dy mënyra. Së pari, nga kohë e të mësuarit në dispozicion - mësimet mbarojnë pas 40 minutash dhe debati duhet të përshtatet në një mësim dhe të marrë jo më shumë se 20 minuta, sepse gjëra të tjera janë të nevojshme në po atë mësim. Së dyti, rregullat e debatit i japin çdo folësi një kohë të drejtë, por rreptësisht të kufizuar prej një minute për deklaratë. Kufizimi ka një dimension strukturor - koha është e kufizuar gjatë gjithë jetës sonë - një dimension politik i krijuar nga vetë njeriu: rregullat vendosin korniza, pa të cilat, ne nuk mund të gëzonim liritë tona pa dhunuar të drejtat e të tjerëve. Mungesa e kohës nuk është e negociueshme, por kufizimi me rregullat, po.

Shkolla është jeta

Dialektika e lirisë dhe kufizimit, e rrënjësuar në mungesën universale të kohës, ndodh në shkollë si edhe në jetën publike. Këtu, në një kuptim shumë të saktë, shkolla është jeta.

KAPITULLI 9

MEDIA

Arsimi i mesëm

Pjesëmarrja në demokraci përmes medias
Prodhuesit dhe përdoruesit e medieve si kontrollorë
dhe përcaktues të agjendës

9.1 Ne jemi rojtarët!

Ne vendosim çfarë duhet të lexojmë

9.2 dhe 9.3 Ne jemi rojtarët!

Ne vendosim se çfarë lajmesh do t'u jepen lexuesve për të zgjedhur

9.4 A e kontrollojmë ne median, apo media na kontrollon ne?

Mediat - një instrument i komunikimit dhe i pushtetit

Kapitulli 9

Media

Pjesëmarrja në demokraci përmes mediave

Hyrje për mësuesit

1. Ne marrim pjesë në demokraci nëpërmjet medias

Pjesëmarrja në shoqëri dhe politikë është, në thelb, komunikimi me të tjerët – marrja e dhënia e informacionit nëpërmjet medias. Qytetarët që nuk mund të komunikojnë përmes mediave nuk mund të marrin pjesë në shoqëri apo në politikë.

Media ofron një numër të larmishëm të mënyrave të komunikimit dhe jep më shumë informacion se kurrë më parë. Por ato kontrollojnë gjithashtu edhe se si ne komunikojmë. Ne jetojmë në një kulturë të medias. Komunikimi modern me bazë median dhe i kontrolluar nga media përbën sfidë për çdo individ.

Nga njëra anë, mediat japin mundësi të shkëlqyera për ata qytetarë që janë të familjarizuar me medien dhe, për këtë arsye, mund të trajtojnë mediat në mënyrë kritike dhe të qëllimshme, si dhe të përballojnë masën, llojet dhe cilësitë e ndryshme të informacionit të saj.

Nga ana tjetër, mediat përjashtojnë nga pjesëmarrja të gjithë ata që nuk mundin të përballojnë e t'i blejnë ato, që nuk kanë aftësi në përdorimin e tyre ose nuk mund të gjykojnë për cilësinë e informacionit.

2. Leximi i medias - një kompetencë thelbësore në EQD/EDNJ

Njohuritë për mediat janë, ndoshta, kompetencë *thelbësore* në EQD/EDNJ. Mësimi për të drejtat e njeriut është i lidhur direkt me njohuritë për mediat. Liria e medias dhe e drejta e qasjes së lirë ndaj informacionit varet nga aftësia për të ushtruar këto të drejta. Nivelet e pabarabarta të njohurive për mediat në një shoqëri krijojnë një dimension të ri të mundësive të pabarabarta dhe formave të reja të përfshirjes dhe të përjashtimit.

Ky kapitull përpiket të ndihmojë nxënësit të marrin një hap të rëndësishëm në zhvillimin e njohurive për mediat. Nxënësit përjetojnë ndërtimin e imazhit tonë për realitetin nëpërmjet mediave – si prodhues dhe si marrës i mesazhit mediatik. Në mënyra të ndryshme, të dy palët shërbejnë si vëzhgues dhe përcaktues të rendit të ditës, të efekteve ku bazohet imazhi ynë për botën dhe politikën në veçanti dhe të formuar nga mesazhet e mediave që vijnë në vëmendjen tonë, pasi kanë kaluar përmes dy filtrave – përzgjedhjeve të bëra nga prodhuesit dhe ato të bëra nga ne, përdoruesit e mediave.

Kapitulli përqendrohet në një aspekt të rëndësishëm të njohurive për mediat: të gjitha mesazhet e mediave janë të ndërtuara. Ekziston shumë potenciale për mësimdhënien kroskurrikulare, për shembull, për gjuhën, për të analizuar gjuhën e veçantë të përdorur nga mediat (shih materiale për mësuesit 9A - Mësoni se çfarë të kërkon, Nr 1 dhe 2).

3. Skicimi i kapitullit

Ky kapitull përqendrohet në pyetjen se si ndodh kontrolli dhe përcaktimi i agjendës në media. Nxënësit i përjetojnë të dy këndvështrimet, të përdoruesve dhe të prodhuesve të mediave, duke vepruar në ato role.

Mësimi 1: Ne jemi rojtarët! Ne vendosim atë që duam të lexojmë.

Mësimet 2 dhe 3: Ne jemi kontrollorët! Ne vendosim se çfarë lajmesh do t'i ofrohen lexuesit për të zgjedhur.

Mësimi 4: A e kontrollojmë ne median - apo media na kontrollon ne? Reflektim.

Në mësimin e parë, nxënësit bëhen të vetëdijshëm për rolin e tyre si kontrollorë të vetes. Ata bëjnë një zgjedhje në mes dy gazetave të ndryshme, zgjedhin një grup informacioni dhe refuzojnë një tjetër. Duke vepruar kështu, ata ushtrojnë të drejtën e tyre njerëzore të qasjes së lirë ndaj informacionit dhe të përzgjedhjes e tij.

Në mësimet dy dhe tre, nxënësit angazhohen në detyrën kryesore, një projekt i vogël në të cilin ata prodhojnë një gazetë muri. Tani ata veprojnë përsëri si kontrollorë, por këtë herë nga ana e dërguesit e jo nga marrësit. Ata ushtrojnë të drejtën e njeriut për një shtyp të lirë të pa censuruar.

Në mësimin e katërt, nxënësit reflektojnë për zgjedhjet e tyre dhe diskutojnë fuqinë e mediave, edhe si instrument i komunikimit, edhe si pushtet. Ata bëhen të vetëdijshëm për një element të fortë konstruktivist në imazhin tonë për botën, të formuar nga të dy, si prodhuesit, ashtu edhe përfituesit e informacionit.

4. Të mësuarit konstruktivist dhe instruktimi

Kjo kapitull u jep nxënësve kohën dhe lirinë për të mësuarit konstruktivist. Në kontekstin e veçantë të mediave, të mësuarit konstruktivist korrespondon direkt me ndërtimin e mesazheve të mediave nëpërmjet medias. Një mesazh medie është i ndërtuar nga dikush tjetër, me një interes të veçantë dhe synim strategjik në mendje ("të tregojë ose shesë"), dhe nga ana e përdoruesit.

Mësuesi paraqet konceptet e kontrolluesit, vendosjen e rendit të ditës, kulturës së medias, lirisë së mediave dhe qasjen e lirë ndaj informacionit përmes instruktimit, duke i lidhur ato me kontekstin e të mësuarit konstruktivist (shih kutinë me konceptet kyçe më poshtë).

5. Zgjedhja e medias

Ky kapitull përqendrohet në një media klasike të shtypit, gazetën, e cila nuk është zgjedhja e parë për shumë të rinj sot. Pra, pse duhet që nxënësit të lexojnë dhe prodhojnë gazeta në këtë njësi?

1. Arsyeja e parë është pragmatike. Studimi i gazetave dhe prodhimi i një gazete të thjeshtë muri kërkon burime që janë në dispozicion kudo dhe mund të ofrohen me një buxhet të ulët.
2. Nga pikëpamja didaktike, një shembull i thjeshtë vepron më mirë në mësimin e nxënësve me një pjesë të medias së shkruar. Duke shkruar tekste me dorë, duke i prerë, ngjitur dhe vizatuar, nxënësit kthehen te rrënjët e prodhimit të medias. Por, edhe në prodhimin e një gazete të thjeshtë muri, fenomeni themelor i kontrollorit nga redaktorët është pikërisht aty, dhe po ashtu është edhe parimi i ndërtimit të një imazhi të realitetit, domethënë të mesazhit. Sigurisht, këto aspekte themelore janë të pranishëm edhe në të gjitha mediat e tjera - radio, TV, fotografitë e të gjitha kategorive, mënyrat e komunikimit të bazuar në Internet, SMS etj. Por, të gjitha këto media, jo vetëm që kanë kërkesa më të larta në burime dhe përpjekje shumë më komplekse në prodhimin e medias, dhe në analizën e medias.
3. Qasja ndaj gazetave ndjek parimin e kurrikulës spirale në këtë edicion të EQD / EDNJ. Detyra e nxënësit në këtë kapitull i përgjigjet asaj në kapitullin 7 në vëllimin III, "*Jetojmë në demokraci*", për arsimin e mesëm të ulët. Dallimi midis kapitujve qëndron në nivelin e reflektimit që nxënësit janë të aftë të bëjnë.

Konceptet kryesore

Kontrolli

Vetëm një pjesë e vogël e informacionit që dorëzohet çdo ditë te redaktorët e lajmeve shfaqet në shtyp. Redaktorët e lajmeve filtrojnë se çfarë nuk mund të raportohet. Një ndër kriteret është nëse ky informacion është interesant si lajm, rëndësishëm ose interesant? Një tjetër kriter është thjeshtë hapësira që është në dispozicion. Dhe një kriter i tretë është se çfarë lloj balance pret lexuesi -

ndërmjet informimit dhe argëtimit, mes politikës, biznesit, sportit, lajmeve për njerëzit e famshëm, etj.

Por edhe lexuesi filtron shumicën e asaj që japin gazetatat. Ne të gjithë e dimë nga përvoja se zakonisht ne marrim një pjesë të vogël të artikujve dhe historive dhe në fund e lëmë mënjatë gazetën pasi kemi lexuar 5-10% të asaj që ofrohet.

Ky parim i kontrollit vlen edhe për masmedia të tjera - TV dhe radio, internet dhe libra.

Vendosja e agjendës

Redaktorët e lajmeve ndikojnë fuqishëm në agjendën politike. Duke sjellë probleme ose skandale të caktuara në vëmendjen e publikut, bën që këto çështje të diskutohen më pas. Shpesh pritet që hartuesit e politikave të reagojnë në një farë mënyre. Këtu përsëri, lexuesit duhet të luajnë rolin e vet - Si të përgjigjen ndaj çështjeve që i janë ofruar?

Kultura e medias

Ne jetojmë në një kulturë mediash (shih materialet për mësuesit 9A). Në dekadën e kaluar, dolën format e komunikimit dhe transferimit të informacionit bazuar në Internet, të plotësuar me teknologjinë e telefonit celular, të dyja me kërkesa të veçantë për brezin e ri. Përveç kësaj, procesi i globalizimit ka mbështetur sundimin në rritje të mediave. Mesazhet e mediave janë zhvendosur nga ato me bazë tekstin në informacion në ato me bazë imazhin, me një ndikim të fuqishëm në komunikim dhe shprehitë e leximit.

Garantimi i lirisë së informacionit dhe liria e shtypit

Konventa Evropiane për të Drejtat e Njeriut, neni 10.1 (shih Fletën e punës së nxënësit 2.6)

"Çdo njeri ka të drejtën e lirisë së shprehjes. Kjo e drejtë përfshin lirinë e mendimit dhe për të marrë dhe për të dhënë informacione dhe ide pa ndërhyrjen e autoriteteve publike dhe pavarësisht kufijve. ..."

Shih gjithashtu Deklaratën Universale të Drejtave të Njeriut, neni 19 (dhe Fleta e punës së nxënësit 2.5).

Të dy, prodhuesit dhe përdoruesit e medias, ushtrojnë një të drejtë themelore të njeriut. Censurimi i këtyre lirive bën dallimin në mes të diktaturave dhe demokracive. Këto liri dhe revolucioni teknologjik që kemi parë pas shpikjes së kompjuterit dhe internetit, i kanë dhënë hov kulturës së medias ku jetojmë sot. Përvoja është dyvlerëshe dhe tipike për proceset e modernizimit: në se ne mund ta përdorim potencialin, kemi fituar; në qoftë se nuk mund të përmbushim kërkesat, kemi humbur. Për këtë arsye, njohuritë për mediat janë kompetencë kyç në EQD/EDNJ.

Zhvillimi Kompetenca: lidhje me kapitujt e tjera në këtë vëllim

Çfarë tregon kjo tabelë

Titulli i këtij manuali, *Pjesëmarrja në demokraci*, përqendrohet në kompetencat e qytetarit aktiv në demokraci. Kjo matricë tregon potencialin e efekteve të sinergjisë midis njësive të këtij manuali. Matrica tregon se çfarë kompetencash janë zhvilluar në kapitullin 9 (rreshtat e errësuar në tabelë). Kolona me kornizë më të theksuar tregon kompetencat në vendimmarrjen dhe veprimin politik dhe – të kornizuar për shkak të lidhjeve të ngushta me pjesëmarrjen në demokraci. Rreshtat e mëposhtëm tregojnë lidhjet me kapitujt e tjera në këtë manual: çfarë kompetencash janë zhvilluar në këto kapitull që mbështesin nxënësit në kapitullin 9?

Si mund të përdoret kjo matricë

Mësuesit mund të përdorin këtë matricë si një mjet për planifikimin e orëve EQD/EDNJ në mënyra të ndryshme.

- Matrica e bën mësuesin të vetëdijshëm për pasojat e sinergjisë që ndihmojnë nxënësit të trajnohen në kompetencat më të rëndësishme në mënyrë të përsëritur, në kontekste të ndryshme, të ndërlidhura në shumë mënyra.
- Kjo matricë ndihmon mësuesit të cilët kanë vetëm disa orë në dispozicion për EQD/EDNJ: një mësues mund të zgjedhë vetëm këtë kapitull dhe të heqë të tjerat, pasi ai e di se disa kompetenca kyçe janë zhvilluar në një masë të caktuar në këtë kapitull - për shembull, kuptimi i rëndësisë së medias së shkruar, ushtrimi i lirive themelore, si dhe tensioni midis barazisë dhe lirisë.

Kapitujt	Dimensionet e zhvillimit të kompetencave			Qëndrimet dhe vlerat
	Analiza dhe gjykimi politik	Metodat dhe aftësitë	Vendimmarrja dhe veprimi politik	
9 Media	Ne marrim pjesë në demokraci nëpërmjet komunikimit të bazuar në media Prodhuesit dhe përdoruesit e medias veprojnë si kontrollorë	Ndërtimi dhe analiza e mesazheve të mediave	Përdorimi i medias si mjet i transmetimit të pikëpamjeve dhe interesave tona	Ndërgjegjësimi e varësisë sonë ndaj një perceptimit realiteti të "dorës së dytë" veçanërisht në politikë
7 Barazia	Mundësi të barabarta në pjesëmarrjen varen nga njohuritë për median			Ndërgjegjësimi se informacioni është një burim fuqie
8 Liria	Liria e medias dhe garantimi i lirisë së informacionit		Kontrolli dhe hartimi i agjendës: ushtrimin i të drejtave të njeriut	Ndërgjegjësimi se informacioni është një mjet për kontrollin e pushtetit dhe autoritetit
3 Diversiteti dhe pluralizmi	Pluralizmi i mendimeve dhe interesave është pasqyruar nga mediat			
6 Qeverisja dhe politika	Vendosja e agjendës			

KAPITULLI 9: Media - Pjesëmarrja në demokraci përmes medieve Prodhuesit dhe përdoruesit e mediave si kontrollorë dhe përcaktues të agjendës

Tema e mësimit	Trajnimi i kompetencave/ objektivat e të mësuarit	Detyrat e nxënësve	Materialet dhe burimet	Metoda
Mësimi 1 Ne jemi rojtarët! Ne vendosim se çfarë duam të lexojmë	Si rojtarë në emër të tyre, nxënësit bëhen të vetëdijshëm për preferencat e tyre për disa media dhe mesazhe. Të dy, prodhuesit dhe përdoruesit e medias veprojnë si rojtarë.	Nxënësit reflektojnë për preferencat e tyre për një gazetë të veçantë.	Faqet e para të dy gazetave të ndryshme, të nxjerra në të njëjtën ditë. Fletët e punës së nxënësit 9.1-9.3, tabela, lapustila, gërshtë dhe ngjitës. Koleksion i sendeve të mediave të shtypit.	Prezantime plenare dhe diskutime. Leksion. Punë në grup.
Mësimi 2 dhe 3 Ne jemi rojtarët! Ne vendosim se çfarë lajmi do t'i ofrohet lexuesit për të zgjedhur!	Bashkëpunimi në ekip; marrja e vendimeve, rënia dakord për objektivat dhe për orarin. Menaxhimi i ekipit dhe mbikëqyrja. Redaktorët e mediave ndërtojnë lajmin që i jep formë perceptimit tonë për realitetin.	Nxënësit krijojnë gazetën e tyre të murit. Ata krahasojnë gazetën e tyre dhe zgjedhjet që kanë bërë.	Fletët e punës së nxënësit 9.2 dhe 9.3. Tabelë, lapustila, gërshtë dhe ngjitës. Mediat e shkruara të gjitha llojeve dhe kategorive.	Punë me projekt.
Mësimi 4 A e kontrollojmë ne median - apo media na kontrollon ne? Reflektim	Reflektimi për zgjedhjet dhe ndikimin e tyre. Mediat janë një instrument i fuqishëm i komunikimit dhe i kontrollit.	Nxënësit krahasojnë dhe reflektojnë për zgjedhjet dhe vendimet e tyre.	Shfaqja e gazetave të murit. Materiale për mësuesit 9A.	Raporte, diskutime plenare. Leksion.

Mësimi 1

Ne jemi rojtarët!

Ne vendosim çfarë duam të lexojmë

Kjo matricë përmbledh informacionin që i nevojitet një mësuesi për planifikimin dhe zhvillimin e mësimi.

Trajnimi i kompetencave i referohet drejtpërdrejt EQD/EDNJ.

Objektivi i mësimi tregon atë që nxënësit njohin dhe kuptojnë.

Detyra e nxënësit, së bashku me **metodën**, formojnë bërthamën e procesit mësimor.

Materialet në listën e plotë e mbështetin përgatitjen e mësimi.

Koha në dispozicion na jep një udhëzues të përafërt për menaxhimin e kohës së mësuesit.

Trajnimi i kompetencës	Si rojtarë për veten e vet, nxënësit bëhen të vetëdijshëm për preferencat e tyre për disa media dhe mesazhe.
Objektivat e të mësuarit	Të dy, si prodhuesit edhe përdoruesit e medias veprojnë si rojtarë. Mediat ndërtojnë imazhin tonë të botës. Ato kanë fuqinë për të vendosur atë që kemi mësuar në lidhje me (ruajtjen, vendosjen e prioriteteve). Por nga ana tjetër, ne, përdoruesit e mediave, jemi rojtarë për veten tonë. Ne zgjedhim ose refuzojmë disa media dhe vendosim se cilave mesazhe t'i kushtojmë vëmendjen tonë.
Detyrat e nxënësve	Nxënësit reflektojnë për preferencat e tyre për një gazetë të veçantë.
Materialet dhe burimet	Faqet e para të dy gazetave të ndryshme, të botuara në të njëjtën ditë. Në klasa të mëdha, dy ose tre çështje të së njëjtës faqeje të parë duhet të jenë në dispozicion. Fletët e punës së nxënësit 9.1-9.3, tabelë, lapustila, gërsërë dhe ngjites. Koleksion i sendeve të mediave të shtypit.
Metoda	Prezantime plenare dhe diskutime. Leksion. Puna në grup.
Koha në dispozicion	Faza 1: Mësuesi prezanton konceptin e rojtarëve. 25 min
	Faza 2: Nxënësit planifikojnë projektin e gazetës së tyre të murit. 15 min

Informacion

Si përdorues, nxënësit reagojnë për dallimet në media, duke preferuar një dhe duke hedhur poshtë një tjetër. Me anë të preferencave të tyre, nxënësit veprojnë si kontrollorë për veten e vet, dhe ata janë të vetëdijshëm për këtë.

Duke ndryshuar këndvështrimin, nxënësit kuptojnë se redaktorët kanë gjithashtu prioritete të përcaktuara dhe bëjnë zgjedhje. Cilat zgjedhje dhe për çfarë arsye? Me këtë pyetje në mendje, nxënësit do të fillojnë projektin e tyre. Ata do të gjejnë përgjigjet, duke bërë të njëjtin lloj zgjedhjeje- të kuptojnë median, duke prodhuar media. Ata fillojnë detyrën kryesore të kësaj njësie.

Leksioni i mësuesit është i lidhur me procesin e të mësuarit konstruktivist të nxënësve. Mësuesi prezanton konceptin e rojtarit/kontrollorit, pasi nxënësit kanë parë provat për të. Nga ana tjetër, nxënësit zbatojnë konceptin e ri në projektin pasues, sepse ai jep çështjet kryesore të detyrës së tyre.

Përshkrimi i mësimit

Përgatitja e mësimit

Tre javë para se të fillojë ky kapitull, mësuesi kërkon nga nxënësit që të mbledhin media të shkruara: gazeta, revista, buletine lajmesh, pamje të reklamave etj. Është e rëndësishme të mbledhen edhe fotografi. Nxënësve u kërkohet të sjellin materialet e tyre në klasë për mësimin e parë të këtij kapitulli.

Në varësi të hapësirës në dispozicion, materialet renditen dhe paraqiten në tabelat në klasë. Nxënësit do t'i përdorin këto materiale kur punojnë për gazetën e tyre të murit në mësime 2 dhe 3.

Mësuesi mbledh gjithashtu gazeta dhe revista. Në përgatitjen e mësimit të parë, mësuesi mbështetet në materialin për të marrë çiftet e faqeve të para të gazetave të ndryshme. Faqet e para, për të gjitha grupet, duhet të jenë nga e njëjta ditë, për të lejuar krahasimet brenda grupeve si dhe krahasimin e rezultateve të tyre në raundin plenar. Secili grup duhet të marrë një çift faqesh të para nga gazeta të ndryshme. Nëse nxënësit mund ta përballojnë, mund të përfshihen edhe faqet e para në gjuhë të huaja.

Adresa www.newseum.org jep versione në PDF (format A4) të faqeve të para aktuale të gazetave, nga shumë vende evropiane. Nëse mësuesi i përdor këto, ato duhet të kopjohen në Fletët e punës së nxënësit, në vend të shfaqjes së tyre në tabelë (shih hapin 1.1 më poshtë).

Faza 1: Mësuesi prezanton konceptin e rojtarit

Hapi 1.1: Nxënësit tregojnë preferencat e tyre për një gazetë

Mësuesi ngjit dy faqet e para të gazetave në dërrasën e zezë. Ato formojnë kontrast, për shembull:

- tabloid dhe një gazetë cilësore;
- gazetë lokale dhe kombëtare;
- gazeta që përfaqësojnë qëndrime të ndryshme politike, p.sh. social demokrate dhe neo-liberale.

Nëse kemi në dispozicion disa kopje të së njëjtës faqeje të parë, ato shfaqen me hapësirë të mjaftueshme në mes tyre për t'i mundësuar të gjithë nxënësve një pamje të mirë. Në klasat e mëdha, kjo kursen kohë.

Nxënësit dalin përpara dhe studiojnë të dy faqet e para në heshtje.

Mësuesi kërkon nga nxënësit që të mbledhen para gazetës që preferojnë. Nxënësit formojnë dy grupe dhe, nëse është e nevojshme, një të tretë, për ata që nuk i pëlqejnë të dy gazetat. Nxënësit shkëmbejnë shkurtimisht pikëpamjet e tyre në grupe dhe më pas japin arsyet për zgjedhjet e tyre në një raund plenar.

Mësuesi dëgjon dhe lehtëson shkëmbimin e mendimeve, por nuk komenton për deklaratat e nxënësve apo zgjedhjet e tyre.

Hapi 1.2: Udhëzim: koncepti kyç i rojtarit (kontrollorit).

Mësuesi mban një leksion të shkurtër për të prezantuar konceptin e rojtarit/kontrollorit dhe kuptimin e tij të dyfishtë. Ai e lidh atë me kontekstin që nxënësit kanë dhënë në hapin 1.1. Sikundër sapo e treguan nxënësit, ne zakonisht kemi preferenca shumë të qarta për një gazetë të caktuar, sepse gazetat ndryshojnë shumë nga njëra tjetra. Ne preferojmë një gazetë dhe refuzojmë një tjetër. Në jetën e përditshme, ne mund të preferojnë edhe përdorimin e mediave të tjera, të tilla si TV apo interneti, si burimin tonë të informacionit dhe jo gazetën. Në këtë drejtim shumë të rëndësishëm, ne veprojmë si kontrollorë. Ne vendosim se çfarë medie dhe cilit mesazh i kemi dhënë vëmendjen tonë. Media varet nga ne - pa vëmendjen tonë, përpjekja e tyre është pa vlerë.

Mësuesi ndryshon këndvështrimin: jo vetëm lexuesi vepron si rojtar, por kështu veprojnë edhe redaktorët e gazetave. Ata vendosin se çfarë do të japin për lexuesit për të lexuar. Në këtë drejtim, ne varemi nga media – ne marrim vetëm informacionin që ata kanë zgjedhur.

Koncepti i rojtarit, për këtë arsye, ka dy kuptime: të dy, si prodhuesit edhe përdoruesit e medias, vendosin se cilat mesazhe janë të rëndësishme. Në politikë, rojtarët janë edhe përcaktuesit e agjendës.

Është e qartë se redaktorët kanë bërë edhe zgjedhjet - ato janë të ndryshme, siç vihet re edhe në çiftet e ndryshme të faqeve të para. Por, për çfarë arsye? Nxënësit do ta shqyrtojnë këtë pyetje në projektin që vijon.

Faza 2: Nxënësit planifikojnë projektin e gazetës së murit

Fletët e punës së nxënësit 9.1-9.3

Hapi 2.1 Mësuesi udhëzon nxënësit në detyrën e tyre

Nxënësit formojnë grupe me nga 4-6 vetë dhe krijojnë ekipet e redaktorëve. Ata shfrytëzojnë dy mësimet e ardhshme për krijimin e një gazete muri.

Ata do të luajnë rolin e rojtarit të redaktorëve dhe të merren me çështje të tilla, si më poshtë vijon:

- Cilat tema duhet të përfshijmë?
- Çfarë teme do të zgjedhim të jetë më tërheqësja, historia kryesore?
- Çfarë mund të mbajmë ose duhet të heqim, meqenëse hapësirën e kemi të kufizuar?

Nxënësit duhet të jenë të vetëdijshëm se këto pyetje tregojnë se çfarë do të thotë liria e shtypit në praktikë – shijim i lirisë, por edhe mbajtje e përgjegjësisë për zgjidhjen e disa problemeve të vështira.

Mësuesi shpjegon anën teknike. Nxënësit mund të përdorin deri në dy tabela. Ata i shkruajnë artikujt e tyre me dorë. Ata mund të kërkojnë, në mediat e shkruara, për fotografi ose diagrame dhe të përdorin median që mund të gjejnë për të marrë informacion. Megjithatë, të dyja, si hapësira edhe koha e tyre, janë të kufizuara. Gazeta e tyre duhet të jetë e shfaqur deri në fund të mësimit të ardhshëm.

Nxënësit i largojnë tavolinat për të siguruar një sipërfaqe të madhe të mjaftueshme për të shtruar tabelën.

Hapi 2.2 Nxënësit fillojnë projektin e tyre

Nxënësit fillojnë leximin e fletëve të punës sipas udhëzimeve të mësuesit. Nëse e lejon koha, ata ndërmarrin hapat e mëtejshëm.

Mësimet 2 dhe 3

Ne jemi rojtarët!

Ne vendosim se çfarë lajmesh do t'i ofrohen lexuesit për të zgjedhur

Kjo matricë përmbledh informacionin që i nevojitet një mësuesi për planifikimin dhe zhvillimin e mësimi.

Trajnimi i kompetencave i referohet drejtpërdrejt EQD/EDNJ.

Objektivi i mësimi tregon atë që nxënësit njohin dhe kuptojnë.

Detyra e nxënësit, së bashku me **metodën**, formojnë bërthamën e procesit mësimor.

Materialet në listën e plotë e mbështetin përgatitjen e mësimi.

Koha në dispozicion na jep një udhëzues të përafërt për menaxhimin e kohës së mësuesit.

Trajnimi i kompetencës	Bashkëpunimi në ekip; marrja e vendimeve, rënia dakord për objektivat dhe orarin. Menaxhimi i ekipit dhe mbikëqyrja.
Objektivat e të mësuarit	Redaktorët e mediave konstruktojnë dhe kontrollojnë lajmin dhe formojnë perceptimin tonë të realitetit. Si rojtar dhe përcaktues i agjendës, media ushtron pushtetin në një mënyrë të fshehtë.
Detyrat e nxënësve	Nxënësit krijojnë gazetën e murit. Ata krahasojnë gazetën e tyre dhe zgjedhjet që kanë bërë.
Materialet dhe burimet	Fletët e punës së nxënësit 9.2 dhe 9.3; tabela, lapustila, gërshërë dhe ngjitës. Mediat e shkruara të të gjitha llojeve dhe kategorive.
Metoda	Punë me projekt.
Koha në dispozicion	1. Puna projekt: nxënësit redaktojnë dhe prodhojnë një gazetë muri. 60 min
	2. Nxënësit lexojnë gazetën e njëri-tjetrit. 20 min

Informacion

Mësimi i dytë dhe i tretë i përkushtohen thelbit të këtij kapitulli, projektit në të cilën nxënësit veprojnë si redaktorë dhe prodhojnë gazetën e tyre. Ata do të trajtojnë të njëjtat pyetje - cilat tema dhe ngjarje të përfshijnë dhe të lënë jashtë dhe do të diskutojnë kriteret për zgjedhjet që do të bëhen. Përveç kësaj, detyra e prodhimit të një gazete muri, në një orë, paraqet kërkesa të larta për aftësitë e nxënësve në planifikimin e punës dhe në menaxhimin e kohës.

Këtu sugjerohet formati i një gazete muri, pasi kjo jep rezultate kudo. Aspektet teknike të prodhimit të gazetave nuk janë të rëndësishme. Nxënësit mund t'i shkruajnë lajmet e tyre me dorë.

Prodhimi i një gazete muri i kthen nxënësit pas, te rrënjët, dhe i lejon ata të përqendrohen në bazat e redaktimit dhe në zgjedhjet e përfshira.

Në një mjedis të mësuarit të bazuar në detyra, mësuesi kryen rolin e një "asistenti", i cili mbështet nxënësit kur kanë nevojë për materiale shitesë, qasje në një kompjuter etj. Ai vëzhgon nxënësit për të vlerësuar nivelin e tyre të aftësive dhe zhvillimit të kompetencave. Mësuesi dëgjon diskutimet e nxënësve dhe lexon gazetën e tyre të murit, ndërsa ata janë duke i shkruar. Kjo i lejon mësuesit të përgatisë një leksion të shkurtër, por të rëndësishëm në mësimin 4.

Përshkrimi i mësimit

Faza 1: Nxënësit redaktojnë dhe prodhojnë gazetën e tyre

Fletët e punës së nxënësit 9.1-9.3

Nxënësit punojnë në grupe. Ata caktojnë tre detyrat: të kryeredaktorit, të menaxherit të kohës dhe të prezantuesit para anëtarëve të ndryshëm të ekipit.

Ata ndjekin apo përshtatin orarin e punës të sugjeruar në fletën e punës së nxënësit 9.3.

Nëse ka një interval mes të mësimeve 2 dhe 3, materiali i projektit duhet të ruhen në mënyrë të sigurt. Mësuesi dhe nxënësit bëjnë marrëveshje se kush është përgjegjës për këtë detyrë.

Të udhëhequr nga fleta e punës së nxënësit 9.3, reporterët përgatisin prezantimet e tyre për seancën plenare në mësimin 4.

Faza 2: Nxënësit lexojnë gazetatat e njëri-tjetrit

Në mes të mësimit të tretë, nxënësit shfaqin gazetatat e tyre në klasë. Atyre iu kërkohet të lexojnë gazetatat e njëri-tjetrit para mësimit të ardhshëm EQD/EDNJ.

Mësimi 4

A e kontrollojmë ne median - apo media na kontrollon ne?

Mediat - një instrument i komunikimit dhe i pushtetit

Kjo matricë përmbledh informacionin që i nevojitet një mësuesi për planifikimin dhe zhvillimin e mësimi.

Trajnimi i kompetencave i referohet drejtpërdrejt EQD/EDNJ.

Objektivi i mësimi tregon atë që nxënësit njohin dhe kuptojnë.

Detyra e nxënësit, së bashku me **metodën**, formojnë bërthamën e procesit mësimor.

Materialet në listën e plotë e mbështetin përgatitjen e mësimi.

Koha në dispozicion na jep një udhëzues të përafërt për menaxhimin e kohës së mësuesit.

Trajnimi i kompetencës	Reflektimi për zgjedhjet dhe ndikimi i tyre.
Objektivat e të mësuarit	Mediat janë një instrument i fuqishëm i komunikimit dhe i kontrollit.
Detyrat e nxënësve	Nxënësit krahasojnë dhe reflektojnë për zgjedhjet dhe vendimet e tyre.
Materialet dhe burimet	Shfaqja e gazetave në mur. Materiale për mësuesit 9A.
Metoda	Raportet, diskutime plenare. Leksion.
Koha në dispozicion	1. Nxënësit krahasojnë zgjedhjet dhe vendimet e tyre. 15 min
	2. Nxënësit reflektojnë për ndërtimin e mesazheve të tyre. 10 min
	3. Leksioni i mësuesit: vendosja e agjendës, ruajtja. 5 min
	4. Diskutimet në vijim. 10 min

Informacion

Nxënësit reflektojnë për përvojën e tyre në këtë projekt. Ata nuk lexojnë gazetave të njëri-tjetrit për hir të informacionit, por që të përqendrohen në vendimet e përfshira në përzgjedhjen e temave dhe të fotove. Ata eksplorojnë rolin e medias si rojtarë dhe përcaktues të rendit të ditës.

Gazetarët paraqesin informacion shtesë për diskutimet në ekipe dhe nxënësit krahasojnë dhe reflektojnë për përvojën e tyre.

Mësuesi shton konceptet - mediat si rojtarë dhe përcaktuesit e rendit të ditës - në një ligjëratë të shkurtër. Ky është një shembull se si të mësuarit konstruktivist pasurohet me udhëzime sistematike. Përvoja e nxënësve krijon kontekstin në të cilin instruksionet e mësuesit japin një këndvështrim të ri që u mundëson nxënësve të kuptojnë përvojën e tyre në një nivel më të avancuar abstrakt të të menduarit dhe të kuptuarit.

Alternativat e ndryshme të zgjeruara në këtë projekt dhe zbatimi i tij më në thellësi janë po gjithashtu të mundshme. Këto mund të diskutohen në fund të mësimi.

Përshkrimi i mësimit

Nxënësit pritët të kenë lexuar gazetatat e njëri-tjetrit para këtij mësimi.

Faza 1: Nxënësit shpjegojnë dhe krahasojnë zgjedhjet e tyre

Me radhë, çdo prezantues raporton për vendimet e marra nga ekipet e tyre dhe shpjegon arsyet për to. Të udhëhequr nga shënimet udhëzuese (dhe Fletën e punës së nxënësit 9.3) prezantuesit duhet të trajtojnë çështjet e mëposhtme:

- Zgjedhja e tregimeve kryesore;
- Çfarë temash mori parasysh ekipi dhe pse disa tema të caktuara janë përfshirë ose lënë jashtë;
- Zgjedhja e fotografive;
- Çështje të tjera të rëndësishme.

Prezantimet përqendrohen në vendimet kontrolluese dhe në përcaktimin e agjendës së sa në përmbajtjen e vetë gazetave. Ata japin materialin në të cilin fokusohet mësuesi në leksionin e tij të shkurtër, duke theksuar përvojën e përbashkët të ekipeve përmes shtimit të disa koncepte kyçe të literaturës mediatike. Në këtë mënyrë, të mësuarit konstruktivist përcakton kontekstin për shqyrtimin e njohurive konceptuale nëpërmjet mësimit sistematik e të shkurtër.

Faza 2: Nxënësit reflektojnë për ndërtimin e mesazheve të tyre

Mësuesi kërkon nga nxënësit të krahasojnë arsyet për vendimet e ekipeve të tyre.

- A mund të identifikojmë ndonjë kriter mbizotërues, p.sh. vlerën e lajmeve?
- Deri ku i kemi marrë parasysh aspektet e konkurrencës, p.sh. përdorimin e ngjarjeve pikante?
-

Raportet e prezantuesit dhe krahasimi i zgjedhjeve mund të shkaktojë një diskutim të rëndësishëm. Nxënësit mund të ngrenë problemin e influencës së madhe të mediave në informacionin që marrim ose në atë që nuk e dëgjojmë kurrë. Mësuesi drejton diskutimin. Edhe pse ai e merr fjalën menjëherë, nuk ka nevojë që mësuesi të komentojë për deklaratat e nxënësve.

Faza 3: Leksioni i mësuesit

Hapi 3.1 Leksioni bazë

Materiale për mësuesit 9A

Siç tregohet më sipër (shih fazën 1), mësuesi lidh pikat e kësaj të dhëne të shkurtër me kontekstin e përvojës dhe pyetjet e nxënësve. Kjo kërkon një element fleksibiliteti në paraqitjen e pohimeve në vijim:

1. Të gjitha mesazhet e medias janë ndërtuar. Një aspekt themelor i ndërtimit të mesazhit është zgjedhja e një pjese të vogël të informacionit që kthehet në histori dhe lënia jashtë e shumë pjesëve të tjera të informacionit. Nxënësit hulumtuan këtë aspekt të ndërtimit të mesazhit kur redaktuan gazetatat e tyre.
2. Me përzgjedhjen dhe mosdhënien e informacionit, redaktorët dhe prodhuesit e lajmeve vepruan si rojtarë/kontrollorë të mediave dhe përcaktues të rendit të ditës. Ata ndikojnë fuqimisht në opinionin publik dhe në vendimmarrjen politike dhe tregojnë se si ne marrim pjesë në demokraci. Masën se deri ku ky ndikim kthehet në kontroll varet nëse ne ushtrojmë rolin tonë të rojtarit apo jo.

Këto dy pika janë të lidhura ngushtë me përvojën e nxënësve në këtë projekt të vogël. Mësuesi mund të përfundojë të dhënat këtu, sepse pikat sigurisht japin mjaft material për të menduar ose mund të

shtojë pika të mëtejshme, në varësi të interesave dhe pyetjeve të nxënësve. Në këtë rast, afati kohor mund të kenë nevojë të zgjerohet.

Hapi 3.2 Zgjerime për mësimin

1. Nga ana tjetër, si ndërmarrje tregtare, mediat konkurrojnë me njëra-tjetrën për të tërhequr vëmendjen tonë. Prodhuesit e medias kujdesen për të përmbushur interesat e pritshmëritë e audiencës së tyre. Suksesi i tyre komercial varet nga zgjedhjet e përdoruesve të mediave.
2. Ne varemi nga media për perceptimin tonë të botës. Në këtë mësim, nxënësit fokusohen në një media klasike, gazetatat. Megjithatë, sot janë shfaqur llojet e reja të medias dhe ne i përdorim ato për qëllime të ndryshme. Ne kemi ende masmediat klasike (media elektronike) - revistat, gazetatat, TV dhe radio - që ne përdorim kryesisht si burim informacioni dhe për argëtim. Pastaj kemi media të reja të bazuara në internet (faqet e internetit, e-mail, blogjet, networket të tipit facebook, twiter), duke mos harruar SMS. Ne i përdorim këto për shumë qëllime, por veçanërisht për komunikim me njëri-tjetrin dhe, siç e dinë mirë nxënësit, brezi i ri është më i familjarizuar me këto se sa prindërit dhe shumica e mësuesve të tyre.
3. Sot, ne jetojmë në një kulturë të medias. Shoqëria është një rrjet bashkëveprimi mes anëtarëve të tij. Bashkëveprimi shoqëror, në një masë të madhe, është komunikim. Komunikimi është i mbështetur, kanalizuar dhe formatuar nga media dhe mesazhet e medieve jo vetëm e reflektojnë, por edhe e thyejnë realitetin.

Faza 4: Diskutimet vijuese dhe përfundimet e njësive

Nxënësit duhet të kenë mundësinë për të reaguar në leksionin e mësuesit.

Ata mund të kenë pyetje rreth të kuptuarit, ose mund të ngrenë probleme për pushtetin e mjeteve të komunikimit masiv, si rojtarë dhe përcaktues të rendit të ditës.

Mësuesi më në fund ngre pyetjen nëse munden dhe si mundet të vazhdojnë projektin, për shembull, duke bërë një nga sugjerimet e mëposhtme:

- Gazetat e murit mund të shfaqet në shkollë.
- Nxënësit mund të ftojnë një gazetar profesionist për të vizituar klasën. Ata mund t'i tregojnë atij gazetatat, t'i kërkojnë mendime dhe të diskutojnë çështjen e rojtarëve.
- Një ekip i redaktorëve mund të vazhdojnë me këtë projekt për shkollën dhe për të prodhuar një gazetë (muri) të shkollës.
- Nxënësit mund të raportojnë për mediat që formojnë dhe ndikojnë më fuqishëm në formësimin e opinionit publik.
- Nxënësit mund të qëndrojnë në çështjen që kanë raportuar dhe të vazhdojnë veprimet për të. Lidhjet me kapitujt e tjera të këtij manuali janë të mundshme.

Materiale për mësuesit 9A

Aftësitë dhe strategjitë për edukimin me mediat

nga Elizabeth Thoman

Nga radioja që na zgjon në mëngjes e derisa sa na zë gjumi duke parë programet e vona, ne jemi të ekspozuar ndaj qindra, madje mijëra imazheve dhe ideve, jo vetëm nga televizioni, por tani edhe nga titujt e gazetave, kapakët e revistave, filmat, faqet e internetit, fotot, video lojërat dhe posterat. Disa janë i quajnë të rinjtë e sotëm, *mosha e ekraneve*.¹⁹

Deri kohët e fundit, pak vetë ngrinin pyetje për rritjen e dominimit të mediave në jetën tonë. Ata që e bënin këtë ishin të prirë të fokusoheshin në çështjet e përmbajtjes, si për shembull, ne praninë e madhe të seksit dhe dhunës në televizion dhe filma. Disa mbronin censurën, ndërsa të tjerë thjesht u bënin thirrje familjeve të fiknin TV. Por fakti është, se edhe nëse ju fikni televizionin, ju nuk mund t'i shpëtoni kulturës së medias së sotme përveçse nëse hipni në një majë mali. Media jo vetëm ndikon në kulturën tonë. Ajo është vetë kultura jonë.

Roli kryesor i medias në kulturën tonë globale është arsyeja pse censura kundër mediave nuk do të jetë kurrë e suksesshme. Ajo që është e nevojshme, në vend të kësaj, është të rimendojmë rolin e medias në të gjithë jetën tonë - një rishqyrtim që pranon zhvendosjen e paradigmes nga një kulturë e shtypit të shkruar, në kulturën e imazhit që është zhvilluar në 150 vitet e fundit që nga shpikja e fotografisë dhe aftësinë për të ndarë një objekt ose një ngjashmëri nga një kohë e vend i caktuar dhe që ende mbetet e vërtetë, e dukshme dhe e përhershme.²⁰

Për 500 vite, ne kemi vlerësuar aftësinë për të lexuar materialet e shtypura, për të marrë pjesë plotësisht si qytetarë të informuar dhe të rritur të arsimuar në shoqëri. Sot familja, shkolla dhe të gjitha institucionet komunitare, përfshirë komunitetin mjekësor dhe shëndetësor, ndajnë përgjegjësinë për përgatitjen e të rinjve për të jetuar në botën e imazheve, fjalëve dhe tingujve të fuqishëm.²¹ Quajeni këtë "edukim mediatik."

Çfarë është edukimi mediatik?

Pikërisht ashtu si tingëllon - aftësia për të interpretuar dhe krijuar kuptimin personal nga qindra, madje mijëra simbole verbale dhe vizuale, që marrim çdo ditë përmes televizionit, radios, kompjuterëve, gazetave dhe revistave dhe, natyrisht, reklamave.

Është aftësia për të zgjedhur dhe përzgjedhur, aftësia për të sfiduar pyetjet, aftësia për të qenë të vetëdijshëm për atë që po ndodh rreth jush dhe të mos jeni pasiv dhe për këtë arsye, të pambrojtur.

"Ne duhet t'i përgatisim të rinjtë

për të jetuar në botën e imazheve, të fjalëve dhe të tingujve të fuqishëm."
UNESCO, 1982

Studiuesit e mediave thonë se, televizioni dhe mediat janë rrënjësor aq shumë në mjedisin tonë kulturor sa që ne nuk duhet të shohim më si detyrë edukimin mediatik për të siguruar "mbrojtje" kundër mesazheve të padëshiruara. Qëllimi ynë duhet të jetë të ndihmojmë njerëzit të bëhen të aftë, kritikë dhe të shkolluar në të gjitha format e mediave, në mënyrë që ata të kontrollojnë interpretimin e asaj që shohin apo dëgjojnë, në vend që të lënë interpretimet t'i kontrollojnë ata. Len Masterman, autor i *Mësimi të Medias*, e quan atë "autonomi kritike."²²

19 Rushkoff, Douglas, *Playing the Future: How Kids' Culture Can Teach Us to Thrive in an Age of Chaos*, 1996.

20 From the work of Stewart Ewen especially *All Consuming Images: The Politics of Style in Contemporary Culture*, 1988.

21 From the Final Report, UNESCO International Symposium on Education of the Public in the Use of Mass Media, Grunwald, 1982.

22 Masterman, Len, *Teaching the Media*, 1989, chapter 2.

Përkufizime të tjera theksojnë se edukimi mediatik nuk është aq shumë një organ i caktuar i dijes, por më tepër një aftësi, një proces, një mënyrë e të menduarit që, sikundër të kuptuarit e leximit, është gjithmonë në evoluim. Për t'u quajtur i shkolluar në lidhje me median, nuk do të thotë të mësosh të mbash mend fakte apo statistika në lidhje me mediat, por të ngresh pyetjet e duhura në lidhje me atë që jeni duke parë, lexuar apo dëgjuar²³. Në zemër të njohurive për mediat është parimi i hetimit.

Mësoni për çfarë të kërkon

Çfarë duhet të dinë fëmijët (por edhe të rriturit) në lidhje me mediat? Gjatë viteve, edukatorët e mediave kanë identifikuar pesë ide, që të gjithë duhet t'i dinë, rreth mesazheve të mediave, nëse mesazhi vjen i pakëtuar si një Sitcom TV, një lojë kompjuterike, një video muzikore, një reklamë reviste ose një film në skenë.²⁴

1. Të gjithë mesazhet e mediave janë të "ndërtuar"

Nëse ne jemi duke shikuar lajmet e natës ose duke kaluar pranë një billboardi në rrugë, mesazhi i medias që përjetojmë është shkruar nga dikush (ose ndoshta nga disa njerëz), fotot janë marrë dhe një dizajnues krijuesi i ka mbledhur të gjitha së bashku. Por kjo është më shumë se një proces i thjeshtë fizik. Ajo çfarë ndodh është se çdo gjë që është "ndërtuar" nga vetëm pak njerëz, bëhet "ashtu siç është" për gjithë pjesën tjetër, pra prej nesh. Por ne si audiencë, nuk marrim, as shohim apo dëgjojmë fjalët, fotografitë ose marrëveshjet që janë refuzuar. Ne shohim, dëgjojmë ose lexojmë vetëm atë që është pranuar.

Ndihma që ofrohet për njerëzit që ata të kuptojnë si është organizuar media dhe çfarë është lënë jashtë, se si është formuar media, ajo që ne dimë dhe kuptojmë në lidhje me botën në të cilën jetojmë, është e rëndësishme për t'i ndihmuar njerëzit si të drejtojnë jetën e tyre në një shoqëri globale dhe teknologjike.

2. Mesazhet e medias janë të konstruara duke përdorur një gjuhë krijuese me rregullat e tyre

Çdo formë e komunikimit, të tilla si: gazetatat, lojërat në TV ose filmat horror, kanë gjuhën e vet krijuese: muzika e frikshme rrit frikën, kamera nga afër përcjellë intimitet, titull i madh shënon rëndësinë. Të kuptuarit e sistemit të gramatikës, sintaksës dhe metaforave në gjuhën e mediave rrit vlerësimin dhe gëzimin tonë për përvojat e mediave, si dhe na ndihmon të jemi më pak të ndjeshëm ndaj manipulimit. Një nga mënyrat më të mira për të kuptuar se si media organizon është duke vepruar në këtë mënyrë - bëni vetë një video tuajën, personale, krijoni një website për shokët tuaj *Scout*, zhvilloni një fushatë reklamash për të njoftuar fëmijët për rreziqet e pirjes së duhanit.

3. Njerëz të ndryshëm përjetojnë të njëjtin mesazh në media në forma të ndryshme

Për shkak të moshës së çdo individi, edukimit dhe arsimimit, nuk ka dy njerëz që të shohin të njëjtin film ose të dëgjojnë të njëjtën këngë në radio. Edhe prindërit dhe fëmijët nuk shohin të njëjtën shfaqje televizive! Ky koncept i kthen tabelat për idenë e shikuesve të TV po aq pasiv "si patatet në divan." Ne mund të mos jemi të vetëdijshëm për këtë, por secili prej nesh, madje edhe fëmijët e vegjël, janë vazhdimisht në përpjekje që të "kuptojnë" atë çfarë shohin, dëgjojnë ose lexojnë. Sa më shumë pyetje që të ngremë për atë çka jemi duke përjetuar rreth nesh, aq më vigjilent mund të bëhemi në lidhje me pranimin ose refuzimin e mesazheve. Studimet tregojnë se, me kalimin e kohës, fëmijët e të gjitha moshave mund të mësojnë aftësi të përshtatshme për moshën, që i japin atyre syze të reja me të cilat ata mund të "lexojnë" kulturën e tyre në media.²⁵

4. Mediet janë kryesisht biznese të shtyrë nga një motiv fitimi

²³ Nga shpallja e misionit të revistës *Media&Vlera*, botuar nga 1977-93 nga Qendra për arsimimin për Median.

²⁴ Përshtatur nga dokumentet e edukimit mediatik nga Anglia dhe Kanadaja. Botuar për herë të parë në SHBA si "Pesë ide të rëndësishme" për t'u mësuar fëmijëve rreth TV," nga Jay Davis *Media&Values* #52/53; Vjeshtë, 1990.

²⁵ Hobbs, Renee, Sinkronizimi me medien: *Letërsi për kohën e informacionit*, video 1995, shpërndarë nga Qendra për edukimin mediatik.

Gazetat nxjerrin, në faqet e tyre të para, reklama; hapësira e mbetur i përkushtohet lajmeve. Po kështu, ne të gjithë e dimë se reklamat janë pjesë përbërëse e TV më të shikuara. Ajo që shumë njerëz nuk e dinë është se ajo që është me të vërtetë duke u shitur me anë të televizionit nuk është vetëm produkti që reklamohet për audiencën, por edhe audienca për reklamuesit!

Qëllimi i vërtetë i programeve që ne shohim në TV komerciale, qoftë lajme apo argëtuese, nuk është vetëm argëtimi, por më tepër krijimi i një audiencë (dhe i vë ata në një gjendje shpirtërore perceptuese) në mënyrë që rrjeti ose stacioni lokal të mund të shesë kohën për sponsorët që të reklamojnë produktet e tyre në reklama. Çdo sekondë është e vlefshme! Sponsorët paguajnë për kohën, bazuar në numrin e njerëzve që stacioni parashikon të shikojnë. Sponsorët gjithashtu e synojnë mesazhin e tyre të reklamave për llojet e shikuesve të veçantë, për shembull, gratë 20-35, që shpenzojnë para për produktet e reklamuar ose fëmijët e moshës 2-7 vjeç, që ndikojnë në shpenzimet e prindërve të tyre.

Ndoshta kjo nuk është mënyra që ne do të donim të ishte, por, në të vërtetë, shumica e medieve na jepen, siç thotë studiuesi George Gerbner, nga korporatat private globale me diçka për të shitur, në vend që të ishte nga familja, kisha, shkolla ose edhe nga vendi amtar i dikujt, me diçka për të na treguar.²⁶

5. Mediet kanë ngulitur vlerat dhe këndvështrimet

Mediet, për shkak se janë të konstruktura, transmetojnë nëntekstin për çfarë është e rëndësishme, të paktën, për personin ose personat që e krijojnë si konstruksion. Mediet janë edhe tregimtare (edhe reklamat tregojnë një histori të shpejtë dhe të thjeshtë) dhe tregimet kërkojnë karaktere, mjedis dhe një skenar që ka një fillim, mes dhe fund. Zgjedhja e moshës së karakterit, gjinisë apo racës, të përziera me stilin e jetesës, qëndrimet dhe sjelljet që janë portretizuar, zgjedhja e një mjedisi (urban? rural? i pasur? i varfër?) dhe veprimet dhe ri-veprimet në skenar janë vetëm disa nga mënyrat sesi "nguliten" vlerat në një shfaqje televizive, film ose reklamë.

Është e rëndësishme për të mësuar si t'i "lexojmë" të gjitha llojet e mesazheve të medieve, për të zbuluar pikat e këndvështrimit që janë trupëzuar në to. Vetëm atëherë ne mundemi të gjykojmë nëse do ta pranojmë ose refuzojmë këtë mesazh, ndërkohë që negociojmë rrugën tonë çdo ditë përmes mjedisi tonë të medies.

Pesë pyetje themelore që mund të shtrohen për çdo mesazh të medieve

Mësoni për çfarë duhet të pyesni!

Nga këto koncepte rrjedhin një seri prej pesë pyetjesh themelore²⁷ që mund të shtrohen për çdo mesazh në media. Vini re se, secila mund të hapë shumë shtresa pyetjesh më të thella:

1. Kush e krijoi këtë mesazh dhe pse po e dërgon atë?
2. Çfarë teknikash janë përdorur për të tërhequr vëmendjen time?
3. Çfarë lloj jetese, vlerash dhe këndvështrimesh përfaqësohen në mesazh?
4. Si munden njerëz të ndryshëm ta kuptojnë këtë mesazh ndryshe nga unë?
5. Çfarë është lënë jashtë nga ky mesazh?

Zakonisht, procesi i pyetjeve zbatohet në një media me "tekst" të veçantë - dmth, një prodhim ose publikim i identifikueshëm ose një pjesë e një të tilli: një episod i *Mighty Morphin Rangers Powers*, një reklamë për Pepsi, një çështje e revistës *Seventeen*, një billboard për birrën *Budweiser*, foto dhe artikuj rreth grabitjes së një banke në faqen e parë të një gazete, emision televiziv Super Bowl. (...)

Pyetjet

thelbësore

Për të qenë një i rritur funksional në një shoqëri mediatike, duhet të jesh në gjendje të bësh dallimin midis formave të ndryshme të mediave dhe si të drejtosh pyetjet themelore dhe konceptet themelore

²⁶ Gerbner, George, "Dhuna Televizive dhe arti i të bërit të pyetjeve të gabuara," në *The World & I: Një kronikë e kohës sonë në ndryshim*, Korrik, 1994.

²⁷ Falenderojmë Renée Hobbs për punën e saj në artikullin e këtyre pyetjeve përmes trajnimit dhe mesimdhënies.

të cituara më sipër. Edhe pse shumica e të rriturve sot kanë mësuar, në orën e letërsisë, për të dalluar një poemë nga një ese, është e mahnitshme të shohësh se sa shumë njerëz nuk e kuptojnë dallimin në mes të një gazete të përditshme dhe një tabloidi supermarketi.

Meqë sot, në çast, nëpërmjet televizionit dhe internetit, për publikun ofrohen gjithnjë e më shumë informacione rreth ngjarjeve kombëtare dhe botërore, individët duhet të dinë si të verifikojnë vetë informacionin, si të kontrollojnë burimet dhe si të krahasojnë dhe të vënë përballë njeri-tjetrit versione të ndryshme të të njëjtit informacion, me qëllim që të zbulojnë paragjykimet ose kontrollin politik "të telekomanduar". (...)

Tre Hapat për Sukses: përmbledhje e një Programi Efektiv për edukimin mediatik
"Edukimi Mediatik" është një term që përfshin tre qasje të ndërlidhura që çojnë në fuqizimin mediatik të qytetarëve të të gjitha moshave:

Qasja e parë është thjesht të qenit i vetëdijshëm për rëndësinë e balancimit ose menaxhimit të "dietës" mediatike të dikujt - duke ndihmuar fëmijët dhe familjet që të bëjnë zgjedhje të shëndetshme dhe të menaxhojnë sasinë e kohës që kalojnë me televizion, video, lojëra elektronike, filma dhe media të ndryshme të shtypit.

Qasja e dytë është mësim i aftësive specifike të shikimit kritik – mësimi për të analizuar dhe pyetur se çfarë kemi në kuadër, si është ndërtuar dhe se çfarë mund të jetë lënë jashtë. Aftësitë e shikimit kritik mësohen më mirë përmes orëve me bazë hetimin ose aktivitetet në grupe interaktive, si dhe nga krijimi dhe prodhimi i mesazheve të veta mediatike.

Qasja e tretë - analiza sociale, politike dhe ekonomike, shkon përtej kuadrit (përmes të cilit ne shohim imazhet e mediave) për të shqyrtuar çështje më të thella se cili prodhon mediet që ne përjetojmë dhe për çfarë qëllimi? Cili është ndikimi i medieve në kulturën tonë dhe si mund të qasen në media çështje të tilla si dhuna, stereotipat racore dhe konsumizmi?

Përmes hetimit, diskutimit dhe veprimit me projekte, si të rriturit edhe të rinjtë shohim se si secili prej nesh (dhe të gjithë së bashku në shoqëri) e marrim dhe nxjerrim atë që do të thotë diçka nga përvojat tona me mediat dhe se si masmedia drejton gjithë ekonominë tonë globale të konsumit. Kjo qasje mund të përgatisë terrenin për përpjekje të ndryshme për mbrojtjen e medieve që sfidojnë ose kompensojnë politikat publike ose praktikatat e korporatave.

Edhe pse televizionet dhe media elektronike mund të duket se paraqesin arsyt më bindëse për promovimin e edukimit mediatik në shoqërinë bashkëkohore, parimet dhe praktikatat e mkwtij edukimi janë të zbatueshme për të gjitha mediat, nga televizioni, te bluzat e deri te tabelat në Internet.

Teksti i shkurtuar

© 2003 Qendra për Edukimin mediatik

www.medialit.org/

Për më shumë modele në edukimin mediatik, shihni www.media-awareness.ca/

EQD/EDNJ Vëllimi IV
Pjesëmarrja në demokraci
Manuali për nxënësit
Fletë pune për nxënësit

- 1.1 Cilat zgjedhje më kanë bërë mua personin që jam sot - dhe kush i bëri ato?
- 1.2 Tre opsionet që formësojnë të ardhmen tonë
- 1.3 Kriteret e mia për zgjedhjen e një pune
- 1.4 Pyetësi: zgjedhje pune
- 2.1 Koncepti dilemës
- 2.2 Një mjet për të analizuar dhe zgjidhur dilemat
- 2.3 Si do të vendosni? Çështje studimi me dilema
- 2.4 Fletë shënimesh me diskutime për dilemën
- 2.5 Deklarata Universale e të Drejtave të Njeriut (10 dhjetor 1948)
- 2.6 Konventa për Mbrotjtjen e të Drejtave të Njeriut dhe Lirive Themelore (e ndryshuar nga Protokollin Nr 11 me Protokollin Nr. 1, 4, 6 (fragmente) (Konventa Evropiane për të Drejtat e Njeriut)) (4 nëntor 1950)
- 3.1 Orari për njësinë 3 "Diversiteti dhe pluralizmi"
- 3.2 Pjesëmarrja në demokraci - rregullat dhe parimet bazë
- 3.3 Krijimi i një partie politike
- 3.4 Si e trajton sistemi politik demokratik diversitetin dhe pluralizmin?
- 3.5 Koncepti i së mirës së përbashkët: vula e demokracisë dhe diktaturës
- 3.6 Harta e ndarjeve sociale dhe partitë politike
- 4.1 Studim rasti: konflikti në komunitetin e peshkimit
- 4.2 Një model i objektivave të qëndrueshmërisë
- 4.3 Aplikimi i modelit të qëndrueshmërisë në lojën e peshkimit: si të mund "të kapim peshk sa më shumë të jetë e mundur"?
- 4.4 Cila është balanca optimale midis riprodhimit të peshkut dhe peshkut të kapur?
- 5.1 Përgatitjet për konferencën për një kuadër rregullash
- 5.2 Pyetjet themelore të marra në konsideratë në projektimin institucional
- 5.3 Krahësimi i kornizave të rregullave
- 5.4 Rregullat procedurale të konferencës – versioni projekt
- 5.5 Përmbledhje: çfarë mund të mësojmë përmes këtyre lojërave?

5.6 Reagime për kapitujt 4 dhe 5

6.1 Modeli ciklik i politikës: politika si një proces i zgjidhjes së problemeve në një komunitet

6.2 Cikli i politikave - një mjet për të vëzhguar dhe kuptuar proceset e vendim-marrjes politike

6.3 Reagime për njësinë "Qeverisja dhe politika"

7.1 A është sundimi i shumicës i padrejtë për pakicën? Studim rasti

7.2 Si kujdesen demokracitë për mbrojtjen e pakicave?

7.3 Detyra: hartimi i një statuti për klubin sportiv

7.4 Regjistrimi i prezantimeve të grupeve: draft statutet për një mikro-komunitet

8.1 Sugjerime për një çështje debati

8.2 Rregullat për debatimin

8.3 Fletë planifikimi për ekipet e debatit

8.4 Fletë planifikimi për kryetarët

8.5 Fletë regjistrimesh për audiencën

8.6 Tabela për shkruarit e lajmeve

9.1 Krijimi i një gazete muri – të bërit e zgjedhjeve

9.2 Këshilla për prodhimin e një gazete muri

9.3 Këshilla për të shkruar një histori të mirë lajmesh

Fleta e punës e nxënësit 1.1

Çfarë zgjedhjesh më kanë bërë mua personin që jam sot - dhe kush i bëri ato?

Si të përdorni këtë tabelë: mendoni rreth zgjedhjeve të rëndësishme që ju kanë bërë ju të bëheni personi që jeni. Regjistroni vendimet e bëra nga ju, në gjysmën e sipërme të tabelës dhe ato të bëra nga dikush tjetër, në pjesën e poshtme. Shënoni edhe vendimet që mendoni se janë veçanërisht të rëndësishëm.

Zgjedhjet e mia

Zgjedhjet e njerëzve të tjerë

Lindja E
tashmja

Vija e kohës

Fleta e punës e nxënësit 1.2

Tre variante që formësojnë të ardhmen tonë

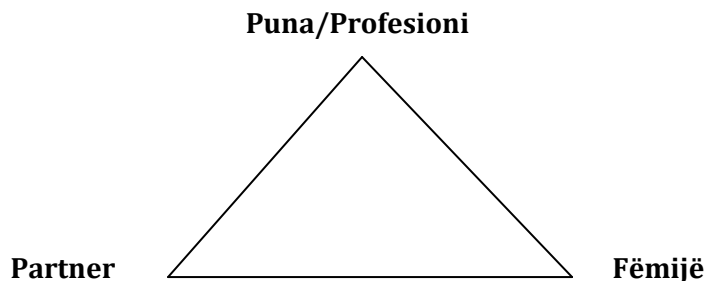
1. Çfarë mundësish na japin ne të drejtat e njeriut?

"Çdo njeri ka të drejtën e lirisë ..." (KEDNJ (1950), Neni 5)

"Të gjithë duhet të kenë mundësinë për të fituar jetesën në një punë ku hyn lirisht."

(Karta Sociale Evropiane (1996), Pjesa 1, nr 1)

"Burrat dhe gratë në moshë të pjekur, pa kurrfarë kufizimi për shkak të racës, shtetësisë ose besimit, kanë të drejtë të lidhin martesë dhe të formojnë familje." (UDHR (1948), Neni 16 (1))

2. Cilat variante mund të zgjedh? Cilat zgjedhën prindërit e mi?

Variantet për të ardhmen tonë		Zgjedhja ime	Zgjedhja e nënës sime	Zgjedhja e babait tim
Të tre	Partneriteti, fëmijët dhe puna			
Dy nga tre	Partneritetit dhe fëmijët			
	Partneriteti dhe punë			
	Puna dhe fëmijët			
Një nga të tre	<i>Partneriteti</i>			
	<i>Puna</i>			
	<i>Fëmijët</i>			

Fleta e punës e nxënësit 1.3

Kriteret e mia për zgjedhjen e një pune

1. Nëse ju e keni zgjedhur tashmë një punë, ju lutem jepni arsyet tuaja këtu:

Puna e zgjedhur nga unë	Arsyet kryesore për zgjedhjen e kësaj pune	Kundërshtimet e kësaj pune (nëse ka)

2. Pranimi ose refuzimi i ofertave të punës (simulimi i tregut të punës)

Oferta e punës	Arsyet për pranimin ofertës	Arsyet për refuzimin e ofertës

Fleta e punës e nxënësit 1.4

Pyetësor: Njohja e profesionit

Ky pyetësor mund të shërbejë si një pikë fillimi, kur jeni duke u përgatitur për një projekt të zgjedhjes së profesionit. Përshtateni ose zgjeroheni atë sipas nevojës. Nëse keni ndërmend të shkruani një raport që do të shtohet në portofolin tuaj, për shembull, pyetjet kyçe mund të shërbejnë si udhëzues për kuadrin e përmbajtjes.

Një pyetësor është instrumenti më i mirë me të cilin marrim një përshkrim të mirëstrukturuar dhe të detajuar të një pune. Një ditar është më i përshtatshëm në qoftë se doni të regjistroni përvojat tuaja personale dhe ndjenjat gjatë kryerjes së një pune, p.sh. gjatë një stazhi.

1. Vendi i punës

- Me kë do bashkëpunoni? Kush varet nga puna juaj? Nga puna e cilit varenit ju?
- A është vendi juaj i punës tipik për këtë punë/kategori pune?
-

2. Përgjegjësia personale dhe kushtet e punës

- Cili është roli juaj në këtë kompani/zyrë/...?
- Deri në çfarë mase vendosni ju se cilat janë detyrat tuaja? Nëse ju e bëni këtë, si e realizoni? Nëse jo, cili i cakton detyrat për ju?
- Ju lutem përshkruani çfarë përgjegjësie ju është caktuar.
- Deri në çfarë mase jeni të lirë në menaxhimin tuaj dhe në përdorimin e kohës? (Koha e punës, orët e punës, koha e lirë, pushimet.)
- Sa kohë punoni mesatarisht në ditë/në javë?
- A punoni me turne - natën - në fundjavë?
- Çfarë të ardhurash mund të pres në këtë punë? A ka ndonjë të dhënë në dispozicion të publikut? *(Normale se kjo është një pjesë e rëndësishme e informacionit për ju, por shumë njerëz nuk janë të gatshëm për të dhënë detaje në lidhje me të ardhurat e tyre, dhe kuptohet kjo. Kështu që ju duhet të shpjegoni se pse ju intereson kjo pyetje, dhe të zbuloni se çfarë informacioni është i gatshëm për të dhënë partneri juaj në intervistë.)*
- A është e mundur të kombinohet puna juaj me të pasurit e një familje? A është e mundur të punohet me kohë të pjesshme?
- ...

3. Aktivitetet dhe detyrat

- Cilat janë aktivitetet kryesore në punën tuaj?
- Ju lutem, përshkruani një ditë ose javë tipike pune.
- A ka ndonjë aspekt specifik/unik në punën tuaj?
- ...

4. Kërkesat e punës

- Në çfarë duhet të jetë i mirë një person që bën punën tuaj dhe çfarë është më pak e rëndësishme?
- Deri në çfarë mase duhet t'i nënshtroheni ju trajnimit në shërbim?
- A ka ndonjë teknologji kyçe apo aftësi të veçanta që duhet t'i perfeksiononi?
- A ndjeni konkurrencë në punën tuaj?
- ...

5. Zgjedhja e një pune, përvoja e punës

- Çfarë trajnimi është i nevojshëm për t'u kualifikuar për punën tuaj?
- Ju lutem, përshkruani zhvillimin e karrierës suaj.
- A do t'ja rekomandonit dikujt të ndjekë të njëjtën rrugë si ju? A do të ishte e mundur sot?
- Çfarë idesh, dëshirash dhe pritshmëri keni pasur në mendje kur zgjidhët këtë karrierë?
- A janë përmbushur dëshirat tuaja?
- A do të zgjidhni për herë të dytë të njëjtën karrierë, në qoftë se mundeshit?

6. Mundësitë e punësimit

Parashikimet për zhvillimet e ardhshme të biznesit dhe të punës duhet të lexohen me kujdes. Por është me vlerë të provoni të gjeni se çfarë mund të thuhet në lidhje me zhvillimin e ardhshëm të fuqisë punëtore.

- Sa aplikantët janë të nevojshme për këtë punë sot? A është e mundur të parashikohen zhvillimet e ardhshme?
- Çfarë aftësish dhe kualifikimesh do të priten nga aplikantët e ardhshëm?
- Cila është grupmosha dhe struktura gjinore në punën tuaj? *(Përgjigja për këtë pyetje mund t'ju lejojë të parashikoni mundësitë e punësimit në vitet e ardhshme.)*

7. Kontrolloni burime të tjera informacioni

- Zyra Kombëtare ose lokal e punësimit
- Interneti
-

Përfundim

Si përfundim, nga të gjitha informacionet që kam marrë, a është puna që kam studiuar një mundësi tërheqëse për mua?

Cilado qoftë përgjigja - po, jo ose nuk jeni të sigurt - cilat janë arsyet për vendimin tuaj?

A kanë qenë kriteret ato që ju udhëzuan në zgjedhjen tuaj praktike dhe të dobishme?

Sigurisht është më e këndshme po t'i jeni përgjigjur pyetjeve të mësipërme me "po". Por edhe në qoftë se përgjigjet tuaja janë negative, rezultatet janë të rëndësishme për zhvillimin tuaj të ardhshëm. Ju keni shpëtuar nga zgjedhja e një pune të gabuar, sepse supozimet tuaja dhe pritjet ishin të pasakta, dhe keni dalë nga eksperiencia me një ide më të qartë të kritereve që duhet të aplikoni në zgjedhjen e një pune.

Falënderime

Në qoftë se raporti juaj është lexuar nga të tjerët (gjë që është normale), ju duhet të falënderoni partnerin (rët) tuaj të intervistës, dhe të gjithë ata që ju mbështetën.

Fleta e punës e nxënësit 2.1

Koncepti i dilemës

Çfarë është një dilemë?

Një dilemë është një situatë në të cilën përballemi me dy zgjidhje të ndryshme dhe ne duhet të marrim një vendim. Secila nga këto zgjedhje ka pasoja që ne nuk i duam ose nuk mund t'i justifikojmë për arsye të rëndësishme, për shembull:

- Detyrimet morale ose fetare.
- Pritjet nga roli (si presin të tjerët që ne të sillemi, p.sh. si mësues, nxënës, vëlla, mik, apo president).
- Receta ligjore (të drejtat dhe detyrat).
- Respektimi i të drejtave të njeriut.
- Lidhjet personale me familjen dhe miqtë tanë.
- Arsyet financiare (nevoja për të kursyer para, mundësi për të bërë një fitim).
- Arsyet praktike (mbështetjen ose pengimin e zgjidhjes së një problemi të vështirë).

Në një dilemë ne përballemi me një konflikt në mes të parimeve ose qëllimeve që janë me rëndësi për ne. Dilemat ndodhin në jetën e përditshme, si dhe në politikë. Vendimmarrja politike shumë shpesh ka të bëjë me dilemat, dhe çdo zgjedhje ka pasoja afatgjata. Ne duhet të zgjidhim një dilemë duke përcaktuar prioritetet, duke vendosur për një qëllim, e shkelur të tjerat. Në disa raste është e mundur për të gjetur një kompromis.

Studim rasti

Premtimi i Lenës

Lena është tetë vjeç. Ajo pëlqen të ngjitet në pemë dhe është më e mira në lagjen e saj. Një ditë ajo bie nga pemë, por nuk është plagosur. Babai e sheh aksidentin dhe shqetësohet shumë. Ai i kërkon Lenës t'i premtojë se nuk do ngjitet më kurrë në pemë. Lena i premtonte dhe i shtrëngon dorën e atit të saj për të vulosur premtimin.

Të njëjtën pasdite ajo takon miqtë e saj. Paula, shoqja e saj më e mirë, është shumë e shqetësuar. Kotelja e saj e vogël është ngjitur lart në pemë dhe është shumë e frikësuar për të zbritur. Diçka duhet bërë menjëherë, para se kotelja të bjerë nga pema. Çdo fëmijë e di se Lena është alpinistja më e mirë aty, kështu Paula i kërkon asaj të shpëtojë kotelen e saj.

Por Lena kujton premtimin që i ka dhënë të atit të saj. Çfarë duhet të bëjë ajo?

Dilema e të burgosurit

Dy të dyshuar janë arrestuar nga policia. Policia ka prova të pamjaftueshme për një të dyshuar, dhe pasi i ndajnë të dy të burgosurit, i vizitojnë secilin prej tyre që t'i japin të njëjtën marrëveshje. Nëse dikush dëshmon për akuzën ndaj tjetrit (tradhton tjetrin) dhe tjetri nuk flet (bashkëpunon me të tjerët), ai që tradhton del i lirë dhe bashkëpunëtori që s'flet merr dënimin e plotë -10 vjet burg. Nëse të dy heshtin, të dy të burgosurit dënohen me vetëm gjashtë muaj burg me një akuzë të lehtë. Nëse secili tradhton tjetrin, secili dënohen me pesë vjet. Çdo i burgosur duhet të zgjedhë të tradhtojë tjetrin ose të heshtë. Secili është i sigurt se tjetri nuk do të marrë vesh për tradhtinë para përfundimit të hetimeve. Si duhet të veprojnë të burgosurit?

(Burimi: [http://en.wikipedia.org/wiki/Prisoner's dilemma](http://en.wikipedia.org/wiki/Prisoner's_dilemma))

Fleta e punës e nxënësit 2.2

Një mjet për të analizuar dhe zgjidhur dilemat

Kjo është një kuti instrumentesh, jo një listë e plotë. Jo të gjitha pyetjet janë të përshtatshme në çdo rast, kështu që ju duhet të zgjidhni cila pyetje shkon më mirë. Mendimi i kujdesshëm për disa a pyetje, vlen më shumë se përdorimi i të gjithë listës.

1. Mblidh **informacion**.

- Kush është i përfshirë?
- Çfarë kërkojnë ata? (Cilat janë të drejtat, nevojat, qëllimet apo interesat e tyre?)
- Çfarë roli luajnë njerëzit?
- Cili është problemi / dilema?
- Çfarë ka të bëjë ky rast me mua?
- Çfarë thotë ligji? (A duhet të respektoj ndonjë detyrim ligjor ose rregull?)
- Çfarë nuk dimë - çfarë nuk kuptojmë?
- Sa e madhe do të jetë përpjekja për të gjetur informacionin që mungon?

2. Merrni parasysh **pasoja**t.

- Cilat janë zgjidhjet alternative?
- Çfarë pasoje do të ketë secila nga këto zgjedhje dhe për të cilët? (Të tjerët e përfshirë direkt, njerëz të tjerë që jetojnë sot ose në të ardhmen, këtu apo diku tjetër.)
-

3. Përcaktoni **prioritetet** tuaja.

- Cilat kritere mund t'i vlerësoj si më të rëndësishme, për shembull, për vendimin tim,:
- Deri në çfarë mase i kuptoj unë pasojat e vendimit tim?
 - Cilat parime morale ose fetare janë të rëndësishme për mua?
 - Çfarë është e ligjshme - çfarë është e paligjshme?
 - Çfarë mund të pres unë që të pranojnë të tjerët dhe anasjelltas? (A do ta pranoja këtë vendim po të isha në pjesën e marrësit?)
 - Çfarë vepron më mirë? (Zgjidhja e problemit, aspektet financiare.)
 - Cilat janë pasojat e dëshiruara apo të padëshiruara afatgjata ose pasojat anësore?
 - A është vendimi im i pakthyeshëm ("pikë pa kthim"), apo mund ta korrigjoj atë më vonë?
 -

4. Merrni **vendimin** tuaj.

- A duhet të zgjedh një qëllim të vetëm dhe të shkel të tjera?
- A ka ndonjë shans për të gjetur një kompromis?
- Në kushtet e dhëna, çfarë më thotë intuita ime? Me çfarë vendimi mund të identifikohem unë më shumë?
-

Fleta e punës e nxënësit 2.3

Si do të vendosni? Çështje për studim dilemash

1. Kjo nuk është plehra ime

Plehrat kanë qenë një problem i madh në shkollën tuaj. Janë zhvilluar diskutime dhe disa klasa kanë shkruar disa rregulla në një tabelë të madhe dhe, solemnisht, i nënshkruan ato - ne duam që shkolla jonë të jetë një vend i pastër, miqësor dhe ne do t'i depozitojmë plehrat tona në një nga shumë kazanët e mbeturinave në shkollë. Ju e keni marrë këtë iniciativë shumë seriozisht, sepse nuk ju pëlqen të përzieni me plehrat e njerëzve të tjerë.

Gjatë pushimit të drekës, ju hasni një grumbull qese letrash, lëkura frutas dhe një picë, gjysmë të ngrënë, në oborrin e shkollës – tamam ngjitur me një kazan mbeturinash bosh. Shumë nxënës janë përreth, por ju nuk e dini nëse ata janë përgjegjës për rrëmujën. Çfarë do të bëni? Do e merrni hedhurinën – apo do ta lini atë në tokë?

2. Miku im më i mirë - një shpërndarës

Shoku më i mirë është i dyshuar se ka shpërndarë drogë në ambientet e shkollës. Ti e di se dyshimet janë të sakta. Drejtori i shkollës është seriozisht i shqetësuar për këtë çështje, pasi ai dëshiron që të mbrojë nxënësit, veçanërisht të rinjtë. Përveç kësaj, ai nuk dëshiron të shohë raportime në media. Ai e di se ju jeni miq, dhe ju kërkon të shkoni në zyrën e tij. Nëse ju tregoni se çfarë dini, shoku juaj do të duhet të largohet nga shkolla dhe mund të merret në gjykatë. Nëse ju nuk jepni dëshminë, ju po thyni ligjin dhe mund të futni veten në telashe. Në këtë situatë, një kompromis nuk është i mundur. Ose i tregoni drejtorit se çfarë dini ose nuk e bëni. Situata bëhet edhe më e komplikuar, sepse ju nuk e dini se çfarë do të bëjë miku juaj. A do të heshtë ai? Apo ai mundet edhe të rrëfejë, nëse i ofrohet një dënim më i butë?

3. Miku im dëshiron të kapë trenin

Është ora 06:00 në një mëngjes të ftohtë dimri. Ju e kaluat testin e shoferit tre muaj më parë dhe nuk keni bërë ende shumë praktikë. Tani ju jeni duke çuar mikun tuaj në stacionin hekurudhor. Para se të niseni, ju duhet të hiqni një shtresë akulli nga xhami i përparmë dhe pastaj duhet të ndaloni në një pikë karburanti në rrugë.

Jeni me vonesë. Stacioni është 3 km larg dhe shoku juaj duhet të kapë trenin për 10 minuta. Atij i nevojitet të blejë një biletë.

Kufiri i shpejtësisë është 50 km/h, siç është e zakonshme në qytet. Me aq sa mund të shihni ju, rruga është bosh. Miku në makinë ju nxit: "Hajde jepi pak më shpejt," Çfarë do të bëni?

4. Cilat banane të blej?

Ju dëshironi të blini disa fruta në një supermarket. Dy lloje bananesh janë në shitje; të dyja duken të jenë me cilësi të mirë - ato janë të pjekura dhe në gjendje të përsosur. Një grumbull bananesh është pak më i lirë se të tjerat. Ato më të shtrenjtat kanë një etiketë "Blerje të ndershme", dhe një broshurë informacioni ju tregon se një sasi e caktuar e shumës që ju paguani do të shkojnë direkt për të mbështetur fermerët e vegjël jashtë shtetit. Ata kanë nevojë për kapital për të zhvilluar plantacionet e tyre të bananeve – sipas standardeteve tona, një sasi shumë modeste. Cilat banane do të blini ju?

Fleta e punës e nxënësit 2.4

Shënime për diskutimet për dilemat

(Bazuar në fletën e punës së nxënësit 2.3)

Diskutim rasti nr 1: Kjo nuk është plehra ime	
Alternativat	Vendimi dhe arsyet
Hidhni plehrat në koshin e plehrave ose I lini plehrat në tokë ose ...?	
Diskutim rasti nr 2: Miku im më i mirë - një shpërndarës	
Alternativat	Vendimi dhe arsyet
T'i tregoj drejtorit atë që di Apo Të hesht apo ...?	
Rasti Historia nr 3: Miku im dëshiron për të kapur treni	
Alternativat	Vendimi dhe arsyet
Të eci me 50 km / kufiri i shpejtësisë h apo të eci më shpejt apo ...?	

Diskutim rasti nr 4: Cilat banane do të blej?	
Alternativat	Vendimi dhe arsyet
Të blej banane të lira apo Të blej banane më të shtrenjta apo ...?	
(çështje të tjera)	
Alternativat	Vendimi dhe arsyet

Fleta e punës e nxënësit 2.5

DEKLARATA UNIVERSALE E TË DREJTAVE TË NJERIUT (10 dhjetor 1948)

HYRJE

Duke pasur parasysh se dinjiteti i lindur i të drejtave të barabarta dhe të patjetërsueshme të të gjithë anëtarëve të familjes njerëzore është themeli i lirisë, drejtësisë dhe paqes në botë;

Duke pasur parasysh se mosrespektimi dhe përbuzja e të drejtave të njeriut ka çuar drejt akteve barbare, të cilat kanë ofenduar ndërgjegjen e njerëzimit, dhe mbasi krijimi i botës në të cilën njerëzit do të gëzojnë lirinë e fjalës, të besimit dhe lirinë nga frika e skamja është proklamuar si dëshira më e lartë e çdo njeriu;

Duke pasur parasysh se është e nevojshme që të drejtat e njeriut të mbrohen me dispozita juridike, kështu që njeriu të mos jetë i shtrënguar që në pikën e fundit t'i përvishet kryengritjes kundër tiranisë dhe shtypjes;

Duke pasur parasysh se është e nevojshme që të nxitet zhvillimi i marrëdhënieve miqësore midis kombeve;

Duke pasur parasysh se popujt e Kombeve të Bashkuara vërtetuan përsëri në Kartë besimin e tyre në të drejtat themelore të njeriut, në dinjitetin dhe vlerën e personit të njeriut dhe barazinë midis burrave dhe grave dhe mbasi vendosën që të nxitin përparimin shoqëror dhe të përmirësojnë nivelin e jetës në liri të plotë;

Duke pasur parasysh se shtetet anëtare u detyruan që, në bashkëpunim me Kombet e Bashkuara, të sigurojnë respektimin e përgjithshëm dhe zbatimin e të drejtave të njeriut dhe të lirive themelore;

Duke pasur parasysh se kuptimi i përbashkët i këtyre të drejtave dhe lirive është më i rëndësishëm për realizimin e plotë të këtij detyrimi;

ASAMBLEJA E PËRGJITHSHME shpall Këtë DEKLARATË UNIVERSALE MBI

TË DREJTAT E NJERIUT si ideal të përgjithshëm të cilin duhet ta arrijnë të gjithë popujt dhe të gjitha kombet, në mënyrë që çdo njeri dhe çdo organizëm shoqëror, duke pasur parasysh gjithmonë këtë Deklaratë, të përpiqet që, me anë të mësimit dhe edukimit, të ndihmonte në respektimin e këtyre të drejtave dhe lirive dhe që, me anë të masave progresive kombëtare dhe ndërkombëtare, të sigurohej njohja dhe zbatimi i tyre i përgjithshëm dhe i vërtetë, si midis popujve të vetë shteteve anëtare, ashtu edhe ndërmjet popujve të atyre territoreve që janë nën administrimin e tyre.

Neni 1

Të gjithë njerëzit lindin të lirë dhe të barabartë në dinjitet dhe në të drejta. Ata kanë arsye dhe ndërgjegje dhe duhet të sillen ndaj njëri tjetrit me frymë vëllazërimi.

Neni 2

Secili gëzon të gjitha të drejtat dhe liritë e parashtruara në këtë Deklaratë pa kurrfarë kufizimesh për sa i përket racës, ngjyrës, gjinisë, gjuhës, besimit fetar, mendimit politik ose tjetër, origjinës kombëtare a shoqërore, pasurisë, lindjes ose tjetër.

Asnjë dallim nuk do të bëhet në bazë të statusit politik, juridik ose ndërkombëtar të shtetit ose vendit të cilit i përket çdo njeri, qoftë kur shteti ose vendi është i pavarur, qoftë nën kujdestari, qoftë jo vetëqeverisës ose që gjindet në çfarëdo kushtesh të tjera të kufizimit të sovranitetit.

Neni 3

Gjithkush ka të drejtë të jetojë, të jetë i lirë dhe të ketë sigurimin vetjak.

Neni 4

Asnjëri nuk duhet të mbahet si skllav ose në robëri; skllavëria dhe tregtia e skllavëve janë të ndaluara në të gjitha format.

Neni 5

Asnjëri nuk duhet t'i nënshtrohet torturës, veprimit ose dënimit mizor, çnjerëzor ose poshtërues.

Neni 6

Gjithkush ka të drejtë që t'i njihet kudo personaliteti juridik.

Neni 7

Të gjithë janë të barabartë para ligjit dhe kanë të drejtë pa asnjë diskriminim të mbrohen barabar nga ligji. Të gjithë kanë të drejtën për t'u mbrojtur barabar kundër çdo diskriminimi që cenon këtë Deklaratë, si dhe kundër çdo nxitje për një diskriminim të tillë.

Neni 8

Gjithkush ka të drejtë për mjete juridike të frytshme para gjykatave kompetente kombëtare për veprimet me të cilat shkelen të drejtat themelore të garantuara nga kushtetuta ose ligjet.

Neni 9

Asnjëri nuk duhet t'i nënshtrohet arbitrarisht arrestimit, ndalimit ose dëbimit.

Neni 10

Gjithkush gëzon njëlloj të drejtën për një proces gjyqësor objektiv e publik para një gjykate të pavarur e të paanshme, në përcaktimin e të drejtave dhe detyrimeve të veta dhe për vendimin mbi çfarëdo lloj akuze penale.

Neni 11

1. Kushdo që është i akuzuar për një vepër penale ka të drejtë të konsiderohet i pafajshëm deri sa të vërtetohet fajësia në bazë të ligjit dhe në një proces publik në të cilin ka pasur të gjitha garancitë e duhura për mbrojtjen e vet.
2. Asnjëri nuk duhet të dënohet për veprime ose mosveprime të cilat nuk përbëjnë një vepër penale, sipas ligjeve kombëtare dhe ndërkombëtare, në kohën kur janë kryer. Gjithashtu nuk mund të vendoset një dënim më i rëndë nga ai që ka qenë zbatuar në kohën kur është kryer vepra penale.

Neni 12

Asnjëri nuk duhet t'i nënshtrohet ndërhyrjes arbitrare në jetën, familjen, banesën ose korrespondencën vetjake, si dhe sulmeve kundër nderit dhe prestigjit personal. Gjithkush ka të drejtën të mbrohet nga ligji kundër ndërhyrjeve ose sulmeve të tilla.

Neni 13

1. Gjithkush ka të drejtën e lirisë së qarkullimit dhe banimit brenda kufijve të çdo shteti.
2. Gjithkush ka të drejtë të largohet nga cilido vend qoftë, përfshirë këtu edhe të vetin, si dhe të kthehet në vendin e vet.

Neni 14

1. Gjithkush ka të drejtë të kërkojë dhe gëzojë në vende të tjera azil nga ndjekjet.
2. Këtë të drejtë nuk mund ta gëzojë askush në rast se ndiqet për krime jopolitike ose për vepra në kundërshtim me qëllimet dhe parimet e Kombeve të Bashkuara.

Neni 15

1. Gjithkush ka të drejtën e një shtetësie.
2. Asnjëri nuk duhet të privohet arbitrarisht nga shtetësia e tij si dhe as nga e drejta që të ndërrojë shtetësinë.

Neni 16

1. Burrat dhe gratë në moshë madhore kanë të drejtë të lidhin martesë dhe formojnë familje, pa kurrfarë kufizimi për sa i përket racës, shtetësisë ose besimit. Ata kanë të drejta të barabarta si në rastin e lidhjes së martesës, gjatë martesës si dhe në rast shkurorëzimi.
2. Martesa duhet të lidhet vetëm me pëlqimin plotësisht të lirë të personave që do të martohen.
3. Familja është bërthama e natyrshme dhe themelore e shoqërisë dhe ka të drejtën e mbrojtjes nga shoqëria dhe shteti.

Neni 17

1. Gjithkush ka të drejtën të ketë pasuri, si vetëm ashtu edhe në bashkëpronësi me të tjerët.
2. Asnjëri nuk duhet të privohet arbitrarisht nga pasuria e tij.

Neni 18

Gjithkush ka të drejtën e lirisë së mendimit, ndërgjegjes dhe besimit; kjo e drejtë përfshin lirinë e ndryshimit të besimit ose bindjeve dhe lirinë që njeriu, qoftë vetë ose në bashkësi me të tjerët, të shfaqë publikisht ose privatisht, besimin ose bindjen e vet me anë të dhënies së mësimëve, kryerjes së kultit dhe ceremonive fetare.

Neni 19

Gjithkush ka të drejtën e lirisë së mendimit dhe të shprehjes; kjo e drejtë përfshin lirinë e mendimit pa ndërhyrje, si dhe lirinë e kërkimit, marrjes dhe njoftimit të informacionit dhe ideve me çfarëdo mjeti qoftë, pa marrë parasysh kufijtë.

Neni 20

1. Gjithkush ka të drejtën e lirisë së mbledhjes dhe bashkimit paqësor.
2. Asnjëri nuk duhet të detyrohet të bëjë pjesë në ndonjë bashkim.

Neni 21

1. Gjithkush ka të drejtë të marrë pjesë në qeverisjen e vendit të vet, drejtpërdrejt ose me anë të përfaqësuesve të zgjedhur lirisht.
2. Gjithkush ka njëllot të drejtë të hyjë në shërbimet publike në vendin e vet.
3. Vullneti i popullit është baza e pushtetit shtetëror; ky vullnet duhet të shprehet në zgjedhje periodike dhe të lira të cilat duhet të jenë të përgjithshme dhe votimi i barabartë, si dhe me votim të fshehtë ose sipas procedurës përkatëse të votimit të lirë.

Neni 22

Si anëtar i shoqërisë, gjithkush ka të drejtën e sigurimit shoqëror dhe realizimit të të drejtave ekonomike, sociale, kulturore të domosdoshme për dinjitetin e vet dhe për zhvillimin e lirë të personalitetit, me ndihmën e shtetit dhe bashkëpunimit ndërkombëtar dhe në përputhje me organizimin dhe mundësitë e çdo shteti.

Neni 23

1. Gjithkush ka të drejtën për punë, të zgjedhë lirisht profesionin, të ketë kushte të favorshme pune dhe të jetë i mbrojtur nga papunësia.
2. Gjithkush, pa kurrfarë diskriminimi, ka të drejtë që për punë të njëjtë të marrë rrogë të njëjtë.
3. Gjithkush që punon ka të drejtën për një shpërblim të drejtë dhe favorshëm, në mënyrë që t'i sigurojë atij dhe familjes së tij një jetë që i përgjigjet dinjitetit njerëzor dhe, në qoftë se do të jetë e nevojshme ky shpërblim të plotësohet edhe me mjete të tjera të sigurimit shoqëror.
4. Gjithkush ka të drejtë të formojë sindikatë dhe të bëjë pjesë në të për mbrojtjen e interesave të veta.

Neni 24

Gjithkush ka të drejtë për pushim dhe kohë të lirë, duke përfshirë kufizimin e arsyeshëm të orarit të punës dhe pushimin e paguar periodik.

Neni 25

1. Gjithkush ka të drejtë për një nivel jetese të mjaftueshëm i cili t'i përgjigjet shëndetit dhe jetës së përshtatshme si të atij personalisht, ashtu edhe të familjes së tij, duke përfshirë ushqimin, veshmbathjen, banesën, kujdesin mjekësor dhe shërbimet e nevojshme sociale, si edhe të drejtën për të qenë i siguruar në rast sëmundjeje, papunësie, vejane, pleqërie dhe raste të tjera të humbjeve të mjeteve për jetesë për shkak të rrethanave të pavarura nga vullneti i tij.
2. Nënata dhe fëmijët kanë nevojë për kujdes dhe ndihmë të posaçme. Të gjithë fëmijët, të lindur brenda ose jashtë martese, gëzojnë të njëjtat mbrojtje sociale.

Neni 26

1. Gjithkush ka të drejtën e shkollimit. Arsimi duhet të jetë falas, të paktën në shkollat fillore dhe të ulëta. Arsimi fillor është i detyrueshëm. Arsimi teknik dhe profesional duhet të zgjerohet e arsimi i lartë duhet t'u bëhet i mundshëm të gjithëve në bazë të aftësisë.
2. Arsimi duhet të drejtohet nga zhvillimi i plotë i personalitetit të njeriut dhe nga forcimi i respektimit të të drejtave të njeriut dhe lirive themelore. Ai duhet të nxisë kuptimin, tolerancën dhe miqësinë midis të gjithë popujve, grupeve të racave dhe besimeve, si dhe veprimtarinë e Kombeve të Bashkuara për ruajtjen e paqes.
3. Të drejtën për të zgjedhur llojin e arsimit për fëmijët e tyre e kanë në radhë të parë prindërit.

Neni 27

1. Gjithkush ka të drejtë të marrë pjesë lirisht në jetën kulturore të bashkësisë, të gëzojë artet dhe të përfitojë nga përparimi shkencor dhe dobietë e tij.
2. Gjithkush ka të drejtë të mbrojë interesat morale dhe materiale, që rrjedhin nga çdo krijimtari shkencore, letrare dhe artistike, autor i të cilave është ai vetë.

Neni 28

Gjithkush ka të drejtë për një rend shoqëror dhe ndërkombëtar në të cilin mund të realizohen plotësisht të drejtat dhe liritë e shpallura në këtë Deklaratë.

Neni 29

1. Gjithkush ka detyrime vetëm ndaj asaj bashkësie në të cilën është i mundur zhvillimi i lirë dhe i plotë i personalitetit të tij.
2. Në ushtrimin e të drejtave dhe lirive të veta, gjithkush do t'u nënshtrohet vetëm atyre kufizimeve të cilat janë parashikuar me ligj, ekskluzivisht me qëllim që të sigurohet njohja dhe respektimi i nevojshëm i të drejtave dhe lirive të të tjerëve e që të plotësohen kërkesat e drejta të moralit, rendit publik dhe mirëqenies së përgjithshme në shoqërinë demokratike.
3. Këto të drejta dhe liri nuk mund të zbatohen në asnjë rast kundër qëllimeve dhe parimeve të Kombeve të Bashkuara.

Neni 30

Asgjë në këtë Deklaratë nuk mund të interpretohet si e drejtë e një shteti, grupi apo personi për të kryer çfarëdo veprimtarie ose për të bërë një akt drejtuar kundër çdo të drejte ose lirie të shpallur në këtë Deklaratë.

www.un.org/en/documents/udhr

Fleta e punës së nxënësit 2.6

Konventa për mbrojtjen e të Drejtave të Njeriut dhe të Lirive Themelore, (Konventa Evropiane e të Drejtave të Njeriut) amenduar nga Protokoll nr. 11 me protokoll 1, 4, 6 (pjesë të shkëputura)

Romë, 4.XI.1950

Qeveritë nënshkruese, anëtare të Këshillit të Evropës.

Duke pasur parasysh Deklaratën Universale të të Drejtave të Njeriut, të shpallur nga Asambleja e Përgjithshme e Kombeve të Bashkuara, më 10 dhjetor 1948;

Duke pasur parasysh, se kjo Deklaratë ka për qëllim të sigurojë njohjen dhe zbatimin universal dhe efektiv të të drejtave të shpallura në të;

Duke pasur parasysh, se qëllimi i Këshillit të Evropës është që të realizojë një bashkim më të ngushtë midis anëtarëve të tij dhe se një nga mjetet për të arritur këtë qëllim është mbrojtja dhe zhvillimi i të drejtave të njeriut dhe i lirive themelore;

Duke ripohuar besimin e tyre të thellë në këto liri themelore që përbëjnë themelet e drejtësisë dhe të paqes në botë, ruajtja e të cilave mbështet kryesisht mbi një regjim politik demokratik nga njëra anë, dhe nga ana tjetër mbi një kuptim dhe respektim të përbashkët të të drejtave të njeriut nga të cilat varen;

Të vendosura si qeveri të shteteve evropiane, që shtyhen nga e njëjta frymë dhe që kanë një trashëgimi të përbashkët idealesh, traditash politike, lirie dhe shteti të së drejtës, për të marrë masat fillestare për zbatimin kolektiv të disa prej të drejtave të shpallura në Deklaratën Universale,

Kanë rënë dakord sa më poshtë:

Neni 1-Detyrimi për të respektuar të drejtat e njeriut

Palët e Larta Kontraktuese i sigurojnë çdokujt brenda juridiksionit të tyre, të drejtat dhe liritë e përcaktuara në Seksionin I të kësaj Konvente.

Seksioni I - Të drejtat dhe liritë

Neni 2- E drejta për jetën

1. E drejta e çdo njeriu për jetën mbrohet me ligj. Askujt nuk mund t'i privohet jeta qëllimisht, me përjashtim të rastit kur zbatohet një vendim gjykate pas dënimit për një krim për të cilin dënimi është parashikuar me ligj.
2. Privimi nga jeta nuk konsiderohet të shkaktohet në kundërshtim me këtë nen në rastet kur ky privim vjen nga përdorimi i forcës, që është jo më shumë se absolutisht i domosdoshëm:
 - a. në mbrojtje të çdo personi nga dhuna e paligjshme;
 - b. për të kryer një arrestim të ligjshëm ose për të parandaluar arratisjen e një personi të ndaluar ligjërisht;
 - c. për të kundërshtuar, në përputhje me ligjin, një trazirë ose kryengritje.

Neni 3 - Ndalimi i torturës

Askush nuk mund t'i nënshtrohet torturës ose dënimeve ose trajtimeve çnjerëzore ose degraduese.

Neni 4 - Ndalimi i skllavërisë dhe i punës së detyruar

1. Askush nuk do të mbahet në skllavëri ose në robëri.
2. Askush nuk do të shtrëngohet të kryejë një punë me dhunë ose të detyruar.

3. Për qëllim të këtij neni, termi “punë e kryer me dhunë ose e detyruar”, nuk përfshin:
- a. çdo lloj pune që i kërkohet të kryejë zakonisht një personi të ndaluar në kushtet e parashikuara nga neni 5 i kësaj Konvente ose gjatë lirimit të tij me kusht;
 - b. çdo lloj shërbimi i karakterit ushtarak ose, në rastin e kundërshtarëve të ndërgjegjes në vendet ku kundërshtimi i ndërgjegjes është i njohur me ligj, shërbimi që kryhet në vend të shërbimit ushtarak të detyrueshëm;
 - c. çdo lloj shërbimi që kërkohet në rast krizash ose fatkeqësish, që kërcënojnë jetën ose mirëqenien e komunitetit;
 - d. çdo lloj pune ose shërbimi që është pjesë e detyrimeve normale qytetare.

Neni 5 - E drejta për liri dhe siguri

1. Çdokush ka të drejtën e lirisë e të sigurisë personale. Askujt nuk mund t'i hiqet liria, me përjashtim të rasteve që vijnë dhe në përputhje me procedurën e parashikuar me ligj:
 - a. kur burgoset ligjërisht, pas një dënimi të dhënë nga një gjykatë kompetente;
 - b. kur arrestohet ose burgoset ligjërisht për moszbatim të një urdhri të dhënë nga gjykata në përputhje me ligjin ose për të garantuar përmbushjen e një detyrimi të parashikuar nga ligji;
 - c. kur është arrestuar dhe paraburgosur për t'u çuar përpara autoritetit gjyqësor kompetent, kur ka arsye të besueshme për të dyshuar se ai ka kryer një vepër penale ose kur ka motive të arsyeshme për të besuar se është e nevojshme që të pengohet të kryejë një vepër penale ose të largohet pas kryerjes së saj;
 - d. kur një i mitur ndalohet ligjërisht, për qëllim edukimi të mbikqyrur, ose për ndalimin e tij të ligjshëm, me qëllim që të çohet përpara autoritetit kompetent ligjor;
 - e. kur individët ndalohen ligjërisht për të parandaluar përhapjen e sëmundjeve infektive të personave të sëmurë mendërisht, alkoolistëve, narkomanëve ose endacakëve;
 - f. kur një person arrestohet ose ndalohet ligjërisht, me qëllim që të ndalohet hyrja e tij e paautorizuar në atë vend, ose për një person kundër të cilit është duke u kryer një procedurë dëbimi ose ekstradimi;
1. Çdo person i arrestuar duhet të informohet brenda një afati sa më të shkurtër dhe në një gjuhë që ai e kupton, për arsyet e arrestimit të tij dhe në lidhje me çdo akuzë që i bëhet.
2. Çdo person i arrestuar ose i paraburgosur në rrethanat e parashikuara në paragrafin 1/c të këtij neni, duhet të çohet menjëherë përpara një gjykatësi ose një zyrtari tjetër të autorizuar me ligj për të ushtruar funksione gjyqësore dhe ka të drejtë të gjykohe brenda një afati të arsyeshëm ose të lirohet në gjykim e sipër. Lirimi mund të kushtëzohet nga garanci për t'u paraqitur para gjykatës.
3. Çdo person, të cilit i është hequr liria me arrestim ose me burgim, ka të drejtë të bëjë ankim në gjykatë me qëllim që kjo e fundit të vendosë, brenda një afati të shkurtër, për ligjshmërinë e burgimit të tij dhe të urdhërojë lirimin, në qoftë se burgimi është i paligjshëm.
4. Çdo person, që arrestohet ose burgoset në kundërshtim me dispozitat e këtij neni, ka të drejtën e zbatueshme të dëmshpërblimit.

Neni 6 - E drejta për një proces të rregullt

1. Në përcaktimin e të drejtave dhe detyrimeve të tij civile ose të çdo akuze penale kundër tij, çdo person ka të drejtë që çështja e tij të dëgjohet drejtësisht, publikisht dhe brenda një afati të arsyeshëm nga një gjykatë e pavarur dhe e paanshme. Vendimi duhet të jepet publikisht, por prania në sallën e gjykatës mund t'i ndalohet shtypit dhe publikut gjatë tërë procesit ose gjatë një pjese të tij, në interes të moralit, të rendit publik ose sigurisë kombëtare në një shoqëri demokratike, kur kjo kërkohet nga interesat e të miturve ose mbrojtja e jetës private të palëve në proces ose në shkallën që çmohet tepër e nevojshme nga gjykata, kur në rrethana të veçanta publiciteti do të dëmtojte interesat e drejtësisë.
2. Çdo person i akuzuar për një vepër penale prezumohet i pafajshëm, derisa fajësia e tij të provohet ligjërisht.

3. Çdo i akuzuar për një vepër penale ka të drejtat minimale të mëposhtme:
- a. të informohet brenda një afati sa më të shkurtër, në një gjuhë që ai e kupton dhe në mënyrë të hollësishme, për natyrën dhe për shkakun e akuzës që ngrihet ndaj tij;
 - b. t'i jepet koha dhe lehtësitë e përshtatshme për përgatitjen e mbrojtjes;
 - c. të mbrohet vetë ose të ndihmohet nga një mbrojtës i zgjedhur prej tij ose, në qoftë se ai nuk ka mjete të mjaftueshme për të shpërblyer mbrojtësin, t'i mundësohet ndihma ligjore falas kur këtë e kërkojnë interesat e drejtësisë;
 - d. të pyesë, ose të kërkojë që të merren në pyetje dëshmitarët e akuzës dhe të ketë të drejtën e thirrjes dhe të pyetjes të dëshmitarëve në favor të tij, në kushte të njëjta me dëshmitarët e akuzës;
 - e. të ndihmohet falas nga një përkthyes, në qoftë se nuk kupton ose nuk flet gjuhën e përdorur në gjyq.

Neni 7 - Nuk ka dënim pa ligj

1. Askush nuk mund të dënohet për një veprim ose një mosveprim, që në momentin kur është kryer nuk përbënte vepër penale, sipas të drejtës së brendshme ose ndërkombëtare. Po ashtu, nuk mund të jepet një dënim më i rëndë se ai që ishte i zbatueshëm në momentin kur është kryer vepra penale.
2. Ky nen nuk do të ndikojë mbi gjykimin dhe dënimin e një personi për një veprim ose mosveprim, i cili, në momentin kur është kryer, quhej vepër penale sipas parimeve të përgjithshme të së drejtës, të njohura nga kombet e qytetëruara.

Neni - E drejta për respektimin e jetës private dhe familjare

1. Çdokush ka të drejtën e respektimit të jetës së tij private dhe familjare, banesës dhe korrespondencës së tij.
2. Autoriteti publik nuk mund të ndërhyjë në ushtrimin e kësaj të drejte, përveçse në shkallën e parashikuar nga ligji dhe kur është e nevojshme në një shoqëri demokratike, në interes të sigurisë publike, për mbrojtjen e rendit publik, shëndetit ose moralit, ose për mbrojtjen e të drejtave dhe lirive të tjerëve.

Neni 9 -Liria e mendimit, e ndërgjegjes dhe e fesë

1. Çdokush ka të drejtën e lirisë së mendimit, të ndërgjegjes e të fesë; kjo e drejtë nënkupton lirinë për të ndryshuar fenë ose besimin dhe lirinë, qoftë individualisht ose kolektivisht, publikisht ose privatisht nëpërmjet kultit, mësimdhënies, praktikave dhe kryerjes së riteve.
2. Liria e shfaqjes së fesë së tij ose besimeve të dikujt nuk mund t'i nënshtrohet kufizimeve të tjera, përveç atyre të parashikuara nga ligji dhe që përbëjnë masa të nevojshme në një shoqëri demokratike në interes të sigurisë publike, për mbrojtjen e rendit publik, të shëndetit ose të moralit ose për mbrojtjen e të drejtave dhe të lirive të tjerëve.

Neni 10 - Liria e shprehjes

1. Çdokush ka të drejtën e lirisë së shprehjes. Kjo e drejtë përfshin lirinë e mendimit dhe lirinë për të marrë ose për të dhënë informacione dhe ide pa ndërhyrjen e autoriteteve publike dhe pa marrë parasysh kufijtë. Ky nen nuk i ndalon Shtetet që të kërkojnë licencimin e ndërmarrjeve të transmetimit kinematografike ose televizive.
2. Ushtrimi i këtyre lirive që përmban detyrime dhe përgjegjësi, mund t'u nënshtrohet atyre formaliteteve, kushteve, kufizimeve ose sanksioneve të parashikuara me ligj dhe që janë të nevojshme në një shoqëri demokratike, në interes të sigurisë kombëtare, integritetit territorial ose sigurisë publike, për mbrojtjen e rendit dhe parandalimin e krimit, për mbrojtjen e shëndetit ose të moralit, për mbrojtjen e dinjitetit ose të të drejtave të tjerëve, për të ndaluar përhapjen e të dhënave konfidenciale ose për të garantuar autoritetin dhe paanshmërinë e pushtetit gjyqësor.

Neni 11- Liria e tubimit dhe e organizimit

1. Çdokush ka të drejtën e lirisë së tubimit paqësor dhe të organizimit me të tjerët, duke përfshirë të drejtën e themelimit me të tjerë të sindikatave dhe të pjesëmarrjes në to për mbrojtjen e interesave të tij.
2. Ushtrimi i këtyre të drejtave nuk mund t'u nënshtrohet kufizimeve të tjera përveç atyre që parashikohen me ligj dhe që janë të nevojshme në një shoqëri demokratike, në interes të sigurisë kombëtare ose sigurisë publike, për mbrojtjen e rendit dhe parandalimin e krimit, për ruajtjen e shëndetit ose të moralit, ose për mbrojtjen e të drejtave dhe të lirive të të tjerëve. Ky nen nuk ndalon kufizime të ligjshme të ushtrimit të këtyre të drejtave nga pjesëtarë të forcave të armatosura, të policisë ose të administratës shtetërore.

Neni 12 - E drejta për t'u martuar

Burri dhe gruaja, që kanë mbushur moshën për martesë, kanë të drejtë të martohen dhe të krijojnë familje, sipas ligjeve kombëtare që rregullojnë ushtrimin e kësaj të drejte.

Neni 13 - E drejta për zgjidhje efektive

Çdokush, të cilit i janë shkelur të drejtat dhe liritë e përcaktuara në këtë Konventë, ka të drejtën e një zgjidhjeje efektive para një organi kombëtar, pavarësisht se shkelja është kryer nga persona që veprojnë në përmbushje të funksioneve të tyre zyrtare.

Neni 14 - Ndalimi i diskriminimit

Gëzimi i të drejtave dhe i lirive të përcaktuara në këtë Konventë duhet të sigurohet, pa asnjë dallim të bazuar në shkaqe të tilla si seksi, raca, ngjyra, gjuha, feja, mendimet politike ose çdo mendim tjetër, origjina kombëtare ose shoqërore, përkatësia në një minoritet kombëtar, pasuria, lindja ose çdo status tjetër.

Protokoll shtesë i Konventës për mbrojtjen e të drejtave të njeriut dhe të lirive themelore

Paris, 20.3. 1952

.....

Neni 1 - Mbrojtja e pronës

Çdo person fizik ose juridik ka të drejtën e gëzimit paqësor të pasurisë së tij. Askush nuk mund të privohet nga prona e tij, përveçse për arsye të interesit publik dhe në kushtet e parashikuara nga ligji dhe nga parimet e përgjithshme të së drejtës ndërkombëtare.

Megjithatë, dispozitat e mëparshme nuk çenojnë të drejtën e Shteteve për të zbatuar ligje, që ato i çmojnë të nevojshme për të rregulluar përdorimin e pasurive në përputhje me interesin e përgjithshëm ose për të siguruar pagimin e taksave ose të kontributeve ose të gjobave të tjera.

Neni 2 - E drejta për arsimim

Askujt nuk mund t'i mohohet e drejta për arsimim. Shteti, në ushtrimin e funksioneve që merr përsipër në fushën e edukimit dhe të arsimit, respekton të drejtën e prindërve për të siguruar këtë edukim dhe arsim në përputhje me bindjet e tyre fetare dhe filozofike.

Neni 3 - E drejta për zgjedhje të lira

Palët e Larta Kontraktuese marrin përsipër të organizojnë në intervale të arsyeshme kohore, zgjedhje të lira me votim të fshehtë, në kushte që sigurojnë shprehjen e lirë të mendimit të popullit për zgjedhjen e organit ligjvënës.

.....

Protokolli Nr.4 i Konventës për mbrojtjen e të drejtave të njeriut dhe të lirive themelore

Strasburg, 16.09.1963

.....

Neni 2 - Liria e lëvizjes

1. Kushdo që ndodhet në mënyrë të ligjshme në territorin e një Shteti ka të drejtë, brenda këtij territori, të lëvizë lirisht në të dhe të zgjedhë lirisht vendbanimin e tij.
2. Çdo person është i lirë të largohet nga çdo vend, duke përfshirë të tijin.
3. Ushtrimi i këtyre të drejtave nuk mund të bëhet objekt i kufizimeve të tjera nga ato të parashikuara në ligj dhe të domosdoshme në një shoqëri demokratike për sigurimin kombëtar ose sigurinë publike, ruajtjen e rendit publik, parandalimin e veprave penale, mbrojtjen e shëndetit apo të moralit, ose mbrojtjen e të drejtave dhe të lirive të tjerëve.
4. Të drejtat e parashtruara në paragrafin 1, në disa fusha të caktuara, mund t'u nënshtrohen disa kufizimeve të vendosura në përputhje me ligjin dhe të justifikuara nga interesi publik në një shoqëri demokratike.

Neni 3 - Ndalimi i dëbimit të shtetasve

1. Askush nuk mund të dëbohet, me anë të një mase individuale ose kolektive, nga territori i Shtetit, shtetas i të cilit ai është.
2. Askujt nuk mund t'i hiqet e drejta për të hyrë në territorin e Shtetit, shtetas i të cilit ai është.

Neni 4 - Ndalimi i dëbimit kolektiv të të huajve

Dëbimi kolektiv i të huajve është i ndaluar.

Protokolli Nr.6 i Konventës për mbrojtjen e të drejtave të njeriut dhe të lirive themelore

Strasburg, 28. 4.1983

Neni 1: Heqja e dënimit me vdekje

Dënimi me vdekje hiqet. Askush nuk mund të dënohet me një dënim të tillë, as të ekzekutohet.

.....

Burimi: www.echr.coe.int/echr/Homepage_EN

Kjo është faqja e internetit e Gjykatës Evropiane të të Drejtave të Njeriut. Përkthime të Konventës Evropiane për të Drejtat evropiane në gjuhët e vendeve anëtare janë në dispozicion në formatin PDF.

Fleta e punës për nxënësit 3.1**Planifikimi kohor për kapitullin 3 "Diversiteti dhe pluralizmi"**

	Agjenda: negocimi i një përkufizimi të përbashkët të së mirës së përbashkët	Kohëzgjatja (minuta)
Mësimi 1	Diversiteti i opinioneve individuale: nxënësit përcaktojnë prioritetet e tyre politike	
	1. Nxënësit përcaktojnë qëllimet politike.	25 min
	2. Nxënësit analizojnë vendimet e tyre.	15 min
Mësimi 2	Pluralizmi: nxënësit formojnë partitë për të arritur qëllimet e tyre	
	1. Nxënësit përcaktojnë profilet e partive të tyre.	15 min
	2. Evente publiciteti: palët paraqesin profilet e tyre.	10 min
	3. Të dhëna të mësuesit: koncepti i së mirës së përbashkët.	5 min
	4. Nxënësit diskutojnë strategjitë e tyre të negociatave.	10 min
Mësimi 3	Negociatat: a mundemi ne (ose shumica) të biem dakord për një qëllim politik (e mira e përbashkët)?	
	1. Nxënësit përcaktojnë qëllimet e tyre.	10 min
	2. Nxënësit negociojnë në një tryezë të rrumbullakët.	30 min
Mësimi 4	Reflektimi për njësinë	
	1. Nxënësit reflektojnë për përvojën e tyre.	20 min
	2. Ndiqni-up diskutim.	15 min
	3. Nxënësit japin reagime.	5 min

Fleta e punës për nxënësit 3.2

Pjesëmarrja në demokraci - rregullat dhe parimet bazë

Pjesëmarrja në demokraci do të thotë pjesëmarrja në negocimin e të mirës së përbashkët

Në demokracinë, të gjithë - individët ose grupet - mund të marrin pjesë dhe të promovojnë interesat dhe idetë e tyre. Vendimi përfundimtar mund të mos ketë arritur plotësisht qëllimet tona, por në qoftë se ne nuk marrim pjesë, askush nuk do të marrë vesh interesat tona.

Në demokraci, vendimet dhe zgjidhjet gjenden përmes polemikave dhe konkurrencës së interesave dhe ideve. Pëlqimi arrihet përmes një kompromisi të mirë, ku të gjitha palët, ose pjesa më e madhe, mund t'i pranojnë. Një vendim i tillë mund të konsiderohet, për momentin, si një përkufizim i së mirës së përbashkët.

Kontradiktat dhe konkurrenca politike gjenerojnë një element të luftës. Prandaj, është shumë e rëndësishme që të gjithë lojtarët në arenën politike të bien dakord për një kuadër rregullash, të bazuar në parimin e respektit reciprok.

Rregullat dhe parimet themelore për negociatat dhe polemikat në demokracinë

1. Qartësia dhe respekti i ndërsjellë:

"Unë nuk jam dakord me atë që ju thoni,
por unë do ta mbroj deri në vdekje të drejtën tuaj për ta thënë atë."
Voltaire (1694-1778)

Kjo do të thotë që ju të trajtoni personat me interesa dhe pikëpamje të ndryshme si kundërshtarët tuaj, jo si armiq të tuaj. Ju nuk jeni duke luftuar, ju jeni të angazhuar në diçka më shumë si një garë sportive.

2. Të drejtat e njeriut janë për të gjithë

Të drejtat e njeriut vendosin parimin e mos-dhunës. Konkurrenca politike bëhet përmes fjalëve, argumenteve, ideve, bukurisë dhe zgjuarsisë.

3. Gatishmëria për kompromis

😊😊 Mundohuni për të gjetur zgjidhje të favorshme për të gjithë.

😊😊 Nëse kjo nuk funksionon, sigurohuni që të dy palët të gjejnë diçka ku bien dakord.

😞😞 Shmangni situatat fitim-humbje, pavarësisht se kush fiton dhe kush humbet.

4. Këshilla për negociatat

Kini një ide të qartë të qëllimit tuaj në mendje. Lojtarët që dinë se çfarë duan shpesh fitojë vetëm për këtë arsye.

Mundohuni të kuptoni këndvështrimin e tjetrit. Përqendrohen në atë që ju mund të bini dakord në vend të asaj që nuk bini dakord - shikoni për interesat dhe shqetësimet e përbashkëta, dhe punoni për to. Por jini shumë i qartë në pikat që janë të rëndësishme për ju. Mos pranoni zgjidhje që ju mendojnë se janë të padrejta ose joefikase, dhe mos ia sugjeroni ato të tjerëve.

Mundohuni të përqendroheni në çështjet që lejojnë kompromis, thjesht në çdo gjë që mund të matet ose të vlerësohet në shifra - për shembull, shpërndarja e burimeve, paratë, tokë, koha. Shmangni mosmarrëveshjet për identitetet kolektive (ngjyra, origjina etnike).

Fleta e punës për nxënësit 3.3

Krijimi i një partie politike

1. Draft agjenda

1. Zgjidhni një kryetar, një zëdhënës, një menaxher kohe dhe dy shkrimtarët (shih instruksionet e roleve më poshtë).
2. Bini dakord për projekt-rendin e ditës, me apo pa ndryshime (shumicë votash).
3. Çfarë na bashkoi ne?
 - Cili është prioriteti im i lartë? Deklarata nga çdo anëtar, pa diskutime.
4. Përcaktimi i **profilit politik** të partisë sonë:
 - Cila është pikëpamja jonë politike? A duam të miratojmë një nga katër pikëpamjet themelore? Apo jemi diku në mes? Apo duhet të përcaktojmë një qëndrim të ri?
 - Cilat janë shqetësimet tona kryesore? Për shembull, a kemi kujdes për grupe të caktuara në veçanti? A duam të përcaktojmë një problem apo çështje kyç? Në çfarë niveli do të veprojmë - lokal, kombëtar, evropian apo global?
 - Çfarë emri t'i japim partisë sonë? Çfarë emri e shpreh më mirë profilin tonë? (Shfaqni emrin tuaj në tryezën tuaj ose në murin prapa.)
5. **Qëllimet:** cili është prioriteti ynë kryesor? A kemi qëllimeve të mëtejshme?
6. **Strategjia:** si të fitojmë mbështetje?
 - Kush i ka qëllimet tona e ndan opinionin tonë?
 - Për çfarë jemi të gatshëm të bëjnë kompromis? Ku duhet të "gërmojmë ne"?

2. Udhëzime për rolet

Kryetari

Në një komunitet demokratik, organizata të tilla si partitë politike duhet të funksionojë si mikro-komunitete demokratike (shih Fletët e punës së nxënësit 3.1). Detyra juaj është të siguroheni që të zbatohen procedurat dhe të drejtat e njeriut gjatë takimit tuaj, për shembull, që të gjithë kanë shansin të për të shprehur mendimin e tyre.

Ju jeni në krye të rendit të ditës dhe mbledhjes. Nëse diskutimi bëhet i komplikuar, sepse disa çështje po trajtohen në të njëjtën kohë, bëjani këtë të qartë grupit dhe sugjeroni se cila temë të diskutohet e para.

Zëdhënësit dhe shkrimtarët

Ju jeni "menaxherët publicitare" të cilët janë përgjegjës për "produktin" që ka kuptim dhe "shitet" mirë - një emër për partinë tuaj, një deklaratë të qëllimit ose qëllimeve tuaja. A do të jenë në gjendje njerëzit e tjerë për tju kuptuar lehtë? Do t'i apelojë pamja juaj ata?

Ju do të paraqisni partinë tuaj në një ngjarje publiciteti të organizuar në mësimin 3. Mundohuni t'u bëni një thirrje nxënësve që nuk janë bashkuar ende me një parti, dhe përpiquni të fitoni anëtarë nga partitë e tjera, sidomos ata më afër me opinionin tuaj. Kontrolloni me mësuesin sa kohë do ju jepet.

Grupi duhet të marrë parasysh në çfarë mënyre shkruesit, dhe ndoshta të gjithë anëtarët e partisë, mund të ndihmojnë me reklamat, p.sh. duke krijuar një fletëpalosje apo poster. Kontrolloni me mësuesin çfarë materiale janë në dispozicion, ose i ofroni ato vetë.

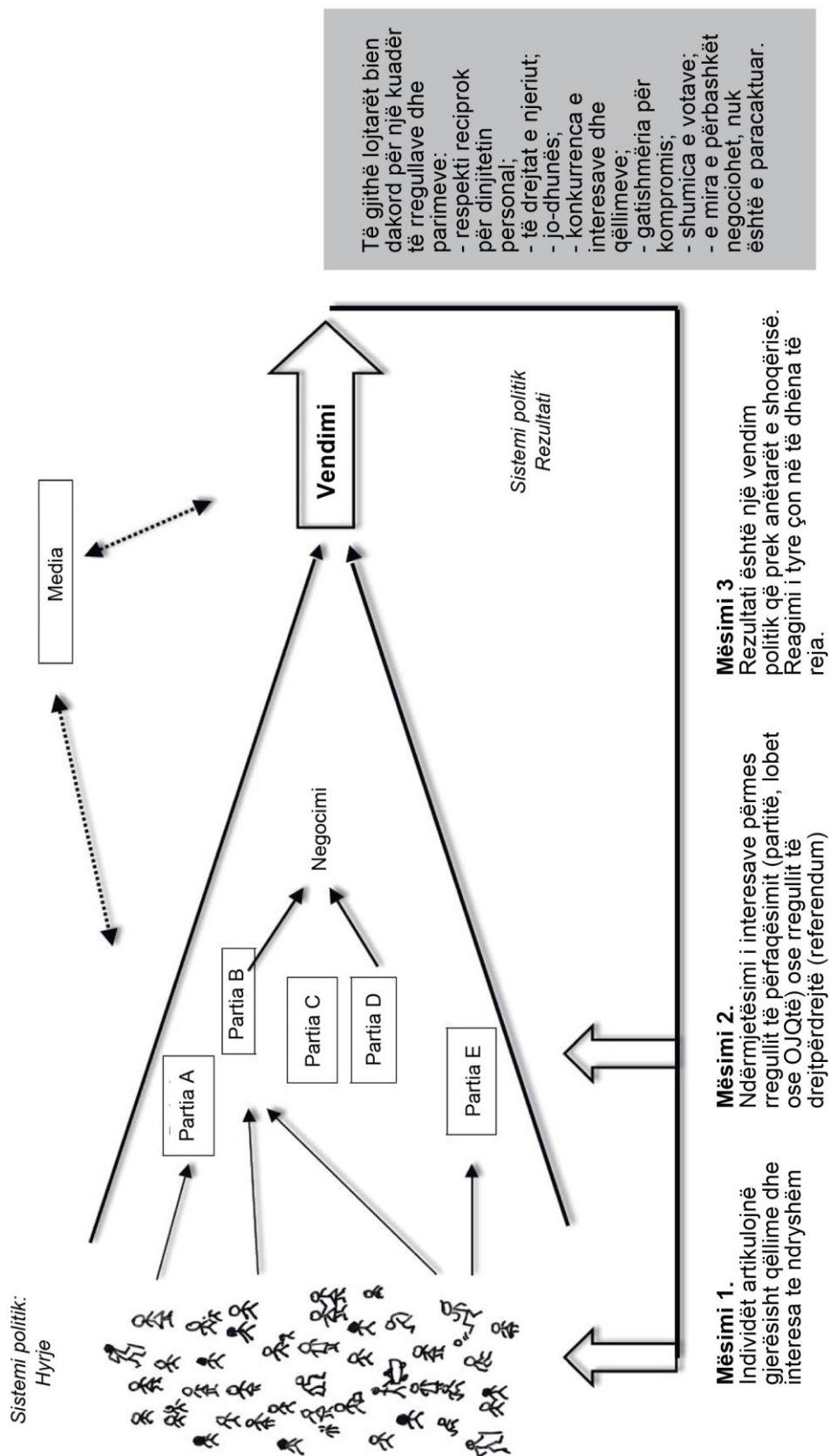
Menaxhuesi i kohës

Kryetari është "menaxheri i demokracisë"; ju jeni "menaxheri i efikasitetit". Detyra juaj është të vëzhgoni kohën që keni shpenzuar gjatë takimit për të mbrojtur grupin tuaj nga mbarimi i kohës.

Këshilla: sugjeroni një kornizë kohore që duhet të shtohet në axhendë përpara se të filloni. Ndërhyni në qoftë se grupi juaj ka filluar të jetë vonë dhe sugjeroni si të rregullohet plani juaj. Grupi vendos se çfarë do bëhet, por ju ofroni alternativat.

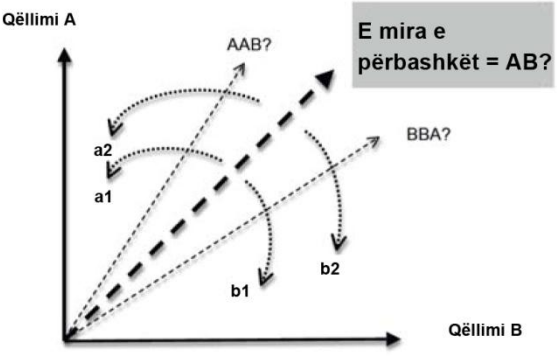
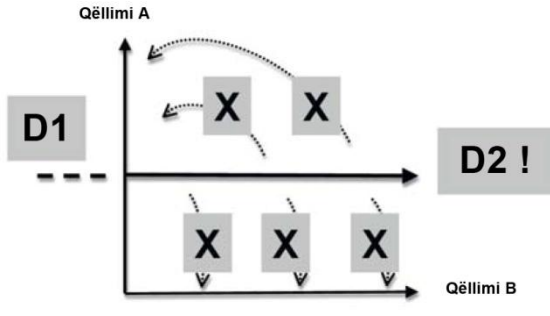
Fleta e punës për nxënësin 3.4

Si e trajton njw sistem politik demokratik diversitetin dhe pluralizmin?

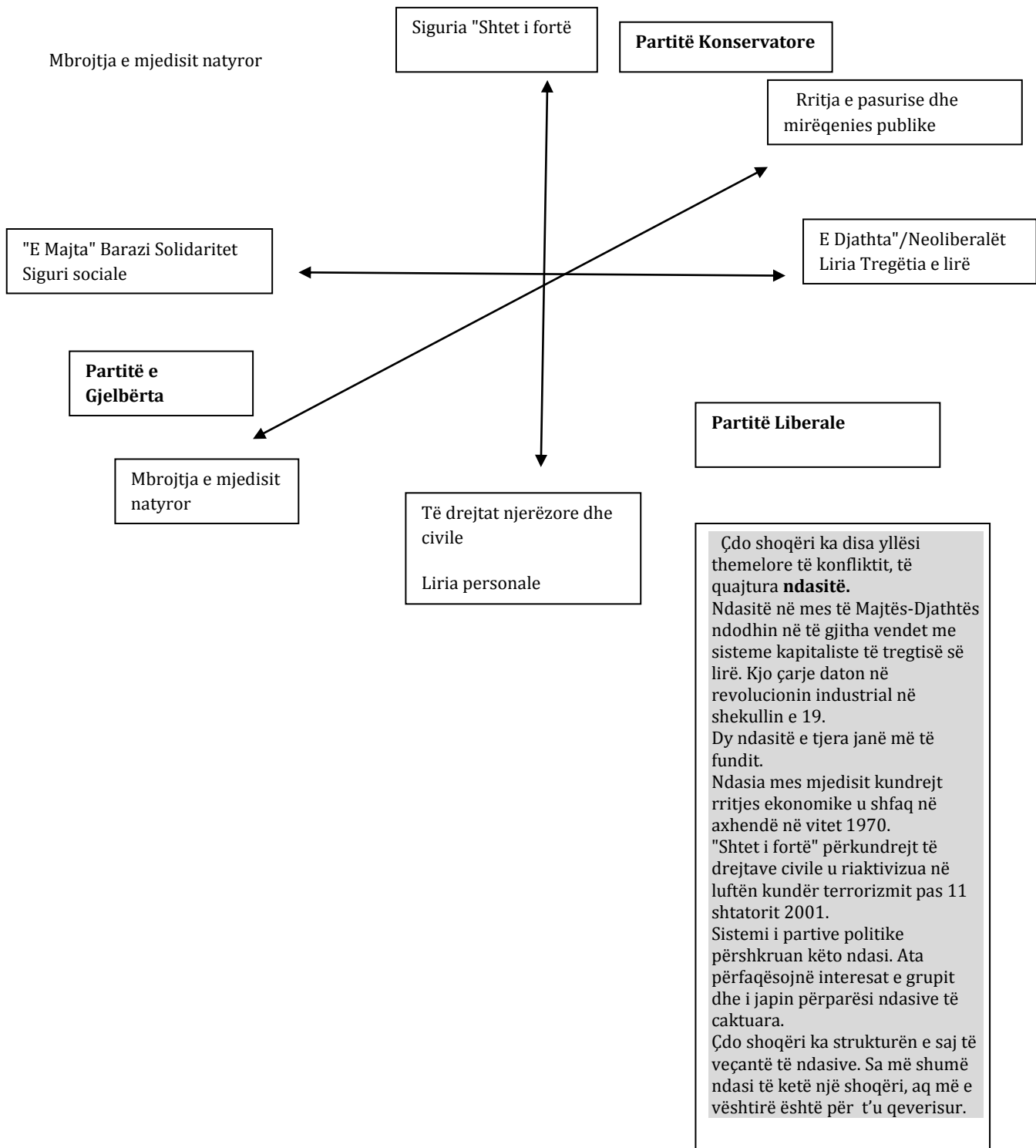
Fleta e punës për nxënësit 3.5

Koncepti i së mirës së përbashkët: vula e demokracisë dhe diktaturës

<i>La multitude qui ne se réduit pas à l'unité est confusion, l'unité qui ne dépend pas de la multitude est tyrannie.</i> [Diversiteti që nuk mund të reduktohet në unitet është konfuzion; uniteti që injoron diversitetin është tirani.] <i>Blaise Pascal (1623-1662)</i>	
Negocimi i së mirës së përbashkët në demokracinë pluraliste	Imponimi i së mirës së përbashkët nën sundimin autoritar dhe diktaturë
	
Në demokracinë pluraliste, e mira e përbashkët është e negociuar dhe e argumentuar. Askush nuk e di rezultatin më parë (AB?). Provat dhe gabimet janë shpesh të përfshira, kështu që vendimet mundet, dhe nganjëherë duhet, të korrigjohen. Politika është një proces i të mësuarit kolektiv përmes debatit të diskutueshëm; e më në fund, duhet të merret një vendim.	D1: përmes njohurisë hyjnore apo analizave shkencore (p.sh. marksizëm-leninizmi) e mira e përbashkët mund të përcaktohet objektivisht. Vetëm elita në pushtet është e aftë për të bërë këtë (D2!). E mira e përbashkët e justifikon çdo mjet, duke përfshirë forcën, për të kapërcyer rezistencën e opozitës (X). Kritikët e "D1" ose "D2!" denoncohen si armiq.
Në demokracinë pluraliste, grupet promovojnë qëllime, interesa dhe vlera të ndryshme (Qëllimet A dhe B). Secili grup argumenton qëllimet e saj (A1, A2, B1, B2), duke u përpjekur të ndikojë në vendimin përfundimtar në favor të tyre (AAB? – BBA?). Pluralizmi nxit konkurrencë dhe polemika. Media e lirë mbështet debatet e gjalla.	Në diktaturë, grupe apo individë që promovojnë një alternativë ose që artikulojnë kritika bëhen të heshtin (simboli-X). E drejta për pjesëmarrje është dhënë vetëm për përkrahësit e regjimit. Mediat janë të censuruara. Sundimtari vendos çfarë problemesh, interesash apo qëllimesh pranohen në agjendën politike.
Polemika konsiderohet si e nevojshme dhe produktive për të arritur marrëveshje dhe kompromis. Vendimet janë të hapura për shqyrtim kritik.	Pëlqimi zbatohet dhe paracaktohet nga drejtuesi. Kontradiktat konsiderohet pa harmoni dhe të rrezikshme, pasi është e vështirë t'i kontrollosh.

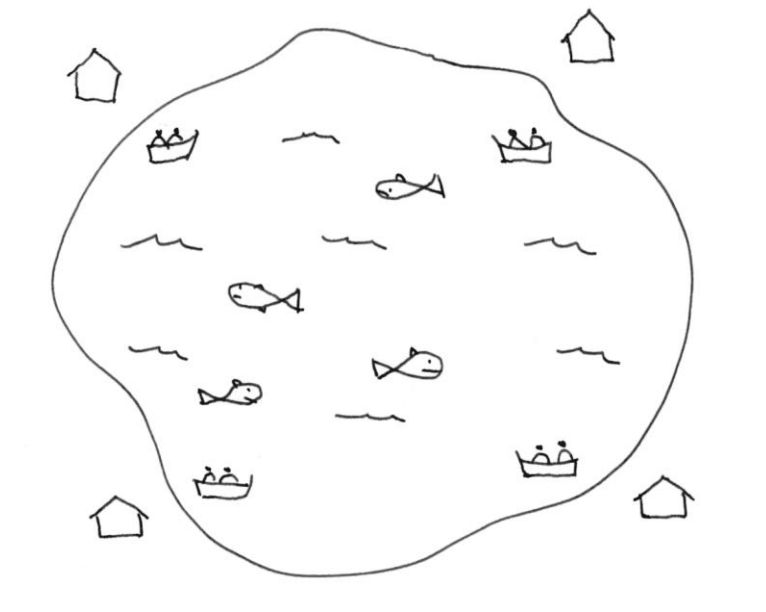
Fleta e punës për nxënësit 3.6

Harta e ndarjeve shoqërore dhe partitë politike

Fleta e punës për nxënësit 4.1

Studim rasti: konflikti në komunitetin e peshkimit

I. Komuniteti peshkimit

Imagjinoni një liqen të madh plot me peshq. Në brigje, peshkatarët jetojnë në katër fshatra të vegjël - komunitete peshkimi. Çdo fshat dërgon një ekuipazh për të kapur peshk. Në sezonin e fundit, peshkatarët i lejojnë rezervat e peshkut të rinovohen, ndërkohë që riparojnë rrjetat dhe anijet e tyre. Ata nuk kanë asgjë tjetër për të jetuar përveç peshkut. Atë që nuk e hanë me familjet e tyre, ata mund ta shesin në një treg afër. Me këto të ardhura, peshkatarët ushqehen, vishen dhe strehojnë veten dhe familjet. Standardi i tyre i jetesës është modest, por i mjaftueshëm.

II. Konflikti rreth keqpërdorimit të burimeve

Në dy-tre vitet e fundit, një konflikti serioze ka shpërthyer në komunitetin e peshkimit. Disa ekipe peshkimi janë përpjekur që të rritin të ardhurat e tyre duke kapur më shumë peshk. Tani shifrat e riprodhimit kanë rënë, dhe rezervat e peshkut kanë rënë përgjysmë në tre vjet. Komuniteti i peshkimit përballet me një seri të tërë problemesh:

1. rënia e rezervave të peshkut, me rrezikun e zhdukjes totale;
2. ulja e prodhimit të përgjithshëm të peshkut;
3. hendeku mes dy fshatrave të pasur dhe dy fshatrave të varfër të peshkimit ("fitues dhe humbës");
4. rreziku i konfliktit të dhunshëm në mes të fshatrave të peshkimit.

Ky është një konflikt rreth keqpërdorimit të një burim të përbashkët. Kjo duket të jetë e bazuar në tri gjëra që përforcojnë njëra-tjetrën:

1. Ekziston një stimul që inkurajon peshkatarët për të kapur më shumë peshk;
2. Ka mungesë totale të rregullave, kështu që peshkatarët mund të bëjnë çfarë të duan;
3. Ekipet e peshkatarëve nuk komunikojnë me njëri-tjetrin.

III. Analiza e konfliktit ("diagnoza")

1. Nxitja për mbishfrytëzim të rezervave të peshkut

Çdo peshkatar e di se komuniteti mbështetet në rezervat e peshkut, dhe për këtë arsye është e ndjeshme për të lejuar rezervat e peshkut të rinovohen plotësisht.

Nga ana tjetër, çdo peshkatar gjithashtu e di se në qoftë se ekuipazhi i tij do të kapë një peshk më shumë, rezervat e peshkut ndoshta nuk do të vuajnë. Ajo do të bënte një ndryshim të të ardhurave të ekuipazhit, ndërsa shpenzimet - kujdesjen për rezervat e peshkut - do ta përballonte i gjithë komuniteti. Kjo shpërndarje e pabarabartë e fitimeve dhe kostove shtesë punon në të mirë të peshkatarëve që kapin më shumë peshk. Kjo është një nxitje për të peshkuar më shumë. Nga kënd vështrimi individual i peshkatarit, duket e arsyeshme që të kapet më shumë peshk.

Të ardhura shtesë (+ 100%) Kosto shtesë -25%	Fitimi shtesë (+ 75%)	Të ardhurat dhe fitim total shtesë shkon për ekuiipazhit nr 1.	Ekuipazhi 4 -25%	Të ardhura shtesë (+ 0%) Kosto shtesë (4x -25%)
			Ekuipazhi 3 -25%	
			Ekuipazhi 2 -25%	
	Kosto shtesë (-25%)		Ekuipazhi 1 -25%	
Ekuipazhi nr 1 me kapje ekstra		Komuniteti peshkimi (të katër ekipet)		

Një ekuipazh kap më shumë peshk: shpërndarja e pabarabartë e të ardhurave shtesë, kostove dhe fitimit shtesë për komunitetin e peshkimit.

Të gjithë peshkatarët janë të vetëdijshëm për këtë nxitje dhe janë plotësisht të informuar për pasojat e asaj që bën secili. Skenari më i keq ka gjasa të ndodhë - ata të gjithë bëjnë të njëjtën gjë, dhe kapin sa më shumë peshk që të mundën. Si rezultat, rezervat e peshkut janë mbishfrytëzuar dhe nuk mund të rinovohen më plotësisht. Një rreth vicioz ka filluar, sepse peshkatarët mund të kompensojë humbjet e të ardhurave të tyre me një nivel edhe më të lartë mbipeshkimi.

2. Mungesa e rregullave

Peshkatarët veprojnë në këtë mënyrë, sepse nuk ka rregulla fare, nuk ka udhëzime, nuk ka siguri, nuk ka qëllime të komunitetit, nuk ka sanksione. Kështu si janë gjërat, çdo peshkatar mund të bëjë si të dojë dhe çdo gjë që ai e kap, i takon atij.

Në këto rrethana, sjellja e peshkatarëve nuk është për t'u habitur - pasojat në komunitet dhe rezervat e peshkut, nga ana tjetër, janë shkatërruese.

3 Mungesa e komunikimit

Deri më tani, peshkatarët nuk janë takuar dhe biseduar për gjendjen e tyre. Ata veprojnë si ta mendojnë më mirë, dhe reagojnë ndaj vendimeve të marra nga ekipet e tjera.

4. Efekti i keqmenaxhimit të burimeve

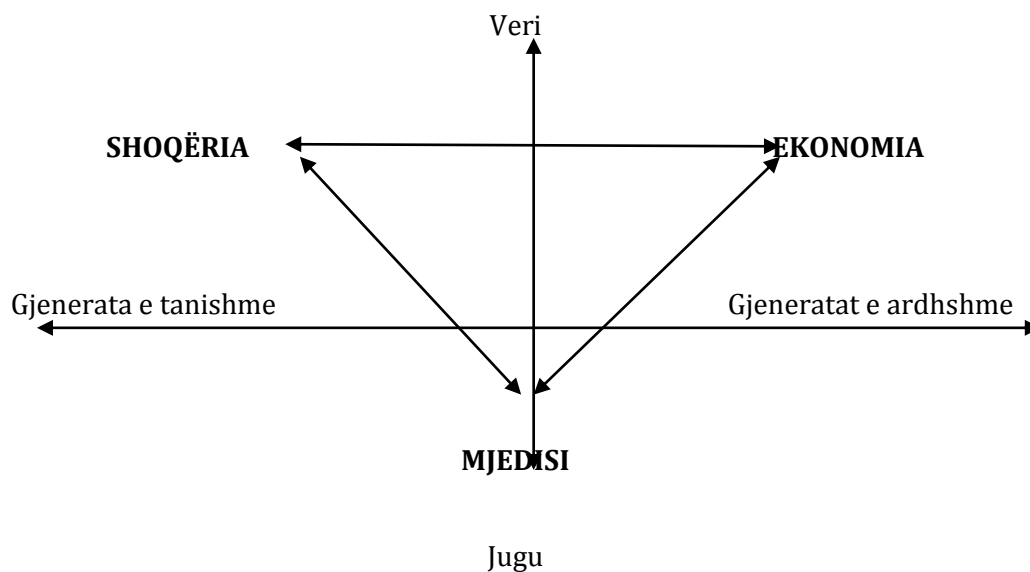
Modeli i qëndrueshmërisë na ndihmon për të përcaktuar dëmin e bërë nga keqadministrimi i peshkatarëve dhe mund të na ndihmojë për të përcaktuar një model të politikave alternative (shih Fletët e punës së nxënësit 4.2 dhe 4.4).

IV. Zgjidhja e konfliktit

"Diagnoza" e konfliktit duhet të merret në konsideratë kur zgjedhim "terapinë".

Fleta e punës për nxënësit 4.2

Një model i objektivave të qëndrueshme

Si ta lexojmë këtë diagramë

Modeli integron tre qëllime qëndrueshmërie dhe i vendos ato në dimensionin historik dhe global:

1. "Mjedisi": mbrojtja e mjedisit dhe burimeve natyrore;
2. "Ekonomia": Rritja ekonomike (produktiviteti, prodhimi, pasuria);
3. "Shoqëria": kohezioni social, shpërndarje e drejtë e mirëqenies;

Shigjetat dy kahëshe tregojnë se qëllimet mund të mbështetin ose të përjashtojnë reciprokisht njëri-tjetrin.

Fleta e punës për nxënësit 4.3

Zbatimi i modelit të qëndrueshmërisë për lojën e peshkimit: si mund të "kapim sa më shumë peshk që të jetë e mundur"?

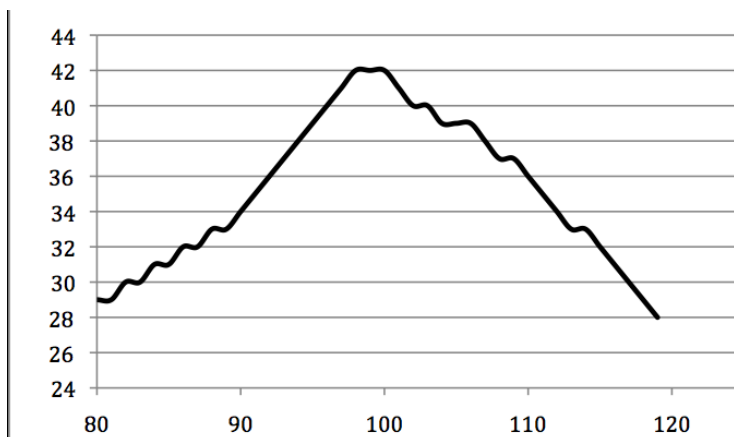
Qëllimet e modelit të qëndrueshmërisë	Çfarë duhet të arrijmë në lojën e peshkimit
Ekonomi: Rritja ekonomike, rritja e mirëqenies	
Shoqëria: Shpërndarja e mallrave në komunitet	
Mjedisi: Mbrojtja e mjedisit dhe burimeve natyrore	
Stabiliteti afatgjatë: Arritja e qëllimeve të qëndrueshmërisë sot dhe në të Ardhmen	
...	

Fleta e punës për nxënësit 4.4

Cila është balanca optimale midis riprodhimit të peshkut dhe sasisë së kapur?

Rezervat e peshkut prodhojnë sasi më të mëdha ose më të vogla të peshkut të ri, në varësi nga sasia e peshkut të mbetur në liqen pas mbarimit të sezonit të peshkimit. Cila është sasia e peshkut që jep sasinë më të madhe të peshkut të ri? Përgjigja për këtë pyetje jep çelësin për një peshkim të qëndrueshëm.

Rinovimi i sasisë së peshkut në ton

Rinovimi

Rezervat e peshkut në fund të sezonit në ton

Stok në fund të sezonit	Rinovimi (prodhimi i peshkut të ri)	Sasia stok në fillim të sezonit të ri
80	29	109
85	31	116
90	34	124
95	39	134
96	40	136
97	41	138
98	42	140
99	42	141
100	42	142
101	41	142
102	40	142
103	40	143
104	39	143
105	39	144
110	36	146
115	32	147
120	28	148

Kjo tabelë tregon **normat e pikut të rinovimit** që rezervat e peshkut janë të afta për të prodhuar.

Këto norma janë ideale për peshkim të qëndrueshëm.

Fleta e punës për nxënësit 5.1

Përgatitjet për konferencën për një kuadër rregullash

Orari

Afati kohor	Agjenda	Materialet dhe burimet
Mësimi 1	Formimi i grupeve të punës. Secili grup përfshin një anëtar nga çdo fshat peshkimi.	Fletët e punës 5.1, 5.2.
Mësimi 1 Mësimi 2	Grupet hartojnë një kuadër të rregullave. Grupet përgatisin prezantimet e tyre. Anëtarët e komunitetit miratojnë rregullat e procedurës dhe votimit për konferencën.	Fletët e punës 5.2, 5.4. Tabelë dhe lapustila.
Mësimi 3	<i>Takim Plenar:</i> Grupet paraqesin projektet e tyre. Anëtarët e komunitetit krahasojnë dhe gjykojnë draft kuadrin e rregullave. Anëtarët e komunitetit diskutojnë për kuadrin që duhet të miratojnë.	Fletët e punës 5.3
Mësimi 4 Konferenca	<i>Konferenca:</i> Anëtarët e komunitetit mbajnë fjalim të shkurtër promovues për modelin e zgjedhur prej tyre. Ata miratojnë një kuadër rregullash me shumicë votash. Ata nënshkruajnë dokumentin kornizë origjinal. <i>Reflektim</i> Nxënësit reflektojnë për përvojat e tyre.	Fletët e punës 5.4 Fletë A4 e bardhë, stilolapsa, lapustila.

Pse duhet të luani lojën e vendimmarrjes?

Metoda e zbatuar në orarin e mësipërm është një lojë vendimmarrjeje. Arsyeja për zgjedhjen e kësaj metode është në vijim.

Loja punon si një model. Ajo paraqet aspekte të rëndësishme të realitetit. Ajo i tregon ato qartë, por duke lënë jashtë shumë detaje të tjera. Të gjitha vendet kanë një lloj kornize bazë, një kushtetutë që paraqet rregullat për marrjen e vendimeve dhe zgjidhjen e konflikteve. Pa një kuadër të tillë, anëtarët e një komuniteti nuk do të kenë mbështetje për zgjidhjen e konflikteve të tyre dhe për rrjedhojë mund t'i drejtohen dhunës.

Kur merrni pjesë në demokraci, ju ushtroni të drejtat që jua ka dhënë kushtetuta e vendit tuaj. Mënyra më e mirë për të kuptuar si vepron kuadri i rregullave dhe ligjeve në vendin tuaj, është të krijosh vetë një kuadër të tillë. Kjo lojë vendimmarrjeje ju vendos në këtë situatë.

Fleta e punës për nxënësit 5.2

Pyetje themelore që duhet të merren parasysh në projektimin institucional

Kur hartoni një kuadër rregullash, ju bëni disa zgjedhje bazë. Ju vendosni për modelin e qeverisjes (vendimmarrjes) që preferoni dhe për pronarin e peshqëve që janë kapur. Ju mund të krijoni kombinime të ndryshme me këto forma bazë dhe të arrini në zgjidhje shumë të ndryshme.

	Qeverisja	Hierarkia (autoritet shtetëror)	Rrjeti bashkëpunëtorëve
Prona			
Prona private			
Prona publike			

Seksionet e mëposhtme japin më shumë informacion për opsionet e ndryshme.

1. Zgjedhja e një modeli të qeverisjes

Agjenti kyç	Shteti	Rrjetet lokale
Konceptet kyç	Pushteti dhe autoriteti	Marrëdhëniet personale, komunikim dhe interesat e përbashkëta
Projekto parimet e kornizës	Hierarkia (kokë poshtë)	Partneriteti (në nivelin e syve)
Fuqitë	Paqja dhe Siguria Ligjet e lejojnë qartësisht ose ndalojnë se si sillen njerëzit Ligjet mund të zbatohen në se nuk thyen	Ekspertizë e lartë dhe fleksibilitet në zgjidhjen e problemeve dhe duke i shërbyer interesave të njerëzve Liria për të improvizuar dhe reaguar shpejt
Dobësitë dhe rreziqet	Rreziku i abuzimit me pushtetin Mungesa e fleksibilitetit Stimuj të dobët për iniciativën personale	"Lojtarët e vetos" mund të bllokojnë vendimet Rregullat janë të vështira për t'i zbatuar në qoftë se ata thyen
Kompensimi	Demokracia dhe të drejtat e njeriut Sundimi i ligjit Kontrollet dhe balancat në kushtetutë	Sanksione morale Kultura e përgjegjësisë

2. Çështja e pronës: kush është pronari i peshkut të kapur?

Dy opsione themelore dhe disa kritere për të menduar rreth:

	Prona private	Prona publike
Rregullat e pronësisë	Çdo peshkatar zotëron atë që kap Ai mund ta përdorë peshkun e kapur si të dojë	Çdo peshkatar e dorëzon peshkun e kapur në një përfaqësues publik Peshqit shpërndahen tek anëtarët e komunitetit
Stimulues për peshkatarët		
Efekti në prodhim total të peshkut		
Efekti në rezervat e peshkut		

3. Pyetje të tjera për të marrë parasysh kur projektojmë institucionet

- A doni të përcaktoni një objektiv që duhet të arrihet?
- Kush e ka fuqinë për të marrë vendime?
- A doni mjete për të siguruar zbatimin e rregullave?
- A ekziston rreziku i abuzimit me pushtetin?

Fleta e punës për nxënësit 5.3

Krahasimi i rregullave

Kriteret për krahasim	Drafti ynë	Modele të tjera		
		Nr. 1	Nr.2	Nr. 3
A. Rregullat bazë Hierarkia				
Rrjeti				
Prona private				
Prona publike				
Komentet				
B. Rregullat Qëllimet				
Fuqia e vendimit				
Zbatimi i rregullave				
Shpërdorimi i pushtetit				
.....				
Komente				

Fleta e punës për nxënësit 5.4

Rregullat procedurale për konferencën - draft

Miratimi i rregullave procedurale

1. Komuniteti miraton një projekt rregullash procedurale nga një shumicë prej 50% ose më shumë të të gjitha votave të hedhura.
2. Në qoftë se nuk ka ndryshime të sugjeruara për këtë projekt, ai mund të miratohet nga një votë në bllok. Ndryshimet duhet të votohen veçmas.

Kryetari

3. Me shumicë votash, një anëtar i komunitetit emërohet si kryetar. Kryetari mund të marrë pjesë në votimit të projektligjeve të kornizës, por nuk mund të kryejnë rolin e zëdhënësit (rregulla nr. 5).

Deklarata përfundimtare e promovimit

4. Anëtarët e komunitetit tregojnë preferencën e tyre për një projekt model përmes votimit. Ata formojnë parti që mund të llojë për modelin e tyre.
5. Një zëdhënës bën një deklaratë promovuese për partinë e tij, që zgjat jo më shumë se dy minuta.
6. Gjatë procedurës së votimit nuk lejohet debat i mëtejshëm.

Procedura e votimit

7. Votimi: anëtarët e komunitetit të miratojnë një projekt me votë. Të gjitha votat numërohen në mënyrë të barabartë. Anëtarët votojnë me shfaqjen e duarve.
8. Vendim me dy-faza: votimi i drafteve zhvillohet në dy raunde.

8.1 Raundi i parë: anëtarët e komunitetit votojnë për një nga draftet.

8.2 Raundi i dytë: të dy draftet me sasinë më të lartë të votave votohen në një kohë të dytë. Komuniteti miraton draftin që merr numrin më të lartë të votave.

8.3 Nëse të dy draftet marrin numër të barabartë votash, organizohet një diskutim para se të përsëritet votimi.

Dokumentimi dhe autorizimi

9. Shkruesi i draftit shkruan datën dhe vendin e konferencës në fund të dokumentit rregullator.
10. Të gjithë anëtarët e komunitetit nënshkruajnë dokumentin.

Fleta e punës për nxënësit 5.5

Përmbledhje: çfarë mund të mësojmë përmes këtyre lojërave?

1 Zhvillimi i një komuniteti: Vijimësi problemesh dhe zgjidhjesh

PROBLEMI	ZGJIDHJE
Si mund të mbijetojmë?	Ne duhet të mbështetemi në burimet natyrore që kemi - peshk.
Si mund të zgjidhim konfliktin tonë nga mbipeshkimi?	1. Ne kemi nevojë për një koncept të qëndrueshmërisë. 2. Ne kemi nevojë për një kuadër rregullash për të organizuar proceset tona të komunikimit dhe vendimmarrjes.
1. Si mund të përcaktojmë qëndrueshmërinë?	Na nevojitet një ekuilibër mes disa qëllimeve. Në fakt, ne duhet të prodhojmë peshk aq sa rezervat mund të japin pa u varfëruar, në mënyrë që të sigurohet stabilitet për të ardhmen. Ne duhet të ndajmë prodhimin në mënyrë të drejtë.
2. Çfarë lloj rregullash na nevojiten?	Për hartimin e rregullave tona, ne duhet të zgjedhim ndërmjet disa parimeve të ndryshme: duke krijuar një shtet apo duke zhvilluar një rrjet të barabartësh.
Si mund të parandalojmë abuzimin e pushtetit?	Në duart një personi të vetëm nuk duhet të vendoset shumë pushtet. Kushtetutat zbatojnë mjetet e mëposhtme: kontrolli dhe balanca, sundimi i ligjit, duke u dhënë të drejtave të njeriut statusin e të drejtave civile, duke kufizuar periodhat në zyrë, referendumet, autonominë kantonale dhe federale, shtypin dhe medien të lirë.
Kush vendos se çfarë kuadri i rregullave të caktojmë?	Të gjithë së bashku. Ne hartojmë kornizat dhe pastaj bëjmë një zgjedhje e votojmë për të.
Si mund të organizojmë këtë proces në mënyrë të drejtë dhe efikase?	Ne kemi ngritur një axhendë. Na nevojitet një kornizë e veçantë e rregullave procedurale për të cilën ne biem dakord më parë.

2. Përfundime

1. Politika është një përpjekje për të menaxhuar problemet që ndikojnë në mirëqenien dhe mbijetesën e bashkësisë. Institucione të tilla si kornizat e rregullave janë mjete për të zgjidhur problemet. Nëse ata nuk i shërbejnë qëllimit të tyre, ato mund dhe duhet të ndryshohen.
2. Konflikti është gjithmonë pjesë e jetës shoqërore dhe politike. Edhe nëse konflikti nuk mund të çrrënjohet, është e mundur të kontrollohet potenciali i tij shkatëruar.
3. Loja e peshkimit dhe loja e vendimmarrjes veprojnë si modele. Ato vijnë mjaft afër realitetit historik kur përshkruajnë zhvillimin e një komuniteti si një seri problemesh dhe zgjidhjesh.
4. Realiteti ndryshon nga lojrat në dy aspekte të rëndësishme. Së pari, ne nuk kemi të dhëna të tilla të sakta për burimet tona natyrore, siç janë në dispozicion në lojë. Së dyti, demokracitë nuk kanë rrënjë demokratike. Demokracia dhe të drejtat e njeriut nuk janë krijuar me anë të konferencave, por përmes konfliktit.

Fleta e punës për nxënësit 5.6

Vlerësime për kapitujt 4 dhe 5

Ky pyetësor është një mjet për t'ju mbështetur në reflektimin për përvojën tuaj personale të të mësuarit. Ai është një pjesë e rëndësishme e informacionit për mësuesit për të përmirësuar, në të ardhmen, mësimdhënien e EQD/EDNJ. Shkruani në faqen e pasm, ose shtoni fletë të tjera letre në qoftë se keni nevojë për më shumë hapësirë.

1. Ajo që pëlqeva më shumë:

2. Ajo që nuk pëlqeva fare:

3. Gjëja më e rëndësishme dhe/ose më interesante që kam mësuar:

4. Ajo që unë do të doja të punoja në të ardhshëm:

5. Mendimi im për përdorimin e lojrave të EQD/EDNJ:

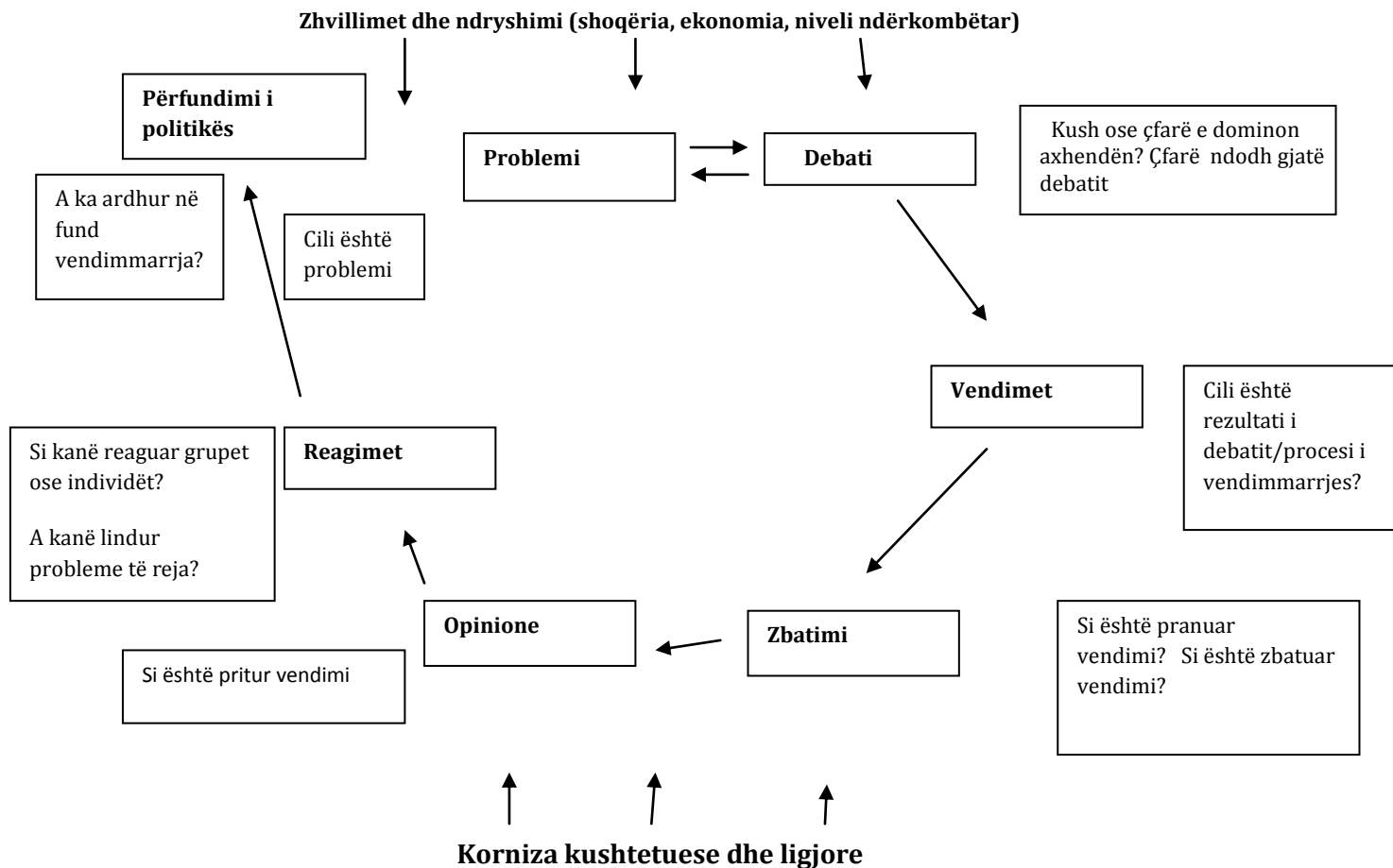
6. Sugjerime për mësuesin:
 - a) Çfarë ka punuar mirë - çfarë nuk duhet të ndryshohet?

 - b) Sugjerime për përmirësim

7. Pika të tjera - çfarë tjetër do të doja të them:

Fleta e punës për nxënësit 6.1

Modeli ciklik i politikës: politika si një proces i zgjidhjes së problemeve në një komunitet

Fleta e punës për nxënësit 6.2

Cikli politik - një mjet për të vëzhguar dhe kuptuar proceset e vendim-marrjes politike

Konceptet dhe pyetje kyçe Përshtatini pyetjet si të jenë të nevojshme	Shenime	Burimet e informacionit
1. Çështja Cili është problemi?		
2. Problem Kush e përcakton rendin e ditës Cili është problemi? A pajtohen të gjithë protagonistët me përkufizimin e problemit?		
3. Debati Kush është i përfshirë? Cilat janë interesat dhe vlerat e protagonistëve?		
4. Vendimi Cili është rezultati? I është dhënë prioritet interesave të caktuara, apo është një vendim kompromisi?		
5. Zbatimi Si është zbatuar vendimi? Kush është i përfshirë apo përgjegjësi? A ka probleme apo konflikte?		
6. Opinione Cilët individë, protagonistë, grupe etj. e mbështetin apo e kritikojnë rezultatin? Cilat janë vlerat e tyre, ideologjitë dhe interesat?		
7. Reagimet Si reagojnë ata? (Individualisht, kolektivisht?) Cilat janë mjetet për të ushtruar pushtet dhe presion?		
8. Problem i ri, problem i vjetër apo një zgjidhje? A ka një debat të ri për përcaktimin e një axhende të re? Cili është problemi? I vjetër apo i ri? A ka çuar vendimi në zgjidhje që i jep fund procesit?		

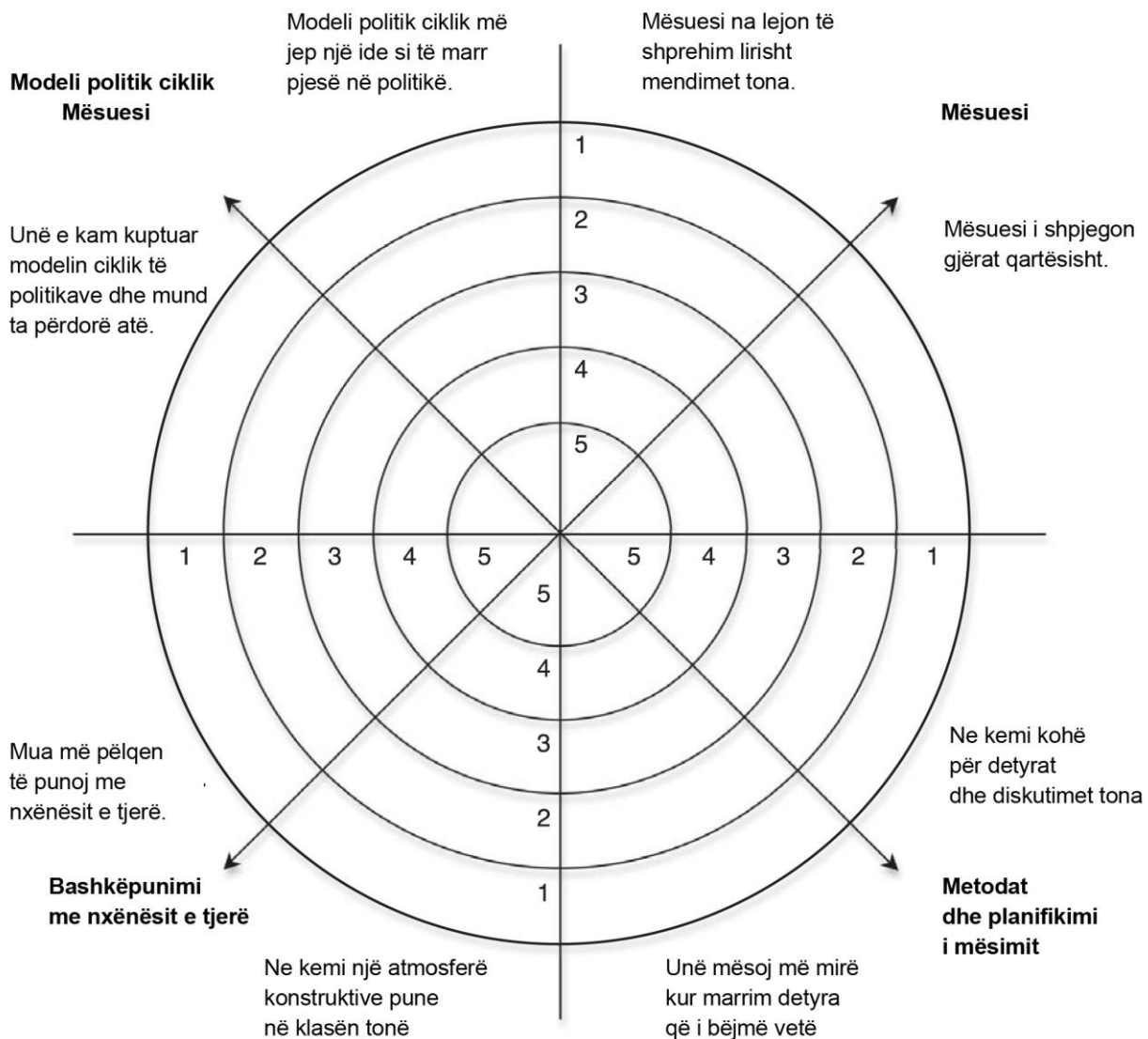
Fleta e punës për nxënësit 6.3

Reagime nga njësia "Qeverisja dhe politika"

Klasa:

Data:

1. Tabelë qitje (5: Unë pajtohem plotësisht - 1: Unë nuk pajtohem fare)

2. Vlerësimi im personal

2.1 Gjëja më e rëndësishme dhe interesante që kam mësuar:

2.2 Ajo që nuk mu duk interesante apo e dobishme:

Fleta e punës për nxënësit 7.1

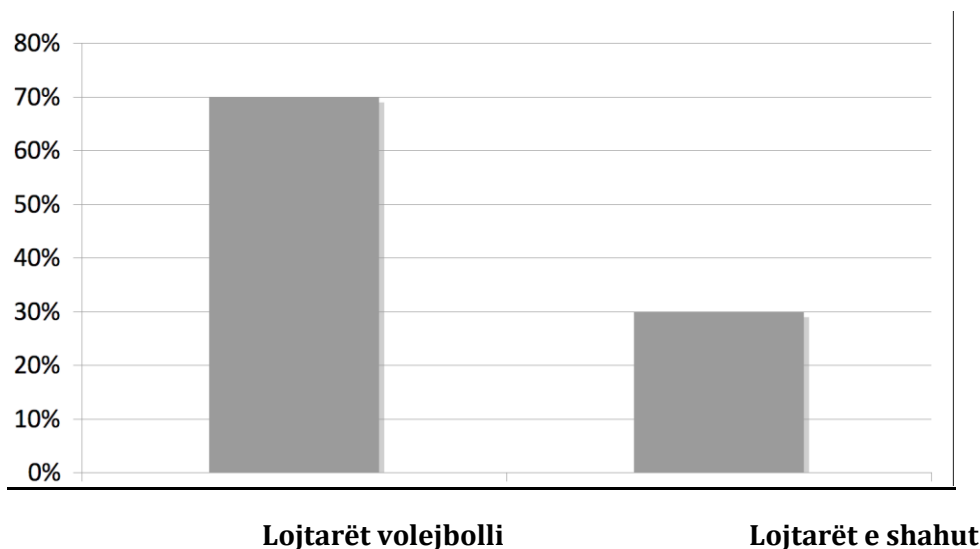
A është sundimi i shumicës ndaj pakicës i padrejtë? Një studim rasti

Një klub sportiv ka një numër të madh lojtarësh volejboli të mirë dhe një numër më të vogël lojtarësh që kanë prirje në lojën e shahut. Të dy grupet marrin pjesë në garat e kampionatit dhe kanë pasur sukses në tërheqjen e anëtarëve të rinj. Çdo anëtar paguan të njëjtin kontribut vjetor për klubin. Një herë në vit, mbahet një takim, në të cilin, të gjithë anëtarët vendosin me shumicë votash se si të shpenzojnë paratë. Lojtarët e volejbollit kanë një listë të gjatë kërkesash, duke përfshirë furnizimin e rregullt me topa të rinj, veshje të reja për ekipin e tyre dhe përmirësimin e fushës së volejbollit. Lojtarët e shahut kanë nevojë për materiale trajnimi për fillestarët, për libra dhe revista, si dhe për një dhomë më të madhe, me më shumë tabela shahu, më shumë tavolina dhe karrige për arsye të numrit në rritje të anëtarëve.

Folësit e lojtarëve të volejbollit dhe të shahut paraqesin rastet e tyre. Në vjim, merret një vendim me shumicë votash. Çdo vit, grupi i vogël i shahut mundet nga mbivotimi i lojtarëve të shumtë të volejbollit. Të gjitha paratë shkojnë në projektet e volejbollit dhe lojtarët e shahut duhet ta shtynë me atë që kanë.

Lojtarët e shahut janë të zhgënjyer dhe kanë humbur durimin. Në fund të fundit, kontributet e tyre po shpenzohen për projektet e volejbollit. Ata ndjehen si anëtarë të shpërfillur dhe disa prej tyre janë shprehur për ndarjen në dy klube të veçanta.

Shumica e lojtarëve të volejbollit tunden kokat e tyre. Rregullat e shumicës - kjo është demokracia. Dhe në qoftë se ju mundeni nga mbivotimi - kjo është pjesë e lojës. Por, disa nga lojtarët e volejbollit e ndjejnë se kjo pikëpamje është pak si tepër e thjeshtë. Lojë e ndershme do të thotë se edhe interesat e lojtarëve të shahut duhet të meren parasysh. Por si?

Struktura e anëtarësimit në klubin sportiv - një shembull i thjeshtë i pluralizmit. Shoqëritë pluraliste kanë të njëjtën lloj strukture, por sigurisht më komplekse. Grupe të ndryshme kanë interesa të ndryshme që mund të konkurrojnë me njëri-tjetrin. Sa më komplekse të jetë një shoqëri, aq më shumë mundësi ka për konflikt të interesave. Demokracia dhe të drejtat e njeriut japin mjete për të zgjidhur këto konflikte në mënyrë të drejtë, domethënë në mënyrë paqësore.

Studim Rasti përshtatur nga: David Miller, *Filozofia politike. Një hyrje e shkurtër*. Oxford, 2003, f. 5.

Fleta e punës për nxënësit 7.2

Si kujdesen demokracitë për mbrojtjen e pakicave?

Problemi si të balancohen të drejtat e shumicës dhe të pakicave është një çështje thelbësore në të gjitha nivelet e komunitetit, nga klubet e vogla deri në nivelin shtetëror. Nga njëra anë, vullneti i shumicës në një demokraci duhet të respektohet. Nga ana tjetër, duhet të respektohen edhe interesat e pakicave. Nëse ekziston një grup humbësish të përhershëm, që mendojnë se po diskriminohen, kjo mund të çojë në konflikt serioz brenda një komuniteti.

Zakonisht, në kushtetutat e demokracive, zbatohen dy zgjidhje - të dyja vendosin kufijtë për atë që mund të vendosë shumica. Njëra synon të kufizojë pushtetin e shumicës, duke i dhënë entiteve më të vogla të drejta të autonomisë (modeli federal ose kantonal). Zgjidhja tjetër synon të përfshijë të drejtat e njeriut si të drejta civile. Këto të drejta mbrojnë individët dhe grupet e pakicave, sepse shumica duhet t'i respektojë këto të drejta.

1. Modeli federal/kantonal

Grupet e pakicave formojnë subjekte rajonale brenda shtetit - shtete federale ose kantone. SHBA, Gjermania dhe Belgjika janë shembuj të federalizmit, ndërsa Zvicra është një shembull i modelit kantonal. Në kuadër të këtyre subjekteve të vogla, shumica vendos, dhe kjo mund të përfshijë të drejtën për të kontrolluar buxhetin e dikujt ose të pjesëmarrjes në legjislacionin kombëtar. Kushtetutat demokratike ndryshojnë në sasinë e autonomisë që u japin nën-subjekteve.

Kjo ide mund të çohet edhe më tej, duke ndryshuar përkufizimin e shumicës. Nëse vendimet e caktuara kërkojnë detyrimisht praninë e një numri të caktuar për të votuar prej më shumë se 50-75% ose edhe 100%, grupet e pakicave mund të ndikojnë në vendimet politike dhe mund të kenë edhe të drejtën e vetos.

2. Të drejtat e njeriut si të drejta të pakicave

Të drejtat e njeriut funksionojnë si të drejta të pakicave, duke vendosur kufizime në atë që shumica mund të vendosë. Shqyrtoni, për shembull, këto nene **nga Konventa Evropiane për të Drejtat e Njeriut e 4 nëntorit 1950:**

Neni 5, E drejta për liri dhe ...

Çdokush ka të drejtën e lirisë e...

Neni 14, Ndalimi i diskriminimit

Gëzimi i të drejtave dhe i lirive të përcaktuara në këtë Konventë duhet të sigurohet, pa asnjë dallim të bazuar në shkaqe të tilla si seksi, raca, ngjyra, gjuha, feja, mendimet politike ose çdo mendim tjetër, origjina kombëtare ose shoqërore, përkatësia në një minoritet kombëtar, pasuria, lindja ose çdo status tjetër.

Nenet 5 dhe 14 bazohen në dy parime të drejtave të njeriut - liria dhe barazia.

Qytetarët, të drejtat e njeriut e të cilëve janë shkelur në një shtet anëtar të Këshillit të Europës, mund të ankohen në Gjykatën Evropiane të të Drejtave të Njeriut.

Të drejtat e njeriut bëhen të drejta civile sapo të bëhen pjesë e kushtetutës. Në këtë rast, ata janë të mbrojtura më fuqishëm, pasi tani janë pjesë e sistemit juridik, por zbatohen vetëm për qytetarët e atij shteti. Në disa vende, është krijuar gjykata kushtetuese për të mbrojtur të drejtat civile. Ndryshimet e kushtetutës zakonisht kërkojnë më shumë se një shumicë të thjeshtë, kështu që grupet minoritare mund të parandalojnë ndryshimet që punojnë në dëm të tyre.

Fleta e punës për nxënësit 7.3

Detyra: hartimi i një statuti për klubin sportiv

1. Hartimi i rregullave (neni 1, neni 2, neni 3, etj ...) që zgjidhin pyetjet e mëposhtme:
 - Si duhet të shpërndahen fondet midis grupeve?
 - Kush vendos për shpërndarjen e fondeve?
 - A duhet t'u jepen grupeve të drejtat e autonomisë?
 - Si duhet të zbatohet parimi i mosdiskriminimit, me qëllim që të mbrohentë drejtat dhe interesat e shumicës dhe pakicës?
 - ... *(Në qoftë se ju dëshironi, përfshini pyetje të tjera që mendoni se janë të rëndësishme).*
2. Përgatitni një prezantim të statutit që trajton këto pyetje. Nëse është e nevojshme, shkruani rregullat tuaja në një fletë A4, që mund ta bashkëngjitni te matrica.
3. Këto pyetje do të shërbejnë si një listë e plotë për të krahasuar rezultatet tuaja me ato të grupeve të tjera (shih dhe Fletën e punës së nxënësit 7.4).

Fleta e punës për nxënësit 7.4

Regjistri i prezantimeve të grupit: projekt statutet për një mikro-komunitet

Regjistroni rezultatet e grupit në formular dhe përfshini idetë e grupeve të tjera në seancën e prezantimit.

Çështjet kyç	Grupi 1	Grupi 2	Grupi 3	Grupi 4	Grupi 5	Krahasim
Shpërndarja e fondeve						
Kush vendos për shpërndarjen?						
Autonomia për grupet						
Parimi i mosdiskriminimit (shumicë / pakicë)						
...						

Gjykimi i projektstatutit - pyetje kyçe

1. *Drejtësia*: A e zgjidh ky statut problemin shumicë/pakicë në mënyrë të drejtë?
2. *Demokracia*: A e respekton ky statut parimin e sundimit të shumicës?
3. *Efikasiteti*: A do veprojnë rregullat për marrjen e vendimeve pa probleme?
4. *Balancimi dhe/ose përcaktimi i prioriteteve*: A ka gjetur statuti një kompromis mes interesave dhe parimeve të ndryshme, apo i ka dhënë prioritet njërit ndaj tjetrit?
5. ...

Si t'i përdorni këto pyetje

Mundohuni t'i përgjigjeni çdo pyetjeje me radhë. Në qoftë se dëshironi, përfshini edhe pyetje të tjera.

Në qoftë se ju vendosni të lini jashtë një pyetje dhe të përqëndroheni te të tjerat, jepni arsyet tuaja për këtë zgjedhje.

Shkruani gjykimin tuaj, me arsye.

Arsyet për këto udhëzime

Ju jeni të lirë të formoni mendimin tuaj. Liria e mendimit dhe e shprehjes janë të drejtat e njeriut.

Që këtë rrjedh se, nuk ka mendim të "gabuar" apo "të drejtë".

Për të ndihmuar njëri-tjetrin në kuptimin e ideve, duhet t'i argumentojmë ato. Por edhe këtu, ka dallime në cilësi. Disa argumente janë më bindëse, të menduara më me kujdes se të tjerët.

Kur marrim pjesë në demokraci, të menduarit e kujdesshëm dhe aftësitë e mira të argumentimit janë të rëndësishme për të fituar mbështetjen e njerëzve të tjerë për qëllimet tona. Kjo është arsyeja pse ju duhet t'i zhvilloni ato nëpërmjet kësaj detyre.

Fleta e punës për nxënësit 8.1

Sugjerime për një çështje të debatuar

Detyra juaj

1. Së pari, mblidhni të gjitha idetë që ju vijnë në mendje dhe shënojin ato.
2. Gruponi idetë tuaja sipas kategorive.
3. Pastaj, i krahasoni ato me kriteret e mëposhtme:
 - a. A kërkojnë ato një zgjedhje për t'u bërë apo një vendim për t'u marrë?
 - b. A ka arsye të mira për të argumentuar pro dhe kundër një zgjedhjeje ose vendimi të caktuar?
 - c. A keni ju dhe nxënësit e tjerë të klasës njohuri në lidhje me këtë çështje?
 - d. A mendoni ju se kjo çështje do t'u interesojë nxënësve në klasën tuaj?
 - e. A keni ju dhe nxënësit e tjerë informacionin e nevojshëm dhe, a mund ta siguronin atë? (Ndoshta ju dini shumë nga përvoja e përditshme ose mund të mblidhni të dhëna ose raporte nga burime të tjera, të tilla si: libra, gazet, internet.)

Nëse ju i përgjigjeni pyetjeve nga **a - e** me Jo, sugjerimi juaj nuk vlen

4. Zgjidhni një ose dy ide dhe, nëse është e nevojshme, mblidhni materiale për to. Ju mund ta shprehni çështjen në formën e një teze ose me një pyetje po/jo.
5. Shkruani sugjerimin tuaj në tabelë sipas kategorisë që i takon, së bashku me emrat tuaj. Sigurohuni që të dorëzoni rezultatet tuaja para mbarimit të afatit, në mënyrë që të gjithë të mund të lexojnë kontributin tuaj.
6. Priteni fletën e shënimeve poshtë, plotësojeni dhe vendoseni ku t'ju thotë mësuesi juaj. Shtoni materialet tuaja.
7. Lexoni tabelën dhe materialet e nxënësve të tjerë para mësimit.

✂ _____

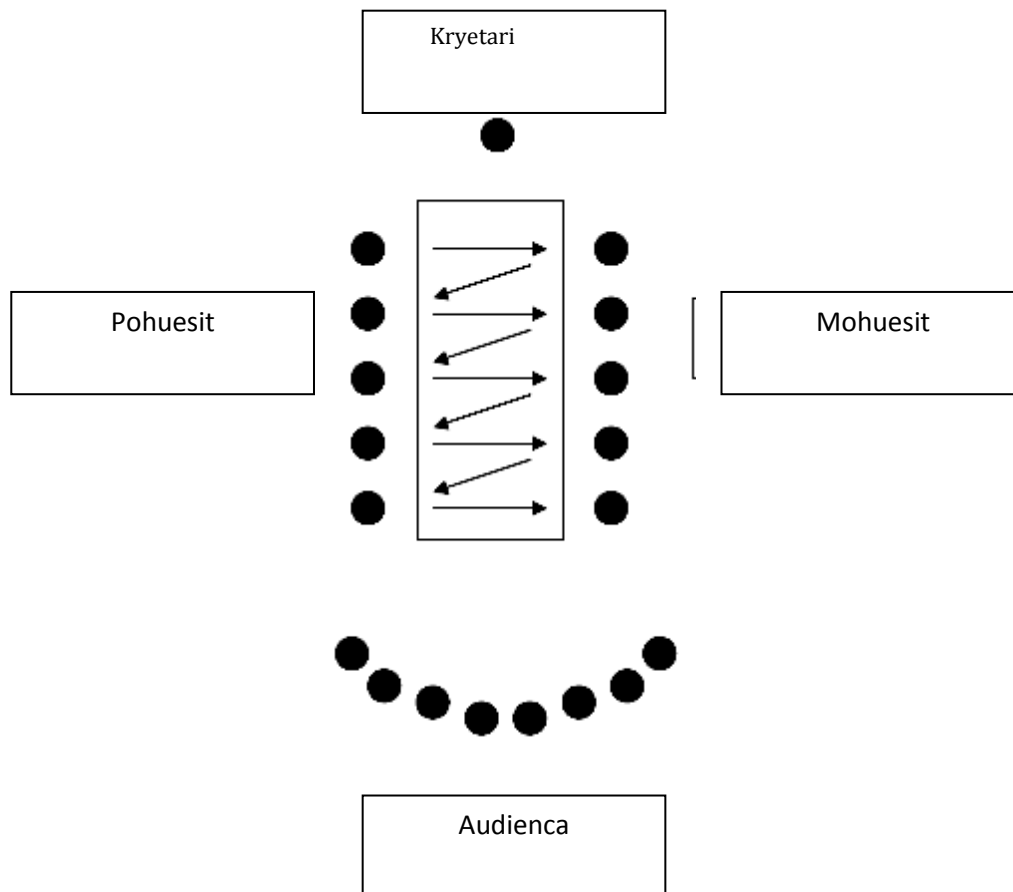
Fletë Shënimesh: Sugjerime për një çështje debati		
Emrat:		
Çështja	Kategoria (jeta e përditshme, jeta shkollore etj)	Materialet

Fleta e punës për nxënësit 8.2

Rregullat për debat

Rregullat e uljes

Kryetari ulet në krye të tavolinës. Të dy palët debatuese janë ulur përballë njëri-tjetrit. Audienca rri një distancë të afërt nga tabela dhe duhet të jetë në gjendje të shohë të dyja palët. Pra, nëse janë të nevojshme vende shtesë për audiencën, ato duhet të organizohen në disa rreshta, por jo prapa palëve në debat.

Renditja e folësve

Shigjetat tregojnë rendin e folësve në raundin e parë të debatit. Në raundin e dytë, rendi i folësve është thjesht i kundërt, derisa të flasë folësi i parë për anën pohuese. Pastaj, një drejtues për anën mohuese ka fjalën e fundit; ekipi mund të zgjedhë një anëtar për të dhënë këtë deklaratë, por jo nga folësi i parë, pasi kjo do t'i japë atij dy minuta kohë më shumë për të folur dhe kjo do të ishte e padrejtë për palën tjetër.

Rregullat për debat

1. Folësi i parë për anën pohuese, i ulur pranë kryetarit, merr fjalën. Pastaj, siç tregohet nga shigjetat në diagram, folësi i parë për anën mohuese përgjigjet. Në këtë mënyrë, folësit për të dyja palët, marrin

fjalën me radhë. Pasi flet folësi i fundit për anën negative, fillon raundi i dytë i debatit, këtë herë në kah të kundërt.

2. Pas ka folur folësi i parë për anën pozitive, një folës nga ekipi negativ (por jo kryetar i tyre i parë) ka fjalën e fundit.

3. Radha e folësve nuk duhet të ndryshohet.

4. Çdo folës ka një kohë maksimale prej një minute. Kryetari kontrollon kohën me kujdes. Ai jep shenjë, kur folësi ka 10 sekonda për të folur dhe, pas përfundimit të kohës, folësi duhet të ndalë. Koha e tepërt nuk mund t'i transferohet një tjetër folësi.

5. Ndërprerja e një folësi është e ndaluar.

6. Publiku nuk duhet të marrë pjesë në debat.

7. Pas debatit, audienca ka pesë minuta për të ndarë përshtypjet dhe mendimet. Pastaj, ata votojnë me ngritjen e duarve.

8. Në votim, numërohen votat Po dhe Jo. Shumica fiton votimin.

Këshilla për folësit e debatit

1. Me përjashtim të kryetarit të parë për anën pozitive, shpenzoni afërsisht gjysmën e parë të deklaratës suaj për të hedhur poshtë argumentin e anës tjetër dhe pastaj paraqisni një pikë të re.

2. (Për folësit e parë.) Shpallni lëvizjen tuaj - thoni vendimin që dëshironi të shihni.

3. Kur të përgatiteni për debat, në fillim skanoni idetë. Pastaj vendosni në cilën mënyrë doni të paraqitni pikët tuaja dhe caktojani ato një folësi. Filloni dhe përfundoni me një pikë të fortë dhe mbresëlënëse (shih Fletën e punës së nxënësit 8.2).

4. Ju mund të përsëritni ose të ndryshoni një argument kyç për t'u "stërvitur në shtëpi".

5. Folësit e fundit duhet përmbledhin argumentet e palës së tyre, duke theksuar tre ose katër pika. Çfarë duhet t'i mbetet në mend audiencës pas debatit? Nëse debati është rreth një vendimi që do të merret, bëjeni të qartë se cila është këkesa juaj për audiencën kur ata të votojnë pas debatit.

6. Flisni lirisht. Mos e lexoni deklaratën nga shënimet, por vendosni kontaktin me sy me kundërshtarët dhe me audiencën tuaj.

7. Trajtoni kundërshtarët me respekt. Asnjëherë mos fyeni një drejtues, por punoni për argumentet e tij.

Këshilla për audiencën (shih Fletën e punës së nxënësit 8.5)

1. Para debatit, përpikuni të parashikoni argumentet e të dy palëve, çfarë munden apo duhet të paraqesin. Kjo ju jep një kuadër referimi kur dëgjoni debatin.

2. Merrni shënime për argumentet e paraqitura nga të dyja anët, nëse është e mundur, në një fjali.

3. Lidhni argumentet me të kundërtat me vija ose shigjeta dhe bëni ndonjë koment. Cili argument ju bindi? (Hapat 2 dhe 3 mund të ndahet në mes të disa dëgjuesve.)

4. Shënoni cilat argumente ju bënë përshtypje të veantë

5. Pas debatit, ndani rezultatet tuaja në grup. Votoni për propozimet e paraqitura nga dy palët.

Fleta e punës për nxënësit 8.3

Fletë planifikimi për ekipet e debatit

Emri i folësit	Argumenti	Shënime
Ju lutem mbani rendin e treguar në diagramin në fletën e punës për nxënësit 8.2		
1	<i>Rekomandimi: përcakto lëvizjen t ënde</i>	
2		
3		
4		
5		
6		
7		
8		
9		
10*	<i>Fjala e fundit (përmbledhje e pikave kryesore)</i>	

* Fjala e fundit – folësit

Folësi i parë për anën pohuese ka fjalën e fundit (shih diagramën në fletën e punës së nxënësit 8.2) Pastaj vijon folësi i palës negative. Skuadra zgjedh një anëtar ta bëjë këtë, por jo folësin e parë, sepse atij i bie të flasë për dy minuta, gjë që është e padrejtë për palën tjetër.

Fleta e punës për nxënësit 8.4

Fletë planifikimi për kryetarët

Detyra e kryetarit të parë - kryeson debatin

Kryetari drejton debatin dhe sigurohet që debatuesit të respektojnë rregullat e debatit (shih & Fletën e punës së nxënësit 8.2) dhe të trajtojnë njëri-tjetrin në mënyrë të drejtë dhe me respekt. Kryesuesi është neutral dhe nuk priret drejt ndonjërit prej ekipeve në debat.

Në veçanti, kryetari është kontrollues i kohës. Asnjë folës nuk duhet të flasë më shumë se një minutë. Në praktikë kjo do të thotë se pasi minuta ka mbaruar, folësi duhet të përfundojë fjalinë e tij të fundit dhe më pas të ndalet. Nëse është e nevojshme, kryetari me mirësjellje, por në mënyrë të vendosur, e ndërpret folësin dhe i jep fjalën kryetarit të ekipit tjetër.

Pajisje

- Një kronometër ose orë që tregon saktësisht sekondat. Telefonat celularë mund ta kryejnë një funksion të tillë.
- Fletë shënimi dhe lapës.
- Një letër të verdhë dhe një të kuqe letre ose karton, madhësia A7.
- Shtesa & Fletët e punës së nxënësit 8.2, 8.5.

Detyra e kryetarit gjatë debatit

1. Ai hap debatin:

- Përshëndet ekipet, audiencën si dhe gazetarët e lajmeve.
- Përmbledhje e shkurtër e debatit, pa ndonjë hollësi që mund të ndihmojnë një anë.
- Kujtesë për ekipet: lojë e ndershme, zbatim i rregullave.
- Shpallja e rregullave të kohë-matjes: pas 50 sekondave, kryetari jep një shenjë.
- Pas një minutë, kryetari ndalon folësin - për të siguruar lojë të ndershme.

2. Gjatë debatit:

- Kryetari dëgjon debatin në heshtje.
- Kryetari monitoron kohën e të folurit dhe i jep shenjë 50-të sekondëshe.
(Shumë shpesh, kjo është gjithëshka që bën kryetari.)
- Kryetari ndërhyt nëse folësit kalon për kohën e tyre duke folur për një minutë.
- Kryetari ndërhyt nëse debatuesit ose audienca ndërpresin folësin në ndonjë mënyrë.
- Në raste shumë të rënda të sjelljes së keqe ose të padrejtë, kryesuesi tregon kartonin e verdhë ose /dhe të kuqin ndaj një folësi. Kartoni i kuq do të thotë se një folës duhet të lërë debatin.

3. Pas debatit:

- Kryetari njofton se debati është mbyllur.
- Kryetari falënderon debatuesit dhe publikun.

Roli i kryetarit, pas debatit

Pas debatit, publiku ka një diskutim të shkurtër vijues për debatin (pesë minuta) dhe pastaj voton për anën që, sipas tij, paraqiti argumentet më bindëse.

Detyra e dytë e kryetarit – kryesimi i votimit të publikut dhe diskutime

1. Vijim diskutimi

- Kryetari njofton se publiku ka pesë minuta gjatë të cilave mund të shkëmbejnë pikëpamjet e tyre për debatin. Vendet janë të riorganizuara në një rreth ose gjysmërreth të madh, për të lejuar të gjithë nxënësit që të përballen me njëri-tjetrin.
- Çdo anëtar i audiencës ka bërë shënime gjatë debatit dhe ka menduar në lidhje me pyetjen se cili grup ka debatuar më bindshëm. Kryetari kërkon një votim me duar - një votim paraprak.
- Pastaj marrin fjalën nxënësit që kanë pikëpamje të ndryshme. Kryetari u kërkon atyre të shkëmbejnë mendimet në të njëjtën mënyrë si bënë debatuesit, sepse koha është e pakët.
- Pas pesë minutave kryetari përfundon diskutimin.

2. Votimi

- Kryetari shpall votimin. Ai e përsërit çështjen dhe pyetjet që duhet të votohen: cili ekip ju ka bindur më shumë - pohuesi apo mohuesi ? Në këtë pikë nuk ka më diskutime. Kryetari i kërkon një nxënësi të shënojë rezultatet e votimit në dërrasë apo tabelë.
- Kryetari, së pari, u kërkon nxënësve, që janë më të bindur për anën pohuese, të ngrenë duart. Ai i numëron ato dhe pastaj, në të njëjtën mënyrë, kryen votimin për anën pohuese.
- Së fundi, nxënësit që abstenojnë - të cilët nuk kanë votuar për asnjë nga ekipet – thirren dhe numërohen.
- Kryetari lexon rezultatin e votimit, por nuk komenton për të. Ai falënderon audiencën për diskutimet dhe votën e tyre dhe përfundon seancën.

Fleta e punës për nxënësit 8.5

Fletë regjistrimi për audiencën

1. Dhënie idesh: Cilat janë argumentet që shpresojmë të kemi?		
Pohues	Mohues	Shënime
2. Regjistrimi i debatit		
Pohues	Mohues	Shënime
3. Vota ime (mbroje me argumente)		

Fleta e punës për nxënësit 8.6

Tabela për shkrimtarët e lajmeve

Detyra

Formoni tri ekupe zinxhir.

Shkruani një histori lajmi për debatin dhe paraqiteni artikullin tuaj në mësimin e ardhshëm. Vareni atë në mur, nëse është e mundur në dy ose tri kopje.

Çdo ekip punon për një lloj të ndryshëm gazete/periodiku:

- gazetë tabloidi;
- gazetë cilësore;
- revistë për të rinj.

Profili i tri gazetave - çka presin lexuesit

Ka disa rregulla të përgjithshme për të shkruar një histori të mirë lajmesh - shih Fletën e punës së nxënësit 9.1.

Por, nga ana tjetër, çdo gazetë raporton për një audiencë të ndryshme, kështu që historia juaj e lajmeve duhet t'i drejtohet këtij grupi, në qoftë se dëshironi që lexuesit të blejnë gazetën që ju jep punën tuaj. Kjo do të thotë se, tregimet tuaja të lajmeve do të jenë mjaft të ndryshme, edhe pse po raportoni për të njëjtin debat. Shikoni si bëhet kjo në një gazetë të vërtetë.

Lloji i gazetës	Çfarë presin lexuesit				
	*** prioritet i lartë / ** e rëndësishme / * e bukur për ta pasur				
	Argëtim	Piktura	Informacion (çështje dhe argumente)	Këndvështrim i të rinjve	"prekje personale"
Gazetë tabloid	**	**	**	*	***
Gazetë cilësore	*	**	***	*	*
Revista të rinjsh	**	**	**	***	*

Fleta e punës për nxënësit 9.1

Krijimi i një gazete muri – Çfarë të zgjedhim

Udhëzimet për detyrën

Ju do të prodhoni vetë gazetën tuaj të murit. Përgatiteni këtë punë duke menduar për idetë tuaja. Çfarë tregimesh, artikujsh dhe fotosh do sugjeronit? Jepni arsyet tuaja, pasi kjo do t'ju ndihmojë kur të diskutoni zgjedhjet tuaja përfundimtare.

Pikët për t'u marrë parasysh (kriteret) 1. Vlera e lajmit Cila është rëndësia e tregimit? A përmban historia informacion të rëndësishëm që lexuesit juaj duhet të dinë rreth saj? 2. Histori kryesore Historia kryesore duhet të jetë diçka tërheqëse për të tërhequr lexuesit e mundshëm. A mund ta mbështesni historinë kryesore me një foto? 3. Fotografitë Konsideroni një foto me një nëntekst në vend të një historie. 4. Bilanci i përmbajtjes Shembuj: Të njohura / të panjohura Pozitive / negative Lajme të fundit/ "interes njerëzor" Historitë e suksesit / histori konflikti	Sugjerimet tuaja	Arsyet tuaja
	1. Histori kryesore?	
	2. Tregime të tjera?	
	3. Udhëheqësi (koment) - në çfarë historie?	
	4. Fotografi - në çfarë tregimi?	
	5. Tregime dhe tema të një rëndësie më të vogël - çfarë mund të hiqet?	

Bazuar te: Qendra për Edukim Mediatik (2005), Pesë pyetje kryesore që mund të ndryshojnë botën, Mësim 1c, fq. 21 (përshtatur); www.medialit.org.

Fleta e punës për nxënësit 9.2

Këshilla për prodhimin e një gazete muri

Caktoni detyrat e mëposhtme për anëtarët e ekipeve të ndryshme (shih shënimet informative më poshtë):

- Një kryeredaktor të kryesojë takimin tuaj;
- Një menaxher kohe për të mbikëqyrë prodhimin e gazetës;
- Një prezantues për të shpjeguar vendimet tuaja në seancën plenare vijuese.

Projekti i orarit

1. Miratoni ose ndryshoni këtë draft orar.
2. Diskutoni dhe vendosin se çfarë temash do të zgjidhni - dhe do të hiqni (Fleta e punës së nxënësit 9.1).
3. Caktoni detyrat e kërimit dhe / ose shkrimit për secilin anëtar të ekipit. Bini dakord për një orar për punën tuaj.
4. Bëjeni punën për tregimet tuaja të lajmeve - kërkimore, shkrime, mbledhje materiali dhe fotografi.
5. Faqosni gazetën tuaj të murit.
6. Shfaqeni gazetën tuaj në klasë.

Shënime informuese

Kryeredaktori

Ju drejtoni diskutimet dhe vendimmarrjen në ekipin tuaj.
Sigurohuni që të gjithë të kenë mundësi për të ndarë idetë dhe mendimet e tyre me ekipin.
Ndërhyni kur e shihni që dikush nuk është duke ju dëgjuar.
Sugjeroni çfarë historie duhet të përfshihet në gazetën tuaj.
Sigurohuni që ekipi punon me efikasitet. Sugjeroni një orar pune realist, duke lejuar kohë të mjaftueshme për punën bazë – mbledhja e informacionit dhe të shkruarit.

Menaxheri kohës

Ju mbikëqyrni orarin e prodhimit të gazetës.
Nëse ju zbuloni se ekipi është vonë dhe do të kenë probleme me përfundimin, bisedoni me anëtarët e ekipit dhe informoni kryeredaktorin.
Sugjeroni çfarë mund të bëjë ekipi për të përfunduar në kohë.

Prezantuesja

Në mësimin që vijon, bëni një prezantim të shkurtër për t'u shpjeguar ekipeve të tjera:

- Arsyet pse ju zgjodhët një temë të caktuar si histori kryesore;
- Çfarë temash të tjera i konsideroni të rëndësishme për t'u përfshirë dhe pse, më në fund, e zgjodhët apo e hoqët njërin prej tyre;
- Pse i keni zgjedhur fotografitë;
- Ndonjë çështje tjetër për të cilën diskutoi ekipi juaj.

Fleta e punës për nxënësit 9.3

Këshilla për të shkruar një histori të mirë lajmi

Para se të filloni të shkruani

Mendoni për qëllimin e tregimit tuaj: për një histori lajmesh që ka të ngjarë do të shërbejë për të informuar publikun.

Bëni disa kërkime dhe zhvilloni intervista, duke mbajtur shënime dhe duke shkruar citate të dobishme.

Ndërkohë që shkruani

Përdorni folje aktive, për të treguar se çfarë po ndodh në të vërtetë.

Në fillim tregoni informacionin me të vërtetë interesant

Ndiqui skicën më poshtë.

Paragrafi i parë

Mundohuni të peshkoni lexuesin duke filluar me një deklaratë të këndshme, të mençur apo të habitshme. Përpikuni për shumëllojshmëri - përpikuni të filloni artikullin me një pyetje ose një deklaratë provokative. Në fjalën tuaj të parë ose të dytë përdorni pyetjet kush, çfarë, kur, ku dhe pse.

Paragrafi i dytë / i tretë / i katërt

Jepini lexuesit detajet duke i shtrirë në pesë pyetjet e mëposhtme:

- Kush ishte i përfshirë?
- Çfarë ka ndodhur?
- Ku ndodhi?
- Kur ndodhi?
- Pse ndodhi kjo?

Përfshini një ose dy citate nga njerëz të intervistuar. Shkruani në vetën e tretë (ai, ajo ose ata).

Mos harroni të qëndroni objektiv dhe kurrë mos e shprehni hapur mendimin tuaj. Përdorni citate për të shprehur mendimet e të tjerëve.

Paragrafi i fundit

Përfundojeni atë dhe mos e mbani lexuesin në pritje. Provoni t'i jepni fund me një thënie ose një frazë që të mbetet në mendje ose bëni një përmbledhje të pastër.

(shkurtim)

Burimi: Media Rrjeti Ndërgjegjësimi

Dokumenti origjinal: Planifikimi mësimi, Reporter për një ditë

Author: Ginie Waller

www.media-awareness.ca

Ky është një manual për mësuesit e Edukimit për Qytetari Demokratike (EQD) dhe të Edukimit për të Drejtat e Njeriut (EDNJ), për redaktorët e teksteve dhe hartuesit e kurrikulës së EQD/EDNJ. Nëntë kapituj, me afërsisht, nga katër mësim secili, përqendrohen në konceptet themelore të EQD/EDNJ. Planifikimi i veprimtarive mësimore përmban udhëzime hap pas hapi, fletë pune pune për nxënësit dhe informacion ndihmës për mësuesit. Në këtë mënyrë, manuali shërben, si për ata që janë të rinj në profesionin e mësuesit, ashtu edhe për mësuesit në punë që trajnohen në fushën e EQD/EDNJ. Edhe mësuesit me përvojë mund të mbështeten në idetë dhe materialet e këtij manuali. Manuali, në tërësi, ofron një kurrikul të plotë për klasat e arsimit të mesëm të ulët, por, meqë çdo kapitull i tij është i plotë në vetvete, ai lejon mundësi të mëdha përshtatjeje në përdorimin e tij.

Objektivi i EQD/EDNJ është qytetari aktiv, i gatshëm dhe i aftë të marrë pjesë në komunitetin demokratik. Për këtë arsye, EQD/EDNJ thekson me forcë veprimin dhe të mësuarit në bazë detyre. Komuniteti i shkollës trajtohet si një fushë e veçantë përvojë, ku të rinjtë mund të mësojnë si të marrin pjesë në vendimmarrjen demokratike dhe të ndërmarrin përgjegjësi që në moshë të vogël. Konceptet themelore të EQD/EDNJ mësohen si instrumente të të mësuarit gjatë gjithë jetës.

Ky është Vëllimi IV nga një seri prej gjashtë:

EQD / EDNJ Vëllimi I:	<i>Edukimi për demokraci</i> - Materiale në ndihmë të mësuesve të edukimit për qytetari demokratike dhe për të drejtat e njeriut
EQD / EDNJ Vëllimi II	<i>Rritemi në demokraci</i> - Njësi mësimore për edukimin për qytetari demokratike dhe për të drejtat e njeriut në arsimin fillor
EQD / EDNJ Vëllimi III	<i>Të jetojmë në demokraci</i> - Veprimtari mësimore për qytetarinë demokratike dhe për të drejtat e njeriut për arsimin e mesëm të ulët
EQD / EDNJ Vëllimi IV	<i>Pjesëmarrja në demokraci: Veprimtari mësimore për Qytetarinë demokratike dhe të drejtat e njeriut, për shkollën e mesme</i>
EQD / EDNJ Vëllimi V	<i>Të eksplorojmë të drejtat e njeriut</i> – Nëntë projekte të shkurtëra për arsimin fillor
EQD / EDNJ Vëllimi VI	<i>Mësimdhënia e demokracisë</i> – Një përmbledhje modelesh për qytetarinë demokratike dhe për të drejtat e njeriut.

www.coe.int

Këshilli i Evropës ka 47 shtete anëtare, duke mbuluar pothuajse të gjithë kontinentin e Evropës. Ajo kërkon të zhvillojë parime të përbashkëta demokratike dhe ligjore në bazë të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut dhe tekste të tjera të referencës për mbrojtjen e individëve. Që kur ai u themelua në vitin 1949, pas Luftës së Dytë Botërore, Këshilli i Evropës ka simbolizuar pajtimin.

<http://book.coe.int>
Këshillit të Evropës